

รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณภูมิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา”

ของ พรรณพร ศรีลัมพ์

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร.ณัฐ รัตนศิรินิขกุล)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ดร.พิทยา แสงสว่าง)

อนุมัติ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา
ผู้วิจัย	พรรณพร ศรีลัมพ์
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภูหงษ์ทอง
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง ดร.ณัฐ รัตนศิริณิษฐกุล
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2568
คำสำคัญ	การนิเทศ, ระบบนิเวศการเรียนรู้, โรงเรียนเรียนรวม, การพัฒนาครู, เทคโนโลยีการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาและ 4) ประเมินรูปแบบการนิเทศการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา จำนวน 64 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 23 คน และ 3) โรงเรียนที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ 3 โรงเรียน จำนวน 42 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. โดยภาพรวมครูมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมาก 2) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรประกอบด้วยเป้าหมาย/ขอบข่าย/คณะกรรมการและองค์ประกอบสนับสนุนจำนวน 7 ประเด็นคือ ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) 2) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม

การเรียนรู้ 4) การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ (5) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจน (6) การใช้เทคโนโลยี และ (7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

2. รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา มี 3 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ 7 ด้าน 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอนและ 3) องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ 7 ด้าน

3. หลังนำรูปแบบการนิเทศไปทดลองใช้กับโรงเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 3 โรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมมีการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนรวมในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศพบว่า 1) โรงเรียนกลุ่มทดลอง 3 โรงเรียนมีความพึงพอใจในระบบนิเวศการเรียนรู้โรงเรียนรวมระดับมาก และ 2) ได้รับองค์ความรู้ด้านการออกแบบกระบวนการนิเทศตามบริบทเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลพื้นฐานที่ครอบคลุมการพัฒนาครูอย่างยั่งยืนและออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

Title	SUPERVISION MODEL TO CREATING A LEARNING ECOSYSTEM FOR INCLUSIVE PRIMARY SCHOOLS
Author	Pannapon Saralamba
Advisor	Assistant Professor Chanadda Phuhongthong, Ph.D.
Co-Advisor	Assistant Professor Anucha Konpuang, Ph.D. Natt Rattanasirinikhun, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration - (Type 2.1), Naresuan University, 2025
Keywords	Supervision, Learning Ecosystem, Inclusive Schools, Teacher Development, Educational Technology

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the needs and development guidelines for instructional supervision among teachers in inclusive elementary schools. 2) to create and validate a supervision model that fosters a learning ecosystem for teachers in inclusive schools. 3) to investigate the outcomes of implementing the instructional supervision model among teachers in inclusive elementary schools. And 4) to evaluate the instructional supervision model for teachers in inclusive elementary schools.

The sample group consisted of 64 teachers from inclusive primary schools, 23 experts, and 42 participants from three schools that participated in the pilot implementation of the supervision model. The research instruments included questionnaires, interview forms, and evaluation forms. Data were analyzed using descriptive statistics—mean and standard deviation—and content analysis.

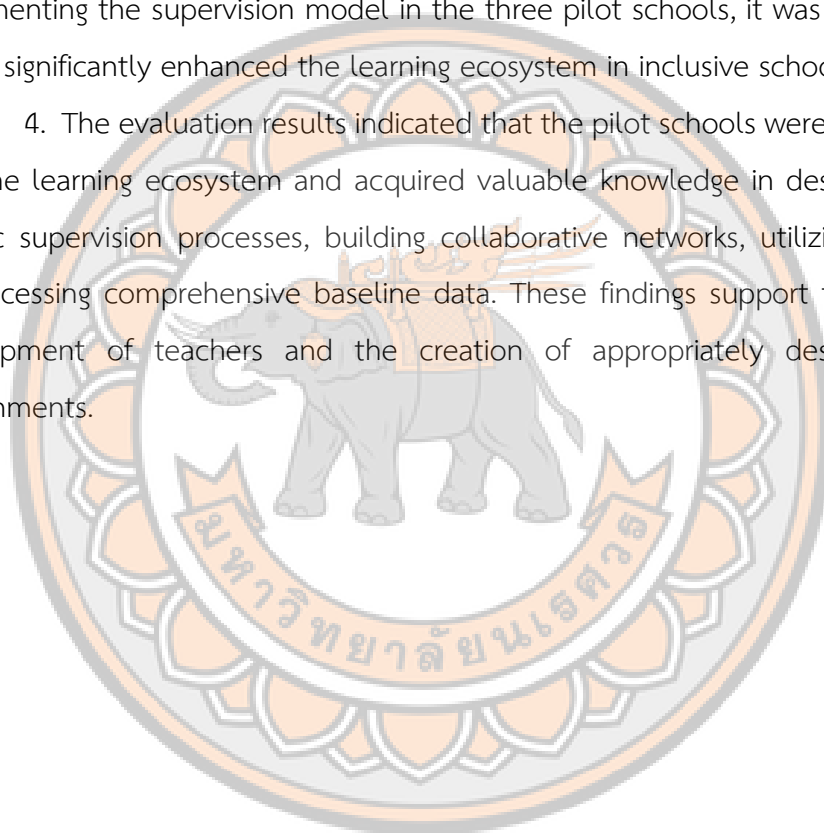
The findings revealed that, overall,

1. teachers expressed a high level of need for supervision.
2. Experts recommended that the supervision model for creating a learning ecosystem in inclusive primary schools under the Phichit Primary Educational Service Area Office 1 should include clear goals, scope, a supervisory committee, and seven key supporting components: (1) development of teaching skills for individualized

education plans (IEPs), (2) adaptation of the learning environment, (3) curriculum and learning activity development, (4) provision of learning tools and media, (5) development of clear policies, (6) use of technology, and (7) establishment of collaborative networks.

3. The proposed supervision model comprises three interrelated components: (1) seven aspects of the learning ecosystem, (2) five steps of the supervision process, and (3) seven outcome areas related to the promotion of the learning ecosystem. After implementing the supervision model in the three pilot schools, it was found that the model significantly enhanced the learning ecosystem in inclusive schools.

4. The evaluation results indicated that the pilot schools were highly satisfied with the learning ecosystem and acquired valuable knowledge in designing context-specific supervision processes, building collaborative networks, utilizing technology, and accessing comprehensive baseline data. These findings support the sustainable development of teachers and the creation of appropriately designed learning environments.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้จากความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภูหงษ์ทอง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง และดร.ณัฐ รัตนศิริณิกกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นทีปรึกษา พร้อมให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานวิจัยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.พิทยา แสงสว่าง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิมล ใจงาม ดร.วนิดา จันทรมณี ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้สัมภาษณ์ และผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการทดลอง รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบทุกท่าน

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้เป็นกัลยาณมิตรที่ดีที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และสนับสนุนการเรียนในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณเอกวุฒิ พงษ์ศักดิ์กมล ผู้สนับสนุนทุนทรัพย์ ศน.ณภัทร จุลพงษ์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา พิษณุโลก-อุตรดิตถ์ เพื่อนคู่คิดตั้งแต่ครั้งมหัศจรรย์จนปัจจุบัน น.ส.เนตรคนางค์ โสภณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนชาณุวิทยา และพี่ เพื่อน น้องร่วมรุ่นเอกบริหารการศึกษา รหัส 65 ทุกคน

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณบิดานายประเสริฐ ศรีลัมพ์ มารดานางอรรีมา พุทธิปัญญา ผู้ให้กำเนิด กายละเอียดของท่านทั้งสอง ณ สัมปรายภพ ส่งพลังใจแก่ผู้วิจัยทั้งในยามหลับและยามตื่นเป็นอย่างดี เป็นแรงผลักดันสำคัญให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้อย่างดีด้วยความรักและกำลังใจ

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาพิเศษ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของประเทศไทย และผู้สนใจบ้างไม่มากนักน้อย

พรรณพร ศรีลัมพ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
ประกาศคุณูปการ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
จุดประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	70
แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม.....	92
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	115
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	124
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	132
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบ การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1	135

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	144
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้	146
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	151
บทที่ 4 ผลการวิจัย	155
ตอนที่ 1 ผลศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	156
ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ	170
ตอนที่ 3 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้	183
ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	192
บทที่ 5 บทสรุป	207
สรุปผลวิจัย	207
อภิปรายผล	215
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	229
บรรณานุกรม	232
ภาคผนวก	238
ประวัติผู้วิจัย	317

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงแนวคิดและมุมมองในการจัดการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและแบบใหม่	25
ตาราง 2 แสดงแนวคิดและมุมมองในการจัดการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและแบบใหม่	30
ตาราง 3 แสดงข้อมูล วันเวลาการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก	143
ตาราง 4 กระบวนการนิเทศและระยะเวลาดำเนินการ	148
ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 64)	156
ตาราง 6 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมทุกด้าน	157
ตาราง 7 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านวัตถุประสงค์การนิเทศ	158
ตาราง 8 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านเนื้อหาการนิเทศ	159
ตาราง 9 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านกระบวนการนิเทศ	160
ตาราง 10 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านผู้นิเทศ	161
ตาราง 11 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านระยะเวลาการนิเทศ	162
ตาราง 12 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านผู้นิเทศ	163
ตาราง 13 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านระยะเวลาการนิเทศ	164
ตาราง 14 แสดงผลการศึกษาแนวทางการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	167

ตาราง 15 แสดงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1	174
ตาราง 16 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้	183
ตาราง 17 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านผู้เรียน.....	184
ตาราง 18 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้.....	185
ตาราง 19 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้.....	186
ตาราง 20 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้	188
ตาราง 21 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร	189
ตาราง 22 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	190
ตาราง 23 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	191
ตาราง 24 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบ นิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ด้านการพัฒนาแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล	192
ตาราง 25 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบ นิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมประถมศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน.....	193
ตาราง 26 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบ นิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล	194

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงวิวัฒนาการเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม	20
ภาพ 2 การเรียนร่วม (Integrated Education)	22
ภาพ 3 ปัญหาการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)	23
ภาพ 4 ความเชื่อ หลักการ และเป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม	31
ภาพ 5 องค์ประกอบของการศึกษาแบบเรียนรวม	34
ภาพ 6 เป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม	43
ภาพ 7 ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม	49
ภาพ 8 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R	112
ภาพ 9 แสดงกระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้	114
ภาพ 10 กรอบแนวคิดรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับ ประถมศึกษา	131
ภาพ 11 รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม	182

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทิศทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความเป็นพลเมือง นั่นคือเป็นคนดีมีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคมประเทศและของโลก มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อความต้องการฝีมือแรงงานและการพัฒนาประเทศ ดังนั้นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพจึงเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ ที่ไปเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนให้มีความสามารถ ทักษะที่หลากหลายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 1) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” และระบุเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ดังนั้น ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียนแต่ละประเภทความสนใจและความถนัดของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และพัฒนาความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม เป็นสำคัญ (ณัชพร ศุภสมุทร์ และคณะ, 2557) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 หมวด 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 (3) ยังกล่าวอีกว่าคนพิการได้รับการศึกษาที่มี มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเด่นชัดขึ้น ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เปิดโอกาสและเอื้อให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เข้าสู่วการศึกษาที่ง่ายขึ้น ตั้งแต่ระดับก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นฐานของความเชื่อที่ว่านักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของเขา การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่สำคัญ คือ ให้โอกาสนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนปกติและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ และนับว่าเป็นก้าวสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย มีการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและความต้องการช่วยเหลือที่แตกต่างไปจากนักเรียนปกติ ร่วมใช้ชีวิตกับนักเรียนปกติในระบบโรงเรียนเพื่อให้เขาพัฒนาได้เต็มศักยภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมมีหลายปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ การเข้าถึงบริการสาธารณะของชุมชน เช่น การเดินทาง การสื่อสาร ที่สะดวกและรวดเร็ว การมีทรัพยากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการอื่นใดทางการศึกษาที่เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย มีผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าใจและมีทัศนคติในเชิงบวก มีความเป็นกัลยาณมิตรที่ทำงานเป็นทีม มีความเป็น มืออาชีพ โรงเรียนมีการร่วมกันกำหนด กฎ ระเบียบ ที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่เป็นศูนย์ข้อมูล ศูนย์กลางแลกเปลี่ยน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารมีบริการสาธารณสุขด้านสุขภาพนักเรียนและครอบครัว มีองค์การภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนร่วม เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุน ให้บริการ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน (สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ, 2555) การเรียนร่วมจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและนักเรียนปกติได้เรียนร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีสังคมที่กว้างขึ้น และได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ครูและผู้ปกครอง ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติให้มากที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมในการที่จะให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตอบสนองได้เป็นปกติ ส่งเสริมให้นักเรียนปกติรู้จักช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษทำงานได้สำเร็จ ส่งเสริมให้นักเรียนปกติเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือ และอยู่ร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในสังคม มีการทำงานร่วมกัน มีน้ำใจรู้จักแบ่งปัน และยอมรับซึ่งกันและกัน (ณัฏพร ศุภสมุทร์ และคณะ, 2557)

ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 โดยมีประเภทของคณพิการ 9 ประเภท คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติกและบุคคลพิการซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษากับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกประเภท

จากอดีตถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในทุกระดับจะประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือด้านการจัดการ เป็นต้น และมีงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุปัญหาของการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนเรียนร่วม ซึ่งผลการวิจัยของ ทองคำ ชุ่มวิจารณ์ (2550) เรื่องการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัดลำปาง พบว่า ด้านการจัดการองค์กรณีสภาพปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดบุคลากรเฉพาะทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเรียนร่วม ครูมีภาระมาก เมื่อรับนักเรียนเรียนร่วมอีกทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยากลำบากจึงไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ นักเรียนพิเศษได้เต็มที่ ด้านการควบคุม มีสภาพปัญหาที่สำคัญ คือ ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับ สาระ ปัทมพงศา (2550) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดกาญจนาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านปัญหา พบว่าครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภท ครูไม่เข้าใจจุดประสงค์ในการจัดการเรียนร่วม ครูขาดความรู้ในเรื่องการคัดกรองนักเรียน และการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ครูไม่มีทักษะในการวัดและประเมินผล ขาดความรู้ในการใช้สื่อ มีปัญหาเรื่องการจัดการเรียนการสอน และไม่ทราบแหล่งให้คำปรึกษาด้านความต้องการพบว่าครูต้องการให้มีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูต้องการให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดประสงค์การเรียนร่วมของโรงเรียน ครูต้องการให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการวัดผลและครูต้องการให้มีเอกสารแนะนำวิธีการจัดการเรียนร่วมและแนะนำวิธี การจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษแต่ละประเภท เช่นเดียวกับ จินตนากร ศิริพันธ์ (2551) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี พบว่าในด้านการจัดการเรียน การสอน ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษก่อนดำเนินการสอน เพื่อให้มีความรู้

และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะเรื่องการคัดแยกหรือคัดกรองผู้เรียนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษก่อนเข้าเรียน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาเรียนร่วมประสบปัญหาอย่างมาก คือ การขาดบุคลากรเฉพาะทางในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ครูขาดความรู้ในเรื่องในเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การคัดกรองและการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ขาดความรู้ในการใช้สื่อและเทคนิคการสอน ตลอดจนขาดการนิเทศ กำกับ และติดตามการนิเทศ การสอนจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ในที่สุด (วัชรฯ เล่าเรียนดี, 2556) การนิเทศการสอนนี้เพื่อจะพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการจัดการเรียนการสอนและงานสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานที่จะนำไปสู่ความร่วมมือ ร่วมใจ และเจตคติที่ดีในการทำงาน และยังสร้างขวัญและกำลังใจและความมั่นใจ ในการทำงานของบุคลากร มีผู้ร่วมงานที่พร้อมจะช่วยให้คำปรึกษาแนะนำ (จุไรรัตน์ สุธรรง, 2559) การนิเทศการสอนจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถมีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกัน มุ่งสู่คุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ได้มาตรฐาน (ผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์, 2555) และการนิเทศการสอนเป็นงานที่ปฏิบัติกับครู เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง และยังช่วยพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน ให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเอง มีความศรัทธาในวิชาชีพของตน มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุง การเรียนการสอน การใช้และผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผล และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) การนิเทศการสอนจะประสบความสำเร็จได้นั้น มาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ประสบการณ์การสอนของผู้นิเทศเอง ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในโรงเรียน เมื่อผู้นิเทศเป็นผู้ได้รับการยอมรับตัวครูผู้รับการนิเทศย่อมมีความต้องการการนิเทศการสอนจากผู้นิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรฯ เล่าเรียนดี (2556) ที่ว่าสมรรถนะของผู้นิเทศ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ คุณลักษณะคุณสมบัติในวิชาชีพ ความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานในอาชีพ ความเชี่ยวชาญชำนาญเกี่ยวกับเทคนิค ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องเป็นผู้ที่ทันต่อยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้

สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในที่สุด

คำถามการวิจัย

1. ความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรเป็นอย่างไร
3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้เป็นอย่างไร
4. รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีผลการประเมินเป็นอย่างไร

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ในสถานการณ์จริง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ และครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนรวม สามารถนำรูปแบบ การนิเทศโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สร้างขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

3. โรงเรียนเรียนรวม สามารถนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ และขับเคลื่อนการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ส่งผลไปยังคุณภาพผู้เรียน

4. เป็นแนวทางในการทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมในด้านอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้น 1.1 ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) โรงเรียนเรียนรวมจำนวน 64 คน จาก 64 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566

ตัวแปรในการวิจัย

ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้น 1.2 การศึกษาแนวทางการการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา จำนวน 14 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 6 คน 3) ครูโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 6 คน และ 4) ศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเอกสาร ประกอบรูปแบบ

ตัวแปรในการวิจัย

แนวทางการการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 3 คน 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 2 คน 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน และ 5) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบ โรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 6) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียน รวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) ปีการศึกษา 2566 จาก 3 โรงเรียน จำนวน 42 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 12 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนบึงมะลูวิทยา จำนวน 15 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตัวแปรตาม ได้แก่ การส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 12 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนบึงมะลูวิทยา จำนวน 15 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรในการวิจัย

1. ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา หมายถึง ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ และ 3) องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง แนวดำเนินการตามประเด็นย่อยของระบบนิเวศการเรียนรู้ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ 5) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดการทรัพยากร 6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง แนวดำเนินการตามประเด็นย่อยของระบบนิเวศการเรียนรู้ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ 5) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดการทรัพยากร 6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนการนิเทศที่นำองค์ประกอบตามระบบนิเทศการเรียนรู้ทั้ง 7 ด้าน มากำหนดเป็นแนวดำเนินการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่ เตรียมการ 1) และวางแผน 2) การให้ความรู้ความเข้าใจ 3) การดำเนินการ 4) การสังเกตเก็บรวบรวมข้อมูล และสะท้อนผล และ 5) การเสริมแรงและการให้กำลังใจ

องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตรเขต 1 ของโรงเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 3 โรงเรียน หลังมีการทดลองใช้องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้นำไปผ่านกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้อำนวยการโรงเรียนและครูโดยแบบสอบถามการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนรวม จำนวน 7 ด้าน รวม 70 ข้อ

ความต้องการการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนเรียนรวม หมายถึง ระดับความต้องการของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม ซึ่งจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้ได้รับการนิเทศหรือคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งวัดจากแบบสอบถามความต้องการการนิเทศที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 50 ข้อ ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์การนิเทศ 2) เนื้อหาการนิเทศ 3) กระบวนการนิเทศ 4) ผู้นิเทศ และ 5) ระยะเวลาการนิเทศ

แนวทางการการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม หมายถึง ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนรวมจากการสัมภาษณ์ ใน 7 ด้านได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคลวงเล็บไออีพีและการสนับสนุนทางวิชาการ 2) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ 5) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร 6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนและ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ หมายถึง ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องของรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นกับบริบทของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ทั้งในด้านเนื้อหา ขั้นตอนการดำเนินงาน ความสามารถในการนำไปใช้จริง ความครบถ้วนขององค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ไปใช้จริงในบริบทของโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา

ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ หมายถึง ระดับความรู้สึกรับรู้เชิงบวกของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน หลังการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งพัฒนาและนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยพิจารณาจากการรับรู้ถึงประโยชน์ ความเหมาะสม ความชัดเจนของขั้นตอนการนิเทศ ความสามารถในการนำไปใช้จริง การได้รับการสนับสนุน และผลที่เกิดขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งวัดผลผ่านแบบสอบถามความพึงพอใจที่พัฒนาขึ้นโดยเฉพาะ แบ่งเป็นระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (มากที่สุดถึงน้อยที่สุด) จำนวน 18 ข้อ

ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศฯ หมายถึง ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนและครู หลังจากนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ไปใช้จริงในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบกระบวนการนิเทศเฉพาะบริบท 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลพื้นฐาน 4) การพัฒนาครูที่ยั่งยืน และ 5) การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.1 ความหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.2 วิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.4 ความสำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.5 แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.6 ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จของการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.7 ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.8 แนวโน้มในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.9 รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
 - 1.10 รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศ
 - 2.2 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ
 - 2.3 เทคนิคการนิเทศแบบสังเกตการสอนและเยี่ยมชั้น
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการช่วยเหลือผู้พิการ (Disability) ให้สามารถอยู่ในสังคมได้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม ปัจจุบันคนพิการในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมให้มีการฟื้นฟู สมรรถภาพทั้งด้านการศึกษา อาชีพและสังคม เพื่อให้ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิต

อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตราที่ 49 ระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันใน การได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้อง จัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพหรือผู้ที่อยู่ใน สภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยทัดเทียมกับผู้อื่น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550, น. 15) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545, น. 7-8) และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 สำนักนายกรัฐมนตรี (2551, น. 3-5) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาคนพิการ โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกันคือเพื่อพัฒนาคนพิการ ให้มีความสามารถในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ บุคคลเหล่านี้มีสิทธิในการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา จากสาระดังกล่าว ทำให้โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โรงเรียนต่าง ๆ จึงได้รับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย ทำให้มองเห็นภาพรวม ของการศึกษาแบบเรียนรวมและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พอสังเขปได้แก่ ข้อมูล สถิติเกี่ยวกับคนพิการในสังคมไทย สถานการณ์ การจัดการศึกษาในปัจจุบัน สภาพปัจจุบัน ปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การพัฒนาการจัด การศึกษาแบบเรียนรวม นโยบายในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวม กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาแบบ เรียนรวม ปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ ประเด็นการศึกษาแบบ เรียนรวม สถานการณ์การที่ควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สถานการณ์การจัด การศึกษาแบบเรียนรวมในอนาคต

ความหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม

การให้ความหมายของการศึกษาแบบเรียนรวมเกิดจากการประชุมร่วมกันและกำหนด เป็นข้อตกลงที่เป็นปฎิญญาสากลในการจัดการศึกษา โดยกำหนดให้เด็กทุกคนมีสิทธิในการได้รับ การศึกษา โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่อง การนับถือศาสนา ภาษา เพศ ความสามารถและเหตุผลอื่น (UNESCO, 2003, p. 4-5) นักวิชาการศึกษาพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างได้ให้ความหมาย ของการศึกษาแบบเรียนรวมไว้ดังต่อไปนี้

Stainback & Stainback (1996, p. 3) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมสำหรับเด็กทุกคนโดยไม่จำกัดความบกพร่องพื้นฐาน

ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้เด็กทุกคนได้เรียนด้วยกันและได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ร่วมกัน

Lynch, J. (2001, p. 15) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาที่จัดให้เด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติได้เรียนรู้ด้วยกันในสภาพแวดล้อมทั่วไป ทั้งในระดับก่อนวัยเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย โดยจัดให้มีการส่งเสริมและให้การช่วยเหลือทางการศึกษาเท่าที่จะสามารถทำได้

Mary A. Falvey, Chirstine C. Givner and Christina Kimm (2005, p.1) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) หรือ การเรียนรวม (Inclusion) หมายถึง การจัดการศึกษาที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกมีส่วนร่วมหรือมีทัศนคติที่ดี ยอมรับและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนหรือในชุมชน โดยจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และไม่มีความรู้สึกแปลกแยกหรือแตกต่างจากคนอื่น

Moore (2005, p. 5) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการช่วยเหลือสนับสนุนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในบริบทของการจัดการศึกษาทั่วไป โดยจัดให้นักเรียนทุกคนอยู่สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และได้รับการยอมรับในฐานะสมาชิกคนหนึ่งคนในโรงเรียน นักเรียนแต่ละคนจะมีความเท่าเทียมกัน และได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทัดเทียมกัน

Sandkull (2005, p. 1) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาบนพื้นฐานแห่งสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา ซึ่งเกิดจากการประชุมระดับนานาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนเริ่มตั้งแต่การมีคำประกาศสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและควรได้รับการศึกษาจากโรงเรียนมากที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ การศึกษาควรช่วยให้เด็กได้ใช้ และพัฒนาความสามารถ และศักยภาพ โดยสามารถใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม อย่างสันติสุข และเคารพสิทธิของผู้อื่น

Desai (2007, p. 10) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การเรียนรวมในโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนโรงเรียนและเป็นสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม โดยได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเพื่อน ๆ บุคลากรในชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนานักเรียน การศึกษาแบบเรียนรวมคำนึงถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนให้สามารถเรียนรู้ร่วมกัน เด็กทุกคนได้รับการยอมรับและสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

UNESCO (2005, p. 1) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง ระบบการศึกษาปกติ ซึ่งในโรงเรียนนั้นมีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน ได้รับการบริการทางการศึกษาตามความจำเป็นและความต้องการเพื่อให้เด็กทุกคนสามารถดำเนิน

กิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากหรืออุปสรรคของผู้เรียน มีการจัดการเตรียม และวางแผนการศึกษาที่มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมด้วยอย่างเหมาะสมเพื่อคุณภาพ การศึกษา

เบญจา ชลธารนนท์ (2543, น. 2) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระดับการศึกษาเดียว โดยไม่แยกว่าเด็กพิการต้องไปเรียน ในสถานศึกษาเฉพาะ รวมทั้งเด็กต้องการได้รับการสนับสนุนทุกด้านทั้งด้านการแพทย์ กังแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา โรงเรียน ต้องปรับเปลี่ยน หลักสูตรยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่ รวมทั้ง จัดให้มีบุคลากร สนับสนุน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กทุกคนได้เรียนรวมในการศึกษาเดียวกัน

สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2546, น. 14) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การศึกษาสำหรับเด็กทุกคน โดยรับเด็กพิการเข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติ ตั้งแต่เริ่ม เข้ารับการศึกษาและจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละคน

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2550, น. 6) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบ เรียนรวม หมายถึง การจัดให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนด้วยกันตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม ทุกคน เรียนไปด้วยกัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ

กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552, น. 36) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในโรงเรียนกับเด็กทั่วไป โดยโรงเรียนให้การยอมรับเอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งโรงเรียน โดยไม่มีการแบ่งแยกเด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ เด็กทุกคนจะได้ เรียนไปกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

องค์การอนามัยโลก (2556, น. 5) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน ผ่านการ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วัฒนธรรมและชุมชน ตลอดจนลดการแบ่งแยกและการกีดกันกลุ่มใด ๆ ไม่ให้มีส่วนร่วมในการศึกษา ว่าการศึกษาแบบเรียนจากความหมายของคำว่า การศึกษาแบบเรียนรวม ตามทฤษฎีของนักการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึง การศึกษา ที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ เข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติ โดยให้ได้รับการศึกษา ที่เหมาะสมกับความสามารถ ทุกคนได้เรียนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ยอมรับและให้การช่วยเหลือสนับสนุน ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งโรงเรียนโดยไม่มีการแบ่งแยก

ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จึงเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความเชื่อหรือเรียนรวมจึงเป็นทัศนคติและมีความรู้สึกว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกคนอื่นสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ มีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนบุคลากรเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ในระบบการศึกษาแบบเรียนรวม

วิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวม

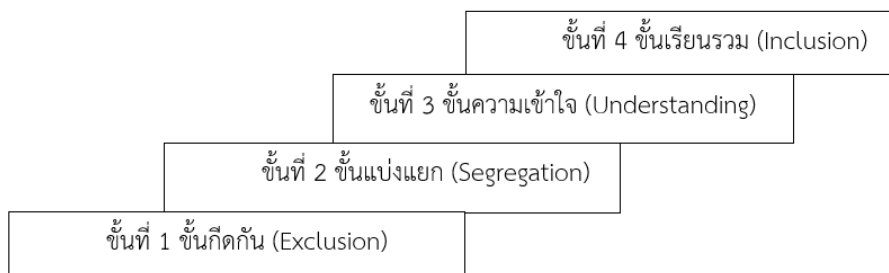
วิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น มีลำดับตามขั้นตอนซึ่งหลาย ๆ ประเทศได้ดำเนินการ ไปในลักษณะที่คล้ายกัน กล่าวคือ ขั้นที่ 1 การปฏิเสธ ไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขั้นที่ 2 การแบ่งแยก เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับขึ้นมาบ้างเนื่องจากความสงสารและเห็นใจ ขั้นที่ 3 การเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับโดยให้เรียนในโรงเรียนเรียนรวม ขั้นที่ 4 การยอมรับ ทุกคนให้การยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ซึ่งขั้นตอนที่นำไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีดังต่อไปนี้ (ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2551)

ขั้นที่ 1 ขั้นกีดกัน (Exclusion) ในขั้นนี้เป็นการปฏิเสธ นั่นคือ การไม่ยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมองว่าเป็นคนไม่ปกติ เช่น การที่เด็กมีสติปัญญาต่ำกว่าคนปกติจะถูกมองว่าโง่เขลา ไม่สามารถเรียนหนังสือได้ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษา ถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงการศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นแบ่งแยก (Segregation) ในขั้นนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับขึ้นมาเล็กน้อยโดยให้ได้รับการศึกษาบ้าง การจัดการศึกษาถือเป็นการจัดให้เพราะความสงสารหรือการกุศล ยังคงมีการแบ่งแยก

ขั้นที่ 3 ขั้นความเข้าใจ (Understanding) ในขั้นนี้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการศึกษามากขึ้น อาจให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หรือเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการเนื่องจากความเข้าใจว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้รู้จริงและมีเครื่องมือครบถ้วน เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพแต่ยังไม่มีการยอมรับอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรวม (Inclusion) ในขั้นนี้ เป็นการที่สังคมมีความรู้ความเข้าใจและยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง และจัดการศึกษาให้ควบคู่กับเด็กปกติในโรงเรียน หากสิ่งใดเป็นอุปสรรค จะหาทางแก้ไขจนสำเร็จ เป็นการศึกษาที่จัดให้สำหรับเด็กทุกคนเข้ามาเรียนรวมกัน ดังนี้

ขั้นตอนดังกล่าวมีวิวัฒนาการผ่านมุมมองความเชื่อของผู้คนในสังคมจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน ซึ่งต่อไปจะอธิบายให้เห็นว่าการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นมีการวิวัฒนาการตามขั้นตอนไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวมโดย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สังคมยังไม่ยอมรับความพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษการศึกษาถูกกีดกันจึงเป็นการจัดการศึกษาเพียงรูปแบบเดียวคือการศึกษาแบบปกติ ต่อมาระยะที่ 2 นั้นสังคมได้มีการยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นมาบ้างแต่ยังมีการแบ่งแยก โดยจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ ส่วนระยะที่ 3 นั้น ได้มีการจัดการเรียนร่วมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยมีการคัดแยกเด็กที่มีความพร้อมเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติแต่เด็กที่ยังไม่พร้อมจะจัดให้เรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งถือว่ามี การยอมรับมากขึ้น แต่ยังไม่ได้จัดการศึกษาให้เด็กได้เรียนรวมอย่างเป็นระบบที่ถูกต้อง ระยะ ที่ 4 ในปัจจุบันสังคมมีความรู้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างอย่างแท้จริง โดยจัดการศึกษาแบบเรียน รวมให้เด็กทุกคนได้เรียนรวมกันโดยใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างปกติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 สังคมไม่ยอมรับความพิการ การศึกษาแบบปกติ

ในอดีตสังคมยังไม่ได้มีการยอมรับคนพิการ หรือคนที่ผิดปกติ การกำหนดกฎเกณฑ์ในการสร้างบรรทัดฐานของความปกติจึงเป็นสิ่งที่ผู้คนในยุคสมัยนั้นยอมรับ และความพิการถูกมองว่าเป็นความผิดปกติ ในสังคมโดยการตีตรา (Stigmatized) ว่าเป็นบุคคลที่มีความพิการหรือผิดปกติ เป็นบุคคลที่น่ารังเกียจและมีรอยมลทิน ทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานและถูกแบ่งแยกออกจากสังคม Goffman (1963, อ้างอิงใน Darling, 2013, p. 3)

การจัดการศึกษาในสมัยก่อนจึงมีแนวทางการจัดการศึกษาตามความคิดความเชื่อ และนโยบายของสังคมการเมืองและการปกครองในสมัยนั้น ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ที่บัญญัติไว้ว่ารัฐมนตรียาจกเว้นเด็กไม่ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ถ้าบิดา มารดาหรือผู้ปกครองแจ้งว่าเป็นเด็กพิการหรือทุพพลภาพ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542, น. 121-125) นั้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษา ในอดีตสำหรับเด็กที่มี

ความต้องการพิเศษยังถูกจำกัด การจัดการศึกษาแต่เดิมมีการจัดการศึกษาเพียงรูปแบบเดียว คือ การศึกษาในระบบปกติ (Regular Education) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่จัดให้เฉพาะเด็กปกติที่สามารถมาเรียนได้เท่านั้น ยังไม่ได้คำนึงถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาประเภทอื่น

ระยะที่ 2 สังคมเริ่มยอมรับความพิการ การจัดการศึกษาพิเศษ

แต่ต่อมาแนวคิดการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมนี้ได้เปลี่ยนไป มีกลุ่มนักศึกษามองเห็นว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาหรือรับเข้ามาเรียนในโรงเรียนได้ จึงจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน และเป็นจุดกำเนิดการศึกษาพิเศษ (Special Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และสังคม เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เด็กพิการซ้ำซ้อน เด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ จะไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาแบบเดียวกันกับเด็กปกติ

ประวัติความเป็นมาของการศึกษาพิเศษในประเทศไทยนั้น ได้มีการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นมาอย่างต่อเนื่องและมีพัฒนาการยาวนานกว่า 70 ปี โดยเริ่มต้นอย่างเป็นทางการ ในปีพ.ศ. 2482 ได้มีการเปิดโรงเรียนสอนคนตาบอดแห่งแรกขึ้น โดยสุภาพสตรีชาวอเมริกันชื่อ มิสเจนีวีฟ คอลฟิลด์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น และท่านเป็นผู้นำอักษรเบรลล์มาเผยแพร่แก่ผู้พิการทางสายตาในประเทศไทยเป็นครั้งแรก

ระยะที่ 3 สังคมเข้าใจความแตกต่างของผู้พิการ การเรียนร่วม

ต่อมา พ.ศ. 2494 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ โดยกรมสามัญศึกษาเปิดโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และเด็กที่เจ็บป่วยเรื้อรัง โดยทดลองเปิดโครงการและโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ โดยกรมสามัญศึกษาจัดตั้งหน่วยทดลองสอนเยาวชนที่บกพร่องทางการได้ยิน 1 ห้องเรียน ในโรงเรียนเทศบาล 17 วัดโสมนัสวิหาร กรุงเทพมหานคร ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยทดลองเรียนร่วม เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่โรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิต โรงเรียนวัดเวตะวันธรรมมาวาส ในระยะเวลาต่อมาการเรียนร่วม

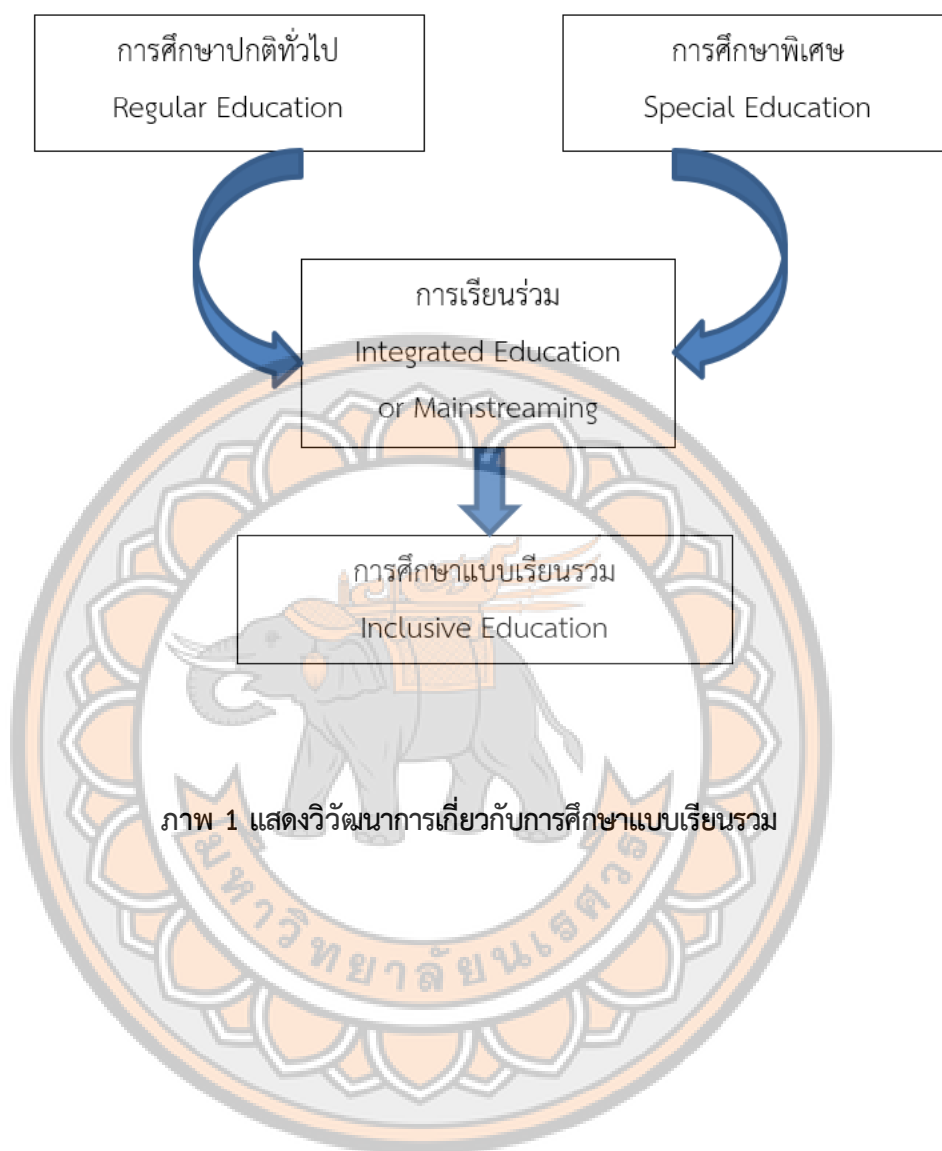
ได้รับความสนใจอย่างมากในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย “คนพิการทุกคน อยากเรียนต้องได้เรียน และส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้ (กึ่งเพชร ส่งเสริม, 2552, น. 27-33) นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนทั้ง ระบบเพื่อการเรียนร่วมขึ้น เรียกว่าโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ซึ่งโครงการดังกล่าวได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2543 เป็นการจัดการเรียนร่วมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วม (Mainstreaming) โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของกระทรวงศึกษาธิการมา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา (เบญจา ชลธารันนท์, 2546, น. 22)

เมื่อจัดการศึกษาพิเศษไปสักระยะเวลาหนึ่ง กลุ่มนักการศึกษาได้มีการทดลองให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป ผลการทดลองพบว่าเด็กในกลุ่มนี้สามารถพัฒนาได้มาก จึงเกิดวิธีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เรียกว่า การเรียนร่วม (Integrated Education หรือ Mainstreaming) ซึ่งจัดให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษและเข้าไปเรียนในระบบการศึกษาทั่วไป และร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมและใช้ช่วงเวลาช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กนักเรียนปกติทั่วไป ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ในความดูแล ซึ่งเด็กที่เข้าไปเรียนร่วมจะเรียนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หลังจากที่ได้มีการจัดการเรียนร่วม นักวิชาการศึกษาพิเศษได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ กับเด็กที่เรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กกลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างกัน และพบว่าเด็กที่เรียนร่วมนั้นมีทักษะทางสังคมดีกว่าเด็กที่อยู่ในโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ และยังสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือพฤติกรรมที่ยอมรับกันในสังคมทั่วไปได้ดีกว่า จึงได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่าการ เปลี่ยนการจัดการศึกษาพิเศษมาเป็นการเรียนร่วมให้ประโยชน์มากกว่า อย่างไรก็ตามการเรียนร่วมนั้นมีข้อจำกัด คือจะต้องมีการคัดแยกและการส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้เตรียมความพร้อมและได้รับการวินิจฉัยแล้วว่าสามารถเรียนร่วมได้เท่านั้น จึงจะสามารถเข้ามาเรียนร่วมในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมได้

ระยะที่ 4 สังคมความเข้าใจยอมรับความแตกต่างของมนุษย์

การศึกษาแบบเรียนรวม ในปัจจุบันการพัฒนาแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) หรือ การเรียนรวม (Inclusion) ซึ่ง เป็นการจัดให้เด็กทุกคนในโรงเรียนซึ่งจะเกิดประโยชน์มากกว่า โดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ เรียนรวมกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียน แนวคิดของการศึกษา

แบบเรียนรวมส่งผลให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านอาชีพ และด้านสังคม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการจัดการศึกษา สำหรับเด็กทุกคน ซึ่งไม่เพียงเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น แต่ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ ได้ยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ตาม ศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิต ร่วมกันในสังคมได้ อาจกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทย ยังอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้น ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามแบบสากล เนื่องจากมีข้อจำกัด ในด้านองค์ความรู้ และบุคลากรทางการศึกษาพิเศษรวมถึงงบประมาณ ปัจจุบันได้มีความพยายาม ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยมีโรงเรียนต้นแบบเรียนรวมเพิ่มขึ้นจำนวน 783 โรงเรียน ทำให้มีโรงเรียนแบบเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 1,228 โรงเรียน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และจัดการเลือกปฏิบัติ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาศักยภาพในโรงเรียน แบบเรียนรวมในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับความพิการในแต่ละประเภท และมีศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Student Support Service : SSS) กระจายทุกอำเภอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นศูนย์ รวมสื่อการเรียนรู้นวัตกรรมที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ (Research Center) ทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมให้ได้รับสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง เต็มศักยภาพเป็นรายบุคคล และได้รับบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงการศึกษา พัฒนาศักยภาพทักษะการดำรงชีวิต มีพื้นฐานอาชีพ และพึ่งตนเองได้ (สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ, 2558) สรุปวิวัฒนาการของการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้

การเปลี่ยนจากการเรียนร่วมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวม

การเปลี่ยนจากการเรียนร่วมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวม เริ่มจากมุมมองของนักการศึกษา ที่มองเห็นความแตกต่างของการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งการเรียนร่วม มุ่งส่งเสริมเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพร้อมเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้เท่านั้น ทำให้เด็กทุกคนไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน แตกต่างจากการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเป็นการเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของโรงเรียนเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน จึงมีการเปลี่ยนจากการเรียนร่วมไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวมเนื่องจากเหตุผลที่ว่าแนวคิด ที่คำนึงถึงความแตกต่างของทุกคนจะมีประโยชน์กว่า (Alan Dyson and Alan Millward, 1999, p. 8-11) ดังนั้น โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นจะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถ จัดการศึกษากับทุกคนได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กทุกคนนั่นเอง การทำความเข้าใจเหตุผลและความเป็นมาของการเปลี่ยนจากการเรียนร่วมไปสู่การศึกษา แบบเรียนรวมนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในเบื้องต้นจึงขออธิบายแนวคิดและความหมายของการเรียนร่วม และการศึกษาแบบเรียนรวมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากแนวคิดการจัดการเรียนร่วมและการศึกษา แบบเรียนรวมนั้นมีความแตกต่างกันตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเรียนร่วม Mainstreaming หรือ Integrated Education นั้นเป็นการจัดการศึกษา ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีสาระสำคัญคือ

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการเตรียมพร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมได้ เป็นการเตรียมให้เด็กพร้อม ในระดับเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติ โรงเรียนมองว่าเด็กมีปัญหา จึงต้องปรับและเตรียมให้มีความพร้อมก่อนจึงจะสามารถเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติได้
2. โรงเรียนปกติทั่วไปไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรวิธีการสอนและการประเมินผล โรงเรียนเพียงแค่จัดบริการสนับสนุนช่วยเหลือเพิ่มเติม ฉะนั้นหากเด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่ครู และผู้บริหารไม่เข้าใจ จะทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้สามารถเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ แนวคิดการเรียนร่วมแสดงให้เห็นจากภาพประกอบ

ภาพ 2 การเรียนร่วม (Integrated Education)

Stubbs (2002, p. 64) ได้อธิบายลักษณะของการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้กับเด็กแต่ละคน มากกว่าการให้ความสำคัญกับระบบการเรียนร่วมนั้นมองว่าเด็กเป็นผู้มีปัญหาและต้องได้รับการเตรียมความพร้อมเป็นรายบุคคลก่อนเข้าเรียนมากกว่าการปรับเปลี่ยนโรงเรียน
2. การจัดเรียนร่วมเป็นการนำเด็กเข้าเรียนในระบบที่หรือไม่ได้รับการดูแลเป็นรายบุคคล ทำให้เด็ก ถูกแบ่งแยกออกจากเพื่อน
3. การที่เด็กออกโรงเรียนกลางคันหรือสอบตกซ้ำชั้น ทำให้เด็กต้องออกนอกระบบโรงเรียน และถือว่าเป็นความผิดของเด็กเองที่ไม่สามารถเรียนในหลักสูตรปกติได้
4. การจัดเรียนร่วมมุ่งไปที่การสอนเด็กที่มีความบกพร่องเล็กน้อย และไม่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กทุกคน

ภาพ 3 ปัญหาการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)

จากภาพประกอบ แสดงให้เห็นว่าการเรียนร่วมนั้นมองว่าปัญหาอยู่ที่นักเรียนมากกว่าระบบการศึกษาและทำให้โรงเรียนไม่ต้องมีการปรับเปลี่ยน เช่น เด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างจากเด็กปกติ เด็กไม่สามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้ หรือไม่สามารถเข้าเรียนได้ เป็นต้น แต่การศึกษาแบบเรียนรวมมองว่าระบบการศึกษาเป็นปัญหาต่อการจัดการศึกษาไม่ใช่เด็กเป็นเด็กที่มีปัญหา ซึ่งแตกต่างกับการเรียนร่วม ทั้งในเรื่องการจัดหลักสูตรที่ไม่ยืดหยุ่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการสอนเด็กทุกคน การขาดแคลนอุปกรณ์ ครูและผู้บริหารที่ไม่ให้การสนับสนุน และเจตคติในทางลบของผู้ปกครอง การเรียนร่วมที่จัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนกับเด็กปกตินั้นจึงขึ้นอยู่กับความเต็มใจของครูที่จะยอมรับนักเรียนในห้องเรียนของตนเองซึ่ง ไพร์ส และคณะ (Price et al, 2001, p. 6) ได้อธิบายไว้ว่าการเรียนร่วมของครูต้องการเน้นที่ตัวนักเรียนให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ มีพฤติกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสม แต่การศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นเป็นกระบวนการตรงกันข้าม กล่าวคือครูจะต้องยอมรับนักเรียนและควรมีการปรับห้องเรียน หลักสูตร และกิจกรรมการสอนให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายทางวิชาการ พฤติกรรม และความต้องการทางสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีความสุขมากขึ้น เนื่องจากได้รับประโยชน์จากการได้เรียนกับเพื่อน และได้สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยตนเอง การกำหนดคะแนนมาตรฐานและความคาดหวังสูงซึ่ง เชื่อว่าเป็นสาเหตุ ให้เด็กต้องเพิ่มแรงจูงใจให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และปรับตัวได้ดีหลังจากเรียนจบไปแล้ว ซึ่งแนวคิดนี้สะท้อน

ความเป็นจริงและทำให้เข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงมากกว่า จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรวมมิใช่เพียงนำเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนปกติเท่านั้น แต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องสอดคล้องและยืดหยุ่น ยกตัวอย่างเช่น บางโรงเรียนให้เด็กเรียนห้องเดียวกัน แต่แยกครูผู้สอนและแยก กิจกรรมสอนเด็ก การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติให้ประสบความสำเร็จนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องปรับวิธีการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นไปที่ความต้องการของเด็กเฉพาะบุคคลมากกว่าเน้นความต้องการของนักเรียนเป็นกลุ่ม โรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงโดยปฏิบัติต่อเด็กทุกคนให้มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน การนำแนวทางไปสู่การปฏิบัตินั้นโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนแนวคิดและวิธีปฏิบัติให้สอดคล้อง กับแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและพยายามรักษาระดับของการเรียนรวมให้มากที่สุด โดยจะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา อาทิ การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง การจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น การปรับวิธีการสอนเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับประโยชน์จากการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งต่างไปจากแนวคิดเดิมในการจัดการศึกษาพิเศษ ที่ความสำคัญกับประเภทความบกพร่องหรือความพิการ โดยระบุหรือคัดแยกจากแพทย์และผู้เชี่ยวชาญ และมองว่าปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้นั้นเกิดจากความพิการหรือความบกพร่องของเด็กจึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับโปรแกรมการเรียนที่จัดไว้สำหรับเด็กปกติ โดยอาจจัดในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือ จัดให้อยู่ในห้องเรียนพิเศษก่อนเมื่อพร้อมแล้วจึงนำเข้าสู่อาคารเรียนปกติ การจัดการเรียนการสอน จะเน้นที่การออกแบบการสอนสำหรับเด็กแต่ละบุคคลและทำให้การจัดการศึกษาไม่ครอบคลุมแก่เด็ก ทุกคน อีกทั้งยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในด้านการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนได้ แนวคิดการจัดการศึกษาจึงปรับเปลี่ยนมาเป็นการเรียนรวมในที่สุด

การศึกษาแบบเรียนรวมให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษาให้เด็กทุก ๆ คน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กทุกคนเรียนร่วมเต็มเวลาในห้องเรียน ตลอดจนรับบริการเสริมที่เหมาะสม และจำเป็น สามารถใช้ชีวิตร่วมกันกับเด็กปกติในครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกับเด็กปกติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามรูปแบบของการเรียน โดยได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ตามความสามารถ และตามศักยภาพของตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

การปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการปฏิบัติไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวมนั้น เบื้องต้นเพื่อให้ทราบแนวคิดและมุมมองของการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและการศึกษาพิเศษแบบใหม่จึงได้นำเสนอตารางเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นแนวคิดและมุมมองของการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิม และแบบใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นแนวคิดและมุมมองว่ามีความแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 แสดงแนวคิดและมุมมองในการจัดการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและแบบใหม่

แนวคิดแบบดั้งเดิม	แนวคิดแบบใหม่
1. มองว่าอุปสรรคในการเรียนและการมีส่วนร่วมในสังคมของนักเรียนเกิดจากความพิการหรือความบกพร่องของนักเรียนและนักเรียนจะต้องเป็นผู้ที่ถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปกติซึ่งเป็นมุมมองขั้นพื้นฐานของรูปแบบการแพทย์ (Medical Model)	1. มองว่าอุปสรรคในการเรียนและการมีส่วนร่วมในสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและบริบทสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้คน สถาบัน นโยบายวัฒนธรรมสังคมและเศรษฐกิจซึ่งเป็นมุมมองบนพื้นฐานของรูปแบบสังคม (Social Model)
2. เน้นการประเมินเด็กโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้วินิจฉัยและจัดเด็กให้เข้าโปรแกรมที่เตรียมไว้ในโปรแกรมที่คิดว่าเหมาะสม	2. เน้นที่การตรวจสอบการสอนและองค์ประกอบในการเรียนรู้
3. เน้นการเปลี่ยนแปลงนักเรียนโดยการสอนเสริมวิชาที่เป็นประโยชน์กับนักเรียนโดยการบูรณาการวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญเฉพาะการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างเป็นทางการ	3. เน้นการปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนเช่นการปรับหลักสูตรตารางสอนวิธีการสอนการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการและความเชี่ยวชาญในการสอนของครูทั่วไปในสภาพแวดล้อมในห้องเรียนปกติรวมทั้งการปรับเปลี่ยนนโยบายและวัฒนธรรมในการทำงาน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น.7)

การวิเคราะห์แนวคิดและมุมมองการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ ทำให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดและมุมมองในประเด็นต่าง ๆ โดยเมื่อวิเคราะห์การจัดการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมนั้น มีฐานคิดจากการมองว่าการจัดการศึกษามีปัญหา การศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยน

นักเรียนให้มีความพร้อมเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้ การจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมนั้นไม่ได้จัดให้ ฉะนั้นไม่ได้จัดให้มีการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการศึกษาในรูปแบบใหม่จึงพยายามรวมหรือเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาพิเศษเข้ากับการศึกษาแบบปกติ เพื่อให้เกิดความทัดเทียมกันทางการศึกษาของมนุษยชน ซึ่งผู้เรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพอย่างสูงสุดเมื่อเข้ามาเรียนในระบบการศึกษาแบบเรียนรวม ดังนี้

มุมมองแบบดั้งเดิมเน้นมุมมองทางการแพทย์ ซึ่งเชื่อว่าความพิการเกิดจากการสร้างความจริงที่มองว่าความพิการหรือความบกพร่องเป็นสิ่งที่ผิดปกติ ซึ่งเป็นมุมมองที่เกิดขึ้นจากสังคมในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ต้องการการพัฒนาไปสู่สังคมสมัยใหม่ สิ่งใดที่เป็นปัญหาต้องได้รับการแก้ไข และยอมรับความสมบูรณ์หรือความปกติเท่านั้น ด้วยมุมมองดังกล่าวนี้ทำให้คนพิการเป็นชายขอบของสังคมนั้นคือไม่ได้รับการยอมรับและถูกกีดกันออกจากสังคม และถือว่าเป็นอุปสรรคในการเรียนและการมีส่วนร่วมในสังคม เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเป็นผู้ที่ถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปกติ ซึ่งเป็นมุมมองพื้นฐานของรูปแบบการแพทย์ หลักการของการเรียนรวมเน้นการประเมินเด็กโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้วินิจฉัย และจัดเด็กให้เข้าโปรแกรมที่เตรียมเอาไว้ ในโปรแกรมที่คิดว่าเหมาะสม เน้นการเปลี่ยนแปลงโดยการสอนเสริมวิชาที่เป็นประโยชน์กับนักเรียน โดยการบูรณาการวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มอย่างเป็นทางการ แต่แนวคิดและมุมมองแบบใหม่นั้น เน้นที่มุมมองทางสังคม เพราะมองว่าอุปสรรคในการเรียนและการมีส่วนร่วมในสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบริบทแวดล้อม เช่น ผู้คน สถาบัน นโยบายวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นมุมมองบนพื้นฐานของรูปแบบสังคม ซึ่งรูปแบบทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความพิการเริ่มเปลี่ยนจากมุมมองที่มุ่งสนใจความทุพพลภาพของแต่ละบุคคลมาสู่การทำลายอุปสรรคที่ขวางกั้นในสังคมให้คนพิการได้รับโอกาสในการใช้สิทธิของตนอย่างทัดเทียมบุคคลอื่น (องค์การอนามัยโลก, 2556, น. 5)

แนวคิดที่สะท้อนหลักการนี้คือ ความยุติธรรมในสังคม ซึ่งมุมมองรูปแบบทางสังคมเชื่อว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียนควรมีการรับเด็กทุกคนมาเรียนรวมกัน ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การกีดกันหรือขัดขวางให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้รับการยอมรับและไม่สามารถ เข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติได้นั้นถือเป็นความไม่ยุติธรรมเนื่องจากเด็กทุกคน รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องการความรักและความเข้าใจ รวมทั้งการยอมรับจากสังคม ต้องการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในสังคม จึงควรสนับสนุนให้สังคมยอมรับและเข้าใจความต้องการพื้นฐานเหล่านี้ การศึกษาพิเศษในอดีตที่ผ่านมาให้ความสนใจความแตกต่างมุ่งเน้นความบกพร่องหรือ ความไร้สมรรถภาพต่าง ๆ ดังนั้นแนวคิดแบบดั้งเดิมจึงมุ่งเน้นความสามารถของเด็กและการยอมรับของ สังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สะท้อนหลักการในการจัดการศึกษาคือการกลับสู่

สภาวะปกติให้มากที่สุดซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ สามารถได้รับการศึกษาและบริการอื่นๆ เช่นเดียวกับคนปกติ เช่น ได้รับการบริการในด้านที่อยู่อาศัย เพราะในอดีต คนพิการมักถูกส่งเข้าไปอยู่รวมกันในสถานสงเคราะห์ ต่อมามีการสร้างบ้านสำหรับคนพิการขึ้นในชุมชน เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสร้างสถานสงเคราะห์คนพิการในรูปแบบต่าง ๆ จึงลดลงและหันมาให้บริการแก่ผู้บกพร่องในลักษณะดังกล่าวแทน ผู้ที่มีความบกพร่องอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนปกติ ความเคลื่อนไหวนี้มีขึ้นในระบบการศึกษา จึงมีการปรับเปลี่ยนจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งในอดีตจะต้องถูกส่งไปเรียนที่โรงเรียนเฉพาะหรือ โรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ เช่น โรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นต้น แต่เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนในโรงเรียนปกติ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งอยู่โรงเรียนเฉพาะทั้งหลาย ถูกส่งกลับบ้านเพื่อให้เข้าเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน ซึ่งจะเกิดผลดีกับเด็กมากที่สุด โดยจัดให้อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด เนื่องจากเด็กต้องถูกจำกัดให้อยู่ในโรงเรียนเฉพาะไม่สามารถเรียนในโรงเรียนปกติได้ โรงเรียนแบบเรียนรวม จึงเป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้กับทุกคนรวมทั้งเด็กต้องการพิเศษด้วย และเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด และจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กทุกคนเพราะทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมา หลายคนเชื่อว่าเด็กปัญญาอ่อนหรือเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่สามารถเรียนหนังสือได้ แต่ต่อมาได้มีการพิสูจน์ว่าเด็กเหล่านี้สามารถเรียนหนังสือได้ให้เห็นเด่นชัดก็คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาประเภท เรียนได้ สามารถเรียนหนังสือได้ในชั้นประถมศึกษาหรือในระดับชั้นที่สูงกว่า หากเด็กมีความพร้อม และได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและถูกวิธี เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก แม้จะไม่สามารถเรียนหนังสือได้เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่ก็สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หลายคนอาจเรียนรู้ได้ดี และการประเมินและวัดผลการศึกษาจะต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กและระดับความสามารถของแต่ละคน การสอนให้จำอย่างเดียวไม่ถือว่าเป็นการสอนที่ดี และไม่เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี เพราะเด็กที่เรียนรู้ได้ดีในเนื้อหาวิชา อาจไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานก็ได้ การเรียนรู้ที่ดีอาจพิจารณาได้จากการที่เด็กมีความพึงพอใจในการเรียนและงานที่ตนเองทำ ซึ่งความพึงพอใจอาจแตกต่างกันไปในแต่ละคน ดังนั้นโรงเรียนที่จะจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้ดีและสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ควรปรับกระบวนการใหม่ตั้งแต่ปรัชญา การศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน การศึกษาแบบเรียนรวมจึงจะบรรลุ

จุดมุ่งหมาย ซึ่งจะกล่าวอย่างละเอียดในบทต่อไป มนุษย์ทุกคนนั้นย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรจัดให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่แบ่งแยก และจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีการหลักการว่าเด็กเลือกโรงเรียน ไม่ใช่โรงเรียนเลือกรับเด็กเหมือนอย่างเช่นการเรียนร่วม และเด็กทุกคนควรมีสิทธิจะเรียนรวมกันโดยทางโรงเรียนและครูจะต้องเป็นผู้ปรับ สภาพแวดล้อม หลักสูตร การประเมินผล วัตถุประสงค์ ฯลฯ เพื่อครู และโรงเรียนสามารถจัดการเรียน การสอนเพื่อสนองต่อความต้องการของนักเรียนทุกคนได้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมระหว่างเด็ก ปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเชื่อในปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน และเท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติ ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจ อันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะไม่เกิดแบ่งแยก ความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองตอบความแตกต่าง แต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนรวมจะต้องการปรับปรุง การเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคน เพื่อให้พัฒนาความพร้อม และความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสม กับ ความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถออกไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ในสังคมหรือชุมชนหนึ่ง ๆ จะมีเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษปะปนอยู่ เด็กทั้งหมดควรอยู่ ร่วมกันตามปกติ โดยไม่มีการนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากชุมชนและนอกจากนี้ควรมุ่งเน้น การส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กมาทำงานร่วมกัน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ของเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น ครู การศึกษาพิเศษ และบุคลากรทางการศึกษาและคนในชุมชน โดยให้มีส่วนร่วมทั้งในการพัฒนา เครือข่ายและเป็นผู้ ให้การสนับสนุน ซึ่งทุกคนในโรงเรียนจะต้องช่วยกันทำงานไม่ถือว่าเป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง รวมทั้งมีการพบปะพูดคุยและปรึกษากับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ จัดให้ผู้ปกครองเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษและผู้ปกครองเด็กปกติได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์กันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือสนับสนุนในเรื่องต่างๆด้วยกัน นอกจากนี้อาจจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารและบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันและความร่วมมือทั้งในโรงเรียน และในชุมชนจะทำให้ การจัดการศึกษาเกิดความคล่องตัวและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกคน

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม

แนวคิดและปรัชญาการศึกษาของไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศตะวันตก ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในขณะนั้นได้รับอิทธิพลตามกระแสการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษา จนภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษา ซึ่งก็ได้อิทธิพลตามแนวคิดของ นักการศึกษาที่สำคัญ ๆ ในประเทศตะวันตกเช่น แนวคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่ยึดความสนใจของเด็กเป็นหลักและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถูกนำมาใช้ในโรงเรียนอย่างแพร่หลาย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2550) เช่นเดียวกับการศึกษาแบบเรียนรวม หรือการเรียนรวม ซึ่งเป็นคำที่กล่าวถึงกันมากในชุมชนวิชาชีพทางการศึกษาพิเศษ ในประเทศตะวันตกตั้งแต่ ปีค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ในประเทศสหรัฐอเมริกาและในประเทศสหราชอาณาจักรนั้น รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และกำหนดมาตรการหลายอย่างให้โรงเรียนปฏิบัติตาม ซึ่งผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ นำแนวคิดนี้มาใช้ และแนวคิดนี้ได้แพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก ผลจากการประชุมว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) ที่จอมเทียน จังหวัดชลบุรี ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2533 ที่มุ่งให้รัฐบาลจัดการศึกษา แบบบูรณาการโดย ให้ทุกคนได้เรียนรวมชั้นเดียวกันให้ได้มากที่สุด และผลสรุปจากการประชุมระดับโลก เรื่องการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และการเข้าถึงคุณภาพการศึกษา ที่ซาลามันกา ประเทศสเปน พ.ศ. 2534 ที่กำหนดว่าโรงเรียนควรจัดบริการการศึกษาให้กับเด็กทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ทำให้แนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและได้รับการยอมรับว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้การศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่แท้จริง และเป็นกระแสสากลที่มีอิทธิพลต่อ การปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการศึกษาในทั่วทุกภูมิภาคของโลก

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้คำนึงถึงหลักมนุษยชนและสิทธิเด็กที่ว่าการศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกัน และให้ความสำคัญแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาทั้งที่มีโอกาสได้รับการศึกษาและที่ไม่สามารถคงอยู่ในระบบการศึกษาจนจบการศึกษา ในการประชุมเรื่องการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ที่ซาลามันกาประเทศสเปน ได้กำหนดหลักการในการจัดการเรียนรวม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงแนวคิดและมุมมองในการจัดการศึกษาพิเศษแบบดั้งเดิมและแบบใหม่

ความเชื่อ	หลักการ	เป้าหมาย
- เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาและมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ - เด็กทุกคนมีคุณลักษณะความเข้าใจ ความสามารถ ความต้องการในการเรียนรู้เฉพาะตัว และมีระดับความรู้ที่แตกต่างกัน	- ยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของเด็ก - จัดบริการที่เหมาะสมกับรูปแบบและการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน - ประกันความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษา โดยมีหลักสูตรที่เหมาะสมและการมีส่วนร่วมของชุมชน	- ความพยายามไม่ให้มีการแบ่งแยก - การสร้างชุมชนและสังคมโดยรวมจัดการศึกษาให้ทุกคน - ประสิทธิภาพความคุ้มค่าในการลงทุน ในระบบการศึกษา

จากความเชื่อ หลักการ และเป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม สามารถสรุปแนวคิดดังกล่าวได้ว่า

1. นักเรียนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและประสบความสำเร็จ
2. นักเรียนทุกคนมีคุณค่าและความสามารถพิเศษเฉพาะของตนเอง
3. การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนปกติและเกิดประโยชน์ทั้งในด้านสังคมและวิชาการ
4. นักเรียนทุกคนมีวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและแสดงถึงความเข้าใจที่แตกต่างกัน
5. นักเรียนทุกคนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมเนื่องจากทุกคนได้เรียนด้วยความเข้าใจเมื่อเรียนในเรื่องที่สนใจและท้าทาย
6. นักเรียนทุกคนควรได้รับโอกาสในการเรียนและการประกันคุณภาพทางการศึกษาเท่าเทียมกัน
7. ชุมชนและสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ความเชื่อและหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่แบ่งแยก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกันเป็นการสร้างชุมชนและสังคมร่วมกันโดยจัดการศึกษาให้ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนทุกคนทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ นับเป็นความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา

ภาพ 4 ความเชื่อ หลักการ และเป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม

เบญจา ชลธารินทร์ (2544) ได้เสนอแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวมไว้ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของบุคคล และความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาแบบเรียนรวมควรคำนึงถึงศักยภาพและลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลโดยไม่มองว่าเป็นความแปลกแยก (Deviant) แต่ถือเป็นเรื่องปกติ โดยอาศัยการช่วยเหลือและพึ่งพากันของคนในสังคม ดังต่อไปนี้

1. โอกาสที่เท่าเทียมกัน (Equal Opportunity) ทุกคนควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าฐานะ เพศ เชื้อชาติที่แตกต่าง หรือสภาพร่างกายหรือจิตใจบกพร่องหรือไม่ก็ตาม
2. ความหลากหลาย (Diversity) มนุษย์ย่อมแตกต่างกัน การจัดการศึกษาควรสนับสนุนให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างและต้องจัดให้ตอบสนองกับความต้องการ

3. ทุกคนมีความปกติอยู่ในตัว (Normalization) ทุกคนมีความปกติอยู่ในตัวและจะต้องยอมรับและไม่มีแบ่งแยกความแตกต่าง การจัดการศึกษาควรให้ทั่วถึงทุกคน

4. สังคมมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Multicultural Society) ในหนึ่งสังคมย่อมมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ละสังคมและวัฒนธรรม

5. ศักยภาพ (Potential) มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพในตนเอง แต่ละคนมีศักยภาพไม่เท่ากันการศึกษาต้องจัดเพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน โดยไม่จัดในมาตรฐานเดียวกัน

6. มนุษยนิยม (Humanism) การพัฒนามนุษย์คือการพัฒนาให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ และไม่เกิดการแตกแยกในกลุ่มคน

7. กระบวนการสังคมประกิต (Socialization) มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทางสังคม เราไม่สามารถจะแยกมนุษย์ออกจากกันได้ เพราะธรรมชาติของมนุษย์ต้องการมีส่วนร่วมในสังคม การจัดการศึกษาควรจัดโดยไม่มีแบ่งแยกหรืออิทธิพลและโอกาสทางการศึกษา

8. ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualization) มนุษย์แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะเหมือนกัน การให้การศึกษาถึงแม้จะจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแต่ต้องจัดการศึกษาให้เฉพาะตามความต้องการของแต่ละคน

9. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Dependency) มนุษย์เราควรพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้สังคมน่าอยู่

10. สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) การจัดการศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนกลับสู่สังคมปกติโดยเร็วที่สุด โดยจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

ผดุง อารยะวิญญู (2551) ได้เสนอแนวคิดที่ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมไว้อย่างน่าสนใจกล่าวคือ ทุกคนเป็นสมาชิกในสังคม ความแตกต่างหลากหลายเป็นสิ่งที่มีความค่า แม้ว่าทุกคนจะมีความแตกต่างเฉพาะตนแต่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนร่วมกันได้เมื่อมีความพร้อมทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ โดยมีกระบวนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสม ดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายเป็นสิ่งที่มีความค่า
2. นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มในสังคม
3. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง นักเรียนไม่มีความพร้อมก็สามารถเรียนได้ ความพร้อมจะตามมาภายหลังเท่านั้น

4. ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างเป็นสมาชิกของสังคม จึงไม่จำเป็นต้อง มีลำดับชั้น
ทุกคนเท่า

5. การสอบตกของนักเรียนสะท้อนว่าวิธีการเรียนการสอนที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสม ควรมี
การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ ฌูฟัว เสวกพันธ์ (2552) ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดการส่งเสริม
การศึกษาแบบเรียนรวมไว้คล้ายคลึงกันในเรื่องสิทธิและการจัดการศึกษาตามศักยภาพของบุคคล
โดยไม่แบ่งแยกเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข และเน้นไปในเรื่องของกระบวนการ
การจัดการเรียนรู้โดยเน้นการปฏิบัติจริงและสอดคล้องในชีวิตประจำวันและการประสานงานระหว่าง
วิชาชีพรวมถึงหลักพฤติกรรมนิยมและการปรับเด็กให้เข้ากับสังคม ดังนี้

1. แนวคิดการนำไปสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาในปัจจุบันที่ช่วย
ให้เด็กที่มีความต้องการประเภทต่าง ๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่มีลักษณะ
ที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคนเพื่อให้
เด็กที่มีความบกพร่องนั้นมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ สูงสุดตามศักยภาพของตน

3. แนวคิดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่อง เป็นการจัดบริการ
ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่วินิจฉัยเด็กว่ามีความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่ง
เพื่อนำมาพิจารณาว่าปัญหาต่าง ๆ เกิดจากความบกพร่องหรือเป็นความล่าช้าทางวุฒิภาวะ
ซึ่งแท้จริงแล้ว สามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่ากับเด็กปกติได้แต่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก
ที่มีความต้องการพิเศษ โดยการส่งเสริมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ให้สามารถ
ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เป็นการจัดประสานงานในการเรียน
การสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักวิชาชีพสาขาต่าง ๆ รวมทั้ง
ครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทุกคนล้วนมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา
แบบเรียนรวม

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการ
พิเศษเพื่อควบคุมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวางเงื่อนไข
หรือการเสริมแรงซึ่งความเชื่อว่าครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมซึ่งวัดและสังเกตได้
หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และพฤติกรรมภายนอก
ที่สามารถสังเกตและวัดได้ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อนักการศึกษาพิเศษในการจัดการเรียนการสอน

การวางแผนการเงิน การเสริมแรง รวมถึงหลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดประสบการณ์ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การศึกษาแบบเรียนรวมควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ข้อ ที่สำคัญ ได้แก่

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา
2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล

องค์ประกอบการศึกษาแบบเรียนรวมทั้งสามประการนี้ได้บ่งชี้ถึงความเท่าเทียมกันตามสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษา สังคม การยอมรับสภาพความแตกต่างของบุคคล ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเน้นความสำคัญคือเด็กแต่ละคนควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้สติปัญญา ด้านที่ถนัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้โดยเฉพาอย่างยิ่งในการประเมินการเรียนรู้ ควรมีการวัดและประเมินผลจากเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถครอบคลุมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ซึ่งแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ดังนี้

ภาพ 5 องค์ประกอบของการศึกษาแบบเรียนรวม

การศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างหลักการทางการศึกษา และสังคมบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องของสิทธิของมนุษยชนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความสำคัญกับเด็กในฐานะเป็นสมาชิกของโรงเรียน สังคม และชุมชน และมองว่าปัญหา หรืออุปสรรคในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและบริบทแวดล้อม เช่น ผู้คน สถาบัน นโยบาย วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ โรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนบริบทแวดล้อม เช่น การปรับเปลี่ยน โครงสร้าง การจัดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนจะได้รับประโยชน์ จากการศึกษาแบบ เรียนรวมอย่างแท้จริง

การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเชื่อในปรัชญาของการอยู่ร่วมกันและความเท่าเทียมกันในสังคม ส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสในการเรียนรู้การปรับตัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีปกติสุข จากแนวคิดและความเชื่อของการศึกษาแบบเรียนรวม ได้มีนักการศึกษาพิเศษ และบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เสนอหลักการเรียนรวมดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2551)

1. ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อเด็กปกติทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติด้วย หากกีดกันไม่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนปกติ นั่นคือความไม่ยุติธรรมในสังคม นักการศึกษาจำนวนมากเชื่อว่า ความยุติธรรมในสังคมจะนำมาซึ่งความสุข ในสังคม นั้นมีความสัมพันธ์กับความต้องการทางสังคมของเด็ก กล่าวคือ เด็กทุกคนรวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องการความรัก ต้องการความเข้าใจ ต้องการยอมรับ ต้องการมีบทบาท และมีส่วนร่วมในสังคม การศึกษาพิเศษในอดีตที่ผ่านมามุ่งเห็นความแตกต่างมากกว่ามุ่งเน้นความเหมือน มุ่งเน้น จุดอ่อนหรือการไร้ความสามารถมากกว่ามุ่งเน้นความสามารถของเด็ก และการยอมรับของสังคม

2. การคืนสู่สภาวะปกติ (Normalization) หมายถึง การจัดสภาพการใด ๆ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ สามารถได้รับการเช่นเดียวกับคนปกติ เช่น ด้านที่อยู่อาศัย ในอดีตคนพิการ มักถูกส่งเข้าไปอยู่รวมกันในสถานสงเคราะห์ ต่อมา มีการสร้างบ้านสำหรับคนพิการ ขึ้นในชุมชน เพื่อให้เขาดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การสร้างสถานสงเคราะห์ คนพิการในรูปแบบต่าง ๆ จึงลดลงและหันมาให้บริการแก่ผู้บกพร่องในลักษณะดังกล่าวแทน ผู้ที่มีความบกพร่องอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนปกติ ความเคลื่อนไหวนี้มีขึ้นในระบบการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนการศึกษา พิเศษมาเป็นพัฒนาให้มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมมากขึ้น และส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในโรงเรียนปกติมากที่สุด

3. สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) เป็นผลดีกับเด็กมากที่สุดโดยเด็กได้รับผลประโยชน์มากที่สุด โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เช่น โรงเรียนโสตศึกษา โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนเฉพาะทางประเภทอื่น ๆ รวมถึงชั้นพิเศษด้วยจัดอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัด เนื่องจากเด็กต้องถูกจำกัดให้อยู่ในโรงเรียนเฉพาะไม่สามารถเรียนในโรงเรียนปกติได้ โรงเรียนแบบเรียนรวมเป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้กับทุกคน ครูควรเข้าใจและยอมรับว่ามีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในการอยู่ร่วมในสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม พื้นฐานที่จะทำให้การเรียนรวมประสบผลสำเร็จ นั่นคือให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัด

4. การเรียนรู้ (Learning) มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม หากเด็กมีความพร้อม และได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้องและถูกวิธี เด็กเหล่านี้ก็สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของเขา

สรุปได้ว่าแนวคิดพื้นฐานการศึกษาแบบเรียนรวม คือ การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนได้ เรียนรู้ด้วยกัน ซึ่งการศึกษาแบบเรียนรวมจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีการจัดให้นักเรียนได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้การจัดการเรียนรวมต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน ของผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาอาชีพและพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในลักษณะการรวมพลังของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมและชุมชนเพื่อช่วยให้การศึกษาแบบเรียนรวมประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรวมอาจกล่าวได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายคนอาจเรียนรู้ได้ดี การวัดและประเมินผลจะต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก และสอดคล้องกับระดับ ความสามารถของแต่ละคน จัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง หัวข้อต่อไปจะแสดงให้เห็นว่า การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีความสำคัญอย่างไร ทำไมจึงต้องจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ใครเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ความสำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวม

เมื่อการศึกษาแบบเรียนรวมได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มุ่งจัดการเรียนการสอนที่จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ดังนั้นการศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นแนวคิดทฤษฎีที่สามารถเป็นแนวทางที่ให้โรงเรียนนำมาปรับใช้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคน ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมถือเป็นการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับเด็กทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งทางด้านวิชาการ ด้านอารมณ์ และด้านสังคมและเกิดการพัฒนาเด็กทุกคนในโรงเรียน

อย่างมีคุณภาพ การศึกษาแบบเรียนรวมมีความสำคัญในการดำเนินการด้านรูปแบบ การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีระบบการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมกับเด็กทุกคน ดังนี้

1. พัฒนาครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
2. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและนำมาใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองกับความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอนโดย ในเนื้อหานี้จะต้องครอบคลุมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน
3. โรงเรียนสามารถนำมาเป็นแนวทางและประยุกต์ใช้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการ ทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน
4. เกิดการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพอย่างมีปกติสุข
5. การศึกษาแบบเรียนรวมสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสามารถ เชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรปกติได้อย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้การศึกษาแบบเรียนรวมนั้นมีความสำคัญต่อโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ทั้งการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถ และยังเป็น การพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพอีกด้วย โดยโรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนด้วย กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาแบบเรียน รวมมีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดังต่อไปนี้ (McGregor and Vogelsberg, 1998)

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนในชั้นเรียนปกติ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเมื่อเปรียบเทียบกับแบบปกติหรือแยกกลุ่มซึ่งหากได้รับการ สนับสนุนจะทำให้เกิดกระบวนการทางสังคมจากผู้ปกครองและสามารถนำไปใช้ในการสร้าง ความสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม
2. ความสามารถทางสังคม และทักษะการสื่อสารของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการพัฒนาจากการศึกษาแบบเรียนรวม การที่นักเรียนได้อยู่ร่วมกับเพื่อนในสังคมปกติสามารถ พัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตลอดจนมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะอย่างเหมาะสม
3. การจัดระบบการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ต้องมีรูปแบบโปรแกรมทางการศึกษาที่เคร่งครัดเพื่อการพัฒนาทักษะและความสามารถทางวิชาการ ผลจากการวิจัยพบว่าโปรแกรมการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

โดยทั่วไปควรมีมาตรฐาน ที่สูงกว่าการจัดการศึกษาแบบแยกกลุ่มและควรใช้เวลาในเรียน และการแสดงผลงานของเด็กมากกว่าปกติ

4. การยอมรับทางสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการพัฒนาจากการ ทำงานกลุ่มย่อยร่วมกับเด็กปกติ การเรียนการสอนตามธรรมชาติจะค้นพบความต้องการพิเศษรวมถึง ปัญหาด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานกลุ่มย่อย

5. การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กับนักเรียนปกติ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จากการศึกษาวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมมีเครือข่ายที่เข้มแข็งกว่าการศึกษาพิเศษ

6. การศึกษาแบบเรียนรวมช่วยพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเข้ารับการศึกษาระบบเรียนรวม มีแนวโน้มที่จะเป็น ผู้ใหญ่ และสามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมถึงกิจกรรมทางสังคม มากกว่ากลุ่มนักเรียนซึ่งได้รับการศึกษาพิเศษ

8. ผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีรายได้สูงเมื่อเทียบกับผู้ที่ จบจากโปรแกรมการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ

ประโยชน์ของการศึกษาแบบเรียนรวมไม่ใช่มีเพียงเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เท่านั้นหากแต่ยังเกิดกับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้วยดังนี้ (Alper and Ryandak, 1992)

1. ความสามารถของนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในระบบการศึกษา ที่มีความสามารถพิเศษแบบเรียนรวมไม่ได้ถูกลดทอนลงจากกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในชั้นเรียน ความเข้าใจที่ว่านักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษจะขัดขวางการเรียนในชั้นเรียนนั้น ไม่พบว่ามีงานวิจัยใดสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอน ไม่ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษลดประสิทธิภาพ การเรียนรู้ หากแต่เกิดจากการแทรกแซงในขณะที่ทำกิจกรรมของนักเรียนปกติ

2. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ชั้นเรียน และเทคโนโลยีทางการสอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนต้องการใช้เทคโนโลยี ช่วยสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน นักเรียนกลุ่มอื่นก็จะได้รับประโยชน์ จากการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวด้วย

3. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการ เพิ่มงบประมาณในชั้นเรียน งบประมาณหรือสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ในโปรแกรมพิเศษ สามารถ นำมาใช้ในชั้นเรียนปกติได้เพื่อการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้ทั้งกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการ

พิเศษ และทุกคนในชั้นเรียน งบประมาณนี้สามารถใช้เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การเชิญวิทยากรมา บรรยายพิเศษ การจัดประสบการณ์นอกโรงเรียนหรือทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น การเลือกทรัพยากรในห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและควรเอื้อต่อนักเรียนทุกคนด้วยเช่นกัน

4. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มครูผู้ช่วยในชั้นเรียน งบประมาณพิเศษที่ได้รับการจัดสรรให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทำให้สามารถเพิ่มครูในชั้นเรียนหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ

5. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดำเนินไปในชั้นเรียน และยังได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนในชั้นที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้นักเรียน จะได้รับการพัฒนาตนเกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความรู้ความสามารถ ในด้านการเรียนเพิ่มขึ้น เป็นฝึกประสบการณ์ในการรับรู้ทางสังคมและทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม ส่วนนักเรียนที่ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเพื่อน เช่น โปรแกรมเพื่อนช่วยเพื่อน จะทำให้มีความรู้และชำนาญทางวิชาการมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ทำหน้าที่ดังกล่าว

6. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีโอกาสในการเรียนรู้ทักษะอื่นเพิ่ม เช่น การใช้อักษรเบรลล์ หรือภาษามือ

7. นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสามารถเรียนรู้การเห็นคุณค่าและการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจากชั้นเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

สรุปได้ว่าประโยชน์สูงสุดของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คือการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกคนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งรวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนปกติ อย่างไรก็ตามมีความเชื่อที่มีมาอย่างยาวนานว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะทำให้ชั้นเรียนเกิดความสับสน วุ่นวายและขัดขวาง การเรียนรู้ของเพื่อนคนอื่น เนื่องจากครูไม่สามารถจัดการกับภาระงานที่มีต่อกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีความเป็นไปได้ที่กระบวนการทางการศึกษาทำให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของตัวเองต่ำลง แต่เมื่อพิจารณาในบริบทการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม กลับพบว่าการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นให้ประโยชน์มากกว่าทั้งด้านการเรียนของเด็ก และการใช้ชีวิตในครอบครัว รวมไปถึงการสร้างเจตคติที่ดีและการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมไปถึงการลดภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 37) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรวมไว้ดังนี้

1. ด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น และไม่ได้เดินทางไปเรียนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่อยู่ห่างไกลมาก จนเป็นภาระของผู้ปกครอง

2. การมีชีวิตอยู่กับครอบครัวกับบิดามารดาและญาติพี่น้อง เด็กมีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุผลแห่งความพิการ และเป็นการช่วยให้ครอบครัวเกิดสำนึกและตระหนักในการรับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยไม่พยายามผลักภาระให้ผู้อื่น

3. การเปลี่ยนเจตคติ การที่เด็กปกติปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะช่วยให้เด็กปกติ มองโลกได้กว้างขึ้นและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีขึ้นทั้งยังช่วยลดความรู้สึกยึดมั่นในบุคลิกภาพหรือภาพพจน์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสังคมนิยมคิดกัน เด็กเรียนรู้ที่จะเข้าใจความต้องการของเพื่อนและรู้วิธีช่วยเหลือกันและอยู่ร่วมกัน เนื่องจากทุกสังคมจะมีคนปกติ และคนที่มีความต้องการพิเศษ

4. ด้านสังคมและชุมชน เด็กจะสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับสังคมปกติได้ การอยู่ร่วมกันก็จะช่วยให้สังคม ได้เรียนรู้วิธีที่เหมาะสมต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

5. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างโรงเรียนพิเศษหรือศูนย์เฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพียงแต่เพิ่มบุคลากรเฉพาะทางที่จำเป็นขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

ประโยชน์ดังกล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นประโยชน์ แก่ นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ บุคลากร และผู้บริหารซึ่งมีผลต่อนโยบายของ รัฐและยังเกิดประโยชน์ ต่อสังคมโดยการสร้างเจตคติที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในสังคม เพราะหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการคำนึงถึงศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนที่เข้ารับบริการ การให้นักเรียน ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เป็นรูปธรรมหรือผ่านประสาทสัมผัส ที่ได้มีวิธีการต่าง ๆ การเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนที่ได้มีหลากหลายและแตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียน มีการพัฒนาการจากสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ได้มากขึ้น จากความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา แบบเรียนรวม สรุปได้ว่าการที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนรวม ในโรงเรียนจนเกิด ประโยชน์ต่อตัวเด็กในการพัฒนาตามศักยภาพได้ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และยังเป็นภาระลดภาระ แก่ผู้ปกครอง นอกจากนี้เด็กปกติยังได้เรียนรู้ในการรู้จักการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของคน ในสังคม ก่อให้เกิดการยอมรับ การช่วยเหลือ แบ่งปัน ส่งเสริมสังคมให้น่าอยู่ ทุกคนในสังคมสามารถ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข

แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมากที่สุด การดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้น โรงเรียนต้องดำเนินการตามนโยบาย ตลอดจนพระราชบัญญัติและแผนการจัดการศึกษาซึ่งกำหนดขึ้นให้โรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม จะสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม คุณลักษณะของโรงเรียนเรียนรวม ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางให้ทราบเป็น เบื้องต้นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและผู้สนใจได้เข้าพินิจสังเขป ดังนี้

1. หลักการจัดโรงเรียนแบบเรียนรวม

หลักการพื้นฐานของโรงเรียนแบบเรียนรวม คือ เด็กทุกคนควรได้เรียนรู้ร่วมกันเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคและความยุ่งยาก หรือความแตกต่างของเด็กโดยโรงเรียนต้องยอมรับ และตอบสนองความต้องการจำเป็นที่หลากหลายของนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งรูปแบบและอัตราการเรียนรู้ที่ต่างกัน และประกันคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยการใช้หลักสูตรเหมาะสม การจัดระเบียบการบริหาร การจัดยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสม และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ควรมีการสนับสนุนและให้บริการ ที่ต่อเนื่อง เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของนักเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม เด็กทุกคนมีฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งของโรงเรียนภาคและเท่าเทียมกัน

2. แนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบบเรียนรวมมีสิทธิมีความเสมอภาคจากการที่มีการปฏิรูปการศึกษาและเกิดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมานั้น ทำให้โรงเรียนปกติทั่วไปกลายเป็นโรงเรียนแบบเรียนรวม ซึ่งพอจะสรุปลักษณะเด่นของโรงเรียนแบบเรียนรวม ได้ดังนี้

- 2.1 โรงเรียนจะต้องรับเด็กทุกคนให้สามารถเข้ามาเรียนในโรงเรียนโดยไม่มีกีดกัน
- 2.2 จัดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนในชั้นเรียนที่เหมาะสมกับอายุและระดับความสามารถ
- 2.3 จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงตามความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน
- 2.4 สร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน และจิตสำนึกของการยอมรับและอยู่ร่วมกันในชุมชนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- 2.5 ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือพึ่งพากันในการจัดการศึกษา
- 2.6 ปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครูและคณะทำงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ
- 2.7 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น
- 2.8 เน้นกระบวนการกลุ่มในการทำงานและการทำงานเป็นทีม

2.9 พัฒนานักเรียนทั้งทักษะทางสังคมและทักษะทางวิชาการ

2.10 มีกฎระเบียบที่สะท้อนถึงความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน

2.11 จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละคน

2.12 การวัดและประเมินตามสภาพที่แท้จริง โดยวิธีการที่หลากหลายและลดการใช้

แบบทดสอบมาตรฐานชุมชน

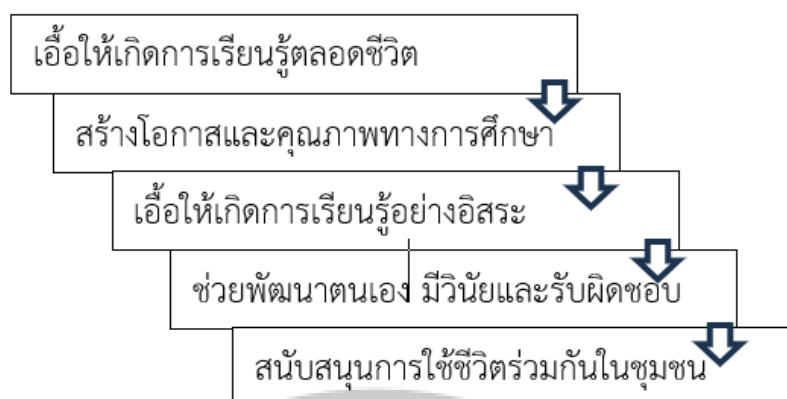
2.13 มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้มีความยืดหยุ่นและสามารถทำงานได้

2.14 จัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2.15 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างพ่อ แม่ ผู้ปกครอง องค์กรและสมาชิกอื่นๆ

2.16 นักเรียนทุกคนสามารถเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน

เมื่อได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแล้วพบว่า หลักการจัดโรงเรียนแบบเรียนรวมเกิดจากการนำแนวคิด และหลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมาเป็นแนวทางประเด็นสำคัญก็คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนอย่างเสมอภาคกัน โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษา ปรับหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม รวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้การเรียนประสบความสำเร็จ ต่อมาเมื่อพิจารณาแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบบเรียนรวมพบว่ามีปัจจัยที่กำหนดคุณลักษณะของโรงเรียนทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนักเรียน สภาพแวดล้อม การบริหารจัดการ และด้านชุมชนหรือผู้ปกครอง ความสำเร็จของการศึกษาแบบเรียนรวม ผู้ที่สนับสนุนการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเห็นว่าการศึกษาแบบเรียนรวมก่อให้เกิดประโยชน์ กับทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนที่ปกติ ทั้งนี้เพราะการเรียนรวมมีเป้าหมายให้ และเป็นการนักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง ทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีเป้าหมายแสดงให้เห็นดังต่อไปนี้

ภาพ 6 เป้าหมายของการศึกษาแบบเรียนรวม

จากเป้าหมายดังกล่าว การศึกษาแบบเรียนรมนั้นสามารถเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นการสร้างสังคมที่ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การที่ให้นักเรียนทั้งปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกันเป็นการสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาได้อีกทางด้วยเช่นกัน นอกจากนี้เป้าหมายอีกประการของการศึกษาแบบเรียนรวมคือการเอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ และช่วยพัฒนาตนเอง ตลอดจนความมีวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง และนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาแบบเรียนรวมคือการสนับสนุนการใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบเรียนรมนั้นพบว่าก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งการสร้างมิตรภาพ ความอบอุ่นและความเอื้ออาทรระหว่างนักเรียน เนื่องจากการให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกันทำให้เกิดการพัฒนาทักษะสังคม นักเรียนสามารถเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้อื่นและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับเด็กปกติที่เรียนรวมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นเป็นการเสริมสร้างความหนักแน่น ความเข้มแข็งและความอดทนให้กับนักเรียนปกติ เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังสามารถพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีทางเลือกในการเรียนมากขึ้นกว่าการเรียนในห้องเรียนพิเศษหรือการเรียนในโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดมากในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพราะครูผู้สอนสามารถสร้างรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีมากขึ้นนั่นเอง อย่างไรก็ตามในการนำหลักการสู่นโยบายและการปฏิบัตินั้น ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมแต่ละแห่งจะมีรายละเอียดและขอบเขต ในการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป มีทั้งการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ตลอดจนทัศนคติ

และความเข้าใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนรวมถึงการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรท้องถิ่น ที่เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแตกต่างกัน เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาแบบเรียนรวมสามารถสำเร็จลุล่วงตามหลักการ แนวคิด และเป้าหมายของการจัดการศึกษานั้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันเพื่อคิดค้นหารูปแบบ วิธีการ และยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การศึกษาแบบเรียนรวมเกิดผลให้เห็นรูปธรรม และบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงควรได้มีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จของการศึกษาแบบเรียนรวม

1. บุคคลที่มีความต้องการพิเศษจะต้องได้รับโอกาสทางการศึกษา
2. สร้างทัศนคติที่ดีต่อครูที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ครูต้องเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
4. การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวม จะต้องได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้ปกครองในการให้ข้อมูล พฤติกรรม เกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย
5. การเรียนรู้ไม่ได้เรียนรู้เฉพาะเนื้อหา เป้าหมายหลักสำคัญคือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะทุกด้าน
6. การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูและผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกันในการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้
7. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคลเพื่อพัฒนาและตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ต้องดำเนินการตามกลยุทธ์และวิธีการที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด
8. สร้างเครือข่ายและทำงานเป็นทีมของผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน ๆ และอื่น ๆ
9. การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างและมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน
10. การแก้ปัญหาต้องอาศัยความร่วมมือและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
11. การจัดการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งวิธีดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายและการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

12. วิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดต้องมีความยืดหยุ่น และมีข้อเสนอแนะที่ชัดเจนในการเรียน

13. การประเมินผลการสอนของครูที่สนับสนุนการเรียนรู้ควรประเมินตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

การส่งเสริมความสำเร็จในการศึกษาแบบเรียนรวมต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครอบครัว ครู บุคลากรทางการศึกษาและชุมชน การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต้องเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสและให้ความเสมอภาคกับนักเรียนทุกคนและเปิดกว้างให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การเปิดโอกาสทางการศึกษาเพื่อการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายสำหรับความพิการแต่ละประเภทโดยมี ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและมีการติดต่อประสานงานระหว่างองค์การที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่ให้การสนับสนุน ตลอดจนการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ ผู้สนับสนุน ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกันนั่นเอง

การพัฒนาการศึกษาแบบเรียนรวมจะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและ บุคลากร ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดแนวนโยบายตลอดจนแนวทางและการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาแบบเรียนรวม รวมถึงการสนับสนุนการทำงานของครู ขณะเดียวกันครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาแบบเรียนรวม โดยศึกษาหาความรู้เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ การอบรม สัมมนา และฝึกประสบการณ์ วิชาชีพเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติการศึกษาแบบเรียนรวม ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องมีการประชุมเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน
2. การทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน
3. การอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้มีความ เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาชีพ ด้านประสบการณ์ในวิชาชีพ เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การฝึกอบรมสำหรับผู้บริหาร ในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับการสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

5. การอบรมครูเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นการเริ่มต้นที่จะส่งผลให้การบริการการศึกษาแบบเรียนรวมมีคุณภาพ

ความสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต้องอาศัยความร่วมมือกันทำงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรมนั้นดำเนินไปควบคู่กับหลักการสำคัญที่นำเสนอในด้านของระบบการศึกษา ปรากฏจากการทำงานของหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวมและการสนับสนุนการเรียนรวมของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันของความต้องการพิเศษภายในบทบัญญัติหลัก ลักษณะเหล่านี้มีตั้งแต่การออกกฎหมายแห่งชาติ เพื่อการทำงานระดับโรงเรียนแต่ละแห่งซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาภายในกรอบนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งสัมพันธ์กับแนวทางและนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม มีดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและกระตุ้นการเข้าถึงการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีคุณภาพ
2. การศึกษาแบบเรียนรวมต้องจัดให้มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. ระบบการจัดการศึกษามุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อไปสู่เป้าหมายทางการศึกษา
6. ให้โอกาสสำหรับผู้เรียนทุกคนที่ขาดโอกาสและตระหนักถึงศักยภาพของแต่ละบุคคล

ร่วมกัน

การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในขอบเขตของการศึกษาพิเศษ ซึ่งสามารถเป็นแนวทางที่ให้โรงเรียนนำมาปรับใช้ เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมถือเป็นการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับเด็กได้เกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม และประสบผลสำเร็จทางด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เกิดการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีระบบการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมกับเด็กทุกคน โดยมีลักษณะดังนี้

1. ผู้นำหรือผู้บริหารทางการศึกษาจะต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญทางด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และคอยสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาพิเศษ
2. เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้เรียน

3. ครูผู้สอนจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง คอยให้บริการทางด้านการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง ด้านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และมีความเข้าใจในตัวบุคคล

4. ครูผู้สอนหรือบุคลากรจะต้องได้รับการฝึกอบรม พัฒนาทางด้านการจัดการศึกษา แบบเรียนรวม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก และการพัฒนาหลักสูตร

5. โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

6. มีการจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการ ศึกษาแบบเรียนรวม ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญ

7. มีการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนที่มีการพัฒนาในระดับหนึ่งหรือโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจะสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสามารถ เชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรปกติได้อย่างมีคุณภาพ สามารถศึกษาทำการวิจัยเพื่อที่จะหาทางแนวทาง หรือทฤษฎีที่จะต้องพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการ ของผู้เรียนได้ ทั้งนี้ถือเป็นหัวใจที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งประเด็นหลักสำคัญ ประเด็นแรก คือเป็นการพัฒนาครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้ในรูปแบบ ด้านการจัดการศึกษา ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ และมีจัดสถานที่การอบรมที่เอื้อต่อ การปฏิบัติการฝึกอบรม ประเด็นที่สอง สร้างแนวทาง ในการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน อาจเป็นการวิจัยในชั้นเรียน หรือวิจัยหน้าเดียว ครูผู้สอนควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองกับความต้องการ ของนักเรียนแต่ละคน

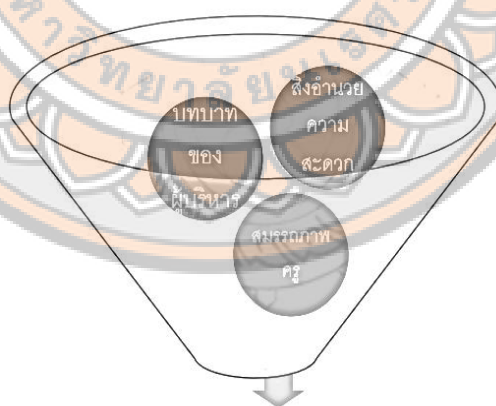
การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นแนวคิดทฤษฎีที่สามารถเป็นแนวทางให้โรงเรียนนำมาปรับใช้ เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน ซึ่งการจัด การศึกษาแบบเรียนรวมถือเป็นการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับเด็กได้เกิดการเรียนรู้ ที่เพิ่มมากขึ้น มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดการศึกษา แบบเรียนรวมที่ประสบผลสำเร็จ ช่วยให้เกิดการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ อย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการดำเนินการด้านรูปแบบ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้มีระบบการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม กับเด็กทุกคน จัดการศึกษาจึงมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้ในการจัดการศึกษา
2. เป็นแนวทางในการจัดทำวิจัย ที่สามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนได้ โดยในเนื้อหาจะต้องครอบคลุมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน
3. สามารถเป็นแนวทางที่ให้โรงเรียนนำมาปรับใช้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการทางด้านกระบวนการเรียนรู้ของเด็กทุกคนในชุมชน
4. เกิดการพัฒนาบุคคลที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพ
5. การศึกษาแบบเรียนรวมจะสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสามารถเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรปกติได้อย่างมีคุณภาพ

ประสิทธิผลของการศึกษาแบบเรียนรวม

ประสิทธิผลของการศึกษาแบบเรียนรมนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยเช่น กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552, น. 348-350) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผลทำให้เกิดประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ผดุง อารยะวิญญู และคณะ (2549, น. 73-79) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบในการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สุภาพร ชินชัย (2551, น. 128-147) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวม ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง และยังสนับสนุน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย เกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยในต่างประเทศได้แก่ วูด (Wood, 1991, p. 18) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการปรับวิธีสอนสำหรับเด็กกลุ่มเสี่ยงที่เรียนร่วมบางเวลา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการสอนวิธีหนึ่งคือการสอนแบบหลายระดับความสามารถ ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ที่ทักษะการถามตอบตามระดับความสามารถทางการเรียนรู้ รูปแบบในการเรียนรู้

ของเด็ก เช่น เรียนรู้จากการ เห็น การฟังและการสัมผัส เป็นต้น สอดคล้องกับเบ็ต (Beth Ann Smith, 2007, p. 46-56) ที่ได้ศึกษาการเพิ่มระดับความสามารถของครูต่อการเรียนรวมโดยใช้ การสนทนากลุ่มในโรงเรียน ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าระดับความสามารถของครูต่อการเรียนการสอน แบบเรียนรวมเพิ่มขึ้นหลังจากเข้าร่วมกลุ่ม โดยปกติแล้ว นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมักจะ ไม่ประสบความสำเร็จในห้องเรียนทั่วไป ที่สอนโดยครูที่ช่วยสอน (Co-Teachers) การขาดการวางแผน ด้านเวลาเป็นปัญหาสำคัญที่สุดสำหรับ ครูผู้สอน ครูต้องการเรียนรู้วิธีใหม่ในการสอน และสร้างระเบียบวินัยให้กับนักเรียนที่มีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์มากกว่าเด็กนักเรียนที่ความบกพร่อง จากการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศนั้นพบว่ามีทั้งการปรับวิธี สอนในชั้นเรียนทั้งการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการสอน อาทิ การศึกษาวิจัยการสอนนักเรียน ที่เรียนระดับชั้นที่ต่างกันโดยใช้ครูร่วมกันสอน (Co- Teaching) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และการใช้วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนี้นักเรียน ทุกคนจะได้รับการตอบสนองตามความต้องการของแต่ละบุคคลมากกว่าการได้รับการสอนเหมือนกัน ครูมีความเชื่อว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปต่างเป็นสมาชิกของห้องเรียนที่จะ ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน จากผลการวิจัยพบว่าได้สะท้อนประสิทธิผล ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร สมรรถภาพครู และสิ่งอำนวยความสะดวก

ภาพ 7 ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญในการจัด การศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผน และบริหารจัดการ การศึกษาแบบเรียนรวม ผู้สอนจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนรวม

และการจัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดการศึกษา แบบเรียนรวมให้เกิดประสิทธิผลเริ่มจากการ ทำแผนการศึกษาร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เรียกว่า “ทีมสหวิทยา” ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละคนจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้ความร่วมมือและมีการประสานงานกัน โดยการทำงานกันเป็นทีม ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้าน การแพทย์ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด พยาบาล นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูด เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีดังต่อไปนี้ (Jessica L Buchaltz, 2009)

1. บทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวมโดยให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความแตกต่างหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวม ให้มีประสิทธิภาพบุคลากรทุกฝ่ายต้องตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนทุกคนให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน บทบาทสำคัญสำหรับผู้บริหารอีกประการคือการดำเนินการและกำหนดกลยุทธ์ เพื่อการศึกษาการเรียนรวมซึ่งกำหนดเป็นนโยบายสำหรับการปฏิบัติงานไปสู่การวางแผนเพื่อกำหนด นโยบายการศึกษา ในการส่งเสริมคุณภาพในการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิใน การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและสิทธิและโอกาสในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับบุคคลปกติ จะเห็นได้ว่าการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มุ่งนำเสนอการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน นโยบายการศึกษาควรมุ่ง ส่งเสริมวัฒนธรรมโรงเรียนและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับเด็กเอื้อต่อการการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นกระบวนการของการเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบการศึกษาที่จะสามารถช่วยเหลือบุคคลพิการที่อยู่นอกโรงเรียนหรือสถานศึกษา เนื่องจากนโยบายทางการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของทุกคน ผู้บริหารจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทาง วางแผนตลอดจนปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้ เหมาะสมเพื่อนำองค์กรไปสู่ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและเสริมสร้างทัศนคติที่ดี ต่อสังคม การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานและการประเมินอย่าง ละเอียดโดยพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญเพื่อให้การจัดการเรียนร่วมนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. สมรรถภาพของครู ครูผู้สอนให้มีกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมให้กับสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นการทำงานร่วมกัน การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

และความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ฝึกกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือทางการศึกษา และระบบการประเมินผลและการทดสอบตามหลักสูตรและวิธีการประเมินผลโครงการ เครื่องมือและนวัตกรรมโดยรวม และให้ครูในกลุ่มโรงเรียนสามารถเยี่ยมชมการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และคัดเลือกครูที่มีผลการสอนที่ดีเด่นเข้าร่วมสัมมนาในระดับภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถและพัฒนาทักษะวิชาการและความเป็นมืออาชีพต่อไป เพื่อนำความรู้ที่ได้มาแบ่งปันให้กับครูที่เข้าร่วมโครงการได้นำไป เป็นแนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงการทัศนศึกษาหรือเข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้การดำเนินงานจัดการเรียนรวมในชั้นเรียนของครู ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมร่วมกัน และมีการจัดประชุมทุกสัปดาห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูสามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประชุมร่วมกันสามารถการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคครูแต่ละคนได้รับและนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาหลักสูตร จัดโปรแกรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนาสื่อ การเรียนรู้ และการประชุมร่วมกันของ คณะกรรมการดำเนินงานทำให้เกิด การสร้างเครือข่ายและการส่งเสริมการสนับสนุนจากท้องถิ่นทำให้การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้รับการยอมรับและได้รับความร่วมมือในการดำเนินงาน ตลอดจนส่งเสริม การการพัฒนาและเผยแพร่ทั้งการฝึกอบรมและประชุม ผู้ปกครอง ข้อมูลจัดทำขึ้นเป็นประโยชน์ต่อ คณะกรรมการในโรงเรียนในการทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อซึ่งส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ รวมถึงการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลยุทธ์เหล่านี้สร้างความมั่นใจว่าครูสามารถ จัดการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

3. สิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติอย่างมีประสิทธิภาพในห้องเรียนรวมเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากสามารถเพิ่ม ศักยภาพในการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีสามารถอำนวยความสะดวกให้กับ สมาชิกทุกคน ในชั้นเรียนรวม สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่เหมาะสมในห้องเรียนรวม ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิด ความสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดเรียนการสอนของครู สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน สามารถสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ รวมทั้งทำให้นักเรียน เกิดความรู้สึกปลอดภัยและ สะดวกสบายในฐานะสมาชิกของชั้นเรียน สามารถส่งเสริมหรือกระตุ้น อารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และการพัฒนาทางอารมณ์ การวิจัยทางการศึกษาได้สนับสนุนการสร้างบรรยากาศให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกันเพื่อให้ นักเรียนเกิดรู้สึกผ่อนคลายในการถามคำถามและแสดงความคิดและความรู้สึกได้อย่างอิสระบางพื้นที่ ควรพิจารณาถึงการสร้างบรรยากาศและออกแบบห้องเรียนให้เหมาะสม ร่วมกับการจัดกระบวนการ

เรียนการสอนและแสงสว่างที่นำมาใช้ในห้องเรียนรวม การใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมการเรียนรู้สามารถช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง นักเรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนให้มีความร่วมมือกัน อย่างเข้มแข็งรวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ เชิงบวกร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่อบอุ่น สามารถนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีทัศนคติที่ดี ต่อโรงเรียน การออกแบบห้องเรียนต้องสร้างความอบอุ่นและมีการตกแต่งห้องเรียนให้ดี โดยเริ่มต้น ด้วยการจัดระเบียบและตกแต่งห้องเรียน ทั้งทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนที่สามารถ สร้างความรู้สึกว่านักเรียนเป็นเจ้าของโรงเรียน โดยเฉพาะชั้นเรียนของตน ซึ่งสภาพแวดล้อม ในห้องเรียนควรส่งเสริมความร่วมมือและการ ยอมรับตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนของครู และส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความอบอุ่นและเชิญชวนให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้ ทุกพื้นที่ในห้องเรียนและเด็กทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ผนังต้องมีโทนสีที่ความเย็นและการประดับ ตกแต่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสะดวก สบาย มีพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม ตามวัตถุประสงค์การตกแต่งห้องเรียนแบบเรียนรวมควรสร้าง ความรู้สึกอบอุ่นรวม ถึงความ สะดวกสบายและความปลอดภัยการตกแต่งที่เพิ่มศาสตร์ของสีที่สามารถ นำมาใช้ในการจัด สภาพแวดล้อมที่ดี การเลือกสีเป็นสิ่งสำคัญในการตกแต่งห้องเรียน ครูไม่ควรใช้สีแดงและสีส้ม เนื่องจากจะทำให้เด็กรู้สึกอึดอัด ร้อน และมองดูไม่เรียบร้อย สีน้ำเงินและสีเขียวสามารถช่วยให้นักเรียนรู้สึกสงบ นอกจากนี้สีเข้มนยังสามารถทำให้คนรู้สึกง่วงนอนและอ่อนเพลีย ควรจะมีพื้นที่ ให้มากพอสำหรับนักเรียนทุกคน ตลอดทั้งห้องเรียนครูควรพิจารณาการใช้ออกแบบที่เป็นสากล เพื่อการเรียนรู้ UDL (Universal Design for Learning) หรืออารยสถาปัตย์ ซึ่งการออกแบบ ที่เหมาะสำหรับทุกคน คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์และสภาพแวดล้อมในการใช้งานได้ทุกคนมากที่สุด เท่าที่เป็นไปได้โดยไม่ต้องใช้การปรับเปลี่ยนหรือการออกแบบเฉพาะ วิธีการนี้จะเริ่มจาก ด้านสถาปัตยกรรม และการออกแบบโดยสถาปนิก เริ่มจากอาคารสถานที่ สามารถใช้ประโยชน์ ได้ในทันทีมากกว่าการบูรณะอาคารเหล่านั้นในภายหลัง ซึ่งการออกแบบให้เหมาะสมกับทุกคนสำหรับการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนทุกคน ได้มีส่วนร่วมและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงกิจกรรม วัสดุและอุปกรณ์ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติสามารถประโยชน์ได้ทุกคน ครู ควรเพิ่มขึ้นตอนความปลอดภัย ให้นักเรียนทุกคน และคำนึงถึงเด็กที่มีการระบุความพิการ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงโต๊ะทำงาน การจัดระเบียบแถวให้เป็นระเบียบทำให้การเคลื่อนไหวตลอดทั้ง ชั้นเรียนเป็นไปได้ง่ายขึ้น และการจัด โต๊ะเครื่องวงกลมหรือจัดโต๊ะให้สามารถทำงานกลุ่มในห้องเรียนช่วยสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้มี ส่วนร่วมในการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้สามารถทำงานร่วมกันกับเพื่อนในชั้นได้และเป็นการจัด สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย นอกจากนี้ควรส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียน

ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนทุกคน อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นควรจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในสถานที่ใกล้เคียงหรือเหมือนกับนักเรียนทั่วไปให้มากที่สุด แต่หากพบข้อจำกัดการให้บริการทางการศึกษาจะต้องปรับให้สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามความเหมาะสมและความต้องการจำเป็นตามสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนและความพร้อมของแต่ละโรงเรียน ยิ่งไปกว่านั้นการคำนึงถึงจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ารับบริการตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะครู กระดานดำ เก้าอี้ ควรเอาใจใส่ในรายละเอียดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอนแบบเรียนรวมที่ไม่ได้เกิดเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษที่จะเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาเพียงเท่านั้น สำหรับนักเรียนปกติที่เข้าร่วมชั้นยังได้รับประโยชน์จากบริการเสริมในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

แนวโน้มในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและการจัดการศึกษาพิเศษที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ พบว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีแนวโน้ม ดังนี้ คือ (สมพร หวานเสร็จ, 2543)

1. ห้องเสริมวิชาการจะมีบทบาทน้อยลง จากเดิมห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) มีบทบาทมากในการสอนเด็กที่มีความบกพร่องในโรงเรียนทั่วไป โดยครูจะดึงเด็กออกมาสอน (Pull - out Program) ในห้องพิเศษที่จัดขึ้นต่างหาก ห้องเรียนแบบนี้เรียกว่าห้องเสริมวิชาการหรือห้องเสริมทักษะ ได้แก่

1.1 ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กแต่ละประเภท เช่น ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีภาวะออทิสซึม เป็นต้น และวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องไว้สำหรับเด็กแต่ละประเภทโดยเฉพาะ

1.2 ห้องเสริมการวิชาการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาทุกประเภท เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ มีมากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่ได้รับการจำแนกทุกประเภท

1.3 ห้องเสริมวิชาการแบบไม่จำแนกประเภทเด็ก จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนแต่ไม่แยกว่าเป็นเด็กประเภทใด ทุกคนมีสิทธิใช้ทรัพยากรในห้องนี้

1.4 ห้องเสริมวิชาการเฉพาะทักษะ เช่น ห้องคณิตศาสตร์ ห้องภาษาไทย และห้องวิทยาศาสตร์เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและมีปัญหาในการบริหาร จึงเปลี่ยนจากการนำเด็กออกมาสอนในห้องเสริมวิชาการมาเป็นการให้เด็กเรียนในห้องปกติ และนำทรัพยากรมาให้บริการในห้องปกติแทน

และอาจมีครู 1 คน หรือ 2 คน (Team Teaching) ตามความจำเป็นไว้คอยช่วยเหลือเด็กทุกคนใน ห้องเรียนรวมโดยไม่แบ่งแยก

2. การปรับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ (Adaptive Learning Environment) จากการประเมินความสามารถของเด็กโดยมีผู้ปกครองมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและจัดการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินผลตามแนวทางที่กำหนดไว้ด้วย ขั้นตอนสำคัญในการปรับสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ มีดังนี้ คือ

2.1 ศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประเมินความสามารถของเด็กรวมถึงจุดอ่อนจากการทดสอบทั้งแบบทดสอบมาตรฐาน และแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น หรือจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

2.2 กำหนดแนวทางการเรียนรู้และหลักสูตร ให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กหรือปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และห้องเรียนให้เหมาะสม เช่น จัดชั้นเรียน โต๊ะเรียน ห้องเรียนให้สวยงาม จัดครูที่มีความรู้เข้าสอน จัดบริการเสริมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการเรียนการสอนด้วย

2.3 กำหนดขอบเขตของการดำเนินการว่าจะดำเนินการเรียนรวมเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวมห้องเดียว หรือดำเนินการสำหรับเด็กทุกคนในโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ดำเนินการสอนตามแผนที่กำหนด โดยเด็กทุกคนที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูต้องแสดงพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ตามแผนที่กำหนดและจะต้องปรับพฤติกรรมของเด็กตามวิธีที่ถูกต้อง

2.5 การประเมินผล โดยพิจารณาจากผลงานของเด็ก ทักษะที่เด็กแสดงออกทัศนคติที่เปลี่ยนไปของนักเรียนปกติที่เรียนรวมกัน ของครู ของผู้บริหารและของผู้ปกครอง ขั้นตอนในการดำเนินงานดังกล่าวค่อนข้างมากและยุ่งยาก ครู นักเรียน และผู้บริหารจะต้องร่วมกันทำงานอย่างหนัก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยดี

3. การร่วมสอน (Co-Teaching) หมายถึง การที่ครูสอนร่วมกันสอนในชั้นเดียวกันวิชาเดียวกันและในเวลาเดียวกัน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สร้างบรรยากาศและแก้ปัญหา ร่วมกัน (ผดุง อารยะวิญญู, 2551) ไม่จำเป็นต้องนำเด็กออกจากห้องปกติ ไปเรียนในห้องเสริมวิชาการ อาจสอนรวมกันโดยให้ครูการศึกษาพิเศษมาสอนในห้องปกติร่วมกันสอนกับครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา ในบางชั่วโมงครูคนหนึ่งอาจสอนเด็กทั้งชั้น ในขณะที่ครูอีกคน 1 คน สอนในกลุ่มเล็ก โดยอาจให้เด็ก 2-3 คน เข้าใจในเนื้อหาเดียวกัน หรือครูอาจสอนเด็กเป็นรายบุคคลในห้องเดียวกันก็ได้ หรือครู คนหนึ่งอาจเป็นผู้สอนครูอีกคนหนึ่งอาจตรวจดูว่าเด็กตั้งใจฟัง และเข้าใจหรือไม่

การร่วมสอนอาจมีปัญหาได้ ถ้าครูทั้งสองคนไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ การร่วมสอนที่ได้ผลดีควรดำเนินการดังนี้ คือ

3.1 การวางแผนร่วมกัน ครูทั้งสองคนต้องใช้เวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในการวางแผนร่วมกันว่าใครจะทำอะไรบ้าง

3.2 อภิปรายร่วมกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกันว่าต้องการให้เด็กทำอะไร การสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดี ถ้าครูทั้งสองคนเข้าใจตรงกัน และมีความเชื่อในปรัชญาการสอนเหมือนกัน

3.3 เอาใจใส่รายละเอียดต่างๆ ร่วมกัน เช่น กิจกรรมของห้องเรียน การขออนุญาตออกจากห้องการส่งงาน ระเบียบอื่น ๆ ของห้องเรียน การจัดป้ายนิเทศและการให้คะแนน เป็นต้น

3.4 กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครูแต่ละคนร่วมกัน เช่น ครูที่สอนเด็กทั่วไปจะทำอะไร ครูการศึกษาพิเศษจะทำอะไรบ้าง

3.5 ร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน เช่น บรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ควรมีชื่อครูทั้งสองคนติดอยู่ที่หน้าห้อง มีการแนะนำนักเรียนให้รู้จักครูการศึกษาพิเศษตลอดจนชี้แจงให้เด็กทั้งห้องทราบการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่นักเรียนสามารถคาดหวังจากครูทั้งสองคนได้

3.6 ร่วมกันแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ครูทั้งสองคนต้องเปิดใจในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจเป็นปัญหาความไม่ลงรอยกันทางด้านวิชาการหรือทางสังคม ต้องพูดคุยกันและหาข้อยุติให้ได้

อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาแบบเรียนรวม ได้เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ปกติเคียงบ่าเคียงไหล่กันไปจะส่งผลให้เด็กเรียนรู้ที่จะยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กจะเข้าใจถึงความแตกต่างในการอยู่ร่วมกัน เด็กปกติก็เรียนรู้ที่จะยอมรับความบกพร่องของเพื่อน การยอมรับความพิการและความไร้สมรรถภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็น นอกจากนี้เด็กที่เรียนรวมกันนั้น จะได้รับประโยชน์จากการร่วมมือและความรู้สึกรับผิดชอบที่จะพัฒนาไปด้วยกันในชั้นเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กันเช่นนี้ จะส่งผลให้มีการยอมรับซึ่งกันและกันและตระหนักถึงความพิการได้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอย่างไรก็ตามเด็กที่เรียนในระบบการเรียนรวม ยังคงต้องได้รับการการศึกษาพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นครูการศึกษาพิเศษ สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่เปลี่ยนไปของนักเรียนปกติที่เรียนรวมกันของครู ของผู้บริหาร และของผู้ปกครอง ขั้นตอนในการดำเนินงานดังกล่าวค่อนข้างมากและยุ่งยาก ครู นักเรียน และผู้บริหารจะต้องร่วมกันทำงานอย่างหนัก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยดี

สรุปได้ว่า การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นแนวคิดที่ผสมผสานระหว่างหลักการทางการศึกษา และสังคมบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องของสิทธิของมนุษยชนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความสำคัญกับเด็กในฐานะเป็นสมาชิกของโรงเรียน สังคม และชุมชน และมองว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เนื่องจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและบริบทแวดล้อม เช่น

ผู้คน สถาบัน นโยบาย วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามา เรียนร่วมนกับเด็กปกติ โดยให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการศึกษาปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ยอมรับ เอาใจใส่ ให้การช่วยเหลือสนับสนุนใน ฐานะสมาชิกคนหนึ่งในโรงเรียนโดยไม่มีการแบ่งแยก ดังนั้นการจัด การศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความเชื่อหรือทัศนคติและมีความรู้สึก ว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกคนอื่นสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ มีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ซึ่งโรงเรียนต้อง ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนบุคลากร เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคน ได้เรียนรู้ในระบบการศึกษาแบบเรียนรวม การศึกษาแบบเรียนรวม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงโรงเรียนในเรื่องของการปรับกลยุทธ์การเรียนการสอนเพื่อตอบสนองให้กับ ผู้เรียนทุกคนทั้งระบบ โรงเรียนจะต้องปรับเปลี่ยนบริบทแวดล้อม เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ด้านอาคารสถานที่ให้ทุกคนเข้าถึงได้ ทั้งนี้ นักเรียนทุกคน จะได้รับประโยชน์จากการจัดบริการ การศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะแตกต่างไปจากแนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษที่ให้ความสำคัญ กับประเภทของความบกพร่องหรือพิการ และมองว่าปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้นั้นเกิดจาก ความพิการหรือความบกพร่องของเด็ก จึงต้องเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับโปรแกรมที่การออกแบบ การจัดการเรียนการสอนที่จัดไว้สำหรับเด็กปกติ การจัดการเรียนการสอน จะเน้นที่การให้ เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละบุคคล วิวัฒนาการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเกิดจากแนวคิด การจัด การศึกษาแบบดั้งเดิมที่ได้เปลี่ยนไปโดยต้องการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้ารับ การศึกษาในโรงเรียน และปรับเปลี่ยนจากการเรียนร่วมไปสู่การเรียนรวม โดยมีแนวคิดสำคัญคือ การจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนในโรงเรียนซึ่งมองว่าจะเกิดประโยชน์มากกว่า และส่งผลให้ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านอาชีพและด้านสังคม ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการจัด การศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ซึ่งไม่เพียง เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาและมี ส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น แต่ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติได้ยอมรับซึ่งกันและกัน เด็กทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และสามารถดำเนิน ชีวิตร่วมกันในสังคมได้ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมนั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ประโยชน์แก่นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษและนักเรียนปกติ ดังนั้นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนควรมีเจตคติที่ดีต่อ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการยอมรับ และการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมต้องคำนึงถึงศักยภาพพื้นฐานของนักเรียน เป็นรายบุคคล การให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเป็นรูปธรรมหรือผ่านประสาทสัมผัส

ต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนรวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนควรมีวิธีการ ที่หลากหลายและแตกต่างกัน จะสามารถจัดการศึกษาให้ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ทำให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิดการศึกษาแบบเรียนรวม ความเป็นมา ตลอดจนการปรับเปลี่ยนสู่การศึกษาแบบเรียนรวม อย่างไรก็ตามการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยปัจจุบันนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพบริบททางสังคม ดังนั้นจึงควรศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาในปัจจุบัน รวมไปถึงการศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในอนาคต ตลอดจนสภาพปัจจุบัน

รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education Models) มีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีลักษณะแตกต่างกันไป และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป อาจมีรูปแบบอื่น ที่มีได้จำกัดอยู่เพียง 8 รูปแบบที่กล่าวมานี้ อย่างไรก็ตามไม่มีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ดีที่สุดแต่ละรูปแบบเป็นทางเลือก ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กปกติสามารถเรียนได้ตามความต้องการที่เหมาะสมสำหรับแต่ละคนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น การจัดการเรียนรวมมีหลายรูปแบบ ถ้าได้เสนอรูปแบบการเรียนรวมเต็มเวลาไว้ 3 รูปแบบ ใหญ่ ดังต่อไปนี้ ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551, อ้างอิงใน Daeck, 2007)

1. รูปแบบครูที่ปรึกษา (Consultant Model) รูปแบบนี้ ครูการศึกษาพิเศษจะได้รับมอบหมาย ให้ดูแลหรือสอนเนื้อหาที่ยากหรือทักษะปฏิบัติที่ซับซ้อนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในกรณีที่ครูที่สอนในชั้นเรียนรวมสอนเด็กแล้ว แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่เข้าใจหรือไม่สามารถปฏิบัติได้ ครูการศึกษาพิเศษต้องสอนทักษะเดิมซ้ำอีก จนกระทั่งเด็กมีทักษะนั้น ๆ หรือเข้าใจเนื้อหา เช่นเดียวกับเพื่อนในชั้นเรียน ส่วนมากเป็นทักษะที่สอนยาก สำหรับรูปแบบนี้ครูการศึกษาพิเศษจะต้องรับผิดชอบเด็กจำนวนไม่มากเพราะจะได้ดูแลได้อย่างทั่วถึง ครูที่สอนในชั้นเรียนรวมและครูการศึกษาจะต้องมีการพบปะเพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับทักษะของเด็ก และมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน รูปแบบนี้เหมาะกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่มากนัก

2. รูปแบบการร่วมทีม (Teaming Model) รูปแบบนี้ ครูการศึกษาพิเศษจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการสอนร่วมทีมกับครูที่สอนชั้นปกติ เช่น สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือสอนประจำห้องประถมศึกษาปีที่ 1/1 เป็นต้น ครูการศึกษาพิเศษมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่ครูที่สอนในชั้นเรียนรวมเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนรวม ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับวิธีสอน การมอบหมายงานหรือการบ้าน การปรับวิธีการทดสอบ การจัดการ

พฤติกรรมที่มีปัญหา และมีการวางแผนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ยกตัวอย่าง เช่น มีการประชุมเพื่อวางแผนการสอนเฉพาะ บุคคลสัปดาห์ละ 1 ครั้งในวันศุกร์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือประชุมเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก กรณีที่พบปัญหาเรื้อรังหลังจากเลิกเรียน เป็นต้น ครูที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงานเป็นทีมและมีการวางแผนร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. รูปแบบการร่วมมือ, การร่วมสอน (Collaborative, Co - Teaching Model) รูปแบบนี้ทั้งครูการศึกษาพิเศษและครูปกติร่วมมือกันหลายลักษณะในการสอนเด็กทุกคน ทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติในชั้นเรียนรวม ร่วมมือกันรับผิดชอบในการวางแผน การสอน การวัดผล ประเมินผล การดูแลเกี่ยวกับระเบียบวินัยและพฤติกรรมของเด็กทุกคนในชั้นเรียนรวม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการด้านการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนที่จำเป็นตลอดจน การปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน ในรูปแบบนี้ครูผู้รับผิดชอบจะต้องประชุมกันเพื่อความร่วมมือในการศึกษาแบบเรียนรวมดำเนินไปด้วยดี อาจจำแนกเป็นรูปแบบ

3.1 ครูที่ทำหน้าที่สอนและครูที่ทำหน้าที่ช่วยสนับสนุน (One Teacher-One Supporter) เป็นการสอนที่ครู 2 คน ร่วมกันสอนชั้นเดียวกันในเวลาเดียวกัน เนื้อหาเดียวกัน ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาว่าเป็นผู้สอน ส่วนครูอีกคนหนึ่งที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหานั้นๆ น้อยกว่าเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนอาจถามครูคนใดคนหนึ่งก็ได้และคำถามนั้นจะได้รับการตอบสนองได้อย่างทันท่วงที เพราะมีครู 2 คนอยู่ในห้องเรียนในเวลาเดียวกัน

3.2 การสอนพร้อม ๆ กัน (Parallel Teaching) เป็นการแบ่งเด็กในหนึ่งห้องเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ครูสอนทุกกลุ่มไปพร้อมๆ กัน หลังจากบรรยายเสร็จ ครูอาจมอบหมายงานให้นักเรียนทำไปพร้อม ๆ กัน หรือให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มไปพร้อมๆ กัน การสอนแบบนี้เหมาะสำหรับห้องเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ไม่มากนัก ครูจะได้มีโอกาสดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูสามารถตอบคำถามนักเรียนได้แทบทุกคน และครูอาจอธิบายซ้ำหรือสอนซ้ำได้ถ้าหากเด็กบางคนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาบางตอน

3.3 ศูนย์การสอน (Station Teaching) หรือเรียกว่าศูนย์การเรียนรู้ (Learning centers) โดยครูจะแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นตอนๆ แต่ละตอนจะจัดวางเนื้อหาให้ศึกษาเป็นส่วน ๆ ภายในห้องเรียนให้นักเรียนเรียนตามเวลาที่กำหนด และหมุนเวียนกันจนครบทุกศูนย์จึงจะได้เนื้อหาวิชาครบถ้วนตามที่ครูกำหนดข้อดีของรูปแบบนี้ครูอาจใช้เวลาในขณะที่เด็กอื่นกำลังเรียนรู้ด้วยตนเองสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ทำให้เด็กเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น

3.4 การสอนทางเลือก (Alternative Teaching Design) การสอนแบบนี้จะต้องมีครูอย่างน้อย 2 คน ใน 1 ห้องเรียน ครูคนแรกจะสอนเนื้อหาวิชาแก่เด็กทั้งชั้น หลังจากนั้น

จึง แบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ครูคนหนึ่งจะสอนกลุ่มเด็กที่เก่งกว่าเพื่อให้ได้เนื้อหาและกิจกรรมเชิงลึก ในขณะที่อีกคนหนึ่งสอนกลุ่มเด็กที่อ่อนกว่า เพื่อให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามที่ตนมีความสามารถ ข้อดีของการสอนแบบนี้คือ เด็กเก่งได้เลือกเรียนในสิ่งที่ยาก ขณะที่เด็กที่เรียนช้าจะได้เลือกเรียนตาม ศักยภาพของตน ครูมีโอกาสอนในทักษะเดิมสำหรับเด็กที่ยังไม่เก่งในทักษะนั้น ๆ เหมาะสำหรับ ชั้นเรียนวิชาคณิตศาสตร์หรือวิชาอื่น เนื้อหายากง่ายตามลำดับของเนื้อหาวิชา

3.5 การสอนเป็นทีม (Team Teaching) เป็นรูปแบบที่ครูมากกว่า 1 คน รวมกันสอน ห้องเรียนเดียวกันในเนื้อหาเดียวกัน เป็นการสอนทั้งห้องเรียนแต่ไม่จำเป็นต้องสอนในเวลาเดียวกัน หากมีครูสอนมากกว่า 1 คน ในเวลาเดียวกัน ครูอาจเดินไปรอบ ๆ ห้องและช่วยกันสอนนักเรียน เป็นรายบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีปัญหาในการเรียนเนื้อหาวิชา

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2551, อ้างอิงใน Gartner and lipsky, 1997) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรวมไว้หลายรูปแบบ บางรูปแบบคล้ายกับด้านที่เสนอไว้แต่ที่ต่างออกไปมี 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบห้องเสริมวิชาการ (Resource Room Model) เป็นการนำเด็กที่มีความต้องการ พิเศษมาสอนในห้องที่จัดไว้ต่างหากเป็นการนำเด็กออกจากห้องเรียน (Pull Out Program) ห้องเสริม วิชาการเป็นห้องที่มีอุปกรณ์การเรียนการสอน แบบเรียน แบบฝึกที่ครบถ้วน ใช้เป็นห้องเรียนสำหรับ กลุ่มเฉพาะ ใช้เป็นห้องสมุดห้องฝึกทักษะต่าง ๆ เฉพาะกลุ่ม ห้องเสริมวิชาการเป็น รูปแบบ การเรียนรวมบางเวลา นั่นคือบางเวลาเรียนรวมชั้นเดียวกันกับเด็กปกติ บางเวลามาเรียนในห้อง เฉพาะเพื่อฝึกทักษะเฉพาะบางประการ

2. รูปแบบผู้ช่วยครู (Teacher Aid Model) เป็นการจัดให้มีผู้ช่วยครู 1 คน สำหรับ 1 ห้องเรียนปกติ ผู้ช่วยครู (บางที่อาจเรียกครูผู้ช่วย) จะเข้าไปนั่งในห้องเรียนขณะที่ครูประจำการ กำลังสอนอยู่หน้าชั้น ผู้ช่วยครูจะนั่งติดกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ครูผู้ช่วยได้รับมอบหมายให้ ช่วยเหลือ จะมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 1-2 คน ในห้องเรียนรวมเต็มเวลา หน้าที่ของผู้ช่วยครู คือ คอยอธิบายเพิ่มเติมตามที่ครูสอน ช่วยเรียกเด็กให้กลับมาสนใจบทเรียนหากเด็กเริ่มเสียสมาธิ ตลอดจนตอบคำถามของเด็กในเนื้อหาวิชาที่เรียน ผู้ช่วยครูอาจไม่มีวุฒิทางการศึกษาก็ได้อาจเป็น อาสาสมัครหรือผู้ปกครองของนักเรียน แต่ไม่ควรเป็นผู้ปกครองของเด็กที่ผู้ช่วยครูกำลังดูแลอยู่ ผู้ช่วยครูจะต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติในห้องเรียน

รูปแบบการศึกษาแบบเรียนรวมแต่ละรูปแบบมีข้อดีและข้อเสียที่ต่างกัน ผู้บริหารเป็น ผู้กำหนดรูปแบบการศึกษาแบบเรียนรวม เช่น การเรียนรวมเต็มเวลา โดยเรียนในห้องเสริมวิชาการ บางเวลา ส่วนใหญ่เรียนในรายวิชาต่อไปนี้คือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ หรือบางโรงเรียน กำหนดรูปแบบการเรียนรวมบางเวลา โดยเรียนในห้องเสริมวิชาการในทุกสัปดาห์ ยกเว้นกิจกรรม

ในทางพลศึกษา ดนตรี ทัศนศึกษา ฯลฯ หรือจัดห้องพิเศษ โดยให้เด็กอยู่ในห้องพิเศษ ซึ่งอาจเป็นห้องพิเศษในชั้นเรียนคู่ขนาน หรือห้องพิเศษรวม เด็กจะเรียนอยู่ในห้องนี้ตลอดเวลา ลักษณะการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่เด็กโดยทางโรงเรียนให้ความช่วยเหลือในลักษณะใดกับเด็ก กลุ่มนี้อาจมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการสอนเด็กที่ดำเนินไปในชั้นเรียนปกติ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่มีทักษะภาษาไทยอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเรียนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องสอนทักษะภาษาไทยชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 และพยายามเพิ่มทักษะภาษาไทยขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามลำดับ แต่ต้องใช้เวลา ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ จะสอนอย่างไร เวลาใด ในช่วงเวลาราชการ 8.30-16.30 น. จึงทำให้เด็กเรียนได้ อย่างไรก็ตามช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนอาจยืดหยุ่นตามนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนหรือนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งช่วงเวลาเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการจัดการเรียนการสอนแต่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญว่าจะจัดการศึกษาอย่างไรให้คุ้มค่าและยืดหยุ่นตามความต้องการและความสนใจของนักเรียนขึ้นอยู่กับความเหมาะสม รูปแบบการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่โรงเรียนต่างๆ นำมาปฏิบัติกันมากมี 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การเรียนรวมเต็มเวลา (Full Inclusion)

การเรียนรวมเต็มเวลา หมายถึง การที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะเดียวกันกับเด็กปกติตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน หากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่สามารถจะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ถือเป็นภารกิจของครูผู้สอน ที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอน วิธีจัดกิจกรรม ในลักษณะ ที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จนสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้

การสอบหาวิธีการทดสอบที่ครูนำมาใช้ เป็นอุปสรรคต่อการสอบของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยน (Accommodation) วิธีการสอบของครู (แต่ไม่ลดเนื้อหาวิชา) จนกระทั่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถทำการสอบได้ เช่น เนื้อหาเดิม ข้อสอบเดิม แต่แทนที่จะให้เด็กอ่านข้อสอบเอง ครูอาจให้อาสาสมัครอ่านข้อสอบให้เด็กฟัง เป็นต้น จำนวนเด็กมีความสำคัญยิ่ง จำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่จะเรียนรวมเต็มเวลาในห้องเรียนปกติควรมีจำนวนน้อยที่สุดที่ครูผู้สอนจะดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวนที่เหมาะสม คือห้องละ 1 คน จำนวนสูงสุดไม่เกินห้องละ 2 - 3 คน หากเกินกว่านี้จะทำให้ครูผู้สอนดูแลลำบาก อาจส่งผลต่อเด็กทำให้เด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร หากมีเด็กมากกว่า 1 คน ควรรับเด็กคนที่มีความ บกพร่องน้อยที่สุดในห้องเรียนรวมเต็มเวลา ส่วนเด็กที่มีความต้องการพิเศษคนอื่นควรจัดส่งเข้ารับบริการในรูปแบบอื่น

รูปแบบที่ 2 การเรียนรวมบางเวลา (Partial Inclusion)

ประเภทห้องเสริมวิชาการ (Resource Room Model) เป็นการเรียนรวมกันในบางเวลา และแยกกันเรียนบางเวลา เวลาส่วนใหญ่เรียนรวมกัน เวลาส่วนน้อยเท่านั้นที่แยกกันเรียน และแยกเรียนเฉพาะวิชาที่เรียนร่วมกันไม่ได้เพราะทักษะในวิชานั้น แตกต่างกันไปมาก เช่น ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่สามารถเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ เพราะทักษะของนักเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงต้องแยกให้มาเรียนในห้องเสริมวิชาการและเรียนเนื้อหาของภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อมีทักษะดีแล้วจึงเรียนเนื้อหาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 ตามลำดับ เมื่อมีทักษะในระดับชั้นเดียวกับเพื่อนแล้วสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนได้ ก็ไม่ต้องแยกออกมาเรียนในห้องเสริมวิชาการอีกแล้วกลับไปสู่การศึกษาแบบเรียนรวมเต็มรูปแบบ ดังนั้นเด็กกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จึงกลายเป็นเด็กปกติในที่สุด ควรมีการจัดตารางให้ชัดเจนว่ามีเด็กคนใดบ้างจะต้องมาเรียนในห้องเสริมวิชาการในวันใด เช่น ทุกชั่วโมงภาษาไทย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มที่ถูกกำหนดไว้จะต้องมาเรียนในห้องเสริมวิชาการ ซึ่งมีครูสอนประจำห้องนี้อยู่แล้ว เมื่อหมดเวลาเรียนชั่วโมงภาษาไทยเด็กต้องกลับไปเรียนในห้องปกติเพื่อ เรียนสาระอื่นๆ ตามตารางสอน

รูปแบบที่ 3 การเรียนรวมเต็มเวลา (Full Inclusion) ประเภทมีครูผู้ช่วย (Teachers Aid Model)

รูปแบบนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องที่รุนแรงมากขึ้นกว่า 2 รูปแบบแรก ครูจะจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 1-3 คนในห้องหนึ่ง เด็กกลุ่มนี้นั่งเรียนที่โต๊ะเดียวกันหรือโต๊ะติดกัน มีครูผู้ช่วยประจำอยู่ในห้องและคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนตลอดเวลา แล้วจัดการเรียนการสอนตามที่แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลกำหนด ครูผู้ช่วยจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและผ่านการอบรมแล้ว อาจเป็นอาสาสมัครหรือเป็นอัตราจ้างก็ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมมี 3 รูปแบบคือ การเรียนรวมเต็มเวลา (Full Inclusion) การเรียนรวมบางเวลาประเภทมีห้องเสริมวิชาการ (Resource Room Model) การเรียนรวมเต็มเวลาประเภทมีครูผู้ช่วย (Teacher Aid Model)

รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีนโยบายให้บริการทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติ แม้ปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนจากการเรียนรวมมาเป็นการศึกษาเรียนรวมแล้ว แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐานยังใช้รูปแบบ การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท และมีโรงเรียนบางแห่ง เท่านั้นที่เปลี่ยนมาเป็นการศึกษาแบบเรียนรวม รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย นั้นมีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ละรูปแบบแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามก็มีความพยายามที่จะพัฒนารูปแบบการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะทำให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นได้นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีรูปแบบการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทยที่ได้มีการศึกษาวิจัยและที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เบญจ ชลธารันนท์ (2546) ได้พัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปบูรณาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหาร สถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นหลักตามนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคบ้างตามสภาพและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท ได้แก่

1.1 นักเรียน (S : Student) เตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือมีความบกพร่องในด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม การช่วยเหลือทางวิชาการจะพิจารณาให้ได้รับการช่วยเหลือหรือเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้าน

1.2 สภาพแวดล้อม (E : Environment) ควรจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment : LER) โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อมโดยใช้หลักวิชาการคือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภทบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็กได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียน ผู้บริหารจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในที่เป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมซึ่งประกอบด้วย

1.3.1 การบริหารจัดการหลักสูตรควรมีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ซึ่งเป็น แผนการ

จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม สอนทักษะเฉพาะที่จำเป็น เช่น ทักษะการดำรงชีวิตทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกและต้อง จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ซึ่งเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับเด็กแต่ละคน ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.3.2 การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Implementation) ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน ในด้านวิชาการ พฤติกรรมและร่างกาย รวมทั้ง ตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

1.3.3 เทคนิคการสอนโดยมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบวิเคราะห์งาน การสอนโดยใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

1.3.4 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง

1.3.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและชุมชนอย่างเหมาะสม

1.3.6 การประกันคุณภาพทางโรงเรียนควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนรวมขึ้น

1.3.7 การรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียนโดยมีปฏิทินการรับอย่างชัดเจน

1.3.8 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม และจัดให้มีการให้คำแนะนำปรึกษา

1.4 เครื่องมือ (T : Tools) หมายถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหาร (T : Tools) หมายถึง จัดการเรียนรวมช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ อันได้แก่นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา เช่น อุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์อักษรเบรลล์ หนังสือเสียงสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น บริการต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแต่ละประเภท เช่น การเขียนและอ่านอักษรเบรลล์ การสอนภาษามือ การฝึกพูด รวมทั้งการสอนเสริมวิชาการต่าง ๆ ความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา เช่น กิจกรรมบำบัดและกายภาพบำบัด การแก้ไขการพูด

2. รูปแบบการเรียนร่วมแบบรวมพลัง (Collaborative Inclusion Model: CIM) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2544) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการซึ่งครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมที่สอดคล้องกับสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โดยแนวคิดในการพัฒนารูปแบบได้มาจากการศึกษาสภาพและแนวโน้มการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการของประเทศไทยและต่างประเทศ ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ และจากการวิจัยรายกรณีโครงการฟื้นฟูเด็กพิการโดยชุมชน มุลินีเพื่อเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปผลได้ ดังนี้

2.1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในต่างประเทศมีแนวโน้มเป็นรูปแบบการเรียนรวมชั้นและรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการฝึกอาชีพ

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของไทยกำหนดให้รัฐสนับสนุนทุกคนให้ได้รับสิทธิทางการศึกษาทุกระดับ ปริมาณคนพิการที่ต้องจัดบริการการศึกษา มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากและรัฐจำเป็นต้องจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

2.3 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ให้ความรู้ด้านการป้องกัน การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรและความสามารถของหัวหน้าหน่วยฟื้นฟูเด็กพิการเป็นปัจจัยสำคัญทำให้โครงการประสบความสำเร็จทำงานได้ตามเป้าหมาย ใช้งบประมาณไม่มากนัก และได้รับความช่วยเหลือจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

2.4 รูปแบบการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรวม ได้แก่รูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแบบอิงครอบครัวและชุมชน รูปแบบการสอนตามบทบาทหน้าที่รูปแบบการสอนเป็นรายบุคคล รูปแบบการทำงานเป็นทีม การร่วมมือร่วมใจและการให้คปรีक्षा

3. รูปแบบการเรียนรวมตามความต้องการและความเหมาะสม

ผดุง อารยะวิญญู และคณะ (2549, น. 73-79) ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบในการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนต้นแบบที่ศึกษาสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เป็นอย่างดี คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้นำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนในสังกัดกระทรวงอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนเสนอแนะให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติที่จะทำให้การเรียนรวมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดรูปแบบการให้บริการ ตามสภาพความบกพร่องของนักเรียน และตาม ความพร้อมของโรงเรียน เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยได้ จัดรูปแบบการให้บริการ 3 รูปแบบ คือ

3.1 การเรียนรวมเต็มเวลา (Full Inclusion) โดยจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ระดับเล็กน้อยเรียนกับเด็กปกติห้องละไม่เกิน 1 คน

3.2 การเรียนรวมบางเวลา (Partial Inclusion) โดยให้เรียนในห้องเสริมวิชาการ เรียกว่า Pull-Out Program เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการจัดตารางเวลาให้เรียนในห้องเสริมวิชาการเฉพาะในวิชา ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ วิชาอื่นเรียนกับเด็กปกติ

3.3 การเรียนรวมเต็มเวลาและมีครูผู้ช่วยคอยให้ความช่วยเหลือเด็ก เรียกว่า Teachers Assistant Program ใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องรุนแรง

4. รูปแบบ APACP Model

สุภาพร ชินชัย (2551, น. 61-63) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในรูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนปกติ นักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครอบครัว และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยฝ่ายต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่ 1) กำหนดปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน 2) กำหนดแนวทางและการวางแผนแก้ปัญหา 3) ปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดขึ้น ซึ่งมีการประเมินผลในระหว่างการดำเนินการตามแผนและการปรับเปลี่ยนแผนอย่างต่อเนื่อง 4) การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ นำกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค Future Search Conferences : F.S.C. Weisbord & Janoff, (2000, อ้างอิงใน สุภาพร ชินชัย, 2551, น. 62) ซึ่งเป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นสำหรับพัฒนาการทำงานในองค์กรต่าง ๆ โดยดึงเอาบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องการพัฒนานั้นหรือ ผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholders) เข้ามาทำการประชุมร่วมกันเพื่อคิดวิเคราะห์ วางแผน ให้โอกาสบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้นได้มีโอกาสที่จะแสดงออกถึงความคิดของตนเอง อย่างที่ต้องการ จากนั้นร่วมกัน วิเคราะห์ถึงความคิดของแต่ละบุคคลในการที่จะนำมาพัฒนาหรือแก้ไขปัญหขององค์กรอันจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยจะช่วยกันมองถึงปัญหาในอดีตที่ผ่านมาตรวจสอบสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ในปัจจุบันแนวคิดที่จะแก้ไขหรือพัฒนาให้เกิดในอนาคต หาข้อสรุปในทางปฏิบัติ และในขั้นตอนสุดท้ายคือวางแผนงานเพื่อการปฏิบัติจริง ในทุก ๆ กิจกรรมที่ปฏิบัตินั้นจะมีการสรุปเป็นเอกสารอย่างชัดเจน เทคนิค F.S.C. นี้ก่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุกฝ่าย ลักษณะการดำเนินการของโครงการเป็นลักษณะ ที่มีความต่อเนื่องเป็นวงจร ซึ่งในการประชุมจะเกิดโครงการที่ฝ่ายต่าง ๆ เห็นร่วมกันว่าจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรวมให้พัฒนาดีขึ้นจากเดิมและเกิดความสำเร็จได้โดยอาจมีโครงการต่าง ๆ สนับสนุน

5. การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น (Multilevel Inclusive Education)

กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552, น. 348-350) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรวม แบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา การสร้างรูปแบบการจัดการเรียน รวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยหลักการ จดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนระดับชั้น อายุ ความสามารถ แตกต่างกันมาเรียนด้วยกันในชั้นเรียนปกติ เป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลาย ของนักเรียน ทำให้ช่วงของการเรียนรู้ ขึ้นพัฒนาการ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ประสบการณ์ กว้างขึ้น ดังนั้นในห้องเรียนจึงไม่ใช่ห้องเรียนที่มีลักษณะเดียวเพื่อตอบสนองลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง โดยเฉพาะการจัดชั้นเรียนรวมแบบคละชั้นมีแนวทางดังนี้

5.1 โรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองสถานการณ์ เด็กเก่งไม่ได้รับความกดดันในการเรียน

5.2 ผู้เรียนแต่ละคนมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เด็กเรียนช้าและ

5.3 ปรับหลักสูตร และวิธีสอนที่ยืดหยุ่น นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จาก

5.4 จัดแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละคน

5.5 มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

5.6 นักเรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน วิธีสอนที่เหมาะสมคือวิธีสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการทำโครงการเป็นกลุ่ม

5.7 ผู้เรียนได้รับการประเมินตามศักยภาพ ไม่เน้นวิธีการตัดเกรด เนื่องจากความสำเร็จ ของนักเรียนเกิดจากความพยายามและความอดุสาหะ

5.8 มีการวางแผนหลักสูตร การประเมินผลและการบันทึกผลการสอนตามสภาพ

5.9 ผู้ปกครอง นักเรียนและครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการเรียนการสอน

การพัฒนาโรงเรียนระดับประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนเรียนรวม

การพัฒนาโรงเรียนระดับประถมศึกษาให้เป็นโรงเรียนเรียนรวม ดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหาร

คุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งในการเป็นโรงเรียนเรียนรวม คือ ผู้บริหารจะต้องมีทัศนคติ ที่ดีต่อการเรียนรวมต่อการศึกษาพิเศษ และต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร จะต้องมีความทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรวม หากผู้บริหารมีทัศนคติเชิงลบ จะต้องละลายพฤติกรรม และแนวคิด ให้มีทัศนคติเชิงบวกก่อนดำเนินการจัดการเรียนรวม ใน ต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว มีกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม ซึ่งผู้บริหารต้องปฏิบัติตามอยู่แล้ว จึงสามารถ

จัดการเรียนรวมได้ทันที ในประเทศไทยถึงแม้จะมีกฎหมายการศึกษา เพื่อคนพิการ ปี พ.ศ. 2551 แต่ไม่ได้กำหนดแนวทางในดำเนินการของโรงเรียนไว้ ทำให้ขาดทิศทาง ในการจัดการเรียนรวม

2. ทศนคติของบุคลากร

การเรียนรวมจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีทัศนคติในทางบวกต่อการเรียนรวมต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีงานวิจัยยืนยันว่า บุคลากรที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มักรู้จักหรือมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บางคนอาจเคยมีบุตรธิดา หรือมีญาติเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเคยใกล้ชิดเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน ผู้ที่ไม่มีความรู้อาจไม่เข้าใจหรืออาจเข้าใจผิด ๆ ทำให้มีทัศนคติที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หากบุคลากรที่มีทัศนคติทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อการเรียนรวม จำเป็นจะต้องมีการอบรมครูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องนอกจากบุคลากรทุกคนในโรงเรียนแล้ว บุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องก็ควรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเรียนรวมเช่นเดียวกัน ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้ปกครองเด็กปกติ ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จึงจำเป็นต้องอบรมบุคคลดังกล่าวเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นจริง ถ้าจะให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคม ชุมชนควรมีทัศนคติในทางบวกด้วย

3. การประเมินเด็ก

การประเมินในที่นี้ หมายถึง การทดสอบเพื่อพิจารณาและตัดสินว่า เด็กคนใดเป็นเด็กที่มีและเป็นการในการประเมินเด็กนั้นๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ เด็กที่อาจมีปัญหาเพื่อให้ครูประจำชั้นคัดเลือกเด็กที่มีลักษณะตามที่กำหนดไว้มาเพื่อทำการประเมินใช้ข้อมูลจากครูผู้สอน จากผู้ปกครองจากระเบียนสะสม เครื่องมือที่ใช้มีหลายชนิดประเมิน

4. การตัดสินสิทธิทางการศึกษาพิเศษ

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนในการบริหารจัดการ เพื่อให้การจัดการเรียนรวมดำเนินไปโดยราบรื่นในขั้นนี้ เป็นการอนุมัติว่าใครบ้างที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และมีหลักฐานใดบ้างที่แสดงว่าเขาเป็นเด็กประเภทนี้ การตัดสินเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการจัดการเรียนรวม” ซึ่งมีกรรมการ ที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการชุดนี้ จัดประชุมเพื่อตัดสินว่าเด็กคนใดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษบ้างโดยพิจารณาจากหลักฐานการประเมินเด็ก ซึ่งได้แก่ แบบทดสอบต่าง ๆ แบบประเมิน แบบสังเกตพฤติกรรมของครู ผู้ปกครอง ผลการเรียนเป็นการนำข้อมูลทั้งหมด เข้ามาประมวลผลกัน แล้วตัดสินว่าเขาเป็นเด็กแอลดีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและเด็กออทิสติกเมื่อตัดสินแล้วเด็กเหล่านี้ได้รับสิทธิพิเศษทางการศึกษาดังนี้

- 1) ไม่ต้องเรียนตามหลักสูตรปกติแต่เรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่จะจัดทำขึ้น
- 2) ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนภาษาไทย คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรพิเศษปกติสำหรับเด็กแอลดี
- 3) ได้รับสิทธิให้เรียนในห้องเสริมวิชาการ
- 4) ได้รับเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ
- 5) ได้รับการที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นในขณะที่เด็กปกติไม่มีสิทธิรับบริการพิเศษเช่นนี้และผู้ปกครอง จะเรียกร้องสิทธิไม่ได้

5. การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan หรือ IEP) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลมีต้นกำเนิดในสหรัฐอเมริกา และกระจายไปตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นแผนรวมทั้งหมดรวมทั้งหลักสูตร วิธีสอน การวัดผลประเมินผล ครูจะต้องสอนตามนี้ไม่ต้องสอนตามหลักสูตรปกติ เพราะได้รับการยกเว้นแล้ว แผนนี้จัดทำโดยคณะกรรมการ ที่ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญหรือตัวเด็กเองหากเป็นเด็กโต ร่วมกันร่างแผนการศึกษาที่จะต้องใช้เวลาเรียน 1 ปี และมีการทบทวนแผนเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 1 และ 2

6. การประเมินความต้องการพิเศษของเด็ก ในขั้นนี้เป็นการประเมินว่า ทำอย่างไรเด็กจึงจะได้เรียนได้ตาม แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คนหนึ่ง เมื่อจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แล้ว ผลปรากฏว่า เขาจะต้องเรียนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง ๆ ที่เขาเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่อ่านหนังสือของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่ได้ ในขั้นนี้จะมีการพิจารณาว่า ทำอย่างไร เขาจึงจะอ่านหนังสือภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้แล้ว เรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป ที่ประชุมอาจลงมติว่าจะต้องสอนเขาในห้องเสริมวิชาการในช่วงพักภาษาไทย จนกว่าเขาจะอ่านได้ในทักษะระดับเดียวกันกับเพื่อนร่วมชั้น จึงอนุญาตให้เขากลับเข้ามาเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น เป็นต้น ดังนั้นในขั้นนี้เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับตารางเวลาเรียนจำนวน ชั่วโมงเรียน ครูที่ทำหน้าที่สอน สื่อและอุปกรณ์การสอนที่จะทำให้เขาอ่านได้ แล้วสรุปเป็นแผนงาน เพื่อเสนอฝ่ายบริหารต่อไป

7. การดำเนินการและการนิเทศ หลังจากวางแผนการจัดรูปแบบเรียบร้อยแล้ว โรงเรียนลงมือดำเนินการจัดการเรียนรวมตามแผนที่วางไว้ และมีการติดตามผล และนิเทศการสอน โดยคณะผู้บริหารโรงเรียนและผู้เชี่ยวชาญว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ หรือมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และจะแก้ไขปัญหานั้น ๆ อย่างไร การนิเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

8. การวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผล ดำเนินไป ดังนี้ การวัดทักษะและเนื้อหาสาระวิชาต้องเป็นไปตามที่ กำหนดไว้ใน แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งหมายความว่า เด็กเรียนรวมเต็มเวลา อาจสอบวิชา ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ พร้อมกับเพื่อน แต่ไม่นำคะแนนมาใช้ในระเบียนจะต้องเอาคะแนน ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ส่วนสาระอื่นใช้ข้อสอบเดียวกันกับเด็กปกติ หากเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ จะต้องแยกเด็กสอบต่างหาก และให้หยุดพักบ้างระหว่างการสอบ หากเด็กมีปัญหาในการอ่าน ต้องมีคนอ่านข้อสอบให้นักเรียนฟัง ไม่ว่าจะเป็นข้อสอบวิชาใด สาระใดก็ตาม หากเด็กมีปัญหาในการเขียน ให้สอบปากเปล่าแทนการสอบข้อเขียน เด็กที่เรียนในห้องเสริมวิชาการ ให้ครูประจำห้องเสริมวิชาการเป็นผู้ทดสอบ และสอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ออกแบบการประเมินผลใหม่ ไม่เน้นการสอบเท่าที่จำเป็น และปรับวิธีตามที่กล่าวมาแล้ว เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

9. การทบทวนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล คือสิ่งที่ทางโรงเรียนจัดให้เด็กเรียนตลอดปีการศึกษา เด็กเรียนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่ต้องเรียนตามเด็กปกติ ดังนั้นแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงมี ความสำคัญ และต้องมีการทบทวนภาคเรียนละ 1 ครั้ง เหมือนกับการสอบปลายภาคของเด็กปกติ เมื่อมีการประเมินผลตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แล้วจึงนำมาปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ เหมาะสมกับเด็กแล้วใช้แผนการศึกษาเฉพาะบุคคลอันใหม่ที่ปรับปรุงแล้ว

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าแนวทางและหลักการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ขึ้นอยู่กับความพยายามของทุกคนที่เกี่ยวข้องในสังคมโดยทั้งความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบรวมถึงครูทุกคนปรารถนาที่จะเป็นครูที่ดีพ่อแม่ทุกคนพร้อมที่จะฝากความหวังไว้กับโรงเรียนที่เลือกแล้วว่าเหมาะสมสำหรับลูกเมื่อทุกร่วมมือกันช่วยกันสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือเหมาะสมตามสภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนเชื่อว่าเด็กเหล่านี้จะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างแน่นอนโดยใช้ระบบการศึกษาเป็นแรงผลักดันให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้การบริการโรงเรียนในรูปแบบการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นยึดที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ ไม่ได้ยึดสาระเป็นสำคัญ เด็กเรียนได้แค่ไหนเอาแค่นั้นเน้นทักษะของเด็กเป็นหลัก ให้เด็กเรียนใช้กับเพื่อน มีเพื่อน มีสังคมเลื่อนชั้นไปกับเพื่อน จะเรียนสาระใดระดับใดแล้วแต่สิ่งที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การเรียนรวม จึงเหมือนกับการเรียนแบบไม่มีชั้นมีการทบทวนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลเรียนตามแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคลสิ้นเทอมมีการปรับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล แล้วเรียนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ปรับแล้วปฏิบัติเช่นนี้ไปจนครบการศึกษาภาคบังคับการศึกษาไม่มีคำว่าสอบตก ไม่มีคำว่าเลื่อนชั้น เลื่อนไป

ตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล หากการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้เช่นนี้ ผู้เรียนจะสามารถเรียนได้ตลอด และเรียนได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา (Supervision) หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด หน่วยงาน หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบเรียนรวมหมายถึง แบบนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ที่ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สังเกตการสอนมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านกระบวนการ

ตอนที่ 2 การโค้ชของศึกษานิเทศก์

ตอนที่ 3 สะท้อนผลการสังเกตการณ์สอนทั้ง 3 ด้าน

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษาได้เจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา แต่ยังพบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องบางคนยัง ไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถจะแก้ไขได้โดยอาศัยผู้นิเทศ หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษาให้ครูมีความเจริญงอกงามทางวิชาการ สามารถพึ่งตนเองได้ และนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการ พัฒนาการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นเรื่องการนิเทศการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ศึกษานิเทศก์ควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการ กระบวนการ และวิธีการของการนิเทศการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศการศึกษา ดีขึ้น จึงขอแนะนำเอาความรู้เบื้องต้นของการนิเทศศึกษามากล่าวถึงในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมาย

คำว่า การนิเทศ (Supervision) แปลว่า การให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุง ดังนั้นการนิเทศการศึกษาก็น่าจะหมายถึงการให้ความช่วยเหลือแนะนำ หรือปรับปรุง เกี่ยวกับ การศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายคำว่า การนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกันดังนี้

สเปียร์ส (Spears) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยตนเองได้

กู๊ด (Good) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

ชาญชัย อาจิณสมภาร ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเอง แก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

ดังนั้น จึงอาจสรุปความหมายของการนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การนิเทศการศึกษาจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จะสำเร็จได้ผลดีเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษาโดยให้ครูมีโอกาสด้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้น เมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงาม

1.2 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1.2.1 การนิเทศการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พัฒนาการวัดและประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ

1.2.2 การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือ และสื่อใช้ในการ การ ปฏิบัติงานและเผยแพร่ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน

1.2.3 การวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ พัฒนามาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และเผยแพร่แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้สนใจทั่วไป

1.2.4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูล และสารสนเทศ ในการวางแผนนิเทศและพัฒนางานทางวิชาการ

1.2.5 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3 เทคนิคการนิเทศแบบสังเกตการณ์สอนและเยี่ยมชั้น

การสะท้อนภาพการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจริงได้ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน โดยอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติการสอน นั้นมีหลายวิธี ซึ่งวิธีการสังเกต การเรียนการสอนเป็นวิธีหนึ่งในหลากหลายวิธีดังกล่าว การสังเกตการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้สังเกตการสอนทั้งผู้ที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ด้านการสอนได้พบแนว ในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสู่หนทางการสอนมืออาชีพ อีกทั้ง ยังเป็นกิจกรรม ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้สังเกตการสอน และเป็นเครื่องมือที่ใช้ ในการเรียนรู้อันทรงพลังของผู้สังเกตการสอนเครื่องมือนี้สามารถใช้สังเกตและสำรวจลักษณะ การเรียนการสอนได้ในหลากหลายประเด็น ขึ้นอยู่กับว่าผู้สังเกตการสอนต้องการสังเกตและสำรวจ เพื่อแก้ปัญหา และปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนเรื่องใด

1.3.1 เทคนิคการนิเทศแบบสังเกตการณ์สอนและเยี่ยมชั้น การสังเกตการเรียน จะไม่ได้มุ่งประเด็นในเรื่องการประเมินหรือการตัดสินการสอนของผู้เข้ารับการฝึกผู้สอน แต่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างมีขั้นตอนที่เชื่อถือได้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกผู้สอน (ที่ถูกสังเกต) กับผู้สังเกต (อาจเป็นได้ทั้งศึกษานิเทศก์ ผู้เข้ารับการฝึกผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน ผู้เข้ารับการฝึก เป็นต้น) นั้นหมายความว่า ผู้เข้ารับการฝึกผู้สอนที่เป็นผู้ถูกสังเกตจะไม่มีความรู้สึกว่าตนเองถูกติและจุดด้อย ของการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาแล้วสามารถนำจุดด้อย มาร่วมกันอภิปรายเพื่อให้ได้มา ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมที่ดีกว่า มาใช้ปรับปรุงพัฒนาอาชีพงาน สอนของตนอันก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ตัวผู้เข้ารับการฝึกและนักเรียน และยังเป็นการตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนของตนเองอยู่ตลอดเวลา

1.3.2 ความหมายของการสังเกตการเรียนการสอนการสังเกตการเรียนการสอน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สังเกตกับผู้เข้ารับการ ฝึกผู้ถูกสังเกตในการสำรวจ

และวิเคราะห์สภาพ การจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกและนักเรียน ประสิทธิภาพของบทเรียน การปฏิสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนา คุณภาพการสอนและส่งเสริมความเชี่ยวชาญด้านการสอนของผู้เข้ารับการฝึก ผู้สอนมืออาชีพเป็นเทคนิค การนิเทศ การเรียนรู้ที่สำคัญ ซึ่งศึกษานิเทศก์ก็ใช้ในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เข้ารับการฝึก อาจกล่าวได้ว่า เทคนิคการนิเทศทุกแบบมักจบลงด้วยการสังเกตการสอนหรือมีกิจกรรมการสังเกต การสอนเกือบทุกครั้ง

1.3.3 จุดประสงค์ของการสังเกตการเรียนการสอนการสังเกตการเรียนการสอน มีจุดประสงค์ที่ผู้สังเกตที่มีมาตรฐานควรปฏิบัติ กล่าวโดย สรุป 4 ข้อ ดังนี้

1) เพื่อสังเกตการเรียนการสอนและสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนตามลักษณะ ที่กำหนดไว้ เช่น เทคนิคหรือวิธีการสอนของผู้เข้ารับการฝึก การจัดการผู้เข้ารับการฝึก ประโยชน์ ของสื่อและอุปกรณ์ และอื่น ๆ เป็นต้น

2) เพื่อทำความเข้าใจลักษณะการจัดการเรียนการสอนในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้สอนสนใจ และมีการอภิปรายร่วมกันเพื่อหาทางปรับปรุงพัฒนา เช่น การปรับปรุงวิธีการสอน การปรับปรุง พฤติกรรมการ จัดบรรยาย การปรับปรุงกระบวนการสอนสื่อ การใช้กิจกรรม เครื่องมือ หรือ คำถาม หรือคำสั่ง เป็นต้น

3) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะการสอน ที่มีประสิทธิภาพ

4) เพื่อกำหนดวิธีการหรือเทคนิคที่สามารถนำมาปรับใช้ในห้องเรียน ครั้งใหม่ได้

1.3.4 ขั้นตอนการสังเกตการเรียนการสอนการสังเกตการเรียนการสอนต้องมี ขั้นตอนชัดเจน และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตต้องเชื่อถือได้เป็นเทคนิคของวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์ ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งต้องวางแผนและกำหนดเครื่องมือ บันทึกบรรยายภาคการเรียนการสอนโดยสรุป มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการสังเกต (Pre-observation orientation session) คือ การที่ทั้ง 2 ฝ่าย (ผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกตและศึกษานิเทศก์ ผู้สังเกต) ประชุมอภิปรายและเห็นด้วย ในข้อตกลงที่กำหนดไว้ ทำความเข้าใจเรื่องจุดประสงค์ของการสังเกตการณ์เรียนการสอน สิ่งที่ต้องการสังเกต หรือลักษณะในการจัดการเรียนการสอน เทคนิคหรือวิธีการสอนของผู้เข้ารับการฝึก ธรรมชาติของวิชา นักเรียน ห้องเรียน เป็นต้น รวมถึงการทำความเข้าใจหรือคลี่คลาย ข้อสงสัยในเรื่องต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขั้นการสังเกต ยิ่งทั้งสองฝ่ายสามารถทำความเข้าใจ ในประเด็นต่าง ๆ อย่างละเอียดเท่าไร ยิ่งทำให้ปัญหาที่อาจจะเกิดในขั้นการสังเกตการเรียนการสอน

ลดน้อยลงด้วย ทั้งยังส่งเสริมบรรยากาศการสังเกตการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างเข้าใจ และราบรื่น ทั้งนี้ รวมทั้งอธิบายแบบสังเกตและประเด็นสังเกต ผลการสังเกตเทียบกับแผนการ จัดการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกผู้สอน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสังเกต (The observation) คือ การที่ผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกตอธิบาย จุดประสงค์การสังเกตการเรียนการสอนให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกเชิงผู้สังเกตนั้นประจำที่ตามที่กำหนดและตกลงไว้ จากนั้นผู้เข้ารับการฝึกผู้สังเกตปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนตามปกติ ขณะที่ผู้สังเกต ปฏิบัติการสังเกตโดยบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลลงในเครื่องมือ (เช่น แบบสังเกต ลักษณะการเรียน การสอนในประเด็นต่าง ๆ แบบบันทึกการรายงานสอน เป็นต้น) ซึ่งผู้สังเกตต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในที่ประชุมกันอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังแสดงถึงความเคารพและซื่อสัตย์ต่อสิ่งที่ได้ตกลงไว้ในที่ประชุม อย่างกัลยาณมิตรนิเทศอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการสังเกต (Post-observation) คือ การที่ทั้งศึกษานิเทศก์ผู้สังเกตและผู้เข้ารับการฝึก ผู้ถูกสังเกตอภิปราย ปรึกษาหารือร่วมกัน โดยใช้ข้อมูลที่บ้านทักไว้ในเครื่องมือมาประกอบการอภิปราย โดยทั้งสองฝ่ายอาจเป็นผู้เปิดประเด็น ควรตระหนักและระลึกถึงจุดประสงค์ในการสังเกต อีกทั้งผู้ถูกสังเกตยังต้องเตรียมบรรยายแสดงความรู้สึกที่ดีต่อจุดเด่นในเหตุการณ์ของการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปอย่างราบรื่นที่ผ่านมา และระบุจุดด้อยของการปฏิบัติการเรียนการสอนในชั้นเรียน แล้วนำจุดด้อย ที่ยังเป็นปัญหามาคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม เพื่อนำวิธีการหรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนครั้งต่อไป นอกจากจากนี้บรรยากาศในการประชุมอภิปรายจะไม่ใช้การประเมินหรือตัดสินการจัดการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกต แต่จะเป็นการสร้างใจ ความเชื่อใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน โดยมีวิธีการคือศึกษานิเทศก์ผู้สังเกตควรกล่าวแต่สิ่งที่ สร้างสรรค์ (จุดดีของกิจกรรมการเรียนการสอน) ของผู้เข้ารับการฝึก จากนั้นกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกผู้สังเกตใช้ความคิดเพื่อสำรวจดูว่าในการจัดการเรียนการสอนส่วนใดของตนเอง ที่ยังไม่พอใจหรือยังมีปัญหา และมีความต้องการที่จะแก้ไขหรือพัฒนาประเด็นปัญหานั้น ๆ ให้ดีขึ้น แล้วนำเสนอความคิดเห็นนั้นออกมา เพื่อให้ผู้สังเกตได้รับทราบแล้ว พยายามค้นหาแนวทางที่จะกระตุ้นให้ผู้ถูกสังเกตได้ใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองความคิดนั้นให้ได้ ข้อเสนอแนะข้อปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงที่สุดที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

1.3.5 วิธีการสังเกต

วิธีการสังเกตการเรียนการสอน ประกอบด้วยวิธี 2 วิธี เป็นดังนี้

วิธีที่ 1 เรียกว่า “Unstructured approach” มีลักษณะคือ ผู้สังเกตการเรียนการสอน สังเกตและบันทึกรายละเอียดลักษณะของการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่เริ่มต้น

จนจบการ สังเกต หลังจากนั้นทั้ง 2 ฝ่าย (ฝ่ายผู้สังเกตซึ่งอาจมีหลายคน และฝ่ายผู้ถูกสังเกตคือผู้สอน) ประชุม อภิปรายตามข้อมูลที่บันทึกไว้ ซึ่งประกอบด้วยทั้งข้อดี ข้อควรระวังและวิธีการหลีกเลี่ยง ดังนี้ วิธีนี้มีข้อดี คือ ทั้ง 2 ฝ่าย สามารถอภิปรายประเด็นการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีความยืดหยุ่น วิธีนี้มีข้อควรระวัง คือ ผลการอภิปรายอาจไม่น่าเชื่อถือ และผู้ถูกสังเกต อาจมีความรู้สึกไม่ดี มีอคติ ต่อผู้สังเกต เนื่องจากว่าผู้สังเกตอาจพูดถึงจุดไม่ดีมากเกินไปจนความจริง โดยอาศัยข้อมูลที่มีเพียงแหล่งเดียว วิธีการหลีกเลี่ยง ความรู้สึกไม่ดีและยังได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ คือ การใช้วิธีการสังเกตแบบ Triangulation technique มีลักษณะเป็นการบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้ จากการจัดการเรียนการสอนมาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลที่ได้มาจากผู้สังเกตที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ (ศึกษานิเทศก์ผู้เข้ารับการฝึก ผู้มีประสบการณ์และเชื่อถือได้) เพื่อนผู้เข้ารับการฝึก หรือวีดิทัศน์ (ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่เชื่อถือได้ แต่มีข้อเสียตรงที่เก็บรายละเอียดได้เฉพาะส่วนของกิจกรรมการเรียน การสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเท่านั้น) เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลการสังเกตให้น่าเชื่อถือ และไม่มีอคติ ทั้งยังเป็นการ สร้างความสบายใจแก่ทั้ง 2 ฝ่าย อันส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน

วิธีที่ 2 เรียกว่า “Structured approach” มีลักษณะคือ ในการสังเกต การสอนหนึ่งครั้ง เจาะจงเพียงหนึ่งประเด็นหรือหนึ่งลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น ใช้เครื่องมือที่สังเกตเป็นแบบฟอร์มการสังเกตแต่ละประเภทมีคำสั่งชี้แจงและคำถามชัดเจนกำหนดไว้ในฟอร์มผู้สังเกตต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีลักษณะการสังเกตย่อย 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรก เรียกว่า “System-based” คือ การที่ผู้สังเกตใช้เครื่องมือ ที่เป็นแบบฟอร์มที่เป็นของสถาบันต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นสากล โดยผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญช่วยให้กิจกรรมการสังเกตมีความสะดวกสบาย แต่มีข้อเสียคือ เครื่องมือ อาจไม่เหมาะสมกับธรรมชาติการจัดการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกผู้สอนที่มีลักษณะ แตกต่างกันไป จึงอาจทำให้ไม่น่าสนใจและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ลักษณะที่ 2 เรียกว่า “Ad hoc” คือ การที่ผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต ทำข้อตกลงร่วมกันที่จะนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ หรือลักษณะการจัดการเรียนการสอนและธรรมชาติการจัดการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกต เพื่อให้ได้รับประโยชน์ สูงสุด (สิริบุบผา อุทราชาติ, 2550)

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สังเกตที่มีมาตรฐานควรปฏิบัติ

1. ควรกำหนดเพียงหนึ่งประเด็น หรือหนึ่งลักษณะการจัดการเรียน การสอนต่อการสังเกต 1 ครั้ง เช่น สังเกตการณ์ใช้คำถามของผู้เข้ารับการฝึกการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษา เป็นต้น

2. ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตเท่านั้นจะไม่มีส่วนร่วมในการสอนแต่อย่างใด

3. บันทึกข้อมูลที่เป็นจริงในฟอร์มการสังเกตเท่านั้น

4. อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกับผู้ถูกสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนภาพการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายผู้ถูกสังเกตอาจเป็นฝ่ายเริ่มก่อนหรือหลังก็ได้ ทั้งนี้ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าฝ่ายผู้สังเกตควรใช้คำพูด ที่ใช้วิธีการสะท้อนภาพการจัดการเรียนการสอนของผู้ถูกสังเกตเหมือนกระจกเงา ให้ผู้สังเกตเห็นภาพเหตุการณ์ในขณะสอนได้อย่างชัดเจนว่าตนเองได้ทำอะไรในชั้นเรียนบ้างนับตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการสังเกต และผู้สังเกตควรตั้งจุดที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมากล่าวเท่านั้น แล้วกระตุ้นให้ผู้ถูกสังเกตคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาในจุดที่ยังเป็นปัญหาหรือไม่พอใจในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง และผู้สังเกตไม่ควรแนะนำวิธีการที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของตนเอง ทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกตได้ ใช้ความคิดทบทวน ค้นหาวิธีการที่เหมาะสม ตามสภาพชั้นเรียนที่ตนเองเข้าใจที่สุด เพื่อให้พบ แนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดด้วยตนเอง วิธีการนี้ไม่ทำลายความรู้สึกผู้ถูกสังเกต และไม่เกิดความรู้สึกอคติต่อผู้สังเกต ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนอันก่อประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาต่อไป

1.3.6 คุณสมบัติพื้นฐานของผู้ร่วมงาน

นอกจากนี้แล้วในการทำงานร่วมกันเพื่ออภิปรายข้อมูลย้อนกลับสะท้อนภาพข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ที่ส่งเสริมบรรยากาศอย่างสร้างสรรค์ไว้วางใจกัน ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพผู้เข้ารับการ ฝึกต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้ที่ทำงานร่วมกันควรมี คุณสมบัติพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

ประการที่ 1 ความเคารพซึ่งกันและกัน (Respect) หมายความว่า ผู้สังเกตต้องมีความเข้าใจยอมรับและให้เกียรติผู้ถูกสังเกตทั้งทางด้านความคิดและท่าทางที่แสดงออก โดยยอมรับความแตกต่างในลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ปราศจากการประเมินการตัดสิน และการมีอคติ

ประการที่ 2 ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) หมายความว่า ผู้สังเกตยอมรับฟังทุกสิ่งทุกอย่างในขอบเขตหรือประเด็นของการแสดงความคิดเห็น ต้องมีความเข้าใจในความรู้สึกของผู้ถูกสังเกตที่กำลังประสบปัญหาในอาชีพการสอนและมีความพยายามที่จะหาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสมที่สุด ดังนั้นผู้สังเกตควรปฏิบัติตัวให้อีกฝ่ายรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจมากกว่าการคาดหวังหรือคาดหวัง ในสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือถูกต้องที่สุด ในการหาหนทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในขณะอภิปราย

ประการที่ 3 ความซื่อสัตย์ (Honesty) หมายความว่า ผู้สังเกตแสดงความเคารพและความเห็นอกเห็นใจผู้ถูกสังเกตด้วยความจริงใจอย่างแท้จริงได้สิ่งเคลือบแคลงสงสัย

ในความจริงใจนี้ ทำให้ผู้ถูกสังเกตนับถือ ศรัทธาผู้สังเกต และมีความสุขในการทำงานร่วมกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับความไม่ซื่อสัตย์ ที่เป็นเพียงพฤติกรรมการเสแสร้งว่าเคารพและเห็นอกเห็นใจ อันเป็นสาเหตุหลัก และสำคัญอย่างยิ่งใหญ่ต่อการบั่นทอนและทำลายความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีระหว่างเพื่อนร่วมงานในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาอาชีพผู้เข้ารับการฝึกร่วมกัน และประเทศชาติต่อไป ตัวอย่างเครื่องมือและพฤติกรรมการสอนที่ใช้สังเกตการเรียนการสอน มีดังนี้

1. รูปแบบการเขียนกระดานดำของผู้เข้ารับการฝึก (Blackboard organization)
2. การเคลื่อนที่ของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher movement)
3. แบบบันทึกรายการสังเกตการสอน (Teaching observation checklist)
4. อื่น ๆ เช่น
 - การใช้คำพูดของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher talk)
 - การใช้คำถามของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher questions)
 - การโต้ตอบของผู้เข้ารับการฝึกต่อคำถามของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher responses to learner questions)
 - การใช้คำสั่งของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher directions)
 - การให้กำลังใจคำชื่นชมหรือให้รางวัลของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher encouragement, praise or reward)
 - การวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher criticism of learner behavior)
 - การควบคุมพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกของผู้เข้ารับการฝึก (Teacher control of learner behavior)
 - การใช้คำพูดของผู้เข้ารับการฝึก (Learner Talk) ได้แก่ การตอบคำถามของผู้เข้ารับการฝึกเมื่อได้ตอบผู้เข้ารับการฝึก (Learner responses to teacher questions) การใช้คำถามของผู้เข้ารับการฝึก (Learner questions) ข้อความของผู้เข้ารับการฝึกที่เป็นผู้เริ่มกล่าว (Learner initiated statements) รูปแบบการพูดคุยของผู้เข้ารับการฝึกโดยทั่วไป (การพูดช่วงเวลาการทำงานเดี่ยว การพูดช่วงเวลาการทำงานหลักอื่น ๆ)

ประเด็นเกี่ยวกับการนิเทศ

2.1 แนวคิดและหลักการนิเทศการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในโรงเรียนเรียนรวม การนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน เนื่องจากต้องคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน

ทั้งด้านความสามารถพฤติกรรม และความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล รวมถึงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การนิเทศ (ตามเอกสารที่ระบุ) สามารถสังเคราะห์หลักการสำคัญได้ 5 ประการ ดังนี้

2.1.1 การพัฒนาวิชาชีพครูแบบองค์รวม (Holistic Teacher Professional Development)

การนิเทศการสอนในบริบทเรียนรวมมุ่งเน้นการพัฒนาครูทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง แนวคิด การพัฒนาวิชาชีพครูแบบต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD) โดย Zepeda (2016) ระบุว่า การนิเทศต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกับบริบทจริงของห้องเรียน เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องเทคนิคการสอนแบบแตกต่าง (Differentiated Instruction) การใช้เครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (Formative Assessment) และการฝึกใช้เทคโนโลยีช่วยสอน (Assistive Technology) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การนิเทศที่มุ่ง “ให้ความรู้แก่บุคลากร” และ “กระตุ้นการนำแนวคิดไปปฏิบัติ”

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Change Theory) ของ Fullan (2007) เสริมว่า การพัฒนาครูจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นทางอารมณ์ (Emotional Commitment) – ผู้นิเทศต้องสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงการสนับสนุนเชิงปฏิบัติ (Practical Support) – จัดหาทรัพยากรและคำแนะนำเฉพาะทาง การติดตามผลอย่างเป็นระบบ (Systematic Follow-Up) – เพื่อประเมินว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ตัวอย่างงานวิจัยของ Darling-Hammond et al. (2017) ในสหรัฐอเมริกาพบว่า ครูที่ได้รับการนิเทศแบบ CPD มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนเพิ่มขึ้น 35% เมื่อเปรียบเทียบกับครูที่ได้รับการอบรมทั่วไป

2.1.2 การนิเทศเชิงร่วมมือและชุมชนการเรียนรู้ (Collaborative Supervision)

การทำงานเป็นทีมถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรวม เนื่องจากครูต้องประสานงานกับบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ครูการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยาโรงเรียน และผู้ปกครอง แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ของ Friend และ Cook (2016) เน้นการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผ่านกิจกรรม เช่น การสังเกตการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Observation) การประชุมวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึก (Case Conference) การออกแบบแผนการสอนร่วมกัน (Co-Teaching Plan) วัตถุประสงค์การนิเทศที่มุ่ง “กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้” และ “ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู” สะท้อนแนวคิดนี้อย่างชัดเจน งานวิจัยของ Vescio et al. (2008) ยืนยันว่าโรงเรียนที่นำ PLC มาใช้สามารถลดช่องว่างทางการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนทั่วไปกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ 20% เนื่องจาก

ครูมีโอกาสรเรียนรู้เทคนิคการสอนจากกันและกัน ในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ส่งเสริมการนิเทศแบบร่วมมือผ่านโครงการ “โรงเรียนพี่เลี้ยง” ซึ่งโรงเรียนที่มีศักยภาพสูงทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการเรียนรวมให้กับโรงเรียนเครือข่าย

2.1.3 การนิเทศแบบใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven Supervision)

การตัดสินใจเชิงนโยบายและการออกแบบกิจกรรมนิเทศต้องอาศัยข้อมูล ที่ถูกต้องและทันสมัย แนวคิดการนิเทศการสอนแบบใช้หลักฐาน (Evidence-Based Supervision) โดย Marzano et al. (2011) เน้นการใช้ข้อมูล 3 ประเภท ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน – เช่น คะแนนสอบ ทักษะทางสังคม ข้อมูลกระบวนการสอน – เช่น บันทึกการสอน วิดีโอตัวอย่าง ข้อมูลความพึงพอใจของครู – เช่น แบบสำรวจความคิดเห็น วัตถุประสงค์การนิเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น “สะท้อนผลการปฏิบัติงาน” และ “ใช้ข้อมูลปรับปรุงการทำงาน” (ข้อ 7) สอดคล้องกับหลักการนี้ ตัวอย่างการนำไปปฏิบัติ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ ก่อน-หลังเรียน (Pre-Post Test) เพื่อปรับแผนการสอน หรือการใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนเพื่อประเมินพัฒนาการรายบุคคล งานวิจัยของ Florian และ Black-Hawkins (2011) ในสหราชอาณาจักรพบว่า การนิเทศเชิงข้อมูลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพฤติกรรมนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น (ADHD) ได้ 50% เมื่อครูใช้ข้อมูลสังเกตการณ์มาปรับเทคนิคการให้คำชมเชย (Positive Reinforcement)

2.1.4 การนิเทศเพื่อผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Supervision)

การนิเทศในโรงเรียนเรียนรวมต้องยึดเป้าหมายสูงสุดคือ “ความสำเร็จของผู้เรียน” ตามหลักการจัดการศึกษาแบบรวม (Inclusive Education) ของ UNESCO (2020) ซึ่งกำหนดว่า ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยคำนึงถึงการเข้าถึง (Access) – ปรับสภาพแวดล้อมและสื่อการสอนให้เหมาะสม การมีส่วนร่วม (Participation) – สร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลลัพธ์ (Achievement) – วัดความสำเร็จตามศักยภาพเฉพาะบุคคล วัตถุประสงค์การนิเทศ เช่น “ตรวจสอบผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน” และ “ปรับปรุงการสอน” สะท้อนแนวคิดนี้ ตัวอย่างการปฏิบัติ ได้แก่ การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับผู้ปกครอง หรือการใช้เครื่องมือประเมินทักษะชีวิต (Life Skills Assessment)

2.1.5 การนิเทศแบบเสริมพลัง (Empowerment Supervision)

การนิเทศไม่ควรเป็นกระบวนการสั่งการจากบนลงล่าง (Top-Down) แต่ต้องสร้างพลังให้ครูรู้สึกเป็นเจ้าของการพัฒนา แนวคิด การนิเทศแบบกัลยาณมิตร (Mentoring Supervision) โดย Glickman et al. (2018) เน้นบทบาทผู้นิเทศในฐานะ “ผู้เอื้ออำนวย” (Facilitator) ที่ใช้เทคนิค เช่น การตั้งคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) – เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิดแบบมีโครงสร้าง (Structured Reflection) – เช่น ให้ครูบันทึก

สิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการสอน การชื่นชมเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Praise) – มุ่งเน้นจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน วัตถุประสงค์การนิเทศ เช่น “ให้ข้อเสนอแนะ” และ “ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครู” สอดคล้องกับแนวทางนี้ งานวิจัยของ Hobson และ Maxwell (2020) พบว่า การนิเทศแบบเสริมพลังช่วยลดความเครียดของครูและเพิ่มความมุ่งมั่นในการทำงานได้ถึง 40%

2.2 สังเคราะห์แนวคิดเชิงบูรณาการ

การนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวมจำเป็นต้องบูรณาการหลักการทั้ง 5 ประการเข้าด้วยกัน ดังโมเดลต่อไปนี้ ขั้นตอนการนิเทศแบบองค์รวม (Holistic Supervision Model) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) – ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนและความต้องการครูมากำหนดหัวข้อนิเทศ ขั้นตอนออกแบบกิจกรรม (Activity Design) – จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและสร้างชุมชน PLC ขั้นปฏิบัติการนิเทศ (Supervision Implementation) – นิเทศแบบกัลยาณมิตรโดยเน้นการเสริมพลัง ขั้นประเมินผล (Evaluation) – ตรวจสอบผลลัพธ์ผู้เรียนและปรับปรุงกระบวนการ การนิเทศการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมไม่ใช่เพียงการตรวจสอบตามกฎเกณฑ์ แต่เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ทักษะการโค้ช และการใช้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อสร้างระบบสนับสนุนครูที่ตอบโจทย์ความหลากหลายของผู้เรียน หลักการทั้ง 5 ประการที่นำเสนอในบทนี้สามารถปรับใช้ได้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยคำนึงถึงทรัพยากรและวัฒนธรรมองค์กรเป็นหลัก

การสังเกตการเรียนการสอนเป็นหนึ่งในเทคนิคการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ เป็นวิธีการส่งเสริมพัฒนาการวิธีการสอนของผู้เข้ารับการฝึกและเป็นวิธีการสะท้อนภาพการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เข้ารับการฝึกสู่มืออาชีพ มีจุดประสงค์ในการสังเกต ขั้นตอนการสังเกต ผู้ร่วมงานกันต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานเฉพาะปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจน อย่างเคร่งครัดและมีมาตรฐาน เพื่อให้การสังเกตการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและสร้างสรรค์ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ก็ต้องมีมาตรฐาน ส่งผลให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ นั่นหมายความว่าข้อมูลที่ได้จากการสังเกตต้องเป็นที่ยอมรับอย่างเป็น “สากล” ไม่ใช่ความเชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับนับถือเพียงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งข้อมูลอาจได้มาจากผู้สังเกตที่เป็นผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ เพื่อนผู้เข้ารับการฝึก ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกผู้ถูกสังเกตต้องรู้สึกเคารพเห็นอกเห็นใจ และซื่อสัตย์ต่อกัน ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอนอย่างดี ผู้สังเกตหรือผู้เข้ารับการฝึกอาจบันทึกเสียงหรือวิดีโอได้แต่ต้องไม่เป็นการทำลายบรรยากาศการสอน จากการศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศการสอน พบว่า ครูต้องการพัฒนาการนิเทศในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านวัตถุประสงค์การนิเทศที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.52) ซึ่งแสดงให้เห็นถึง

ความสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเหมาะสม สำหรับการนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวม ขณะที่ด้านผู้นิเทศมีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในสภาพปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.75) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก โดยรวมแล้วความต้องการการนิเทศในทุกด้านยังคงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการสอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2 เนื้อหาการนิเทศการสอนในบริบทเรียนรวม

การนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวมจำเป็นต้องครอบคลุมเนื้อหาหลักที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Students with Special Needs: SSW) และระบบสนับสนุนครูผู้สอน เนื้อหาการนิเทศควรประกอบด้วยองค์ความรู้และแนวปฏิบัติต่อไปนี้:

2.2.1 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม

การนิเทศต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบกฎหมายและนโยบายทั้งในระดับประเทศและนานาชาติที่ส่งเสริมสิทธิทางการศึกษาของผู้เรียนทุกกลุ่ม อาทิ

1) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ (UNCRPD, 2006) ที่เน้นการจัดการเลือกปฏิบัติและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา

3) นโยบายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ของไทย ที่มุ่งสร้างระบบการศึกษาที่เท่าเทียม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ผู้นิเทศมีหน้าที่ตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับนโยบายเหล่านี้ รวมถึงส่งเสริมการตีความกฎหมายสู่การปฏิบัติจริง เช่น การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการ

2.2.2 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภทและลักษณะความบกพร่องของนักเรียน 9 ประเภทหลัก ตามกฎหมายไทย อ้างอิงตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษในประเทศไทย รวมทั้งแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (หรือ "คนพิการ" ตามนิยามของกฎหมาย) ถูกจัดแบ่งออกเป็น 9 ประเภทความพิการหลัก ดังนี้

1. ความพิการทางการเห็น
2. ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย

3. ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย
4. ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม หรืออารมณ์
5. ความพิการทางสติปัญญา
6. ความพิการทางการเรียนรู้
7. ความพิการทางการพูดและภาษา
8. ความพิการทางอหิสติก
9. พิกัดซ้อน (มีมากกว่า 1 ความพิการร่วมกัน)

การศึกษาของ Florian และ Black-Hawkins (2011) ชี้ว่า การเข้าใจธรรมชาติของนักเรียนช่วยออกแบบการสอนได้ตรงจุด เช่น การใช้ภาษามือสำหรับนักเรียนหูหนวก หรือเทคนิค Task Analysis สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.2.3 แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม

การจัดการศึกษาเรียนรวมต้องยึดหลัก 3 ประการของ UNESCO (2020)

เหมาะสม

ปฏิสัมพันธ์

- 1) การเข้าถึง (Access) – ปรับอาคาร สื่อการสอน และเทคโนโลยีให้
- 2) การมีส่วนร่วม (Participation) – สร้างกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริม
- 3) ผลลัพธ์ (Achievement) – วัดความสำเร็จตามศักยภาพเฉพาะบุคคล

2.2.4 การจัดหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนรวม

หลักสูตรต้องยืดหยุ่นและตอบสนองความหลากหลาย โดยประยุกต์แนวคิด การออกแบบการเรียนรู้สากล (Universal Design for Learning: UDL) (Rose & Meyer, 2002) ซึ่งมี 3 หลักการ

- 1) การนำเสนอเนื้อหาหลายรูปแบบ (Multiple Means of Representation)
- 2) การเปิดโอกาสแสดงออกหลายวิธี (Multiple Means of Action & Expression)

3) การสร้างแรงจูงใจผ่านทางเลือก (Multiple Means of Engagement)
เช่น การใช้สื่อ ภาพประกอบสำหรับนักเรียนที่เรียนรู้ช้า หรือการแบ่งระดับความยากของแบบฝึกหัด

2.2.5 การจัดระบบและการวางแผนการจัดการชั้นเรียน

ผู้นิเทศควรแนะนำครูในการออกแบบชั้นเรียนตามหลัก Differentiated Classroom Management (Tomlinson, 2014) เช่น

- 1) การจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ

2) การใช้ระบบรางวัลเชิงบวก (Token Economy)

3) การจัดตารางเรียนที่สลับกิจกรรมหนัก-เบา

การศึกษาของ Mitchell (2014) พบว่า การวางแผนชั้นเรียนอย่างเป็นระบบช่วยลดปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนรวมได้ถึง 40%

2.2.6 การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

การสอนต้องบูรณาการเทคนิคที่หลากหลาย เช่น

1) การสอนแบบโครงงาน (Project-Based Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

2) การสอนโดยใช้เกม (Gamification) เพื่อเพิ่มแรงจูงใจ

3) การสอนแบบสหวิชาชีพ (Interdisciplinary Teaching) เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ

ผู้นิเทศอาจใช้เครื่องมือเช่น แบบสังเกตการสอน (Teaching Observation Checklist) เพื่อประเมินประสิทธิภาพ

2.2.7 เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนรวม

1) การสอนแบบแทรก (Embedded Instruction) – สอนทักษะเฉพาะในกิจกรรมประจำวัน

2) การสอนเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Tutoring)

3) การใช้สื่อหลาย (Multisensory Materials) เช่น กล่องสัมผัสสำหรับนักเรียนตาบอด

งานวิจัยของ Friend และ Cook (2016) ยืนยันว่า เทคนิคเหล่านี้ช่วยเพิ่มความเข้าใจเนื้อหาในนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้

2.2.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน โดยใช้ทั้ง

1) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น การประเมินทักษะชีวิต

2) การประเมินแบบปรับเหมาะ (Adaptive Assessment) – ลดข้อจำกัดด้านภาษา/การเคลื่อนไหว

3) การประเมินพัฒนาการ (Progress Monitoring)

ตามแนวคิดของ Black และ Wiliam (1998) การประเมินเพื่อพัฒนาการ (Assessment for Learning) มีประสิทธิภาพกว่าการประเมินเพื่อตัดสิน

2.2.9 ระบบการบริหารและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก

โรงเรียนต้องจัดระบบสนับสนุน เช่น

- 1) บริการนักร่างกายภาพบำบัด
- 2) เทคโนโลยีช่วยเหลือ (Assistive Technology) เช่น ซอฟต์แวร์อ่าน

หน้าจอ

- 3) การปรับสภาพแวดล้อม เช่น ทางลาดและห้องสงบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กำหนดมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นต่ำโรงเรียนเรียนรวม

2.2.10 การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรวม

การนำนวัตกรรมเช่น AI สำหรับปรับเนื้อหาเรียนรายบุคคล หรือ แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับฝึกทักษะสังคม สามารถลดช่องว่างทางการเรียนรู้ งานวิจัยของ UNESCO (2023) ชี้ว่า การใช้ EdTech ช่วยเพิ่ม engagement ของนักเรียนพิการได้ 60% เนื้อหาการนิเทศในบริบทเรียนรวมต้องเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ กฎหมายและนวัตกรรมเข้าด้วยกัน โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Facilitator) ที่ไม่เพียงถ่ายทอดความรู้ แต่ยังออกแบบกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการจริงของครูและผู้เรียน

2.3 กระบวนการนิเทศการสอนในบริบทการจัดการศึกษาเรียนรวม

กระบวนการนิเทศการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม เป็นกระบวนการเชิงระบบที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ กฎหมาย นโยบาย และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพครูและส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน โดยสามารถแบ่งกระบวนการออกเป็น 10 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

2.3.1 การนิเทศด้านกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ผู้นิเทศต้องสร้างความตระหนักและตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น

- 1) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 15 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

- 2) นโยบายเรียนรวมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เน้นการขยายโอกาสทางการศึกษา

- 3) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (UNCRPD, 2006) ข้อ 24 ว่าด้วยการศึกษาอย่างทั่วถึงกระบวนการนิเทศในส่วนนี้

- 4) การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องสิทธิทางการศึกษาของผู้พิการ
- 5) การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างการจัดการเรียนการสอน

กับนโยบาย

- 6) การรายงานผลการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 การนิเทศด้านความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ผู้นิเทศต้องจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ครูเกี่ยวกับลักษณะความบกพร่อง

6 ประเภทหลัก ได้แก่ บกพร่องทางการเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางร่างกาย บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสติก

กระบวนการนิเทศ

- 1) จัดเวิร์กช็อปวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case Study Analysis)
- 2) ใช้แบบประเมินความรู้ครูก่อน-หลังนิเทศ (Pre-Post Knowledge Test)
- 3) สานิตเทคนิคการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน (Behavior Observation

Techniques)

2.3.3 การนิเทศแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม

ยึดตามแนวทางของ UNESCO (2020) 3 ด้าน

- 1) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (เช่น ติดตั้งทางลาด จัดหาหนังสือเบรลล์)
- 2) การออกแบบกิจกรรมร่วมกัน (Cooperative Learning Activities)
- 3) การประเมินตามศักยภาพผู้เรียน

กระบวนการนิเทศ

- 1) นิเทศแบบมีส่วนร่วม (Participatory Supervision) โดยให้ครูร่วม

ออกแบบแผนการเรียนรู้

- 2) ใช้เครื่องมือคู่มือการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education Toolkit)
- 3) จัดประชุมสะท้อนคิด (Reflective Meeting) ทุกเดือน

2.3.4 การนิเทศการจัดหลักสูตรเรียนรวม

ผู้นิเทศต้องแนะนำครูในการปรับหลักสูตรตามแนวคิด UDL (Universal Design for Learning) ผ่านขั้นตอน

- 1) วิเคราะห์ความต้องการผู้เรียน (Needs Assessment)
- 2) ออกแบบกิจกรรมหลายระดับ (Multi-Level Activities)
- 3) สร้างทางเลือกในการแสดงผลงาน (Choice Board)

ตัวอย่างกระบวนการ

- 1) Workshop การเขียนแผนการสอนยืดหยุ่น
- 2) นิเทศติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ผ่านแบบฟอร์มสังเกตการสอน

2.3.5 การนิเทศการจัดระบบชั้นเรียน

เน้นการออกแบบชั้นเรียนตามแนวคิด Differentiated Classroom Management (Tomlinson, 2014)

- 1) การจัดพื้นที่เรียนรู้ เป็นโซนกิจกรรม (Activity Zones)
- 2) การใช้ระบบสัญญาณมือ (Hand Signals) เพื่อลดการรบกวน
- 3) การจัดตารางงานภาพ (Visual Schedule) สำหรับนักเรียนออทิสติก

กระบวนการนิเทศ

- 1) ถ่ายวิดีโอชั้นเรียนตัวอย่าง (Model Classroom Video)
- 2) ใช้แบบตรวจสอบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment

Checklist)

2.3.6 การนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

ผู้นิเทศฝึกทักษะครูในการใช้รูปแบบการสอนต่อไปนี้

- 1) การสอนแบบสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning)
- 2) การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
- 3) การสอนแบบทีม (Co-Teaching)

เครื่องมือนิเทศ

- 1) แบบบันทึกการสอน (Teaching Log)
- 2) แผนภูมิติดตามความคืบหน้า (Progress Tracking Chart)

2.3.7 การนิเทศเทคนิคการสอนสำหรับนักเรียนบกพร่อง ฝึกปฏิบัติเทคนิคเฉพาะ เช่น

- 1) เทคนิคการแตกทักษะ (Task Analysis) สำหรับนักเรียนบกพร่อง

ทางสติปัญญา

- 2) ระบบสื่อสาร (AAC) สำหรับนักเรียนพูดไม่ได้
- 3) การสอนเสริมทักษะสังคม (Social Skills Training)

กระบวนการ

- 1) นิเทศแบบสาธิต (Demonstration Supervision) โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) ใช้แบบประเมินทักษะการสอนเฉพาะด้าน (Specialized Teaching Rubric)

2.3.8 การนิเทศการวัดและประเมินผล

แนะนำเครื่องมือประเมินตามหลัก การปรับเหมาะ (Accommodation) เช่น

- 1) การให้เวลาสอบเพิ่ม 50%
- 2) การใช้ข้อสอบเสียงบันทึก
- 3) การประเมินผ่านแฟ้มผลงาน (Portfolio Assessment)

กระบวนการ

- 1) วิเคราะห์ข้อสอบร่วมกัน (Test Item Analysis)
- 2) สร้างคลังข้อสอบปรับเหมาะ (Adaptive Test Bank)

2.3.9 การนิเทศระบบบริหารและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตรวจสอบและพัฒนาระบบสนับสนุน เช่น

- 1) บริการรถรับส่งนักเรียนพิการ
- 2) ห้องเรียนทรัพยากรพิเศษ (Resource Room)
- 3) แพลตฟอร์มรายงานความก้าวหน้าออนไลน์

2.3.10 การนิเทศการพัฒนานวัตกรรม

ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เช่น

- 1) แอปพลิเคชันฝึกทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนดิสเล็กเซีย
- 2) เกมจำลองสถานการณ์ทักษะสังคม
- 3) ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)

สังเคราะห์กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศการสอนในบริบทเรียนรวมต้องดำเนินการเป็นวงจร

(PDCA Cycle) 4 ขั้นตอน

1. วางแผน (Plan) – วิเคราะห์ความต้องการครูและนักเรียน
2. ปฏิบัติ (Do) – นิเทศแบบกัลยาณมิตรและใช้ข้อมูลเป็นฐาน
3. ตรวจสอบ (Check) – ประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน
4. ปรับปรุง (Act) – พัฒนาระบบการนิเทศต่อเนื่อง

2.4 บทบาทและคุณลักษณะของผู้นิเทศการสอนในบริบทเรียนรวม

การนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลากหลายบทบาท ซึ่งแต่ละบทบาทมีทักษะและประสบการณ์เฉพาะทางที่เสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศ โดยสามารถจำแนกผู้นิเทศออกเป็นกลุ่มหลัก ดังนี้

2.4.1 บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้บริหารระดับนโยบาย

บทบาทหลัก

- 1) กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การนิเทศที่สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาพิเศษ (เช่น พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551)
- 2) จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน เช่น งบประมาณ อุปกรณ์การสอน และการฝึกอบรมครู

ฝักอบรรณครู

คุณลักษณะสำคัญ

- 1) มีวิสัยทัศน์เชิงนโยบายและเข้าใจบริบทความหลากหลายของผู้เรียน
- 2) สามารถเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน

2.4.2 ศึกษาพิเศษหรือคณาจารย์ผู้มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ

บทบาทหลัก

- 1) ให้คำแนะนำเชิงเทคนิคเกี่ยวกับเทคนิคการสอนเฉพาะทาง เช่น การใช้สื่อหลายสัมผัส (Multisensory Materials)
- 2) ออกแบบเครื่องมือพิเศษ เช่น แบบสังเกตการสอนและแบบประเมิน IEP

คุณลักษณะสำคัญ

- 1) มีความรู้ลึกเกี่ยวกับประเภทความบกพร่องและการจัดการเรียนรวม
- 2) ทักษะการโค้ชและการให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาการ

2.4.3 ครูแกนนำและครูอาวุโส

บทบาทหลัก

- 1) เป็นแบบอย่าง (Role Model) ในการสอนและจัดการชั้นเรียน
- 2) นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ผ่านการสังเกตการสอนและแบ่งปันประสบการณ์

คุณลักษณะสำคัญ

- 1) มีประสบการณ์ตรงในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการหลากหลาย
- 2) ทักษะการสื่อสารและสร้างแรงบันดาลใจ

ตัวอย่างการปฏิบัติ

โครงการ "พี่สอนน้อง" ในโรงเรียนสังกัด สพ. พิจิตร เขต 1 ที่ครูแกนนำจัดเวิร์กช็อปการสอนแบบ Differentiated Instruction

2.4.4 ผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทหลัก

- 1) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้รวม
- 2) ประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก

คุณลักษณะสำคัญ

- 1) มีภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (Distributed Leadership)
- 2) สามารถจัดการความขัดแย้งและสร้างทีมงานร่วมมือ

2.4.5 ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษ

บทบาทหลัก

- 1) นำผลงานวิจัยล่าสุดมาใช้พัฒนากระบวนการนิเทศ
- 2) ให้คำปรึกษาเฉพาะด้าน เช่น การใช้เทคโนโลยีช่วยสอน (Assistive Technology)

ตัวอย่างการปฏิบัติ

1) บริการคลินิกการศึกษาพิเศษ (Special Education Clinic) โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อฝึกทักษะครู (Mitchell, 2014)

2.4.6 แพทย์และสหวิชาชีพ

บทบาทหลัก

- 1) ให้ความรู้ด้านสุขภาพและพัฒนาการของนักเรียน
- 2) ร่วมออกแบบแผนสนับสนุนเฉพาะบุคคล เช่น แผนการบำบัดการพูด

คุณลักษณะสำคัญ

- 1) ความเข้าใจด้านการแพทย์ศึกษา (Medical Education)
- 2) ทักษะการทำงานเป็นทีมข้ามวิชาชีพ (Interprofessional Collaboration)

2.4.7 ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

บทบาทหลัก

- 1) สนับสนุนทรัพยากรชุมชน เช่น สถานที่ฝึกทักษะอาชีพ
- 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่น

ตัวอย่างการปฏิบัติ

โครงการ "ชุมชนเรียนรู้รวม" ในจังหวัดเชียงใหม่ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จัดฝึกอบรมพ่อแม่ผู้ปกครอง

ผู้นิเทศในบริบทเรียนรวมต้องทำงานภายใต้แนวคิด “ทีมสหวิชาชีพ” (Multidisciplinary Team) โดยแต่ละบทบาทเสริมซึ่งกันและกัน ดังนี้

- 1) ระดับนโยบาย (ผู้บริหารเขต/ผู้กำหนดนโยบาย) – วางกรอบทิศทาง
- 2) ระดับปฏิบัติการ (ศึกษานิเทศก์/ครูแกนนำ) – นิเทศเชิงเทคนิค
- 3) ระดับสนับสนุน (แพทย์/สหวิชาชีพ) – ให้ความรู้เฉพาะด้าน
- 4) ระดับชุมชน (ท้องถิ่น/ผู้ประกอบการ) – สร้างสภาพแวดล้อมเอื้อ

2.5 ระยะเวลาและรูปแบบการนิเทศการสอนในบริบทเรียนรวม

2.5.1 การกำหนดระยะเวลาและรูปแบบการนิเทศการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม ต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่นและความเหมาะสมกับบริบทของครู ผู้เรียน และทรัพยากรของสถานศึกษา โดยสามารถแบ่งระยะเวลาการนิเทศออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การนิเทศระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์และกระบวนการดำเนินการแตกต่างกัน ดังนี้

1) การนิเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์อย่างต่อเนื่องวัตถุประสงค์ให้คำปรึกษาแบบ Real-Time เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

2) สร้างเครือข่ายสนับสนุนครูระหว่างโรงเรียน
รูปแบบการดำเนินการ

- 1) ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Zoom, Microsoft Teams
- 2) จัดกลุ่มสนทนา (Chat Group) ในแอปพลิเคชัน Line หรือ Facebook ประโยชน์

- 1) ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ (UNESCO, 2020)
- 2) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการนิเทศสำหรับโรงเรียนห่างไกล

2.5.2 การนิเทศระดับชั้นเรียน

ความถี่ เดือนละ 1 ครั้ง

กระบวนการ

- 1) ผู้นิเทศลงพื้นที่สังเกตการสอนในชั้นเรียน
- 2) ใช้แบบฟอร์มสังเกตการณ์ (Classroom Observation Form) ที่

ออกแบบตามหลัก UDL

3) ให้ข้อเสนอแนะทันที (Immediate Feedback)

2.5.3 การนิเทศระดับสถานศึกษา

ความถี่ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

กระบวนการ

- 1) ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อทบทวนนโยบายเรียนรวม
- 2) ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน เช่น แผน IEP, บันทึกการช่วยเหลือนักเรียน
- 3) ประเมินความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

2.5.4 การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น (1-3 วัน)

วัตถุประสงค์

- 1) พัฒนาทักษะเฉพาะทาง เช่น การใช้สื่อการสอนสำหรับนักเรียนบกพร่อง

ทางการได้ยิน

- 2) ฝึกเทคนิคใหม่ ๆ เช่น การจัดการพฤติกรรมด้วยวิธี PBIS (Positive Behavior Interventions and Supports)

รูปแบบ

- 1) 1 วัน อบรมเร่งรัด (Crash Course) เรื่องกฎหมายเรียนรวม
- 2) 2-3 วัน อบรมเชิงปฏิบัติการ (Hands-on Workshop) เช่น การสร้าง

สื่อ Multisensory

2.5.5 การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระดับสถานศึกษา ความถี่: สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ใช้รูปแบบ PLC Meeting

วิเคราะห์กรณีศึกษานักเรียน

ระดับเครือข่าย: ความถี่: เดือนละ 1 ครั้ง ใช้รูปแบบการนิเทศการผลงาน

ครู (Best Practice Sharing)

ระดับจังหวัด/ประเทศ

ความถี่ ปีละ 1 ครั้ง

รูปแบบการประชุมวิชาการ (Conference) เช่น งานมหกรรมการศึกษา

เรียนรวม

2.5.6 การนิเทศตามวงจร PDCA

การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพ Plan (วางแผน) วิเคราะห์ความต้องการจากข้อมูลนักเรียนและครู Do (ปฏิบัติ) นิเทศตามรูปแบบที่กำหนด Check (ตรวจสอบ): ประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนและความพึงพอใจครู Act (ปรับปรุง) นำผลการประเมินมาปรับกระบวนการนิเทศ ระยะเวลาและรูปแบบการนิเทศ การนิเทศการสอนในบริบทเรียนรวมจำเป็นต้องผสมผสานทั้งการนิเทศ แบบต่อเนื่อง (Online) และแบบเป็นช่วงเวลา (On-site) เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความรวดเร็วในการแก้ปัญหาและความลึกซึ้งของการพัฒนาทักษะ

ดั่งโมเดลต่อไปนี้ โมเดล Hybrid Supervision Model นิเทศออนไลน์รายสัปดาห์ ใช้แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นิเทศ On-site รายเดือน มุ่งพัฒนาทักษะการสอนเชิงลึก ผูกอบรมรายปี

แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม

ระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบที่ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนทุกคน โดยสามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ และความสำคัญของแต่ละส่วนได้ดังนี้:

1. โครงสร้างเครือข่าย (Network Structure) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษา เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โครงสร้างเครือข่ายทำหน้าที่เป็นฐานที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศึกษา อาทิ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งสามารถส่งเสริมการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยช่วยให้เกิดการสนับสนุนจากชุมชนในการพัฒนาการเรียนการสอน อีกทั้งยังช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในกระบวนการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันในเครือข่ายยังสามารถนำไปสู่การสร้างโปรแกรมหรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม

แนวทางการพัฒนา: ควรสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่รวมตัวผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ อีกทั้งควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเรียนการสอน (Korkmaz i., 2018) โครงสร้างเครือข่ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศึกษา เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นจะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้กับนักเรียน ในกระบวนการเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และทรัพยากรระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา

1) การสร้างกลุ่มเครือข่าย ควรมีการสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่รวมตัวผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง

2) การจัดกิจกรรมร่วม ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการเรียนการสอน เช่น การประชุมหารือ การจัดเวิร์กช็อป หรือการจัดกิจกรรมพิเศษ ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง

3) การใช้เทคโนโลยี ควรใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร เช่น การสร้าง กลุ่มออนไลน์ เพื่อให้สมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ได้อย่างรวดเร็ว และสะดวกสบาย

4) การสร้างเครือข่ายกับชุมชน การสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือชุมชนท้องถิ่น ในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญจากชุมชนเข้ามาให้ความรู้ หรือการจัด กิจกรรมร่วมกันที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้

5) การประเมินผล ควรมีการประเมินผลการทำงานของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบความสำเร็จและข้อบกพร่องในการสร้างความสัมพันธ์และการสนับสนุนการเรียนรู้ของ นักเรียน

6) การสร้างโครงสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษา แต่ยังเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมอย่างยั่งยืน

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Conducive Learning Environment)
 ความสำคัญ: สร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยช่วยลด ความเครียดและสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นักเรียนที่รู้สึกปลอดภัยจะมีโอกาสแสดงออก และเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แนวทางการพัฒนา: โรงเรียน ควรมีการออกแบบสถานที่เรียนที่มีพื้นที่ ที่เปิดกว้างและเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน เช่น ห้องเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามกิจกรรม รวมถึงการจัดหาทรัพยากร ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Savolainen, H., Engelbrecht, J., Henning, L., & Vithal, R. 2019) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสนับสนุนช่วยให้นักเรียนทุกคนมีโอกาส ในการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งอาจต้องการการสนับสนุนและการปรับเปลี่ยน ที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม บรรยากาศที่เอื้ออำนวยช่วยลด ความเครียดและสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นักเรียนที่รู้สึกปลอดภัยมีแนวโน้มที่จะมี ส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น และสามารถแสดงออกถึงความคิดเห็น ความรู้สึก และ ความคิด

สร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้จากกันและกัน

แนวทางการพัฒนา

1) การออกแบบสถานที่เรียน โรงเรียนควรมีการออกแบบห้องเรียนและพื้นที่เรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน โดยควรมีพื้นที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น ที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะกลมสำหรับการทำงานกลุ่ม หรือการมีมุมพักผ่อนสำหรับการเรียนรู้แบบผ่อนคลาย

2) การจัดหาทรัพยากรที่เหมาะสม ควรมีการจัดหาทรัพยากรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น วัสดุการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการมองเห็น การใช้เทคโนโลยีเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ หรือการมีเครื่องมือช่วยในการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการพูด

3) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุน โรงเรียนควรสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การร่วมมือระหว่างนักเรียนในชั้นเรียน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

4) การฝึกอบรมครู ครูควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน เพื่อให้สามารถสนับสนุน การเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

5) การประเมินและปรับปรุง ควรมีการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อบกพร่องและพัฒนาแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ควรมีการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น การจัดวันกิจกรรมชุมชน หรือการจัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ไม่เพียงแต่เป็นการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เข้มแข็งและมีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกนักเรียนสามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้

3. การให้คำปรึกษาและการโค้ช (Mentoring and Coaching) ความสำคัญ: สนับสนุนการพัฒนาทักษะของครูและนักเรียนผ่านการให้คำแนะนำและการฝึกสอน การให้คำปรึกษาและการโค้ชเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถของทั้งครูและนักเรียน โปรแกรมการโค้ชที่มีคุณภาพสามารถช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนและนักเรียนมีโอกาสพัฒนา

ในด้านที่สนใจ แนวทางการพัฒนา: โรงเรียนควรจัดโปรแกรมการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจับคู่ครูกับผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคการสอน หรือการจัดเวิร์กช็อปที่นักเรียนสามารถเข้าร่วมเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ (Hattie, J., & Timperley, H. 2017)

การให้คำปรึกษาและการโค้ชเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะและความสามารถของทั้งครูและนักเรียน โปรแกรมการโค้ชที่มีคุณภาพสามารถช่วยสร้างความมั่นใจให้กับครูในการสอน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทักษะที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ โปรแกรมนี้ไม่เพียงแต่เน้นที่การถ่ายทอดความรู้ แต่ยังรวมถึงการสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างสรรค์ นอกจากนี้การให้คำปรึกษายังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน โดยสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้เกิดแรงบันดาลใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิดและความต้องการของตนเอง

แนวทางการพัฒนา

- 1) การจัดโปรแกรมการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ: โรงเรียนควรมีการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการสอนและการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถอัปเดตวิธีการสอนและเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้
- 2) การจับคู่ครูกับผู้ที่มีประสบการณ์: ควรมีการจับคู่ครูกับผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการสอน เพื่อให้มีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคการสอน และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างทักษะและความมั่นใจให้กับครู
- 3) การจัดเวิร์กช็อปและการฝึกปฏิบัติ: ควรจัดกิจกรรมเวิร์กช็อปที่นักเรียนสามารถเข้าร่วมเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ ๆ โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับความสนใจของนักเรียน เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการการฝึกทักษะเฉพาะทาง หรือการสร้างสรรค์งานศิลปะและนวัตกรรม
- 4) การใช้เทคโนโลยีในการโค้ช: โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการให้คำปรึกษาและการโค้ช เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารหรือการจัดอบรมผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนและครูสามารถเข้าถึงข้อมูลและการฝึกอบรมได้อย่างสะดวก
- 5) การสร้างกลุ่มสนับสนุน: ควรมีการสร้างกลุ่มสนับสนุนสำหรับครูและนักเรียน เพื่อให้สามารถแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ เช่น การจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอน หรือการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์
- 6) การประเมินและติดตามผล: ควรมีการประเมินผลการให้คำปรึกษาและการโค้ชอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตรวจสอบผลลัพธ์และปรับปรุงโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต จะช่วยให้ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและหลากหลายมุมมอง

7) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง: โรงเรียนควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมองการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ไม่สิ้นสุด การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม และกระตุ้นให้เกิดการสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การให้คำปรึกษาและการโค้ชไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาทักษะของครูและนักเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ทุกคนในโรงเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้และเติบโตไปพร้อมกัน

4. การเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) การเชื่อมโยงกับผู้เชี่ยวชาญหรือแหล่งข้อมูลภายนอกเพื่อให้การเรียนการสอนมีความหลากหลายและนำมาใช้ได้จริง การเชื่อมโยงกับผู้เชี่ยวชาญช่วยให้ครูและนักเรียนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้และการสอนที่มีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนา: โรงเรียนควรมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือองค์กรภายนอกในการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้การบรรยายหรือจัดเวิร์กช็อป ซึ่งช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ (Jimenez, L. M. A., & Rodriguez, C. A., 2020)

5. การสะท้อนในการปฏิบัติ (Reflection in Practice) ความสำคัญ: กระตุ้นให้ครูและนักเรียนมีการคิดวิเคราะห์และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน การสะท้อนในการปฏิบัติช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยกระตุ้นให้ครูและนักเรียนคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การสะท้อนความคิดช่วยให้มีการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนา: โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการสะท้อน เช่น การจัดเวทีอภิปราย การเขียนบันทึกสะท้อนหลังการสอน และการแบ่งปันประสบการณ์ในกลุ่ม เพื่อช่วยให้ทุกคนมีโอกาสดูแลความคิดและแนวทางการพัฒนา (Schön, D. A. 2017)

6. การสร้างความไว้วางใจและการผูกพัน (Building Trust and Ties) การสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ความไว้วางใจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนควรสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง เช่น การจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน หรือกิจกรรมร่วมระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง (Tschannen-Moran, M., & Hoy, W. K. 2020)

การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาต้องพิจารณาหลายองค์ประกอบร่วมกัน โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและการโค้ชที่มีคุณภาพ การเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญ การสะท้อนในการปฏิบัติ และการสร้างความไว้วางใจและความผูกพัน เพื่อให้การเรียนรู้ มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนทุกคนอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประถมศึกษา

การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประถมศึกษาขยายโอกาส เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนจากนักการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้น การสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกคน Bronfenbrenner, U. (1994) แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประถมศึกษาขยายโอกาส ที่พัฒนาจากทฤษฎีของ Bronfenbrenner มีรายละเอียด ดังนี้

Bronfenbrenner ได้พัฒนาทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Ecological Systems Theory) ในปี 1979 โดยอธิบายว่าพัฒนาการของมนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมในระดับต่าง ๆ โดยระบบนิเวศตามแนวคิดของ Bronfenbrenner มีดังต่อไปนี้

- Microsystem: สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดที่สุด เช่น ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน
- Mesosystem: ความสัมพันธ์ระหว่าง Microsystems ต่าง ๆ
- Exosystem: ระบบที่ส่งผลทางอ้อม เช่น นโยบายการศึกษา ชุมชน
- Macrosystem: ระบบวัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย
- Chronosystem: มิติของเวลาและการเปลี่ยนแปลง

ระดับ Microsystem คือ การประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาแบบเรียนรวม สามารถเริ่มจากการจัดการสภาพแวดล้อมในห้องเรียน การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ระดับ Mesosystem คือ การประสานงานระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยมีการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ มีการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

ระดับ Exosystem คือ นโยบายของโรงเรียนที่มีการสนับสนุนจากชุมชน และมีระบบการพัฒนาครู

ระดับ Macrosystem คือ นโยบายการศึกษาแห่งชาติ สู่การใช้กฎหมายการศึกษาพิเศษ เพื่อเปลี่ยนแปลงค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนรวม องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

- 1) ด้านกายภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนปรับหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลที่เหมาะสม ตามศักยภาพของผู้เรียน
- 3) ด้านบุคลากร ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ

การนำระบบนิเวศตามแนวคิดของ Bronfenbrenner ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน เริ่มจากการดำเนินการวางแผน วิเคราะห์บริบทและความต้องการ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาจัดทำแผนงานและโครงการ โดยดำเนินการพัฒนาระบบสนับสนุน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีการประเมินผลติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนา โดยความสำคัญของแนวคิดนี้ต่อการจัดการศึกษา เน้นในด้านผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียม ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสม ครูและบุคลากรมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน โรงเรียนมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม แนวคิดนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเชิงระบบในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบการศึกษา

ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกับโรงเรียนทั่วไป โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการเฉพาะของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประถมศึกษา เป็นแนวคิดที่พัฒนาจาก นักการศึกษาหลายท่าน โดยเฉพาะจากแนวคิดของ Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory ที่นำมาประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษาแบบเรียนรวม มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

ความหมายและแนวคิดหลัก

ระบบนิเวศการเรียนรู้เป็นระบบที่เชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน โดยคำนึง

ถึงความหลากหลายของผู้เรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีองค์ประกอบของระบบนิเวศการเรียนรู้แบบเรียนรวม มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกคน โดยจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและปรับได้ มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมผ่านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

การพัฒนาระบบสนับสนุนที่มีการคัดกรองและประเมินผู้เรียนมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นักการศึกษาและนักวิชาการที่มีส่วนในการพัฒนาแนวคิดนี้ได้แก่ Urie Bronfenbrenner พัฒนาทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา (Ecological Systems Theory) เน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม นักการศึกษาไทย เช่น ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจา ชลธาร์นนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล อุดมพิริยะศักย์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประณตศึกษา มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลายและบูรณาการ เพื่อรองรับความแตกต่างของผู้เรียน ระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวมประณตศึกษา มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยเน้นการเรียนรู้แบบแอคทีฟ บูรณาการการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับผู้เรียนทั่วไป (ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2551) การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าโรงเรียนเรียนรวมยังประสบปัญหาในหลายด้านทั้งการขาดความพร้อมด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ (เบญจา ชลธาร์นนท์, 2544) การนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวม เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ดำเนินการและประเมินผลการจัดการศึกษา (สัจด์ อุทรานันท์, 2553) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกคน การพัฒนากระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมได้บูรณาการแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE (การวางแผน การให้ความรู้ การปฏิบัติ การเสริมแรง และการประเมินผล) (Glickman, Gordon & Ross-Gordon, 2018) แนวคิดการสร้างระบบนิเวศ

การเรียนรู้ตามกรอบ SEAT (การเตรียมผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรม และเครื่องมือ) และหลักการจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT (ความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม) (Mitchell, 2014) นำมาสู่การพัฒนาแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การวางแผน การให้ความรู้ การดำเนินการ การวิเคราะห์ การสังเกต การประเมิน การเสริมแรง และการสะท้อนคิด ซึ่งการดำเนินการตามรูปแบบดังกล่าวจะช่วยพัฒนาระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจ และการยอมรับร่วมกัน การสนับสนุนจากผู้บริหาร การพัฒนาทีมนิเทศที่มีความเชี่ยวชาญ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรวม นักเรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม และโรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรวมต่อไป

บทความนี้นำเสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่บูรณาการแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE แนวคิดการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตามกรอบ SEAT และหลักการจัดการเรียนรวม ตามกรอบ FAT เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเรียนรวม

กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมที่มีประสิทธิผล

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับผู้เรียนทั่วไป สอดคล้องกับทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนเรียนรวมของไทยยังประสบปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการขาดความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งในด้านการคัดกรอง การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล การใช้สื่อและเทคโนโลยีการสอน ตลอดจนขาดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองคำ ชุ่มวิจารณ์ (2550) ที่พบว่าโรงเรียนขาดบุคลากร

เฉพาะทาง ครูมีภาระงานมาก และขาดการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สารระ ปัทมพงศา (2550) ที่พบว่าครูยังขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม ขาดทักษะในการคัดกรอง การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล และการวัดประเมินผล สภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวม เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการจัดการศึกษาดังที่ วัชรมา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน และการศึกษาโดยรวม สอดคล้องกับ จุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2559) ที่ระบุว่า การนิเทศช่วยพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และเจตคติที่ดีในการทำงาน การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องบูรณาการแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ที่เน้นการวางแผน การให้ความรู้ การปฏิบัติ การเสริมแรง และการประเมินผล แนวคิดการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตามกรอบ SEAT ที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรม และเครื่องมือ รวมถึงหลักการจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT ที่เน้นความยืดหยุ่น ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนเรียนรวมในประเทศไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาและพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา จะทำให้ได้แนวทางการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกคนตามศักยภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้บรรลุตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาไทยในที่สุด

กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ

การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเรียนรวม จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึง ทั้งกระบวนการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสม และหลักการจัดการเรียนรวมที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้รูปแบบการนิเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และความท้าทายในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การนิเทศการศึกษาบรรลุตาม จุดหมายที่กำหนดไว้เพราะกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติงานอันประกอบไปด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผล ดังนั้นหากผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการนิเทศ การศึกษาได้ปฏิบัติตามกระบวนการ จะสามารถทำให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิผล ซึ่งมีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สังต์ อุทรานันท์ (2530) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เรียกว่า PIDRE ซึ่งมี 5 ขั้นตอน

1. วางแผนการนิเทศ (Planning-P) การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ตามแนวคิดของ สังต์ อุทรานันท์ เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ซึ่งประกอบด้วยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน วิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ระบุประเด็นปัญหาและความต้องการพัฒนา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จากนั้นจึงกำหนดเป้าหมายการนิเทศที่ชัดเจนและวัดได้ ระบุผลลัพธ์ที่คาดหวัง กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและระยะเวลาในการดำเนินการ ต่อมาเป็นการวางแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดกิจกรรมการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ กำหนดผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม และจัดเตรียมทรัพยากรที่จำเป็น รวมถึงการออกแบบเครื่องมือและวิธีการนิเทศ ซึ่งครอบคลุมการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการนิเทศ กำหนดวิธีการและเทคนิคการนิเทศ จัดทำเกณฑ์การประเมิน และวางแผนการบันทึกและรายงานผล สุดท้ายคือการสร้างความเข้าใจร่วมกันผ่านการจัดประชุมชี้แจงแผนการนิเทศ สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน การวางแผนที่มีประสิทธิภาพจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการนิเทศในขั้นตอนต่อไป ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ให้ความรู้ความเข้าใจในการท างาน (Information-I) การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (Information-I) ตามแนวคิดของ สังต์ อุทรานันท์ เป็นขั้นตอนสำคัญที่มุ่งเตรียมความพร้อมของผู้รับการนิเทศ โดยเริ่มจากการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้รับการนิเทศ เพื่อวางแผนการให้ความรู้ที่เหมาะสม จากนั้นจัดกิจกรรมการให้ความรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาดูงาน หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู โดยเนื้อหาครอบคลุมทั้งหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน มีการสาธิตวิธีการหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ พร้อมทั้งให้โอกาสผู้รับการนิเทศได้ฝึกปฏิบัติและทดลองใช้

นวัตกรรมหรือวิธีการสอนที่น่าเสนอ นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียมเอกสาร คู่มือ และสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็น พร้อมทั้งสร้างช่องทางการสื่อสารและให้คำปรึกษาระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ มีการติดตามความเข้าใจและการนำความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าผู้บริหารนิเทศมีความพร้อมในการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง ขั้นตอนนี้จึงเป็นการสร้างความมั่นใจและความเข้าใจที่ถูกต้องก่อนการปฏิบัติงานจริง ซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

3. การปฏิบัติงาน (Doing-D) เป็นขั้นตอนสำคัญของการนำความรู้และแผนงานที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติจริง โดยประกอบด้วยการดำเนินงานใน 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ส่วนแรกคือการปฏิบัติงานของผู้บริหารนิเทศ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ครุ่นความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทดลองใช้นวัตกรรมหรือวิธีการสอนใหม่ ๆ และบันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ส่วนที่สองคือการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ซึ่งทำหน้าที่ในการสังเกตการสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนและมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และส่วนที่สามคือการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ซึ่งมีบทบาทในการจัดเตรียมและสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ทั้งสามส่วนนี้ ต้องทำงานประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing-R) ตามแนวคิดของสจ๊วต อูทรานันท์ เป็นขั้นตอนที่มุ่งเสริมสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารนิเทศ โดยเริ่มจากการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อค้นหาจุดเด่น และความสำเร็จ จากนั้นให้การเสริมแรงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การกล่าวชื่นชม การให้รางวัล การยกย่องเชิดชูเกียรติ การสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ และการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนความสำเร็จ เพื่อให้ครูได้เห็นคุณค่าและความสำเร็จของตนเอง สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตลอดจนการติดตามและให้การช่วยเหลือเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

5. การประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating-E) การประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (Evaluating-E) ตามแนวคิดของ สจัด อุทรานันท์ เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มุ่งตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งและหลายวิธี เช่น การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การประเมินความพึงพอใจ และการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา ปัญหาและอุปสรรคที่พบระหว่างการดำเนินงาน ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของการนิเทศ จากนั้นจัดทำรายงานผลการนิเทศที่สะท้อนทั้งผลผลิต (Product) และกระบวนการ (Process) พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา มีการนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาและกำหนดแนวทาง การนิเทศในระยะต่อไป ทั้งนี้ข้อมูลจากการประเมินจะถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในวงรอบต่อไป

กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ถือเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม โดยขั้นตอนการวางแผน (P) สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเรียนรวม การให้ความรู้ (I) เชื่อมโยงกับการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม การปฏิบัติ (D) สัมพันธ์กับการร่วมมือกันพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเสริมแรง (R) ช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการประเมิน (E) นำไปสู่การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งสองกระบวนการจึงมีความสอดคล้องและเสริมซึ่งกันและกันในการมุ่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมผ่านการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทุกคน

2. แนวคิดการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตามกรอบ SEAT

การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้าง SEAT ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา 4 ด้านหลัก ได้แก่ ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน (S: Students) นักเรียนพิการเรียนร่วมมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจต่างจากนักเรียนทั่วไป ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรมีความตระหนักถึงการให้ความช่วยเหลือเด็กพิการ เป็นการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เป็นที่พึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1) เตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความบกพร่อง ดังนี้

(1) ด้านร่างกาย คือ การเตรียมตัวเด็ก การทำความสะอาดร่างกาย เช่น ผมน เล็บมือ เล็บเท้า ผิวหนัง เสื้อผ้าที่สวมใส่

(2) ด้านวิชาการ คือ มีการทดสอบการพัฒนาตนเอง การช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร

(3) ด้านอารมณ์และสังคม คือ สังเกตการณ์อยู่ร่วมกันในสังคมและการใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนพิการเรียนร่วมสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2) เตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปหรือนักเรียนปกติ ดังนี้

(1) จัดประชุมนักเรียนปกติทั่วไปให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับความบกพร่องของนักเรียนพิการรู้จักช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการอย่างถูกวิธี

(2) จัดอบรมนักเรียนปกติทั่วไป รู้จักให้ความช่วยเหลือ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับความบกพร่องของนักเรียนพิการและปฏิบัติต่อนักเรียนที่พิการอย่างถูกวิธี โดยให้นักเรียนปกติแสดงบทบาทสมมติ เช่น ลองให้หลับตาเดิน ลองให้ใช้ส้อมคีบหลอด ลองเดินขาข้างเดียว หรือบวกลบเลขไม่ได้ อ่านหนังสือไม่ออก แล้วให้นักเรียนปกติพูดแสดงความรู้สึก และหาวิธีช่วยเหลือเป็นงาน เพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องและนักเรียนปกติจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3) สร้างความเข้าใจให้กับครู ผู้ปกครอง โดยจัดประชุมเพื่อให้เข้าใจและช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม

2.2. ด้านสิ่งแวดล้อม (E: Environment) เพื่อให้ชุมชนเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไปมากขึ้น จึงดำเนินการดังนี้

1) จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เด็กพิการเรียนร่วม สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขจัด เช่น จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมสำหรับเด็กพิการ

2) บุคคลสำคัญในชีวิตเด็ก โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน บทบาทของบุคลากรและรูปแบบการจัดการเรียนร่วม

2.3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities)

1) นำผลการคัดกรองเด็กพิการเรียนร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก

2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เน้นทักษะกระบวนการตามความบกพร่องของนักเรียนพิการเรียนร่วม เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้น

3) จัดอบรมและให้ความรู้ครูในโรงเรียน ในการจัดการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล

4) จัดการเรียนการสอนที่นำศิลปะมาผสมผสานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยไม่เน้นเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข แล้วจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียนพิจารณาเรียนร่วมทุกคนทุกปี

2.4. ด้านเครื่องมือ (T: Tools)

ใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งบุคคลในหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการศึกษาทั้งเด็กปกติและเด็กพิการเรียนร่วม เช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นักเรียน กรรมการสถานศึกษา เทศบาลตำบล ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพิจิตร องค์กรเอกชน ซึ่งการให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งบุคคลและหน่วยงานดังกล่าวได้เข้ามาดำเนินการช่วยเหลือ

1) จัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อเด็กพิการเรียนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิการเรียนร่วม

2) ครูและบุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน จัดเตรียมผลงานและความภาคภูมิใจในผลงานของนักเรียนพิการเรียนร่วม

3) ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนพิการเรียนร่วม

3. หลักการจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT

การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวคิดที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม โดยเป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับผู้เรียนทั่วไปในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด ในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการดำเนินงาน กรอบ FAT จึงได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ผู้บริหาร (Administrator) และครู (Teacher) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทและความสำคัญที่เชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ ที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคน การจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT จึงเป็นแนวคิด

สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษร่วมกับผู้เรียนทั่วไป โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2558).

1. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในการจัดการเรียนรวม

สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมทั้งด้านกายภาพและเทคโนโลยี ดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง องค์ประกอบและการจัดการพื้นที่ทางกายภาพในสถานศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

- 1) การออกแบบอาคารสถานที่ตามหลักการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถใช้งานได้สะดวกและปลอดภัย
- 2) การจัดพื้นที่เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) การจัดให้มีห้องสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ห้องสอนเสริม ห้องให้คำปรึกษา ห้องสื่อและอุปกรณ์พิเศษ
- 4) การปรับปรุงระบบแสงสว่าง เสียง และการระบายอากาศให้เหมาะสมกับผู้เรียน ที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับการเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1) เทคโนโลยีสำหรับการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร เช่น โปรแกรมแปลงข้อความเป็นเสียง (Text-to-Speech) ระบบขยายภาพสำหรับผู้มีความบกพร่องทางการเห็น อุปกรณ์ช่วยในการสื่อสารทางเลือก (Alternative and Augmentative Communication)
- 2) เทคโนโลยีสำหรับการเรียนรู้ เช่น แอปพลิเคชันและซอฟต์แวร์เพื่อการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและระบบบันทึกและจัดเก็บข้อมูลการเรียนรู้

1.3 สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อมัลติมีเดีย สื่อสัมผัส สื่อเสียง อุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น อักษรเบรลล์ แผนที่นูน กระดานสื่อสาร และสื่อการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน

1.4 ระบบสนับสนุนและบริการ กลไกและบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1) บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Services) ได้แก่ การคัดกรองและประเมินพัฒนาการ การให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง การวางแผนการช่วยเหลือรายบุคคล และการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) บริการสนับสนุนทางการศึกษา (Educational Support Services) ได้แก่ ล่ามภาษามือสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้ช่วยเหลือนักเรียน (Classroom Assistant) นักวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัดและครูการศึกษาพิเศษ ประจำชั้นเรียน

3) ระบบการดูแลและบำรุงรักษา (Maintenance System) ได้แก่ การตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อำนวยความสะดวก การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้พร้อมใช้งาน การจัดหาและทดแทนอุปกรณ์ที่ชำรุดและการพัฒนาและปรับปรุงระบบให้ทันสมัย

4) ระบบการประเมินและติดตามผล (Monitoring and Evaluation System) ได้แก่ การประเมินความต้องการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก การติดตามผลการใช้บริการ การประเมินประสิทธิภาพของระบบสนับสนุน และการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ใช้บริการ

5) ระบบการประสานงานและเครือข่าย (Coordination and Network System) ได้แก่ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและความเชี่ยวชาญและการพัฒนาระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ ระบบสนับสนุนและบริการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การจัดการเรียนรวมประสบความสำเร็จ โดยเป็นกลไกสำคัญ ในการลดอุปสรรคและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดอุปสรรคในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ

2. ผู้บริหาร (Administrator)

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรวม ดังนี้

2.1 การกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรวม และกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร (เบญจาชลธารินทร์, 2559)

2.2 การสนับสนุนทรัพยากร จัดสรรงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรวม

3. ครู (Teacher)

ครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม โดยมีหน้าที่สำคัญ ดังนี้

3.1 การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ครูต้องออกแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น สามารถตอบสนองความต้องการ ที่หลากหลายของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย (พิมพ์พรรณ วรชุตินธร, 2563)

3.2 การประเมินผลที่เหมาะสม พัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับ ความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

3.3 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ครูต้องพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียน รวมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรวมตามรูปแบบ FAT

1. การจัดการเรียนรวมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ควรดำเนินการดังนี้
 - 1) ออกแบบและปรับปรุงอาคารสถานที่ตามหลัก Universal Design ให้ผู้เรียนทุกคน สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เช่น ติดตั้งทางลาด รวจับ และห้องน้ำสำหรับผู้พิการ
 - 2) จัดหาและติดตั้งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น อาทิ โปรแกรมแปลง ข้อความเป็นเสียง อุปกรณ์ขยายภาพ และอุปกรณ์ช่วยในการสื่อสาร
 - 3) จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น สื่อมัลติมีเดีย สื่อสัมผัส และอุปกรณ์การเรียนรู้เฉพาะทาง
 - 4) พัฒนาระบบสนับสนุนและบริการที่ครอบคลุม ตั้งแต่การคัดกรอง การช่วยเหลือระยะ แรกเริ่ม การให้บริการสนับสนุนทางการศึกษา และการติดตามประเมินผล (สำนักบริหารการการศึกษา พิเศษ, 2558)
2. การจัดการเรียนรวมด้านผู้บริหาร (Administrator) ควรดำเนินการดังนี้
 - 1) กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรวม พร้อม จัดทำแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
 - 2) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอสำหรับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาบุคลากร
 - 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อระดม ทรัพยากรและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ

4) พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

5) ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข (เบญจา ชลธารนนท์, 2559)

3. การจัดการเรียนรวมด้านครู (Teacher) ควรดำเนินการดังนี้

1) พัฒนาความรู้และทักษะของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ผ่านการอบรม สัมมนา และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

3) ออกแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย โดยใช้เทคนิคการสอน ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

4) พัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

5) สร้างเครือข่ายครูผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรวม (พิมพ์พรรณ วรชุตินธร, 2563)

พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรวมที่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับผู้เรียนทั่วไป โดยใช้กรอบแนวคิด FAT ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ที่ครอบคลุมทั้งด้านกายภาพ เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ และระบบสนับสนุนต่างๆ, ผู้บริหาร (Administrator) ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และครู (Teacher) ซึ่งมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ประเมินผลที่เหมาะสม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยทั้งสามองค์ประกอบนี้ต้องทำงานเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. รูปแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R

รูปแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R เป็นกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการแนวคิดการนิเทศแบบ PIDRE แนวคิดการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตามกรอบ SEAT และหลักการจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT โดยประกอบด้วย 8 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ Planning (การวางแผน) ที่เน้นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและวางแผนร่วมกัน, Information (การให้ความรู้) ที่มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็น, Doing (การปฏิบัติ) ที่เน้นการดำเนินการนิเทศตามแผน, Assessment (การประเมินผล) ที่มุ่งประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย, Observation (การสังเกต) ที่เน้นการสังเกตการสอนอย่างเป็นระบบ, Evaluation (การประเมิน) ที่มุ่งประเมินผล

การนิเทศในภาพรวม, Reflection (การสะท้อนคิด) ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ และ Reinforcement (การเสริมแรง) ที่มุ่งสร้างกำลังใจและแรงจูงใจในการพัฒนา รูปแบบการนิเทศนี้มีความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เชื่อมโยงการนิเทศกับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ และมีกลไกการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างยั่งยืน

จากการบูรณาการแนวคิดข้างต้น ผู้เขียนได้พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 8 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมการและวางแผน (Preparation & Planning) เริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยออกแบบแบบสำรวจปัญหาการจัดการเรียนการสอน จัดทำแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับความต้องการพัฒนา รวบรวมและวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง 3 ปี และสังเคราะห์จุดที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน จากนั้นจึงกำหนดเป้าหมายโดยจัดประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ขั้นสุดท้ายคือการวางแผนโดยสร้างปฏิทินการนิเทศที่ระบุวัน เวลา กิจกรรม ผู้รับผิดชอบ พัฒนาเครื่องมือนิเทศ และจัดทำคู่มือการนิเทศ

2. การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ (Information) เริ่มจากการจัดประชุมชี้แจง โดยจัดทำเอกสารประกอบการประชุม นำเสนอขั้นตอนการนิเทศอย่างละเอียด ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และเปิดโอกาสให้ซักถาม ต่อมาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ฝึกใช้เครื่องมือนิเทศ และจัด Workshop พัฒนาสื่อการสอน สุดท้ายจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยจัดกลุ่ม PLC เชิญครูต้นแบบมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน

3. การดำเนินการนิเทศ (Doing) ประกอบด้วยการนิเทศตามแผนโดยแจ้งกำหนดการล่วงหน้า เตรียมเครื่องมือให้พร้อม และดำเนินการตามขั้นตอน มีการใช้เทคนิคที่หลากหลาย ทั้งการสาธิตการสอน การ Coaching & Mentoring และการจัด Focus Group นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือทันทีโดยสังเกตปัญหา ให้คำแนะนำเชิงสร้างสรรค์ และติดตามผลการแก้ไข

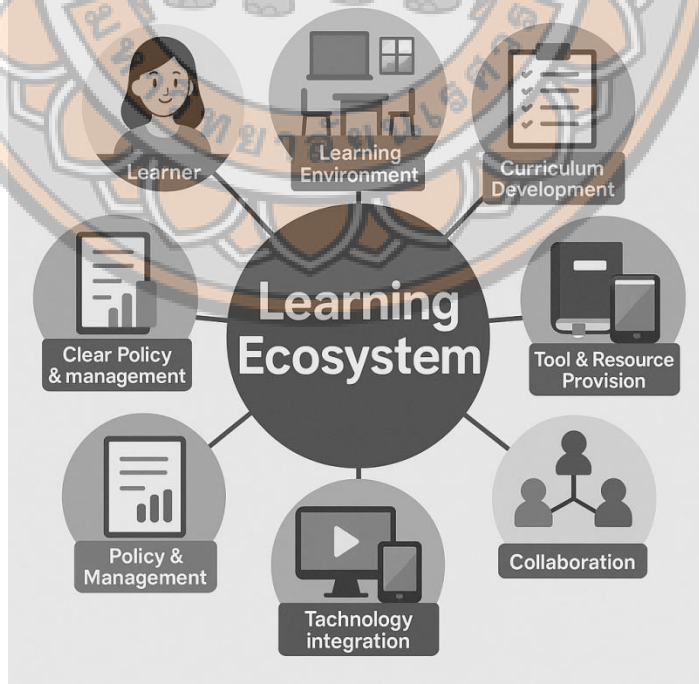
4. การประเมินและสะท้อนผล (Assessment) เริ่มจากการประเมินการสอนโดยใช้แบบประเมินมาตรฐาน บันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์พัฒนาการของครู จากนั้นวิเคราะห์ผลโดยระบุจุดแข็ง วิเคราะห์ประเด็นที่ต้องพัฒนา และจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล สุดท้ายมีการสะท้อนผลผ่านการประชุมรายบุคคล วางแผนพัฒนาร่วมกัน และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาต่อไป

5. การสังเกตและเก็บข้อมูล (Observation) เริ่มจากการสังเกตการสอนโดยใช้แบบสังเกตมาตรฐาน บันทึกพฤติกรรมการสอน และสังเกตการตอบสนองของผู้เรียน มีการบันทึกข้อมูลแบบ Running Records ถ่ายภาพหรือวิดีโอ และบันทึกคำพูดสำคัญ รวมถึงรวบรวมหลักฐานโดยเก็บตัวอย่างผลงาน รวบรวมแผนและสื่อ และจัดทำแฟ้มสะสมงาน

6. การประเมินผล (Evaluation) ประกอบด้วยการประเมินภาพรวมโดยวิเคราะห์ผลสำเร็จ ประเมินประสิทธิภาพเครื่องมือ และศึกษาผลกระทบต่อนักเรียน มีการตรวจสอบวัตถุประสงค์โดยเปรียบเทียบผล วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ และระบุประเด็นพัฒนา รวมถึงสำรวจความพึงพอใจผ่านแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ

7. การเสริมแรงและให้กำลังใจ (Reinforcement) มีการให้คำชมเชยโดยยกย่องความสำเร็จ มอบเกียรติบัตร และส่งเสริมให้เป็นครูต้นแบบ มีการเผยแพร่ผลงานผ่านนิตยสาร สื่อโรงเรียน และการส่งประกวด รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจผ่านการพิจารณาความดีความชอบ สนับสนุนการพัฒนาตนเอง และมอบรางวัลครูดีเด่น

8. การรายงานผล (Reporting) เริ่มจากการจัดทำรายงานโดยสรุปผลภาพรวม รวบรวมข้อมูลสถิติและคุณภาพ และจัดทำข้อเสนอแนะ มีการนำเสนอผลผ่านการประชุมสรุปผล นำเสนอต่อคณะกรรมการ และรายงานต่อต้นสังกัด สุดท้ายมีการเผยแพร่โดยจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ เผยแพร่ทางเว็บไซต์และแลกเปลี่ยนกับเครือข่าย

ภาพ 8 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R

การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม

การนำรูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R ไปใช้ในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ของการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวมตามแนวทางของรูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R มีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

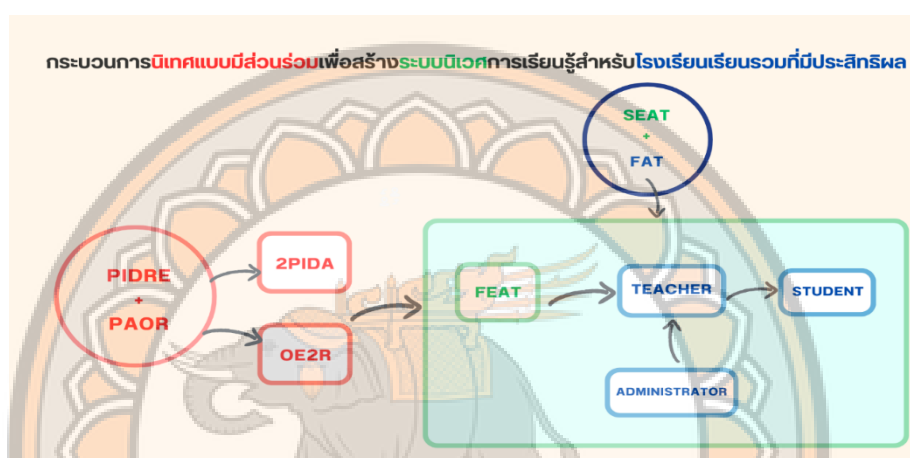
1. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Professional Development) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เริ่มจากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูแต่ละคน จากนั้นจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) ที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การปรับหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และการวัดประเมินผลที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารผ่านการอบรมสัมมนา และศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Learning Environment) การจัดสภาพแวดล้อมเริ่มจากการสำรวจและประเมินความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วออกแบบพื้นที่เรียนรู้ตามหลัก Universal Design for Learning (UDL) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน เช่น การจัดทำทางลาด ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย การติดตั้งป้ายสัญลักษณ์และระบบเตือนภัยสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การจัดมุมสงบและพื้นที่ผ่อนคลายสำหรับผู้เรียนออทิสติก รวมถึงการจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น โปรแกรมช่วยอ่าน อุปกรณ์ช่วยเขียน และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3. การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Curriculum Development) การพัฒนาหลักสูตรเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและปรับให้ยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่กำหนดเป้าหมาย วิธีการสอน สื่อ และการวัดประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติ ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม เช่น การสอนแบบร่วมมือ การสอนแบบโครงงาน และการสอนแบบรายบุคคล มีการวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น ใช้วิธีการที่หลากหลาย และพิจารณาความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4. การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Engagement) การสร้างการมีส่วนร่วมเริ่มจากการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนรวมที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน มีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อวางแผน ติดตาม

และประเมินผลการจัดการศึกษา จัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรวม เช่น การจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนทั่วไป และการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล ศูนย์การศึกษาพิเศษ และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงสามารถนำเสนอเป็นแผนผังแสดงรูปแบบได้ดังนี้

ภาพ 9 แสดงกระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ

การนำรูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมนั้น ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ชัดเจน สามารถกำหนดนโยบายและสื่อสารเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจและพัฒนาครูผ่านระบบการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการรายบุคคล มีการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอโดยการจัดทำแผนงบประมาณที่ครอบคลุมและแสวงหาแหล่งทรัพยากรจากภายนอก พัฒนาระบบ การติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพผ่านการสร้างเครื่องมือกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน และจัดระบบนิเทศภายในที่เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน PLC และการทำงานเป็นทีม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก โดยการดำเนินการทั้งหมดต้องทำอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้การจัดการเรียนรวมเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทุกคน

บทสรุป

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบ 2PIDA-OE2R เป็นการบูรณาการแนวคิดสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ กระบวนการนิเทศแบบ PIDRE ที่เน้นการวางแผน การให้ความรู้ การปฏิบัติ การเสริมแรง และการประเมินผล แนวคิดการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ตามกรอบ SEAT ที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรม และเครื่องมือ รวมถึงหลักการจัดการเรียนรวมตามกรอบ FAT ที่ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้บริหาร และครู ซึ่งรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ที่เชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเตรียมการและวางแผน การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ การดำเนินการนิเทศ การประเมินและสะท้อนผล การสังเกตและเก็บข้อมูล การประเมินผล การเสริมแรงและให้กำลังใจ และการรายงานผล โดยแต่ละขั้นตอนมีกระบวนการและเครื่องมือที่ชัดเจน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และบูรณาการ รูปแบบการนิเทศ 2PIDA-OE2R จึงเป็นนวัตกรรมการนิเทศที่มีความเหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้างระบบการศึกษาที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับผู้เรียนทุกคน สอดคล้องกับเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนการนำแนวคิดดังกล่าวนี้ไปประยุกต์ ควรมุ่งเน้นการศึกษาผลการนำรูปแบบไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน การพัฒนาเครื่องมือและตัวชี้วัดที่มีความเฉพาะเจาะจงกับแต่ละประเภทของความต้องการพิเศษ และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

การพัฒนารูปแบบเป็นการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ดีขึ้นมีคุณภาพมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการ วิธีการและเทคนิคที่เป็นระบบและต่อเนื่อง อันมีผลทำให้การกระทำหรือการดำเนินงาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จุฑามาศ พนสวรรค์, 2562) โดยเฉพาะการพัฒนา รูปแบบของ การบริหารจัดการองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งในสถานศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความซับซ้อน

ของปัญหามากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไปมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ดังนี้

คัมภีร์ สุดแท้ (2553) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึงสิ่งที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้น แสดงให้เห็นถึง องค์ประกอบสำคัญ ๆ ของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ปัญญา ทองนิล (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึงโครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์การคาดการณ์นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552, น. 125) รูปแบบหมายถึงโครงสร้างโปรแกรมแบบจำลอง หรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอนเวลาและเทศพิจารณาว่ามี สิ่งใดบางที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดย อธิบายความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

มาลี สืบกระแสน (2552, น. 108-109) รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่ง ที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงาน และรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพ หรือเขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือสมการพยากรณ์ หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวนหรือภาพ หรือแผนภูมิหรือ รูปสามมิติ

ทิตินา แคมมณี (2550) ได้กล่าวอธิบายความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิดประสบการณ์การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีหลักการต่าง ๆ และแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

Rai (1996, p. 45) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมายดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของ ปรากฏการณ์ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวนหรือภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้เข้าใจความจริงของ ปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนด เฉพาะโดยสรุปแล้วรูปแบบหมายถึงแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบาย ปรากฏการณ์ ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือในบางกรณี อาจจะใช้ประโยชน์ในการ ทำนายปรากฏการณ์ ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไป

Good (2005, p. 177) ในพจนานุกรมการศึกษาได้รวบรวมความหมายของรูปแบบ เอาไว้ 4 ความหมาย คือ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ

2) เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด 4) เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

Thinkexist (2008, p. 1) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ว่าแบบจำลองเป็นระบบการปฏิบัติงาน หรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้าหรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดงความคิดของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

Ardictionary (2008, p. 1) ได้นิยามความหมายของ (Model) ว่าหมายถึง แบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกันกับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแปลนของสิ่งที่เตรียมไว้

Husen and Postlethwaite (1994, p. 3895) ได้ให้ความหมายว่ารูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎีรูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึงรูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม สัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต หรือแบบแปลนของสิ่งที่เตรียมไว้

2. ประเภทของรูปแบบ

Keeves (1988, p. 561-565) ได้แบ่งรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เป็น 4 ประเภท คือ

1) Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2) Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Well. (1985, p. 41)

3) Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์ เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4) Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

5) Schwirian (อ้างอิงใน Bardo & Hardman, 1982, p. 70-72) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยพื้นที่นั้น เป็นจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบ ที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

Joyce and Weil (1986, p. 74) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของ รูปแบบตามแนวคิดหลักการหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1) Information-Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหมด

3) Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคลต่อสังคม

4) Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบจุดเน้นที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้

Steiner (1988, p. 148) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Practical Model or Model-of) รูปแบบประเภทนี้ เป็นแบบจำลองทางกายภาพ เช่น แบบจำลองรถยนต์ เครื่องบิน ภาพจำลอง

2) รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-of) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน ตัวทฤษฎีเองไม่ใช่รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นตัวช่วยให้เกิดรูปแบบที่มีโครงสร้างต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน

Bardo and Hartman (1982, p. 141) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญ ท่านหนึ่ง ได้ให้ทัศนะที่น่าสนใจไว้อีกแนวทางหนึ่งซึ่งเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนด รูปแบบ โดยแบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็น รูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่ และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากร รูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่าลักษณะอย่างไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายโดยคุณลักษณะของประชากรนั้นเป็นรูปแบบ ที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรของเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model และ Group Location Model เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ที่ปรากฏการณ์จากการที่ได้ศึกษามาด้วยภาษาแผนภูมิรูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ เชิงเหตุและผล

3. คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

4. การตรวจสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธี ซึ่งอาจใช้การวิเคราะห์จากหลักฐาน

เชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบ ควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง (อุทุมพร จามรمان, 2541, p. 23) คือ

1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์/ความเกี่ยวข้อง/เหตุผลระหว่างตัวแปร

2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้ามกาลเวลากลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ได้ (Across Time, Samples, Sites)

Eisner (1976, p. 192 -193) ได้เสนอแนวคิดการตรวจสอบโดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้มีได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบ การประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal – Based Model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการ การวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้เล่นในเรื่องนั้นจริง ๆ มาเป็นผู้ประเมินผลทั้งนั้น เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้บุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงวุฒิ ตามอัธยาศัยและความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ

การเก็บรวบรวม การประมวลผลการวินิจฉัยข้อมูลตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงวุฒิ จะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้น เป็นสำคัญ

5. การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

5.1 การสร้างรูปแบบ การสร้างรูปแบบ คือ การกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้น อธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ๆ Steiner (1969, อ้างอิงใน ชีรวัดน์ นิเจนตร, 2550, น. 80)

กล่าวโดยสรุป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผล ทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้อง ศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบกำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัยมีการทดสอบ และปรับปรุงรูปแบบ ก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และมีการประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

มียากาวะ (อ้างอิงใน ชีรวัดน์ นิเจนตร, 2550, น. 85) เสนอการสร้างโมเดลว่าเป็น การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือ สังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เราอาจไม่ศึกษาปรากฏการณ์ เรื่องนั้นโดยตรงก็ได้ แต่เราศึกษาโดยวิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคมต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือประการ ที่หนึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษาและอีก ประการหนึ่ง สามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ อย่างถูกต้อง คุณสมบัติของโมเดลทั้ง 2 ประการนี้มีลักษณะขัดแย้งกันเองกล่าวคือ ถ้าเราสร้างโมเดล ให้สอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลจะสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยากในทางตรงกันข้าม ถ้าเราเน้นความสะดวกในการนำเอาโมเดล ไปใช้อธิบายปรากฏการณ์ จึงต้องเขียนโมเดลให้ง่ายเข้าใจ โมเดลก็ไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพ ความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบายทำนายหรือควบคุมปรากฏการณ์ ได้จำกัดจุดมุ่งหมายที่สำคัญ การสร้างโมเดลก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบโมเดลนั้น ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์ ดังนั้นโมเดลที่สร้างขึ้นจึงมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการทดสอบ โดยปกติแล้ว การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะทดสอบโมเดลด้วยวิธีการทางสถิติ

การสร้างโมเดลการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทดสอบโมเดลเป็นกิจกรรม ที่ต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากโครงสร้างของโมเดลจะเป็นตัวกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะนำไปใช้ทดสอบโมเดล ผลของการทดสอบโมเดลย่อมนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธโมเดลนั้น

Keeves (1988, p. 67) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

- 1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้น มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ
- 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
- 3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลในเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
- 4) นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่เรากำลังศึกษาด้วย

5.2 การพัฒนารูปแบบ

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบหรือพัฒนาแบบจำลอง (Model Development) หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองตลอดจนการทดสอบรูปแบบที่ดีให้มีคุณภาพ การจะนำไปสู่สถานการณ์ที่ดีในการศึกษาวิจัย จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบนั้น อาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบซึ่งเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 13) ซึ่งได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือการพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบในส่วนการพัฒนารูปแบบนั้น ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัยจุดบกพร่องที่มักจะพบในการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้าง

รูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

การพัฒนาแบบอื่นอีกวิธีหนึ่งตามแนวทางการศึกษาของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548, น. 92-93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งในการศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการ บริหาร คุณภาพทั้งองค์กร โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการ นำร่องการวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากการรายงานประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน คุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพ ทั้งองค์กรโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างรูปแบบจำลอง ระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิ แบบเลือกตอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้เทคนิค เดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยการใช้รูปแบบจำลอง จากขั้นตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรด้วยเทคนิค เดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพ ทั้งองค์การเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรและจัดทำเป็น รายงานผลการวิจัยต่อไป

สมุทร ชำนาญ (2546) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสม กับสภาพสังคมโดย ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการ บริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนาารูปแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา จากการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้พอสรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องการทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงหาสมมติฐาน และหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบ ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบและประเมินผลหาคุณภาพของรูปแบบ โดยสรุปแล้วการพัฒนา รูปแบบมีการดำเนินการเป็นสองขั้นตอนใหญ่คือการสร้างรูปแบบและการหาคุณภาพของรูปแบบ

สรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นที่แตกต่างกันออกไป เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม การสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องการทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษา องค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงหา สมมติฐาน และหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบและประเมินผลหาคุณภาพของรูปแบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สิทธิศักดิ์ ปะวันเณ (2561) ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ($u=4.05$) ด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ($p=4.03$) ด้านเทคนิคการสอนและสื่อการสอน

($p=4.03$) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ($J=3.94$) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอน พบว่า

1) ปัจจัยด้านอายุ ช่วงอายุ 21 – 30 ปี ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ช่วงอายุ 31 - 40 ปี ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และช่วงอายุ 51 – 60 ปี ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนด้านเทคนิค การสอนและสื่อการสอนมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ปัจจัยด้านวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษาปริญญาตรีส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนทุกด้านโดยส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ปัจจัยด้านระดับชั้นที่สอน พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนทุกด้าน โดยส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ปัจจัยด้านภาระงาน พบว่า ภาระงาน ที่รับผิดชอบมากกว่า 1 ภาระงาน

5) ปัจจัยด้านประสบการณ์การสอน พบว่า การที่ไม่เคยมีประสบการณ์การสอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนนอกห้องเรียน มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) ปัจจัยด้านการได้รับการนิเทศ พบว่า การไม่เคยได้รับ การนิเทศให้คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการสอน ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนด้านการเตรียมความพร้อม นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2561) ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน ส่วนค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน 2) รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร
2. ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
4. ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน

ส่วนในการพิจารณาคำตรชนีความต้องการ (PNI) 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ได้แก่ โรงเรียนม่งม่นเป็นผู้นำในด้าน การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน บทบาทของบุคลากร และรูปแบบการจัดการเรียนรวม และโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ในการจัดการเรียนรวมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนเอื้ออำนวยต่อบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน โรงเรียนจัดการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และโรงเรียนมีการประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษาในการจัดการเรียนรวม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่ โรงเรียนมีการจัด กระบวนการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการ พิเศษและนักเรียนเรียนร่วมได้เรียนรู้และมีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนปกติ โรงเรียน จัดระบบการรับสมัครการจัดเข้าชั้นเรียนของ นักเรียนเรียนร่วมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โรงเรียน มีการใช้ สื่อ เทคโนโลยีการ ในการจัดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง ในการเรียนรู้ ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งกรรมการสถานศึกษา โรงเรียน เน้นคุณภาพการทำงานและโรงเรียน ใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กเรียนร่วมในการส่งเสริมเรียนรู้ และพัฒนา

สุนิสา สกกุลเกื้อกุล และคณะ (2563) ชื่อเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน ผลวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพปัญหารายด้านทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

- 1) ด้านวิชาการ ควรปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นหลักสูตรเฉพาะ
- 2) ด้านบุคลากร ควรจัดอบรมเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับครู และให้ความรู้ กับนักเรียนในเรื่องของการศึกษาต้องการพิเศษ
- 3) ด้านงบประมาณ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขอ สนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก

4) ด้านสภาพแวดล้อม ควรปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียน ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) โรงเรียนควรปรับหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรเฉพาะให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษควรจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมกับนักเรียน และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน IEP

(2) โรงเรียนควรจัดอบรมหรือให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและสามารถสอนนักเรียนได้เต็มศักยภาพ ได้แก่ ความหมายของการนิเทศ กระบวนการนิเทศ ปัจจัยที่ส่งผลการนิเทศ และการนิเทศโรงเรียนจัดการเรียนรวมตามโครงสร้าง SEAT Framework

สนิสา สกุลเกื้อกุล และคณะ (2563) ชื่อเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน ผลวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสภาพปัญหารายด้านทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

(1) ด้านวิชาการ ควรปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นหลักสูตรเฉพาะ

(2) ด้านบุคลากร ควรจัดอบรมเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับครู และให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องของการศึกษาต้องการพิเศษ

(3) ด้านงบประมาณ โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนขอสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก

(4) ด้านสภาพแวดล้อม ควรปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียน ข้อเสนอแนะทั่วไป จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) โรงเรียนควรปรับหลักสูตร และจัดทำหลักสูตรเฉพาะให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษควรจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมกับนักเรียนและควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน IEP 2) โรงเรียนควรจัด

อบรมหรือให้บุคลากรในโรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและสามารถสอนนักเรียนได้เต็มศักยภาพ

สุธารา เจริญศรี (2018) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม ผลการศึกษา งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา โดยการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนิเทศที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการสอนสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลดปัญหาด้านการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

วรารักษ์รัตน์ สิริธิสม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม ผลการศึกษา งานวิจัยนี้เน้นการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศและการสอนสำหรับโรงเรียนเรียนรวม โดยพบว่าการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันช่วยในการนิเทศและการติดตามผลการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการนิเทศและการสอน โดยการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันเพื่อช่วยในการนิเทศและติดตามผลการเรียนรู้ ผลการศึกษาค้นพบว่าการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเทคโนโลยีช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น ทั้งยังสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้แบบเรียลไทม์ ส่งผลให้การสอนมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

อภิษฎา สวัสดิ์ ศศิธร หาสิน และกัลยารัตน์ สุขนันท์ชนะ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ภายในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุก โดยวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อหาแนวทางการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุก ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นแบบ จากนั้นจัดทำคู่มือการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนนำคู่มือไปถ่ายทอดให้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี และเก็บข้อมูลความพึงพอใจจากการใช้คู่มือโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้มีหัวใจสำคัญ คือ การทำงานร่วมกัน การพัฒนาร่วมกัน การตั้งเป้าหมายร่วมกัน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน คุณครู และผู้เรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาทั้งในด้านการออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม ที่ส่งผลดีต่อผู้เรียน และเมื่อถอดบทเรียนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ และออกแบบตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างคู่มือการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน และถ่ายทอดให้

กับโรงเรียน จากการประเมินความพึงพอใจของการใช้คู่มือนี้ ด้านความถูกต้องและชัดเจนของเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความสอดคล้องของการออกแบบกิจกรรมกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรระดับมาก การนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหา และความสอดคล้องของกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบในคู่มือการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้มีความเหมาะสมสำหรับโรงเรียน จากงานวิจัยนี้จึงสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

งานวิจัยต่างประเทศ

McMaster, C. (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ Building Teachers' Capacity for Inclusive Practice งานวิจัยนี้เน้นการพัฒนาความรู้และความสามารถของครูเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนแบบเรียนรวม การใช้แนวทาง Universal Design for Learning (UDL) และ Differentiated Instruction (DI) ถูกแนะนำเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการออกแบบการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกนักเรียน ซึ่งช่วยลดความจำเป็นในการปรับการเรียนการสอนเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.

Gillespie, J. (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Enhancing Social Work Education Based Learning ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้การนิเทศแบบทีมในชั้นเรียนสามารถเพิ่มทักษะการสอนในสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมได้อย่างไร การนิเทศแบบทีมช่วยให้ครูมีโอกาสพัฒนาและปรับการสอนตามสถานการณ์จริงในชั้นเรียนที่มีความหลากหลาย.

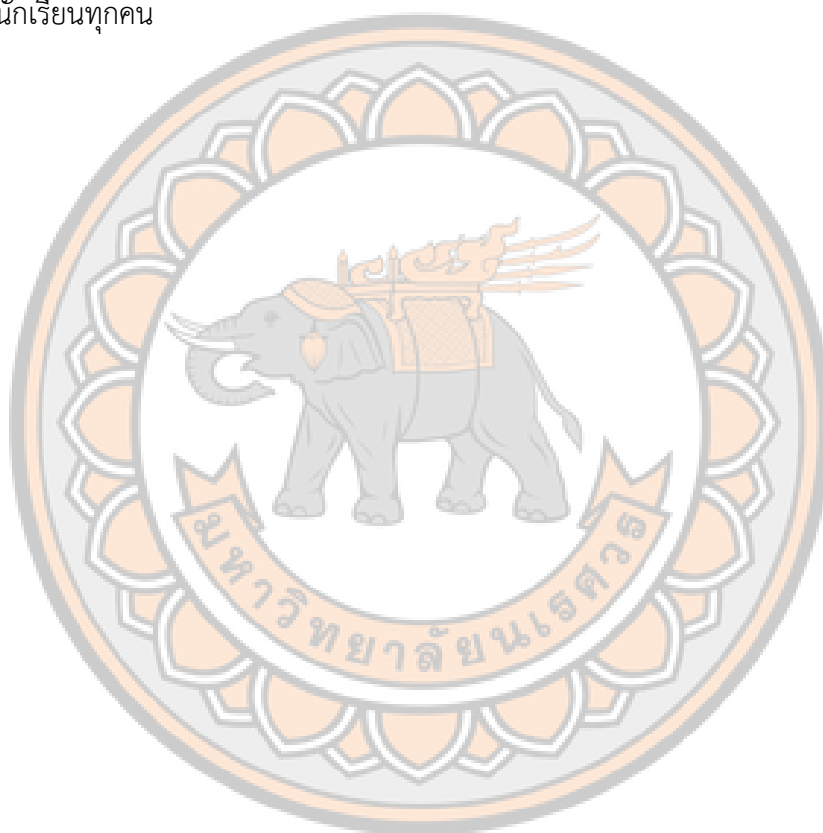
Booth, T. (2012) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Developing Inclusive School Cultures ผลการศึกษางานวิจัยนี้กล่าวถึงความสำคัญของ กิจกรรมโรงเรียนที่ครอบคลุม การที่ทุกคนในชุมชนโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนานิยามที่สนับสนุนการเรียนรวมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในโรงเรียน

Forlin, C. & Chambers, D. (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Transitioning to an Inclusive Culture ผลการศึกษา: งานวิจัยนี้กล่าวถึงการเปลี่ยนผ่านของโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนเรียนรวม (Inclusive School Communities - Home) และแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนรวมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน

Florian, Lani, and C. Rouse (2014) ศึกษาเกี่ยวกับ " Collaborative Professional Development for Inclusive Education" งานวิจัยนี้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นการทำงานร่วมกันในบริบทของการศึกษารวม โดยวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการรวมเด็กทุกคนเข้ามาในห้องเรียน สามารถเพิ่มทักษะและความเชี่ยวชาญของครู

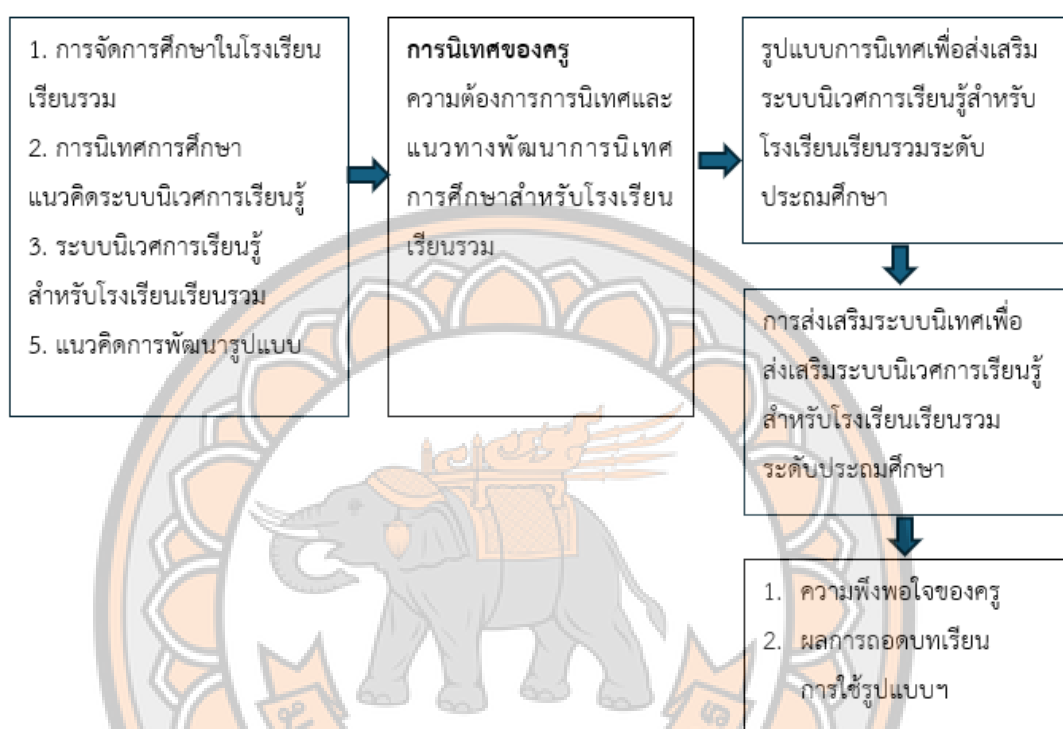
ในการจัดการกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ในโรงเรียนที่เรียนรวม

Artiles, Alfredo J., Kozleski, Elizabeth B., and Waitoller, Federico R. (2017)
ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Teacher Collaboration and Professional Development in Inclusive
Schools ผลการศึกษา: งานวิจัยนี้ศึกษาผลของการร่วมมือกันระหว่างครูในโรงเรียนที่มีการเรียนรวม
โดยพบว่า การนิเทศที่เน้นการทำงานร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริม
ความสำเร็จในการศึกษารวม ซึ่งสามารถพัฒนาการเรียนรู้และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
สำหรับนักเรียนทุกคน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นและกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

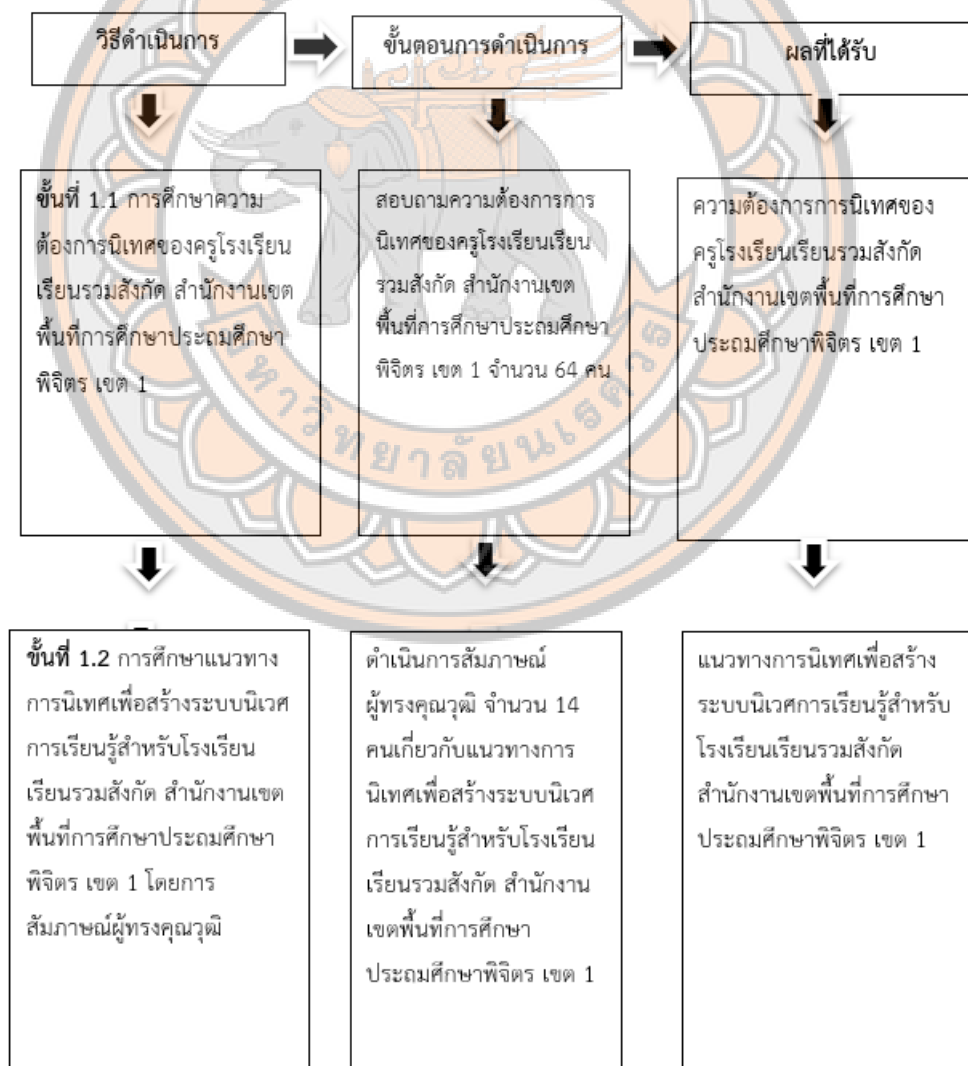
ภาพ 10 กรอบแนวคิดรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้น 1.1 ศึกษาความต้องการจัดการเรียนรวมที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) โรงเรียนเรียนรวมจำนวน 64 คน จาก 64 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในขั้นนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ คือ แบบสอบถามความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการการนิเทศการสอนสำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 7 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ 5) ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และ 7) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านละ 7 ข้อคำถาม รวมเป็น 70 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเพิ่มเติม

2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความต้องการการนิเทศการสอนสำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2.4 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงจนกว่าจะอนุมัติผ่านร่างแบบสอบถาม

2.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการ จริยธรรมและจรรยาบรรณ ทางวิชาการ อดีตประธานและกรรมการหลักสูตรการจัดการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อดีตนายกสมาคมแอลดีแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาให้เด็ก LD (Learning Disabilities) คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2) รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) ผศ.ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด คศ.ด.สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

4) ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

5) ดร.วนิดา จันทรมณี ตำแหน่ง ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญ คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

โดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Item of Objective Congruence หรือ IOC), (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2559, น. 249) เกณฑ์การให้คะแนน รายข้อ มีดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจ ข้อคำถามมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องสมบูรณ์

3.3 ทดลองใช้เครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่สอน โรงเรียนเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 30 คน หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) พบว่าคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกข้อและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาช (Cronbach) เป็นเกณฑ์การยอมรับไว้ว่า ค่าแอลฟา มากกว่า และเท่ากับ 0.7 สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.895 จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง เมื่อทดสอบค่าความตรงและค่าความเชื่อมั่นผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ได้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย

4.2 ผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำแบบสอบถาม แจกให้กลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 64 ฉบับ ได้กลับคืนมา 64 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4.3 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเอง ตรวจสอบ รายละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนจนครบตามจำนวน

4.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการขั้นตอน ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปหาค่าความถี่ และร้อยละ

5.2 ข้อมูลความต้องการการนิเทศของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายตามวิธีการของ Likert (Likert, 1987) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการการนิเทศของครูอยู่ใน ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความต้องการการนิเทศของครูอยู่ใน ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความต้องการการนิเทศของครูอยู่ใน ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความต้องการการนิเทศของครูอยู่ใน ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความต้องการการนิเทศของครูอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

ขั้น 1.2 การศึกษาแนวทางการนิเทศการสอนของครูผู้สอนเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับ โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหาร สถานศึกษาและการนิเทศการศึกษา จำนวน 14 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 6 คน 3) ครูโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 6 คน และ 4) ศึกษานิเทศก์

ที่รับผิดชอบโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเอกสาร
ประกอบรูปแบบ ดังรายชื่อและคุณสมบัติดังนี้

1. นายนิเวศ อินสวอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. นายสิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. ว่าที่พันตรีสุวิศิษฐ์ กันทา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
4. นางสาวน้ำอ้อย สุขเลิศ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
5. นายสาธิต สัญชัยชาติ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
6. นายนพดล เมืองสอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านท่าพ่อ (ครุฑวิทยากรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
7. ดร.วนิดา จันทรมณี ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ คุณวุฒิสูงสุด ปร.ด. สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
8. ดร.รัศมี ฉิมจันทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดทองคั้ง “ไพโรจน์ประชาสรรค์” คุณวุฒิสูงสุด ปร.ด.สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
9. ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
10. ดร.สมพร หวานเสร็จ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาคุชฌีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ
11. ดร.กิริติ จันทรมณี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาคุชฌีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

12. ดร.ยุคลธร สังข์สอน ตำแหน่ง: ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิสูงสุด ปริญญา ศึกษานิเทศก์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษาพิจิตร

13. ดร.กมล สุมาลา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเชี่ยวชาญ คุณวุฒิ ปริญญาศึกษานิเทศก์ สาขาวิชา การบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

14. นายธงชัย จันแย์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 คุณวุฒิสูงสุดปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในขั้นนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศ เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการ นิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปผู้ตอบ มีลักษณะแบบตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน เรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิด จำนวน 7 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ 5) ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการ และ 7) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ รวมเป็น 7 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเพิ่มเติม

2. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงจนกว่าจะอนุมัติผ่านร่างแบบสอบถาม

2.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำแบบสัมภาษณ์เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำ

3.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการ จริยธรรมและจรรยาบรรณ ทางวิชาการ อดีตประธานและกรรมการหลักสูตรการจัดการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อดีตนายกสมาคมแอลดีแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการศึกษาให้เด็ก LD (Learning Disabilities) คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2) รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

3) ผศ.ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด คศ.ด.สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

4) ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

5) ดร.วนิดา จันทรมณี ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

โดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Item of Objective Congruence หรือ IOC), (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2559, น. 249) เกณฑ์การให้คะแนนรายข้อ มีดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจ ข้อคำถามมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องสมบูรณ์

3.3 ทดลองใช้เครื่องมือ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่สอนโรงเรียนเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 30 คน นำหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) พบว่าคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกข้อและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาช (Cronbach) เป็นเกณฑ์การยอมรับไว้ว่า ค่าแอลฟา มากกว่า และเท่ากับ 0.7 สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.895 จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง เมื่อทดสอบค่าความตรงและค่าความเชื่อมั่นผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้ได้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย

4.2 ผู้วิจัยนัดหมายวันสัมภาษณ์ก่อนการเข้าสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์เข้าพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ดำเนินการสัมภาษณ์ ตามกำหนดดังนี้

ตาราง 3 แสดงข้อมูล วันเวลาการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ที่	ชื่อ สกุล	วันที่สัมภาษณ์	เวลา	วิธีการ
1	นายนิเวช อินสุวอ	26 มีนาคม 2567	09.00 - 11.00 น.	จ. พิจิตร
2	นายสิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์	28 มีนาคม 2567	09.00 - 11.00 น.	ออนไลน์
3	ว่าที่พันตรีสุวิศิษฐ์ กันทา	29 มีนาคม 2567	09.00 - 11.00 น.	ออนไลน์
4	นางสาวน้ำอ้อย สุขเลิศ	24 มีนาคม 2567	09.00 - 11.00 น.	จ. พิจิตร
5	นายสาธิต สัตยชัยชาติ	26 มีนาคม 2567	13.00 - 14.00 น.	จ. พิจิตร
6	นายพนพล เมืองสอง	24 มีนาคม 2567	13.00 - 14.00 น.	จ. พิจิตร
7	ดร.วนิดา จันทรมณี	26 มีนาคม 2567	14.00 - 16.00 น.	จ. พิจิตร
8	ดร.รัศมี ฉิมจันทร์	29 มีนาคม 2567	13.00 - 15.00 น.	ออนไลน์
9	ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์	1 เมษายน 2567	09.00 - 11.00 น.	จ. พิษณุโลก
10	ดร.สมพร หวานเสร็จ	1 เมษายน 2567	13.00 - 14.00 น.	ออนไลน์
11	ดร.กิริติ จันทรมณี	5 เมษายน 2567	09.00 - 11.00 น.	ออนไลน์
12	ดร.ยุคลธร สังข์สอน	5 เมษายน 2567	13.00 - 14.00 น.	ออนไลน์
13	ดร.กมล สุมาลา	6 เมษายน 2567	09.00 - 11.00 น.	ออนไลน์
14	นายธงชัย จันแย์	6 เมษายน 2567	13.00 - 14.00 น.	ออนไลน์

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักใน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) และการสนับสนุนทางวิชาการ 2) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ 5) การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร 6) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน และ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

4.4 นำข้อมูลที่ได้ไปมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลแนวทางในการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มาวิเคราะห์
2. นำข้อมูลรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. นำร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา
4. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจัดทำเป็นร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยการใช้แบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 3 คน 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 2 คน 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน และ 5) ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1 คน 6) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. นายนิเวศ อินสุวอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. นายสิทธิศักดิ์ เทศประสิทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. ว่าที่พันตรีสุวิศิษฐ์ กันทา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
4. นางสาวน้ำอ้อย สุขเลิศ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
5. นายสาธิต สัตยชัยชาติ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
6. นายนพดล เมืองสอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านท่าพ้อ (ครุฑวิทยากรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
7. ดร.วนิดา จันทรมณี ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ คุณวุฒิสูงสุด ปร.ด.สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
8. ดร.รัศมี ฉิมจันทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนวัดทองคั้ง “ไพโรจน์ประชาสรรค์” คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชา วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
9. ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในขั้นตอนนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.2 ส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรพร้อมแบบประเมินไปยังกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลทางไปรษณีย์ จำนวน 14 ฉบับ ได้รับกลับคืน 14 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมกรณีผู้ทรงคุณวุฒิประสงค์ต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ทั้ง 3 องค์ประกอบนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกตามแต่ละประเด็นย่อยในแต่ละองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) ปีการศึกษา 2566 จาก 3 โรงเรียน จำนวน 42 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 12 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนบึงมะหวดวิทยา จำนวน 15 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.2 แบบประเมินการส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ (ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู) และสถานที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 7 ด้าน รวม 18 ข้อ แบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คุณภาพการศึกษาในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คุณภาพการศึกษาในระดับน้อย

1 หมายถึง คุณภาพการศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 นำคู่มือการใช้รูปแบบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม และแบบประเมินการส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยหาค่า IOC โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจ ข้อคำถามมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องสมบูรณ์

2.3.2 เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและ การใช้ภาษา แล้วแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3.3 นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

2.3.4 นำแบบประเมินการส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์โรงเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 3 โรงเรียน เป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับการวิจัย

3.2 ทำการประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายสามโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทดลอง

3.3 ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ร่วมดำเนินการติดตามกระบวนการนิเทศ ดังนี้

ตาราง 4 กระบวนการนิเทศและระยะเวลาดำเนินการ

กระบวนการนิเทศ	ระยะเวลาดำเนินการ
1. การเตรียมการและวางแผน	15 – 21 กุมภาพันธ์ 2567
2. สร้างความรู้ความเข้าใจ	22 – 29 กุมภาพันธ์ 2567
3. ดำเนินการนิเทศ	1 – 20 มีนาคม 2567
4. การสังเกตเก็บข้อมูลและสะท้อนผล	21 – 31 มีนาคม 2567
5. การเสริมแรงและให้กำลังใจ	1 – 15 เมษายน 2567

มีรายละเอียดประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการและวางแผน มีแนวดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดประชุมกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา / โรงเรียนกลุ่มทดลองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศ

1.2 แต่งตั้งคณะทำงานทดลองการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2. สร้างความรู้ความเข้าใจ มีแนวดำเนินการดังนี้

2.1 จัดประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้าร่วมโครงการทดลองใช้รูปแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรวม
- 2) การคัดกรองคนพิการทางการศึกษา
- 3) การออกแบบแผนการสอนรายบุคคล (IEP)
- 4) การวิเคราะห์หลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเสริมสร้างทักษะสังคมและอารมณ์
- 5) การใช้เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทางที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ

- 6) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ
 - 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างปกครองครูและผู้เชี่ยวชาญ
- 2.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและแนวทางการพัฒนา
- ในข้อ 2.1 ทั้งเจ็ดประเด็นและครูแต่ละโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ
- 2.3 โรงเรียนกำหนดแผนพัฒนาทั้งเจ็ดประเด็นตามความต้องการจำเป็นที่เป็นฉันทามติของบุคลากรในโรงเรียน

3. ดำเนินการนิเทศ มีแนวดำเนินการดังนี้
- 3.1 โรงเรียนแต่ละแห่งกำหนดทีมคณะทำงานทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ
 - 3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลักตามแผนการพัฒนาทั้งเจ็ดประเด็น และกำหนดคู่มือเพื่อสะท้อนผล
 - 3.3 คณะครูร่วมทำพีแอลซีเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้แผนไออีพีที่หลากหลายและตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ โดยศึกษานิเทศร่วมออกแบบและวางแผนแบบออนไลน์
 - 3.4 คณะครูการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด
 - 3.5 ศึกษานิเทศทำการตรวจเยี่ยมแบบลงพื้นที่และให้การหนุนเสริมระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 3.6 กำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ในการประเมินกระบวนการนิเทศ (เช่น อัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพิ่มขึ้น 20%)

4. การสังเกตเก็บข้อมูลและสะท้อนผลมีแนวดำเนินการดังนี้
- 4.1 ครูคู่มือผู้สังเกตกันสังเกตการสอนของเพื่อนครู
 - 4.2 ครูคู่มือผู้ให้สะท้อนผลแก่คู่ของตนเอง
 - 4.3 ผู้อำนวยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนคู่มือเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ

5. การเสริมแรงและให้กำลังใจมีแนวดำเนินการดังนี้

5.1 ประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูของโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ เพื่อวางแผนการนำเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของครู

5.2 จัดเวทีนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเด็กพิเศษที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) และร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.3 จัดเวทีออนไลน์ PLC โค้ชชิ่งเพื่อสร้างครุต้นเรื่องให้พัฒนาเป็นครูแกนนำด้านการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ

5.4 ให้รางวัลเชิดชูครูที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และหรือมีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เด็กพิเศษ

5.5 จัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่โดยครูที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ

3.4 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เก็บข้อมูลกับผู้บริหาร ครูโรงเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 3 โรงเรียน

3.5 นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และสรุปผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลการส่งเสริมการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 3 โรงเรียน นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสินโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

แหล่งข้อมูล

ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 12 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนบึงเขาวินยา จำนวน 15 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การนิเทศการศึกษา จำนวน 18 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

1. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัย
ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย
- 4) นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงจนกว่าจะอนุมัติผ่านร่างแบบสอบถาม
- 5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้
ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าว
ให้มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) นำแบบสอบถามพบอาจารย์ที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
ตามคำแนะนำ

2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม
(Item of Objective Congruence หรือ IOC) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2559, น. 249)
เกณฑ์การให้คะแนนรายข้อ มีดังนี้

คะแนนเท่ากับ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่แน่ใจ ข้อคำถามมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจนกับเนื้อหา

คะแนนเท่ากับ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย

3.2 ผู้วิจัยกำหนดให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่าง

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเอง ตรวจสอบรายละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนจนครบตามจำนวน

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถาม

4.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

4.3 กำหนดเกณฑ์การวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับตามวิธีการของ Likert (Likert, 1987) แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบบันทึกผลการถอดบทเรียนรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกผลการถอดบทเรียนรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบบริหารจัดการข้อมูลโรงเรียนเรียนรวม (Special Education Technology : SET) ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน

2.2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการถอดบทเรียนรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นำมากำหนดเป็นองค์ความรู้สำหรับใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 1.1 ผลการศึกษาความต้องการการนิเทศของครูสำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนรวมที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นตอนที่ 2.3 ผลการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้

ตอนที่ 4 ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตอนที่ 1 ผลศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ขั้นที่ 1.1 ผลการศึกษาความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามความต้องการการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวมไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษา 1 คน และครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาเรียนรวม โรงเรียนละ 2 คน รวมส่งแบบสอบถามความต้องการการนิเทศการจัดการศึกษาเรียนรวม ทั้งหมด จำนวน 64 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ทุกฉบับ คิดเป็น 100 % ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตารางที่ 3

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 64)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	21	32.81
ครูผู้สอน	43	67.19
อายุราชการ/ประสบการณ์		
ทำงานน้อยกว่า 5 ปี	13	20.31
5-10 ปี	9	14.06
11-15 ปี	2	3.13
มากกว่า 15 ปี	40	62.50
ประสบการณ์ทำงานด้านการศึกษาพิเศษ/การจัดการศึกษาเรียนรวม		
น้อยกว่า 3 ปี	4	6.25
3-5 ปี	4	6.25
6-10 ปี	5	7.81
มากกว่า 10 ปี	51	79.69

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนเป็นกลุ่มหลัก (67.19%) สะท้อนถึงมุมมองของผู้ปฏิบัติการเรียนการสอนโดยตรง ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุราชการมากกว่า 15 ปี (62.50%) แสดงถึงการมีประสบการณ์ที่ยาวนาน ขณะที่ประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษและการเรียนรวม พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีสัดส่วนสูงสุด (79.69%) ซึ่งสะท้อนว่าข้อมูลที่ได้รับมาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ส่งผลให้ข้อค้นพบจากการศึกษามีความน่าเชื่อถือและสะท้อนสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ในบริบทการศึกษาพิเศษได้เป็นอย่างดี

ตาราง 6 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ภาพรวมทุกด้าน

ที่	ด้าน	ความต้องการ		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	วัตถุประสงค์การนิเทศ	4.70	0.52	มากที่สุด
2	เนื้อหาการนิเทศ	4.52	0.68	มาก
3	กระบวนการนิเทศ	4.35	0.68	มาก
4	ผู้นิเทศ	4.00	0.78	มาก
5	ระยะเวลาการนิเทศ	4.04	0.74	มาก
รวม		4.33	0.70	มาก

จากตาราง 6 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า ครูต้องการพัฒนาการนิเทศในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านวัตถุประสงค์การนิเทศที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.52) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเหมาะสม สำหรับการนิเทศการสอนในโรงเรียนเรียนรวม ขณะที่ด้านผู้นิเทศมีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในสภาพปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.75) แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก โดยรวมแล้ว ความต้องการการนิเทศในทุกด้านยังคงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการสอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ตาราง 7 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านวัตถุประสงค์การนิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	4.68	0.55	มากที่สุด
2	เพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ	4.78	0.52	มากที่สุด
3	เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง	4.72	0.54	มากที่สุด
4	กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.75	0.50	มากที่สุด
5	เพื่อช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและการช่วยเหลือนักเรียน	4.80	0.48	มากที่สุด
6	เพื่อสะท้อนข้อมูลผลการปฏิบัติงานหรือผลการดำเนินงาน	4.65	0.52	มากที่สุด
7	เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.70	0.50	มากที่สุด
8	เพื่อติดตาม ตรวจสอบคุณภาพผลการดำเนินงาน	4.60	0.55	มาก
9	เพื่อตรวจสอบผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน	4.63	0.54	มาก
10	เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือของครู	4.66	0.53	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.70	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ความต้องการการนิเทศของครูด้านวัตถุประสงค์การนิเทศโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.58) ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกมิติ โดยรายการที่มีความต้องการมากที่สุดคือการช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนและการช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.48) และการกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.52) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองนักเรียนที่มีความหลากหลายโดยภาพรวม ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวมมีความต้องการการสนับสนุนทางวิชาการและการนิเทศเชิงระบบในระดับสูง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างแท้จริง

ตาราง 8 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านเนื้อหาการนิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.35	0.72	มาก
2	ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.42	0.68	มาก
3	แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.50	0.70	มาก
4	การจัดหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.48	0.68	มาก
5	การจัดระบบและการวางแผนการจัดการชั้นเรียน	4.45	0.69	มาก
6	การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	4.52	0.67	มาก
7	เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนรวม	4.65	0.59	มากที่สุด
8	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.50	0.70	มาก
9	ระบบการบริหารและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก	4.40	0.73	มาก
10	การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม	4.62	0.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.52	0.68	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ความต้องการการนิเทศของครูในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ด้านความต้องการการนิเทศการสอน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68) ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยทั้งสองด้านมีค่าเฉลี่ยสูงในหลายรายการ เช่น เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่อง ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) และการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.61) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการและความสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ตาราง 9 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านกระบวนการนิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.30	0.70	มาก
2	ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ	4.32	0.73	มาก
3	แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.53	0.61	มากที่สุด
4	การจัดหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนรวม	4.51	0.52	มากที่สุด
5	การจัดระบบและการวางแผนการจัดการชั้นเรียน	4.59	0.54	มากที่สุด
6	การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	4.18	0.69	มาก
7	เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนรวม	4.24	0.66	มาก
8	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด
9	ระบบการบริหารและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก	4.17	0.64	มาก
10	การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม	4.08	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.35	0.68	มาก

จากตาราง 9 แสดงผลการประเมินความต้องการการนิเทศของครูด้านกระบวนการนิเทศสำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยพบว่าความต้องการมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งประเด็นที่มีความต้องการสูงสุด ได้แก่ การจัดระบบและการวางแผนการจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.54) และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ในขณะที่ประเด็นที่มีความต้องการน้อยที่สุดคือ การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาเรียนรวม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.71) อย่างไรก็ตาม ทุกประเด็นมีความต้องการในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของครูในด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

ตาราง 10 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านผู้นิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้บริหารระดับนโยบาย	3.89	0.76	มาก
2	ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ	4.52	0.57	มากที่สุด
3	ครูแกนนำที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ	4.29	0.62	มาก
4	ครูอาวุโสที่มีประสบการณ์หรือมีความชำนาญในการสอน	3.96	0.77	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.01	0.80	มาก
6	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษจากสถาบันอุดมศึกษา	3.85	0.86	มาก
7	ครูผู้สอนจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด	3.93	0.79	มาก
8	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงาน/องค์กรอิสระ	3.87	0.75	มาก
9	แพทย์หรือพยาบาลหรือสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพ นักฝึกพูด ฯลฯ	4.01	0.88	มาก
10	ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.67	0.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.00	0.78	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ด้านความต้องการการนิเทศของครูพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.78) โดยกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกับสภาพปัญหา ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.97) ซึ่งยังคงอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่า ด้านสภาพปัญหาและความต้องการ การนิเทศจากบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษได้รับการยกย่องอย่างสูงสุด ขณะที่การมีส่วนร่วมจากผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการน้อยที่สุด

ตาราง 11 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านระยะเวลาการนิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การนิเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์ อย่างต่อเนื่อง	3.92	0.80	มาก
2	การนิเทศการปฏิบัติงานในระดับชั้นเรียน เดือนละ 1 ครั้ง	3.82	0.78	มาก
3	การนิเทศการปฏิบัติงานในระดับสถานศึกษา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.32	0.60	มาก
4	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 1 วัน	3.95	0.84	มาก
5	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 2 วัน	3.69	0.83	มาก
6	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 3 วัน	3.69	0.83	มาก
7	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	4.10	0.72	มาก
8	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเครือข่าย เดือนละ 1 ครั้ง	4.51	0.55	มากที่สุด
9	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.61	0.55	มากที่สุด
10	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด/ภาค/ ประเทศ ปีละ 1 ครั้ง	3.80	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.04	0.74	มาก

จากตาราง 11 แสดงผลการประเมินความต้องการการนิเทศของครูสำหรับโรงเรียนเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยพบว่า ความต้องการมีค่าเฉลี่ย
รวมอยู่ที่ ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.68) อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งประเด็นที่มีความต้องการสูงสุด
ได้แก่ การจัดระบบและการวางแผนการจัดการชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.54) และการวัด
และประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.53) ในขณะที่ประเด็นที่มีความต้องการน้อยที่สุด
คือ การพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาเรียนรวม ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.71) อย่างไรก็ตาม
ทุกประเด็นมีความต้องการในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนา
ศักยภาพของครูในด้านการจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

ตาราง 12 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านผู้นิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้บริหารระดับนโยบาย	3.89	0.76	มาก
2	ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ	4.52	0.57	มากที่สุด
3	ครูแกนนำที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญ	4.29	0.62	มาก
4	ครูอาวุโสที่มีประสบการณ์หรือมีความชำนาญในการสอน	3.96	0.77	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.01	0.80	มาก
6	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษจากสถาบันอุดมศึกษา	3.85	0.86	มาก
6	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษจากสถาบันอุดมศึกษา	3.85	0.86	มาก
7	ครูผู้สอนจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด	3.93	0.79	มาก
8	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนจากหน่วยงาน/องค์กรอิสระ	3.87	0.75	มาก
9	แพทย์หรือพยาบาลหรือสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพ นักฝึกพูด ฯลฯ	4.01	0.88	มาก
10	ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.67	0.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.00	0.78	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ด้านความต้องการการนิเทศของครู ด้านผู้นิเทศพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.78) โดยกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการผู้มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.57) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับสภาพปัญหา ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.67$, S.D.= 0.97) ซึ่งยังคงอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่า ด้านสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศจากบุคลากรที่มีความรู้ด้านการศึกษาพิเศษได้รับการยกย่องอย่างสูงสุด ขณะที่การมีส่วนร่วมจากผู้นำท้องถิ่นมีความต้องการน้อยที่สุด

ตาราง 13 ความต้องการการนิเทศของครูเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ด้านระยะเวลาการนิเทศ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การนิเทศผ่านเครือข่ายออนไลน์ อย่างต่อเนื่อง	3.92	0.80	มาก
2	การนิเทศการปฏิบัติงานในระดับชั้นเรียน เดือนละ 1 ครั้ง	3.82	0.78	มาก
3	การนิเทศการปฏิบัติงานในระดับสถานศึกษา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.32	0.60	มาก
4	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 1 วัน	3.95	0.84	มาก
5	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 2 วัน	3.69	0.83	มาก
6	การนิเทศฝึกอบรมระยะสั้น 3 วัน	3.69	0.83	มาก
7	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	4.10	0.72	มาก
8	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเครือข่าย เดือนละ 1 ครั้ง	4.51	0.55	มากที่สุด
9	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.61	0.55	มากที่สุด
10	การนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด/ภาค/ประเทศ ปีละ 1 ครั้ง	3.80	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.04	0.74	มาก

จากตาราง 13 พบว่า โดยภาพรวม ความต้องการการนิเทศของครูด้านระยะเวลาการนิเทศ โดยรวม ค่าเฉลี่ยยังคงอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับสภาพปัญหา โดยการนิเทศเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในเขตพื้นที่การศึกษาและกลุ่มเครือข่ายยังคงได้รับการยอมรับในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D.= 0.55) และ ($\bar{X} = 4.51$, S.D.= 0.55) ขณะที่การนิเทศในระดับจังหวัด/ภาค/ประเทศ ยังคงมีค่าความต้องการต่ำสุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D.= 0.91) แต่ก็ยังคงมีความต้องการในระดับมาก

ขั้น 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการการนิเทศการสอนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้และการนิเทศ

เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน (Student)

1.1 การพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ควรฝึกอบรมครูให้มีทักษะในการพัฒนาแผนการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน (Individualized Education Plan: IEP) เช่น การเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและปรับให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน ทั้งในด้านความเร็วในการเรียนรู้และรูปแบบที่เหมาะสม

1.2 การสนับสนุนทางวิชาการ ควรให้การสนับสนุนและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์, นักจิตวิทยา หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อช่วยครูในการวางแผนการสอนที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3 การจัดการกับความหลากหลายทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนที่มีอาการสมาธิสั้น (ADHD) นักเรียนที่มีภาวะออทิสติก หรือกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรมีการปรับใช้วิธีการสอนที่ตอบโจทย์แต่ละประเภทของนักเรียน เพื่อให้เขาสามารถเรียนรู้ได้เต็มที่ เช่น การใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือพิเศษที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน

2. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)

2.1 ควรปรับโครงสร้างทางกายภาพของห้องเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดพื้นที่ให้กว้างขวางขึ้นหรือจัดพื้นที่นั่งเรียนที่ไม่รบกวนการเรียนของนักเรียนคนอื่น ๆ

2.2 เพิ่มอุปกรณ์พิเศษที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น อุปกรณ์ช่วยการฟังสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการได้ยิน หรือแผ่นป้ายสัญลักษณ์เพื่อช่วยนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกในการเข้าใจคำสั่ง

2.3 คำนึงถึงการปรับพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่ใช้รถเข็นหรืออุปกรณ์ช่วยเดิน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าออกห้องเรียนและพื้นที่เรียนรู้

2.4 ควบคุมระดับเสียงในห้องเรียน เพื่อช่วยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือสมาธิสั้น (ADHD) ที่อาจถูกรบกวนจากเสียงดัง

2.5 ปรับแสงในห้องเรียนให้เหมาะสม โดยไม่ให้แสงจ้าหรือมืดเกินไป ซึ่งอาจทำให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการมองเห็นหรือการรับรู้ทางประสาทสัมผัสมีความยากลำบากในการเรียนรู้

2.6 สร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่เงียบสงบและปลอดภัยเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถมีสมาธิในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น การสร้างพื้นที่ส่วนตัวหรือล็อกที่นั่งสำหรับนักเรียนที่ต้องการความเงียบสงบ

3. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity)

ควรพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เต็มที่

4. ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ (Tools)

4.1 ควรจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม เช่น เทคโนโลยีที่ช่วยในการเรียนรู้ หรือสื่อเฉพาะบุคคลที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้

4.2 การฝึกอบรมครูในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ (Policies for Learning Ecosystem Enhancement)

ควรพัฒนานโยบายที่มีความชัดเจนในการสนับสนุนการเรียนรู้รวม โดยเน้นการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

6. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology)

6.1 ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เช่น การจัดหาทรัพยากรและเครื่องมือดิจิทัลที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

6.2 การจัดการอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสอน จะช่วยให้ครูมีความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)

การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอกเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การสนับสนุนการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการทำงานร่วมกันจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการเรียนรู้รวม

ตาราง 14 แสดงผลการศึกษาแนวทางการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ประเด็น	สรุปผล
1. การพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) และการสนับสนุนทางวิชาการ	
1.1 เป้าหมาย	- พัฒนาทักษะครูในการออกแบบแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน - สนับสนุนทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักจิตวิทยา และนักการศึกษาพิเศษ
1.2 ขอบข่าย	- การฝึกอบรมครูในการใช้เครื่องมือและเทคนิคการสอนเฉพาะบุคคล - การให้คำปรึกษาและสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ
1.3 คณะกรรมการ	- ศึกษานิเทศก์ - ผู้บริหารสถานศึกษา - ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ
1.4 องค์ประกอบสนับสนุน	- สนับสนุนงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาครู - จัดหาผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	
2.1 เป้าหมาย	- ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ - จัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม
2.2 ขอบข่าย	- ปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ - จัดหาอุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้ เช่น อุปกรณ์ช่วยการได้ยินและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง
2.3 คณะกรรมการ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ครูผู้สอน - ผู้ปกครอง - ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ประเด็น	สรุปผล
2.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการปรับปรุงสภาพแวดล้อม 2. จัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็น
3. การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้	
3.1 เป้าหมาย	1. พัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน 2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์
3.2 ขอบข่าย	1. ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะชีวิต
3.3 คณะกรรมการ	1. ศึกษานิเทศก์ 2. ครูวิชาการ 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
3.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตร 2. จัดหาสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้	
4.1 เป้าหมาย	1. จัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสม 2. ฝึกอบรมครูในการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้
4.2 ขอบข่าย	1. จัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง 2. ฝึกอบรมครูในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี
4.3 คณะกรรมการ	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครูผู้สอน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา
4.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ 2. จัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
5. การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร	
5.1 เป้าหมาย	1. พัฒนานโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนการเรียนรวม 2. จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน
5.2 ขอบข่าย	1. กำหนดนโยบายการสนับสนุนการเรียนรวม 2. จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น

ประเด็น	สรุปผล
5.3 คณะกรรมการ	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ศึกษานิเทศก์ 3. ตัวแทนครูและผู้ปกครอง
5.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ 2. มีการติดตามและประเมินผลนโยบายอย่างต่อเนื่อง
6. การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้	
6.1 เป้าหมาย	1. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน 2. จัดหาเครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
6.2 ขอบข่าย	1. จัดหาอุปกรณ์ดิจิทัลและซอฟต์แวร์การเรียนรู้ 2. ฝึกอบรมครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน
6.3 คณะกรรมการ	1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ครูผู้สอน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา
6.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์และฝึกอบรม 2. จัดการอบรมครูอย่างต่อเนื่อง
7. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	
7.1 เป้าหมาย	1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญ 2. แลกเปลี่ยนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด
7.2 ขอบข่าย	1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง 2. สร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้รวม
7.3 คณะกรรมการ	1. ศึกษานิเทศก์ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ครูผู้สอน 4. ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญ
7.4 องค์ประกอบ สนับสนุน	1. สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเครือข่าย 2. จัดการประชุมและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

ตาราง 14 สรุปแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้ การพัฒนานโยบาย การใช้เทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมความต้องการของนักเรียนทุกคน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาความต้องการและแนวทางแนวทางในการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นำมากำหนดดังนี้

(ร่าง) รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม

1. ด้านผู้เรียน (Student)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความแตกต่างรายบุคคล การส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน และการพัฒนาทักษะชีวิต

- 1) นักเรียนมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 2) นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- 3) นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการเรียนรู้

2. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Environment)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดสิ่งแวดลอมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคน

- 1) อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 2) บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - 3) สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทุกคน
- #### 3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Activity)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย
สนับสนุนการเรียนรู้ร่วม และเชื่อมโยงชีวิตจริง

- 1) มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน
- 2) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกคน
- 3) มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม
4. ด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ (Tools)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดหา พัฒนา และใช้สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือเฉพาะ
บุคคลที่เหมาะสมและทันสมัย

- 1) สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษ
- 2) มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะบุคคล
- 3) มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา
5. ด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร (Policies)

ขอบข่ายการพัฒนา: การมีนโยบายที่ชัดเจน บุคลากรทุกภาคส่วน และสนับสนุน
ด้วยงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

- 1) มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจน
- 2) มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวมอย่างเพียงพอ
- 3) มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรวม
6. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Technology)

ขอบข่ายการพัฒนา: การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนรู้, การประเมินผล และการ
สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร
- 3) มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ
7. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)

ขอบข่ายการพัฒนา: การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการ
บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

- 1) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน
- 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม
- 3) มีการประชุมและวางแผนร่วมกันระหว่างเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการและวางแผน มีแนวดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดประชุมกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา / โรงเรียนกลุ่มทดลองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศ

1.2 แต่งตั้งคณะทำงานทดลองการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. สร้างความรู้ความเข้าใจ มีแนวดำเนินการดังนี้

2.1 จัดประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้าร่วมโครงการทดลองใช้รูปแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการเรียนรวม
- 2) การคัดกรองคนพิการทางการศึกษา
- 3) การออกแบบแผนการสอนรายบุคคล (IEP)
- 4) การวิเคราะห์หลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเสริมสร้างทักษะสังคมและอารมณ์
- 5) การใช้เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทางที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษ
- 6) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ
- 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างปกครองครูและผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและแนวทางการพัฒนา

2.3 ครูแต่ละโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ

2.4 โรงเรียนกำหนดแผนพัฒนาทั้งเจ็ดประเด็นตามความต้องการจำเป็นที่เป็นฉันทามติของบุคลากรในโรงเรียน

3. ดำเนินการนิเทศ มีแนวดำเนินการดังนี้

3.1 โรงเรียนแต่ละแห่งกำหนดทีมคณะทำงานทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ

3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลักตามแผนการพัฒนาทั้งเจ็ดประเด็นและกำหนดคู่บัดดี้เพื่อสะท้อนผล

3.3 คณะครูร่วมทำพีแอลซีเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้แผนไออีพีที่หลากหลายและตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ของเด็กพิเศษโดยศึกษานิเทศร่วมออกแบบและวางแผนแบบออนไลน์

3.4 คณะครูการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด

3.5 ศึกษาวิเคราะห์การตรวจเยี่ยมวงเล็บไขว้สีลงพื้นที่และให้การหนุนเสริมระหว่าง
ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การสังเกตเก็บข้อมูลและสะท้อนผลมีแนวดำเนินการดังนี้

4.1 ครูคู่บัดดี้ผัดกันสังเกตการสอนของเพื่อนครู

4.2 ครูคู่บัดดี้ให้การสะท้อนผลรีเฟรชชั้นคู่ของตนเอง

4.3 ผู้อำนวยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนคู่บัดดี้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสะท้อน
ผลการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ

5. การเสริมแรงและให้กำลังใจมีแนวดำเนินการดังนี้

5.1 ประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูของโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ
เพื่อวางแผนการนำเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของครู

5.2 จัดเวทีนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเด็กพิเศษที่มีแนวปฏิบัติที่ดี
ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.3 จัดเวทีออนไลน์เพื่อสร้างครุต้นเรื่องให้พัฒนาเป็นครูแกนนำด้านการจัดการเรียน
การสอนนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ

5.4 ให้รางวัลเชิดชูครูเชิดชูครูที่มีผลการปฏิบัติที่ดี และหรือมีนวัตกรรมจัดการ
เรียนรู้เด็กพิเศษ

3. องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การส่งเสริมผู้เรียน

3.2 การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3.3 การส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

3.4 การส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้

3.5 การส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร

3.6 การส่งเสริมด้านการดำเนินการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

3.7 การส่งเสริมด้านประกอบสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

**ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้
สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พิจิตร เขต 1**

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบซ้ำของร่างรูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งจนได้รูปแบบการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อส่งเสริมประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

องค์ประกอบเดิม	ข้อเสนอแนะปรับปรุง	เหตุผล/วัตถุประสงค์
1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน		
1.1 เป้าหมาย: ไม่ระบุผลลัพธ์ที่คาดหวังสำหรับนักเรียน	เพิ่มเป้าหมาย: พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องกับ IEP	เพื่อให้เป้าหมายสะท้อนผลลัพธ์โดยตรงต่อนักเรียน ไม่ใช่เพียงการพัฒนาครู
1.2 คณะกรรมการ: ไม่มีผู้ปกครอง	เพิ่ม ตัวแทนผู้ปกครอง ใน คณะกรรมการ	เพื่อเสริมมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและสร้างการมีส่วนร่วม
2. องค์ประกอบการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้		
2.1 เป้าหมาย: ไม่ครอบคลุมสภาพแวดล้อมทางดิจิทัล	เพิ่มเป้าหมาย ปรับสภาพแวดล้อมดิจิทัล เพื่อรองรับการเรียนรู้แบบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์)	ผสมผสานและเทคโนโลยีสมัยใหม่
2.2 ขอบข่าย: ไม่มีประเด็นการออกแบบเพื่อประสาทสัมผัส	เพิ่ม: ออกแบบสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับนักเรียนที่มีความไวต่อประสาทสัมผัส (เช่น แสงสว่างปรับได้)	เพื่อตอบสนองความต้องการด้าน Sensory ของนักเรียนพิเศษบางกลุ่ม

องค์ประกอบเดิม	ข้อเสนอแนะปรับปรุง	เหตุผล/วัตถุประสงค์
3. องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร		
3.1 เป้าหมาย: ไม่มีหลักการ UDL (Universal Design for Learning)	เพิ่ม: ออกแบบหลักสูตรตามหลักการ UDL เพื่อความยืดหยุ่นและครอบคลุม	เพื่อให้หลักสูตรเข้าถึงนักเรียนได้หลากหลายความต้องการโดยไม่ต้องปรับทีละคน
4. องค์ประกอบการจัดการเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้		
4.4 องค์ประกอบสนับสนุน: ไม่เพิ่ม: จัดระบบซ่อมบำรุงอุปกรณ์ มีระบบซ่อมบำรุง	และอัปเดตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	เพื่อให้อุปกรณ์คงสภาพพร้อมใช้และทันสมัย
5. องค์ประกอบการพัฒนานโยบาย		
5.4 องค์ประกอบสนับสนุน: ไม่เพิ่ม: จัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็น มีกลไกรับฟังความคิดเห็น	จากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	เพื่อให้นโยบายสอดคล้องกับความต้องการจริง
6. องค์ประกอบการใช้เทคโนโลยี		
6.2 ขอบข่าย: ไม่มีประเด็นความปลอดภัยทางไซเบอร์	เพิ่ม: จัดฝึกอบรมความปลอดภัยทางข้อมูลสำหรับครูและนักเรียน	เพื่อปกป้องข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนพิเศษ
7. องค์ประกอบการสร้างเครือข่าย		
7.2 ขอบข่าย: ไม่มีภาคีภายนอก	เพิ่ม: สร้างความร่วมมือกับองค์กรนอกโรงเรียน (เช่น มูลนิธิด้านการศึกษา พิเศษ)	เพื่อขยายทรัพยากรและความรู้จากภายนอก
8. องค์ประกอบกระบวนการนิเทศ		
8.4 การดำเนินการนิเทศ: ไม่มีตัวชี้วัดความสำเร็จ	เพิ่ม: กำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ (เช่น อัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียน เพิ่มขึ้น 20%)	เพื่อประเมินประสิทธิผลการนิเทศได้ชัดเจน

องค์ประกอบเดิม	ข้อเสนอแนะปรับปรุง	เหตุผล/วัตถุประสงค์
8.7 ติดตามและเสริมแรง: ไม่มี เพิ่ม: จัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างระบบพี่เลี้ยง	โดยครูที่มีประสบการณ์	ยั่งยืน

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน เพิ่มเป้าหมาย พัฒนาทักษะการเรียนรู้และศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องกับ IEP เพิ่ม ตัวแทนผู้ปกครอง ในคณะกรรมการ

2. องค์ประกอบด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพิ่มเป้าหมาย ปรับสภาพแวดล้อมดิจิทัลให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์) และ เพิ่ม การออกแบบสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับนักเรียนที่มีความไวต่อประสาทสัมผัส (เช่น แสงสว่างปรับได้)

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม เพิ่ม: ออกแบบหลักสูตรตามหลักการ UDL เพื่อความยืดหยุ่นและครอบคลุม

4. องค์ประกอบด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ เพิ่ม: จัดระบบซ่อมบำรุงอุปกรณ์และอัปเดตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนานโยบายและจัดสรรทรัพยากร เพิ่ม: จัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

6. องค์ประกอบด้านการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ เพิ่ม: จัดฝึกอบรมความปลอดภัยทางข้อมูลสำหรับครูและนักเรียน

7. องค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพิ่ม: สร้างความร่วมมือกับองค์กรนอกโรงเรียน (เช่น มูลนิธิด้านการศึกษาพิเศษ)

8. องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ เพิ่ม: กำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ (เช่น อัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียน เพิ่มขึ้น 20%) เพิ่ม: จัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่โดยครูที่มีประสบการณ์

9. องค์ประกอบด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา เพิ่มองค์ประกอบเพื่อการตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากรูปแบบ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งจนได้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียน เพิ่มเป้าหมาย "พัฒนาทักษะการเรียนรู้และศักยภาพ

ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องกับ IEP เพิ่ม ตัวแทนผู้ปกครอง ในคณะกรรมการ

2. องค์ประกอบด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพิ่มเป้าหมาย"ปรับสภาพแวดล้อมดิจิทัลให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์) และ เพิ่ม การออกแบบสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับนักเรียนที่มีความไวต่อประสาทสัมผัส (เช่น แสงสว่างปรับได้)

3. องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรม เพิ่ม: ออกแบบหลักสูตรตามหลักการ UDL เพื่อความยืดหยุ่นและครอบคลุม

4. องค์ประกอบด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ เพิ่ม: จัดระบบซ่อมบำรุงอุปกรณ์และอัปเดตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. องค์ประกอบด้านการพัฒนานโยบายและจัดสรรทรัพยากร เพิ่ม: จัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

6. องค์ประกอบด้านการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ เพิ่ม: จัดฝึกอบรมความปลอดภัยทางข้อมูลสำหรับครูและนักเรียน

7. องค์ประกอบด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพิ่ม: สร้างความร่วมมือกับองค์กรนอกโรงเรียน (เช่น มูลนิธิด้านการศึกษาพิเศษ)

8. องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ เพิ่ม: กำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ (เช่น อัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียน เพิ่มขึ้น 20%) เพิ่ม: จัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่โดยครูที่มีประสบการณ์

9. องค์ประกอบด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา เพิ่มองค์ประกอบเพื่อการตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากรูปแบบ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งจนได้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ดังนี้

ผลการกำหนดรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 หลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยกำหนดได้ ดังนี้

องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม

1. ด้านผู้เรียน (Student)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความแตกต่างรายบุคคล, การส่งเสริมศักยภาพด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน, และการพัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาทักษะการเรียนรู้และศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องกับ IEP

1. นักเรียนมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพ
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
3. นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการเรียนรู้

คณะกรรมการ: เพิ่มตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการ

2. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Environment)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคน รวมถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับนักเรียนที่มีความไวต่อประสาทสัมผัส (เช่น แสงสว่างปรับได้)

เป้าหมาย: ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและดิจิทัลให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์)

1) อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

3) สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทุกคน

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Activity)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย, สนับสนุนการเรียนรู้ร่วม และเชื่อมโยงชีวิตจริง

เป้าหมาย: ออกแบบหลักสูตรตามหลักการ UDL (Universal Design for Learning) เพื่อความยืดหยุ่นและครอบคลุม

1) มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

2) มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกคน

3) มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม

4. ด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ (Tools)

ขอบข่ายการพัฒนา: การจัดหา พัฒนา และใช้สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือเฉพาะบุคคลที่เหมาะสมและทันสมัย

องค์ประกอบสนับสนุน: จัดระบบซ่อมบำรุงอุปกรณ์และอัปเดตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

- 1) สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษ
- 2) มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะบุคคล
- 3) มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา
5. ด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร (Policies)

ขอบข่ายการพัฒนา: การมีนโยบายที่ชัดเจน บูรณาการทุกภาคส่วน และสนับสนุนด้วยงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบสนับสนุน: จัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

- 1) มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจน
- 2) มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวมอย่างเพียงพอ
- 3) มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรวม
6. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Technology)

ขอบข่ายการพัฒนา: การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนรู้, การประเมินผล และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดฝึกอบรมความปลอดภัยทางข้อมูลสำหรับครูและนักเรียน

- 1) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร
- 3) มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ
7. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)

ขอบข่ายการพัฒนา: การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรนอกโรงเรียน (เช่น มูลนิธิด้านการศึกษาพิเศษ)

- 1) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน
- 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม
- 3) มีการประชุมและวางแผนร่วมกันระหว่างเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การส่งเสริมผู้เรียน
2. การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
3. การส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

4. การส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้
5. การส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร
6. การส่งเสริมด้านการดำเนินการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
7. การส่งเสริมด้านประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จากรายละเอียดของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษา สามารถแสดงรูปแบบการนิเทศ ดังภาพ

องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ

1. การเตรียมการและวางแผน

1.1 จัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย/โรงเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศ

1.2 แต่งตั้งคณะทำงานทดลองการใช้รูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมระบบการนิเทศการ
เรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม

2. สร้างความรู้ความเข้าใจ

2.1 จัดประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้

2.2 กำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรวม

2.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและแนวทางการพัฒนา

2.4 โรงเรียนกำหนดแผนพัฒนาตามความต้องการจำเป็น ที่เป็นฉันทามติของบุคลากร
ในโรงเรียน

3. ดำเนินการนิเทศ

3.1 โรงเรียนแต่ละแห่งกำหนดทีมคณะทำงานทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ

3.2 กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลักตามแผนการพัฒนา และกำหนดคู่บัดดี้เพื่อสะท้อนผล

3.3 คณะครู ร่วมทำ PLC (Professional Learning Community) เพื่อออกแบบ
การจัดการเรียนรู้แผน IEP ที่หลากหลายและตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3.4 ศึกษาเทคนิคการร่วมออกแบบและวางแผนแบบออนไลน์ คณะครูจัดการเรียนรู้ตามแผน
ที่กำหนด

3.5 ศึกษาเทคนิคการตรวจเยี่ยมแบบลงพื้นที่ และให้การหนุนเสริมระหว่างดำเนิน
กิจกรรมการเรียนการสอนกำหนดตัวชี้วัดเชิงประจักษ์ในการประเมินกระบวนการนิเทศ (เช่น อัตรา
การมีส่วนร่วมของนักเรียนเพิ่มขึ้น 20%)

4. การสังเกต เก็บข้อมูล และสะท้อนผล

4.1 ครูคู่บัดดี้ผลักดันสังเกตการสอนของเพื่อนครู

4.2 ครูคู่บัดดี้ให้การสะท้อนผลแก่คู่ของตนเอง

4.3 ผู้อำนวยการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสะท้อนผล การจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กพิเศษ

5. การเสริมแรงและให้กำลังใจ

5.1 ประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อวางแผนการนำเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของครู

5.2 จัดเวทีนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเด็กพิเศษที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice)

5.3 จัดเวทีออนไลน์ PLC โค้ชชิ่ง เพื่อสร้างครูด้นเรื่องให้พัฒนาเป็นครูแกนนำด้านการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ

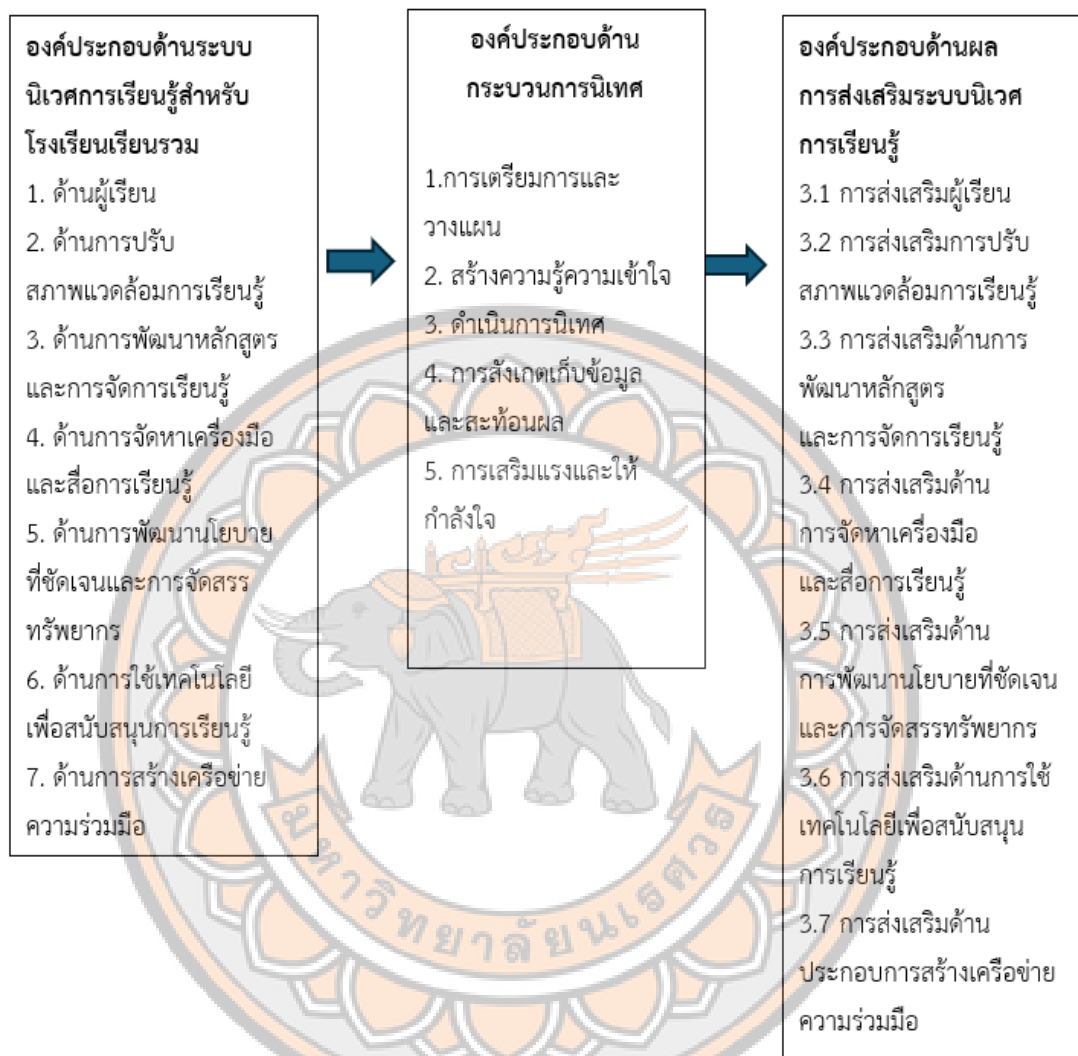
5.4 ให้รางวัลเชิดชูครูที่มีผลการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และ/หรือมีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เด็กพิเศษ

5.5 จัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่โดยครูที่มีประสบการณ์ ด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กพิเศษ

องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การส่งเสริมผู้เรียน
2. การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
3. การส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
4. การส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้
5. การส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร
6. การส่งเสริมด้านการด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
7. การส่งเสริมด้านประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จากรายละเอียดของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สามารถแสดงรูปแบบการนิเทศ ดังภาพ

ภาพ 11 รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้

ตาราง 16 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้

ที่	ระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ความ
1	การส่งเสริมผู้เรียน	4.68	0.55	มากที่สุด
2	การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.70	0.52	มากที่สุด
3	การส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.40	0.637	มาก
4	การส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้	4.52	0.68	มาก
5	การส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจน และการจัดสรรทรัพยากร	4.72	0.51	มากที่สุด
6	การส่งเสริมด้านการดำเนินการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุน การเรียนรู้	4.52	0.68	มาก
7	การส่งเสริมด้านประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	4.70	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.62	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D.= 0.57) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศดังกล่าวมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับในการนำไปใช้ในบริบทของโรงเรียนเรียนรวมในรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D.= 0.51) แสดงให้เห็นว่า การมีนโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.52) และด้านการส่งเสริมด้านการประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.70$, S.D.= 0.50) สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมและจัดหาเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะ

ในโรงเรียนเรียนรวมที่มีความหลากหลายของผู้เรียน ส่วนที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68)

ตาราง 17 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านผู้เรียน

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการคัดกรองและประเมินความสามารถอย่างเป็นระบบ	4.31	0.62	มาก
2	นักเรียนมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพ	4.40	0.61	มาก
3	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.50	0.55	มากที่สุด
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม	4.20	0.70	มาก
5	นักเรียนได้รับการส่งเสริมความสามารถพิเศษและความถนัดเฉพาะด้าน	4.38	0.63	มาก
6	นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด	4.15	0.77	มาก
7	นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านพฤติกรรมและอารมณ์อย่างเหมาะสม	4.18	0.76	มาก
8	นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการเรียนรู้	4.28	0.73	มาก
9	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน	4.68	0.55	มากที่สุด
10	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.78	0.52	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.68	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ในด้านผู้เรียน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.55) แสดงให้เห็นว่า

นักเรียนได้รับประโยชน์จากการนิเทศในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.55) และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.52) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงการส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจพึ่งพาตนเองได้ และมีทักษะทางสังคมที่ดี ขณะที่ด้านอื่น ๆ เช่น การได้รับการคัดกรองและประเมินอย่างเป็นระบบ การมีแผน IEP ที่เหมาะสม การได้รับการส่งเสริมศักยภาพพิเศษ และการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ก็อยู่ในระดับมาก โดยไม่มีรายการใดต่ำกว่าระดับมากเลย แสดงถึงประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ

ตาราง 18 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.68	0.55	มากที่สุด
2	มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	4.78	0.52	มากที่สุด
3	ห้องเรียนมีการจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม	4.72	0.54	มากที่สุด
4	สภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้	4.75	0.50	มากที่สุด
5	มีห้องสำหรับจัดกิจกรรมพิเศษและให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้าน	4.80	0.48	มากที่สุด
6	บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.65	0.52	มากที่สุด
7	มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลายที่เหมาะสม	4.70	0.50	มากที่สุด
8	มีป้ายสัญลักษณ์และการสื่อความหมายที่ชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.55	มาก
9	สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทุกคน	4.63	0.54	มาก

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
10	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และ พัฒนาการ	4.66	0.53	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.70	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 18 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ในการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ พบว่าโดยรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.52) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้มีการปรับสภาพแวดล้อม
เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรายการต่าง ๆ
เช่น “อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ”
($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.55) และ “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย”
($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.52) ได้รับการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่สุด นอกจากนี้
ยังมีการจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.54) และสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
และเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.50) รวมถึงบรรยากาศที่ส่งเสริมการยอมรับความแตกต่าง
($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) ซึ่งช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนทุกคน
ได้เป็นอย่างดี

ตาราง 19 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการ ของผู้เรียนแต่ละคน	4.40	0.61	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น	4.50	0.55	มากที่สุด
3	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นักเรียนทุกคน	4.20	0.70	มาก
4	มีการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับศักยภาพ ผู้เรียน	4.38	0.63	มาก
5	มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะเฉพาะด้าน ตามความต้องการ	4.15	0.77	มาก

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
6	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม	4.18	0.76	มาก
7	มีการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	4.28	0.73	มาก
8	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง	4.68	0.55	มากที่สุด
9	มีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา	4.63	0.54	มาก
10	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน	4.66	0.53	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.40	0.63	มาก

จากตาราง 19 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับไปใช้ในด้านส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการมีประสิทธิภาพในการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะในประเด็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.55) การส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) และการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.54) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมผู้เรียนแบบองค์รวมด้านการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การปฏิบัติจริง และการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงก็มีคะแนนอยู่ในระดับมากอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม แม้บางรายการ เช่น การจัดกิจกรรมเสริมทักษะเฉพาะด้านตามความต้องการ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.77) และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.70) จะมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่นเล็กน้อย แต่ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล

ตาราง 20 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความ
1	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษ	4.35	0.72	มาก
2	มีเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้ที่จำเป็น	4.42	0.68	มาก
3	มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะบุคคล	4.50	0.70	มาก
4	มีระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	4.48	0.68	มาก
5	มีการประเมินและคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.45	0.69	มาก
6	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา	4.52	0.67	มาก
7	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงเครื่องมือการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.65	0.59	มากที่สุด
8	มีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน	4.50	0.70	มาก
9	มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน	4.40	0.73	มาก
10	มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.62	0.64	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.52	0.68	มากที่สุด

ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับไปใช้ด้านการส่งเสริมการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.68) แสดงถึงความพร้อมและประสิทธิภาพในการจัดหา พัฒนา และใช้เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะในด้านการบำรุงรักษาและปรับปรุงเครื่องมือการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.59) และการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมืออย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.64) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ยังมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การผลิตสื่อเฉพาะบุคคล การแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างครู และการจัดระบบการเข้าถึงสื่อที่มีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงการดำเนินการที่รอบด้านและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมอย่างแท้จริง

ตาราง 21 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรร
ทรัพยากร

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจน	4.68	0.55	มากที่สุด
2	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวม อย่างเพียงพอ	4.78	0.52	มากที่สุด
3	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากร ในการจัดการเรียนรวม	4.72	0.54	มากที่สุด
4	มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการจัด การเรียนรวม	4.75	0.50	มากที่สุด
5	มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัด การเรียนรวม	4.80	0.48	มากที่สุด
6	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.65	0.52	มากที่สุด
7	มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัด การเรียนรวม	4.70	0.50	มากที่สุด
8	มีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัด การเรียนรวม	4.72	0.52	มากที่สุด
9	มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการเรียนรวมระยะสั้น และระยะยาว	4.70	0.50	มากที่สุด
10	มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน	4.72	0.52	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.72	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 21 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับไปใช้ ด้านการส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร พบว่า
มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.51) แสดงให้เห็นว่ามีการดำเนินงาน
อย่างเป็นระบบและรอบด้าน ทั้งในด้านการมีนโยบายที่ชัดเจน การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ
การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู และการนิเทศติดตามประเมินผล
ที่เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การประชาสัมพันธ์

และการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งล้วนสะท้อนถึงการสร้างรากฐานเชิงนโยบาย และโครงสร้างสนับสนุนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างยั่งยืน

ตาราง 22 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.35	0.72	มาก
2	มีการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม	4.42	0.68	มาก
3	มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร	4.50	0.70	มาก
4	มีการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.48	0.68	มาก
5	มีการใช้เทคโนโลยีในการติดตามและประเมินผล การเรียนรู้	4.45	0.69	มาก
6	มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและประสานงานกับผู้ปกครอง	4.52	0.67	มาก
7	มีระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ	4.65	0.59	มากที่สุด
8	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.50	0.70	มาก
9	มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.40	0.73	มาก
10	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ	4.62	0.64	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.52	0.68	มากที่สุด

จากตาราง 22 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับไปใช้ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68) สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างรอบด้าน

ทั้งในด้านการจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การประเมินผล และการสื่อสารกับผู้ปกครอง ตลอดจนมีระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ และมีการบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล้วนช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียน เรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 23 แสดงผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลความ
1	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน	4.72	0.54	มากที่สุด
2	มีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ในการดูแลผู้เรียน	4.78	0.52	มากที่สุด
3	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม	4.65	0.52	มากที่สุด
4	มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม	4.75	0.50	มากที่สุด
5	มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม	4.80	0.48	มากที่สุด
6	มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง	4.65	0.52	มากที่สุด
7	มีการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวม	4.70	0.50	มากที่สุด
8	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการเรียนรวม	4.60	0.55	มาก
9	มีการประชุมและวางแผนร่วมกันระหว่างเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ	4.63	0.54	มาก
10	มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย	4.66	0.53	มากที่สุด
รวมรายด้าน		4.70	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 23 ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน เรียนรวมระดับประถมศึกษาไปใช้ในด้านเครือข่ายความร่วมมือ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.52) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชน หน่วยงานด้านสาธารณสุข สถาบันอุดมศึกษา และองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในรายการ “มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม” ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.48) และ “มีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในการดูแลผู้เรียน” ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.52) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างเป็นระบบของเครือข่ายที่สนับสนุนการเรียนรวม ขณะที่รายการอื่น ๆ เช่น การประชุมวางแผนร่วมกัน การติดตามและประเมินผล การแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่าย และการระดมทรัพยากรจากภาคีเครือข่ายก็ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้โรงเรียนเรียนรวมสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

ตอนที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4.1 การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ตาราง 24 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ด้านการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.15	0.60	มาก
2. แผนการสอนเฉพาะบุคคลช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	0.58	มาก
3. การสนับสนุนจากการนิเทศช่วยให้ครูสามารถออกแบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลได้ดีขึ้น	4.05	0.62	มาก
4. การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อจัดทำแผนเฉพาะบุคคลมีความชัดเจนและตรงประเด็น	4.30	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.55	มาก

จากตาราง 24 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ในด้านการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.60) ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.58) การนิเทศช่วยสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบแผนได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.62) และการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนมีความชัดเจนและตรงประเด็น ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.50) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศมีส่วนช่วยเสริมศักยภาพครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ

ตาราง 25 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. การนิเทศช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย	4.40	0.48	มาก
6. การนิเทศส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.35	0.52	มาก
7. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.25	0.55	มาก
8. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.20	0.58	มาก
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.45	0.50	มาก
10. การนิเทศช่วยเสริมสร้างทักษะการวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ	4.38	0.53	มาก
11. การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการและกิจกรรมกลุ่มที่เหมาะสมกับนักเรียนเรียนรวม	4.32	0.54	มาก
12. การนิเทศส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน	4.28	0.56	มาก
13. การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน	4.15	0.60	มาก
รวมเฉลี่ยรายด้าน	4.30	0.54	มาก

จากตาราง 25 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.54) โดยเฉพาะในประเด็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การออกแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และการวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนว่ารูปแบบการนิเทศดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนเรียนรวม และส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ตาราง 26 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
14. การนิเทศช่วยให้การประเมินผลนักเรียนมีความแม่นยำและเป็นธรรม	4.10	0.62	มาก
15. การใช้เครื่องมือวัดผลที่เหมาะสมกับนักเรียนเรียนรวม	4.20	0.58	มาก
16. การประเมินผลที่สะท้อนถึงพัฒนาการของนักเรียนอย่างแท้จริง	4.25	0.55	มาก
17. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.18	0.57	มาก
18. การนิเทศสนับสนุนการพัฒนาวิธีการประเมินที่หลากหลาย	4.30	0.50	มาก
รวมเฉลี่ยรายด้าน	4.20	0.56	มาก

จากตาราง 26 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ในด้านการวัดและประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.56) โดยครูและผู้บริหารเห็นว่าการนิเทศช่วยส่งเสริมให้การประเมินผลนักเรียนมีความแม่นยำ เป็นธรรม และสะท้อนพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสนับสนุนการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการพัฒนาวิธีการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวม 3 โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2567 ณ ห้องประชุมแก้วกัลยา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิจิตร ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนรวม 3 โรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำแนกเป็น โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง (12 คน) โรงเรียนบึงเตาวิทยา (15 คน) และโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา (15 คน)

ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ 7 ประเด็น ดังนี้

1. ประสบการณ์จากวิธีการทำงาน

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

การวางแผน (Planning)

กระบวนการระดมสมองกับครู

1) จัดประชุมครูทุกคนเดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น แบบประเมินสมรรถนะ (Functional Behavior Assessment) และแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง (แบบฟอร์มประเมินความต้องการของครอบครัว)

2) วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนพิการเรียนร่วม 10 คน แยกตามประเภทความบกพร่อง (เช่น ออทิสติก 2 คน บกพร่องทางการเรียนรู้ 5 คน) เพื่อออกแบบแผนการสอนรายบุคคล (IIP)

3) ใช้โปรแกรม Excel เก็บข้อมูลพัฒนาการนักเรียน และสรุปเป็นรายงานสรุปทุกไตรมาส

ปฏิทินการนิเทศ

1) มีการเชื่อมโยงกับกิจกรรม PLC ทุกวันพุธสัปดาห์ที่ 2 ของเดือน โดยกำหนดหัวข้อ เช่น เทคนิคจัดการพฤติกรรมนักเรียนออทิสติก การปรับสื่อการสอนสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการได้ยิน

2) นิเทศแบบกัลยาณมิตร (Peer Coaching) โดยครูสังเกตการสอนกันเอง และให้ Feedback ผ่านแบบฟอร์มประเมิน 5 ด้าน

การให้ความรู้ (Information)

Workshop การสอนแบบ DI

1) เชิญวิทยากรจากศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดพิจิตร สาธิตการปรับกิจกรรม 3 ระดับ (พื้นฐาน ปานกลาง สูง) สำหรับนักเรียนต่างความสามารถ

2) ครูฝึกปฏิบัติออกแบบแผนการสอน DI โดยใช้กรณีศึกษา เช่น การสอนคณิตศาสตร์ ด้วยเกมตัวเลขสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ และมอบคู่มือ DI พร้อมตัวอย่างแผนการสอน 10 กิจกรรมให้ครูนำไปใช้

ศึกษาดูงานโรงเรียนเฉพาะทาง

1) เยี่ยมชมห้องเรียนพิจิตรปัญญานุกูล เพื่อเรียนรู้การจัดมุมเรียนรู้เฉพาะทาง (เช่น มุมสื่อสัมผัสสำหรับนักเรียนตาบอด)

2) นำกลับมาปรับใช้โดยจัด "มุมนักสำรวจ" ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ผ่านของเล่นวิทยาศาสตร์

การเสริมแรง (Reinforcement)

คัดเลือกครูต้นแบบเรียนรวม

1) กำหนดเกณฑ์ เช่น ครูต้องสร้างนวัตกรรมการสอน 1 ชิ้น/ภาคเรียน และมีผลงาน นักเรียนพัฒนาขึ้น 50% ตัวอย่างนวัตกรรมที่ได้รับรางวัล: "กล่องคำศัพท์มหานุก" (ใช้ภาพและสัมผัส ช่วยท่องคำศัพท์)

2) มอบประกาศนียบัตรในงานประชุมประจำภาคเรียน พร้อมเงินรางวัล 1,000 บาท/คน

โรงเรียนบึงเด้าวิทยา

การใช้เทคโนโลยี (Tools)

โปรแกรม Read Aloud

1) คัดเลือกโปรแกรมจากความเห็นผู้ปกครองและนักวิชาการ เน้นฟังก์ชันแปลงข้อความ เป็นเสียงพากย์ธรรมชาติ

2) ฝึกครูผ่านคู่มือ 3 ขั้นตอน คือ สแกนเอกสารเป็น PDF ปรับความเร็วการอ่าน และบันทึกเสียงนักเรียนอ่านตาม

3) ติดตามผล นักเรียนบกพร่องทางการอ่าน 7/10 คน อ่านได้คล่องขึ้นภายใน 3 เดือน

สื่อการสอนดิจิทัล

1) ครูประจำชั้นร่วมกับนักเรียนสร้างคลิปวิดีโอสอนภาษามือพื้นฐาน 10 คำ (เช่น สวัสดี ขอขอบคุณ)

2) อัปโหลดลง YouTube Channel ของโรงเรียน และแชร์ QR Code ในสมุดสื่อการเรียนการประสานเครือข่าย (Stakeholder Engagement):

ประชุมปรับแผน IEP

- 1) จัด 4 ครั้ง/ปี ในวันเสาร์สุดท้ายของทุกไตรมาส
- 2) ผู้ปกครองนำสมุดบันทึกพัฒนาการลูกมาแสดง ครูเสนอข้อมูลจากแบบประเมิน
- 3) ทักษะสังคม (Social Skills Checklist)
- 4) ร่วมกันตั้งเป้าหมายใหม่ เช่น ฝึกให้ลูกช่วยเหลือตัวเองในการแต่งกาย

กิจกรรมบำบัดรายสัปดาห์

- 1) นักกิจกรรมบำบัดจากโรงพยาบาลออกแบบโปรแกรม 3 ด้าน ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้วยการปั้นดิน ฝึกสมาธิด้วยเกมต่อบล็อก และฝึกทักษะสังคมผ่านบทบาทสมมติ
- 2) จัดทุกวันอังคาร เวลา 10.00-11.30 น. ในห้อง Resource Room

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา

การสร้างสภาพแวดล้อม (Environment)

ปรับปรุงห้องน้ำผู้พิการ

- 1) ติดตั้งราวจับสแตนเลสสูง 80 ซม. ตามมาตรฐาน ADA
- 2) ปูพื้นยางกันลื่นสีเหลืองสว่าง พร้อมสัญลักษณ์ทางลาดวีลแชร์
- 3) จัดเวรครูดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการช่วงพักกลางวัน

มุมสงบในห้องเรียน

- 1) ออกแบบโดยนักจิตวิทยาโรงเรียน ใช้โคมไฟสีฟ้าให้ความรู้สึกผ่อนคลาย
- 2) วางเบาะนุ่มรูปทรงกลม 3 ชั้น และหุ้ฟงลดเสียงรบกวน
- 3) ตั้งกฎมุมสงบ ห้ามพูดคุยหรือเข้าเกิน 2 คนพร้อมกัน

กิจกรรมส่งเสริมเจตคติ (Activities)

โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน

- 1) คัดเลือกนักเรียนปกติ 15 คน ที่ผ่านการอบรมทักษะการสอน
- 2) จับคู่ติวบทเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในห้องสมุด
- 3) มอบสมุดบันทึกความดีเพื่อนช่วยเพื่อน ให้เขียนสะท้อนผลการช่วยเหลือนิทรรศการความสามารถพิเศษจากหัวใจพิเศษ

4) นักเรียนพิการ 8 คน สร้างผลงานศิลปะ เช่น ภาพวาดสีน้ำโดยนักเรียนออทิสติก ประติมากรรมดินเหนียวโดยนักเรียนดาวน์ซินโดรม

5) เชิญศิลปินท้องถิ่นมาให้คำแนะนำ และประมูลผลงานเพื่อนำเงินสนับสนุน กองทุนการศึกษา

2. ผลลัพธ์เชิงประจักษ์

กิจกรรม	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ผลลัพธ์
PLC ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง	ครู 10 คนจากทั้งหมด 12 คน นำ DI ไปใช้ในชั้นเรียน	นักเรียน 80% มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ระดับ
Read Aloud บึงเต่าวิทยา	นักเรียนอ่านคล่องขึ้น 70%	เวลาเฉลี่ยการอ่านต่อหน้า ลดจาก 5 นาทีเหลือ 3 นาที
มุมสงบบ้านเนินพลวงวิทยา	นักเรียนออทิสติกมีพฤติกรรมสงบลง 40%	ผู้ปกครองรายงานว่าลูกร้องไห้น้อยลงในเวลากลางคืน

3. บทเรียนที่ได้รับ

ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

การให้ครูมีส่วนร่วมออกแบบแผนการสอนช่วยเพิ่มความเป็นเจ้าของและความมุ่งมั่น
ควรจัดระบบ Mentoring ต่อเนื่องแม้หลังโครงการเสร็จสิ้น

บึงเต่าวิทยา

การใช้เทคโนโลยีต้องควบคู่กับการฝึกทักษะดิจิทัลครูอย่างเป็นขั้นตอน
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของ IEP

บ้านเนินพลวงวิทยา

การออกแบบสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกเข้าถึง

กิจกรรมสร้างเจตคติควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังค่านิยมการยอมรับความ

แตกต่าง

4. แนวทางการพัฒนาต่อเนื่อง

ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

พัฒนาแอปพลิเคชันบันทึกพัฒนาการนักเรียนแบบ Real-time

จัดทำคลังสื่อ DI ร่วมกับเครือข่ายโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัด

บึงเต่าวิทยา

ขยายการใช้ AI สร้างแบบฝึกหัดอัตโนมัติตามระดับความสามารถนักเรียน

จัดค่ายเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนพิการและปกติร่วมกัน

บ้านเนินพลวงวิทยา

สร้างสวนสาธารณะการเรียนรู้ร่วมกับเทศบาล เพื่อฝึกทักษะชีวิตนอกห้องเรียน

จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีกับโรงเรียนในภูมิภาคอาเซียน

2. เปรียบเทียบวิธีการทำงานจริงกับแผนงานที่วางไว้

โรงเรียน	แผนงานที่วางไว้	การปฏิบัติจริง	สาเหตุการปรับเปลี่ยน
ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง	นิเทศครู 4 ครั้ง/ ภาคเรียน	นิเทศ 6 ครั้ง/ ภาคเรียน	พบปัญหาครูใหม่ ต้องการคำแนะนำ เพิ่มเติม
บึงเขม่วิทยา	จัดอบรมครู 3 ครั้ง	จัดอบรม 2 ครั้ง + ระบบออนไลน์	ครูไม่สะดวกเดิน ทางไกลในช่วงฤดูฝน
บ้านเนินพลวงวิทยา	ประเมินผลสัมฤทธิ์ ปีละ 2 ครั้ง	เพิ่มเป็น 4 ครั้ง	ต้องการติดตาม พัฒนาการนักเรียน พิการอย่างใกล้ชิด

3. ผลงานที่ได้รับ

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

เชิงปริมาณ

นักเรียนพิการ 8 ใน 10 คน มีพัฒนาการทักษะสังคมเพิ่มขึ้น 50% หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเล่นเกมทบทวนและเกมสื่อสาร ซึ่งออกแบบโดยครูเพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน

ครู 10 คน จากทั้งหมด 12 คน สามารถสร้าง นวัตกรรมการสอน 2 ชิ้น/คน/ปี เช่น บัตรคำภาพสัมผัส สำหรับนักเรียนบกพร่องทางการมองเห็น และเกมตัวเลขมหาสนุก ที่ปรับระดับความยากตามศักยภาพผู้เรียน

เชิงคุณภาพ

ครูรายงานว่า ความมั่นใจในการใช้เทคนิค DI (Differentiated Instruction) เพิ่มขึ้น หลังฝึกปฏิบัติจริง 10 ชั่วโมง ผ่านการสาธิตสถานการณ์จำลองและปรับใช้ในชั้นเรียน เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความเข้าใจ

นักเรียนปกติแสดงความเห็นอกเห็นใจผ่านกิจกรรมสภานักเรียน เช่น จัดโครงการ "เพื่อนคู่หู" คอยช่วยเหลือเพื่อนพิการระหว่างพักกลางวัน และออกกฎระเบียบห้องเรียนร่วมกัน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

โรงเรียนบึงเพ่าวิทยา

เชิงปริมาณ

ลดเวลาเตรียมการสอนของครูได้ 30% หลังใช้แพลตฟอร์มแชร์สื่อออนไลน์ เช่น Google Drive ที่มีคลังแผนการสอนและสื่อดิจิทัลกว่า 200 ไฟล์ ซึ่งครูช่วยกันอัปเดตทุกสัปดาห์ ผู้ปกครอง ร่วมจัดทำ IEP 100% ผ่านระบบนัดหมายออนไลน์และแบบฟอร์มดิจิทัลที่ออกแบบให้กรอกข้อมูลได้สะดวก

เชิงคุณภาพ

นักเรียนบกพร่องทางการอ่าน ใช้โปรแกรม Read Aloud จนอ่านคล่องขึ้น 70% โดครู บันทึกเสียงอ่านตัวอย่างและให้นักเรียนฝึกฟัง-อ่านตามวันละ 15 นาที ครูได้รับรางวัลครูดีเด่น ด้านไอซีทีระดับจังหวัด จากการพัฒนาคลิปการสอนภาษามือพื้นฐานที่เผยแพร่ใน YouTube และถูกใช้งานกว่า 1,000 ครั้ง

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา

เชิงปริมาณ

นักเรียนพิการ 12 คน จาก 15 คน มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.5 เกรด หลังปรับ วิธีการประเมินเป็นแบบสะสมตามพัฒนาการรายบุคคล ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติก รายงานว่า ลูกร้องไห้น้อยลง 40% หลังโรงเรียนจัดมุมสงบ ในห้องเรียนที่มีแสงสว่างและเบาะนุ่ม

เชิงคุณภาพ

นักเรียนพิการ 3 คน ได้แสดงศิลปะในงานระดับกลุ่มโรงเรียน เช่น ภาพวาดท้องฟ้าแห่งความฝัน โดยนักเรียนออทิสติกอายุ 10 ปี ที่สะท้อนจินตนาการผ่านสีสันสดใส

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน สร้างวัฒนธรรมการเอื้ออาทรในโรงเรียน ปรากฏ ในแบบสำรวจว่า นักเรียนปกติ 90% รู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

1. การสนับสนุนงบประมาณจากผู้อำนวยการ

1) ผู้อำนวยการจัดสรรงบประมาณ 20,000 บาท/ปี เพื่อซื้อสื่อการสอนเฉพาะทาง เช่น กล้องคำศัพท์สัมผัสสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ และชุดเครื่องมือฝึกทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนออทิสติก สิ่งนี้ช่วยให้ครูมีเครื่องมือที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียน

รวมโดยตรง เหตุผลความสำเร็จ เนื่องจากมีงบประมาณที่เพียงพอช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร ส่งผลให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2. การสนับสนุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง CONNEXT ED

ติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โครงการโรงเรียนประชารัฐ เพื่อใช้ในห้องเรียนออนไลน์และแพลตฟอร์มแชร์สื่อการสอน เช่น Google Classroom และคลังสื่อดิจิทัลของโรงเรียน เหตุผลความสำเร็จ: โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่มั่นคงช่วยให้ครูและนักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ไร้ขีดจำกัด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนบึงเตาวิทยา

1. การใช้ข้อมูลจากแบบประเมิน SET

1) โรงเรียนนำข้อมูลจากระบบ SET มาวิเคราะห์ จุดอ่อน-แข็งของนักเรียน เช่น พบว่านักเรียนบกพร่องทางการอ่านมีปัญหา decoding จึงจัดโปรแกรม Read Aloud มาแก้ไข เฉพาะจุด เหตุผลความสำเร็จ การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลจริงช่วยให้โรงเรียนออกแบบนโยบายและกิจกรรมที่ตรงเป้าหมาย ลดการทำงานแบบลองผิดลองถูก

2. ระบบโค้ชการสอนโดยครูแกนนำ

1) ครูแกนนำ 3 คน ที่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษทำหน้าที่ เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ให้คำปรึกษาเชิงปฏิบัติ เช่น เทคนิคจัดการพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน และวิธีปรับแผนการสอนรายบุคคล (IIP) เหตุผลความสำเร็จ เนื่องจากการมีโค้ชภายในโรงเรียนสร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้ ทำให้ครูใหม่ปรับตัวเร็วขึ้น และเกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา

1. การระดมทุนจากภาคเอกชนโดยคณะกรรมการสถานศึกษา

1) คณะกรรมการสถานศึกษาประสานงานกับบริษัทในพื้นที่ ระดมทุน 20,000 บาท/ปี เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อม เช่น สร้างทางลาดวิลแชร์ และซื้ออุปกรณ์ศิลปะบำบัด เหตุผลความสำเร็จ การมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) ทำให้โครงการต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทั้งด้านเงินทุนและแรงกายใจ

2. การมีพี่เลี้ยงเด็กพิการและครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน

1) ครูการศึกษาพิเศษ 2 คน ได้รับการสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน สนับสนุนโดย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพิจิตร ดำเนินออกแบบโปรแกรมเฉพาะทาง เช่น แผนการจัดการพฤติกรรม เหตุผลความสำเร็จ ความเชี่ยวชาญของครูการศึกษาพิเศษช่วยวินิจฉัยปัญหาได้แม่นยำ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์นักเรียนแต่ละคน

ความสำเร็จของโรงเรียนทั้งสามแห่งสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์บริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง ประสบผลสำเร็จจากการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอและพัฒนาศักยภาพครูผ่านระบบพี่เลี้ยงเชิงควบคู่กับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการสอนที่ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ส่วนโรงเรียนบึงเฒ่าวิทยา ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเชิงลึก (Data-Driven) ควบคู่ ระบบโค้ชการสอน โดยครูแกนนำ ในขณะที่โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา เน้นการระดมพลังชุมชนและใช้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรเฉพาะทางเพื่อออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาทุกด้านทุกกลยุทธ์ล้วนมีจุดร่วมสำคัญคือ “การแก้ปัญหาตามบริบทเฉพาะ” โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งไม่เพียงสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง แต่ยังเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ยั่งยืน เพราะคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมจริงของแต่ละโรงเรียนเป็นหลัก

5. วิธีการทำงานที่ดีกว่าเดิม

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้องพัฒนาระบบ “เมนเทอร์คู่พัฒนาครู” โดยจับคู่ครูรุ่นเก่าและใหม่ตัวเข้มสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง วิเคราะห์คลิปการสอนร่วมกันเพื่อปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ อีกทั้งยังสร้างห้องแชท Line กลุ่ม “รวมใจครูเรียนรวม” โดยให้สอดคล้องกับกลุ่ม แชท Line โรงเรียนเรียนรวม สพป.พิจิตร เขต 1 เพื่อให้ครูปรึกษาปัญหาแบบเรียลไทม์ แคร่ทรัพยากรการสอน และรับคำแนะนำจากครูอาวุโส ส่งผลให้ครูใหม่ 4 ใน 5 คนสามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใน 6 เดือน พร้อมกันนี้ยังเกิดวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้อย่างต่อเนื่องผ่านการอัปเดตสื่อการสอนและกำหนดการอบรมในกลุ่ม

โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยา

โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยาสถาปัตยกรรมผ่าน แพลตฟอร์มออนไลน์ ด้วยการอัปโหลดวิดีโอ การสอนการถาม ตอบ ไขข้อข้องใจ โดยร่วมกับศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบ ลง YouTube พัฒนาคลังข้อสอบออนไลน์ผ่าน Google Form ที่ปรับรูปแบบตามประเภทความบกพร่องของนักเรียน ทำให้นักเรียน 85% เข้าถึงการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และผู้ปกครองให้คะแนนความพึงพอใจสูงถึง 4.5/5

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยาจัดกิจกรรม “walk rally” ปีละ 2 ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนพิการผ่าน 5 ฐานการเรียนรู้ เช่น ฐาน “ลองปิดตาเขียนรูป” ที่ให้สัมผัสโลกของนักเรียนตาบอด และฐาน “สื่อสารด้วยภาษามือ” ที่ฝึกสนทนาพื้นฐาน พร้อมชวน

นักเรียนเขียนสะท้อนความรู้สึกในสมุดบันทึก “เพื่อนของฉัน” ซึ่งบันทึกเด่น ๆ ถูกคัดเลือกทำภาพประกอบสวยงาม เป็นหนังสือเล่มเล็ก ประจำห้องสมุดโรงเรียน ผลลัพธ์คือนักเรียน 95% เข้าใจเพื่อนต่างความสามารถมากขึ้น พฤติกรรมกลั่นแกล้งลดลง 60% และเกิดสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งจากการทำงานร่วมกัน

6. อุปสรรคและการแก้ไข

โรงเรียน	อุปสรรค	การแก้ไข	ผลลัพธ์
ชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง	ครูไม่ถนัดใช้เทคโนโลยี	จับคู่ครูไอทีช่วยฝึกใช้ Google Classroom	ครู 100% สร้างคลาสรูมออนไลน์ได้
บึงเฒ่าวิทยา	นักเรียนไม่ร่วมมือ	ใช้ระบบสะสมคะแนน แลกรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ	นักเรียนมีส่วนร่วมเพิ่ม 60%
บ้านเนินพลวงวิทยา	งบประมาณซ่อมแซมอาคารไม่เพียงพอ	ประสานศิษย์เก่า และชุมชนสนับสนุนเงิน 20,000 บาท	ปรับปรุงห้องน้ำผู้พิการ

7. แนวทางการพัฒนาในอนาคต

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้องวางแผนมุ่งสร้างความร่วมมือและนวัตกรรมผ่าน 2 แนวทางหลัก ได้แก่ ด้านเครือข่าย โดยเตรียมทำ MOU กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อร่วมพัฒนาสื่อการสอนดิจิทัล เช่น แบบฝึกหัดออนไลน์และวิดีโอสอนทักษะชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนพิการ และ ด้านเทคโนโลยี ด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชัน “SET Helper” สำหรับบันทึกและติดตามพัฒนาการนักเรียนแบบเรียลไทม์ พร้อมระบบแจ้งเตือนให้ครูและผู้ปกครองทราบถึงความก้าวหน้าหรือจุดที่ต้องเสริมช่วย โดยแอปนี้จะเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบ SET (Special Education Technology) เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและปรับแผนการสอนรายบุคคลได้อย่างแม่นยำ

โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยา

โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยามุ่งสร้างความร่วมมือด้านนโยบาย เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลนักเรียนพิการเรียนร่วมให้ตรงจุดมากขึ้น ด้านวิชาการจะจัดทำวิจัยชั้นเรียนเรื่อง “ผลของ PLC ต่อการสอนเรียนรวม” ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่จัดขึ้นทุกสัปดาห์ เพื่อวิเคราะห์ว่าการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติระหว่างครูส่งผลต่อทักษะการสอน

และพัฒนาการนักเรียนอย่างไร โดยคาดว่าผลวิจัยนี้จะช่วยออกแบบระบบพัฒนาครูแบบมีส่วนร่วมที่ตอบโจทย์บริบทโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา

โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยาดำเนินการสร้างสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยด้านสิ่งแวดล้อม จะพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์บำบัดสำหรับนักเรียนออทิสติก ปลูกพืชสัมผัสได้ อย่างอ่อนนุ่มและดอกไม้สีสดใส เพื่อใช้เป็นพื้นที่ฝึกทักษะประสาทสัมผัสและคลายความเครียด ส่วน ด้านกิจกรรม จะจัดค่าย “ศิลปะไร้ขีดจำกัด” ร่วมกับศิลปินท้องถิ่น ชวนนักเรียนฝึกการและปกติ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ และดินเหนียว เพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางอารมณ์และปลูกฝังค่านิยมการยอมรับความแตกต่างผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยผลงานเด่นจะนำไปจัดแสดงในนิทรรศการชุมชนเพื่อสร้างการรับรู้ต่อสาธารณะ

องค์ความรู้จากการถอดบทเรียน

1. การออกแบบกระบวนการนิเทศตามบริบทเฉพาะ

การออกแบบกระบวนการนิเทศตามบริบทเฉพาะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาแบบเรียนรวม โดยต้องปรับกระบวนการให้สอดคล้องกับทรัพยากรและความต้องการเฉพาะ ของโรงเรียนแต่ละแห่ง เช่น โรงเรียนขนาดเล็กอาจใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ร่วมกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครู ในขณะที่โรงเรียน ที่มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลพร้อมสามารถต่อยอดด้วยการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล (Data-Driven) ในการออกแบบสื่อการสอนและติดตามพัฒนาการนักเรียน ส่วนโรงเรียนที่ขาดแคลนงบประมาณอาจ เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านกิจกรรมระดมทุนหรือโครงการจิตอาสา เพื่อลดข้อจำกัด ด้านทรัพยากร หลักการนี้สะท้อนให้เห็นว่า “การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการเข้าใจบริบท จริงของโรงเรียน” และเลือกใช้เครื่องมือที่ตอบโจทย์ความท้าทายเฉพาะหน้าได้อย่างยืดหยุ่น

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอก และนักเรียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบครอบคลุม (Inclusive Education) เช่น การประชุมปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม การระดมทุน จากภาคเอกชนเพื่อพัฒนาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม ตลอดจนการจัดกิจกรรม สร้างเจตคติเชิงบวกให้นักเรียนปกติและนักเรียนพิการได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดอคติและสร้าง บรรยากาศแห่งความเท่าเทียมในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในยุคดิจิทัลเพื่อการศึกษา แบบครอบคลุม ในยุคปัจจุบันที่สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภายนอก และนักเรียน กลายเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบครอบคลุม (Inclusive Education) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน การประชุมปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การประชุมในห้องเรียนอีกต่อไป แต่สามารถจัดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Zoom หรือ Microsoft Teams เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วน เพื่อพัฒนาอุปกรณ์การเรียนและสื่อดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลและลดอคติทางสังคม เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในโลกยุคดิจิทัลจึงไม่เพียงแต่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา แต่ยังสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและยั่งยืนสำหรับนักเรียนทุกกลุ่มในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐาน

การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐานเพื่อยกระดับการเรียนรู้แบบครอบคลุมในยุคดิจิทัลในโลกปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven Learning) กลายเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดภาระงานครูและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีสามารถช่วยครูออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างแม่นยำ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับแชร์สื่อการสอนและการจัดการชั้นเรียน เช่น Google Classroom, Microsoft Teams ซึ่งช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลา นอกจากนี้การใช้แอปพลิเคชันติดตามพัฒนาการนักเรียน ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเรียลไทม์ ทำให้ครูสามารถออกแบบแผนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการนำข้อมูลจาก มาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการสอนเชิงรุก และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลาย เทคโนโลยียังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย เช่น การใช้แพลตฟอร์ม AR/VR (Augmented Reality/Virtual Reality) ในการสร้างสถานการณ์จำลองเสมือนจริงเพื่อฝึกทักษะชีวิตและการเรียนรู้แบบ Active Learning นอกจากนี้การใช้ AI Chatbot ในการให้คำแนะนำการบ้านและการแก้ไขปัญหาการเรียนแบบรายบุคคล ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ตลอด 24 ชั่วโมงที่สำคัญ การใช้เทคโนโลยียังช่วยลดภาระงานครูในด้านการประเมินผลการเรียน ที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียน และให้ข้อเสนอแนะที่แม่นยำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ยังส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคลตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนแต่ละคนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาแบบครอบคลุม

สามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม

4. การพัฒนาครูอย่างยั่งยืน

การพัฒนาศักยภาพครู เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างคุณภาพการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบัน โดยการจัดระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) ช่วยให้ครูรุ่นใหม่ได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนอย่างใกล้ชิดจากครูที่มีประสบการณ์ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ช่วยสร้างพื้นที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แบ่งปันแนวทางการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่หลากหลาย รวมถึงการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่เน้นการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคนิคการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล และการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ อีกทั้ง การเสริมสร้างขวัญกำลังใจผ่านการมอบรางวัลครูต้นแบบ (Best Practice Teacher) เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนานวัตกรรมการสอนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเท่าเทียม ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนอย่างยั่งยืน

5. การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและเต็มศักยภาพ โดยเริ่มจากการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดห้องน้ำสำหรับผู้พิการ การจัดมุมสงบสำหรับนักเรียนที่มีความไวต่อสิ่งเร้า และการปรับพื้นที่การเรียนรู้ให้ปลอดภัยและสะดวกต่อการเคลื่อนไหว นอกจากนี้ การใช้หลักการ Universal Design for Learning (UDL) ซึ่งเน้นการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น เช่น การใช้สื่อการสอนในรูปแบบภาพ เสียง และสื่อดิจิทัล เพื่อให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางการเรียนรู้สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตและเจตคติเชิงบวก เช่น กิจกรรมบูรณาการ ศิลปะ ดนตรี และกีฬา เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ในชั้นเรียน จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในสังคมที่หลากหลาย

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” นี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศเพื่อสร้างระบบการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ในสถานการณ์จริง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

สรุปผลวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการการนิเทศของครูและแนวทางการนิเทศการสอนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1.1 ความต้องการการนิเทศของครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวัตถุประสงค์การนิเทศ การพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.70-4.72) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (4.52) ส่วนด้านผู้นิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.91) แต่ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการการนิเทศที่ครอบคลุมทั้งด้านเป้าหมาย นโยบาย ทรัพยากร สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างแท้จริง

1.2 แนวทางการการนิเทศการสอนเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบใน 7 ด้านสำคัญ ได้แก่

- 1) ด้านผู้เรียน เน้นการฝึกอบรมครูให้มีทักษะจัดทำแผน IEP และปรับวิธีการสอนตามลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน พร้อมรับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ
- 2) ด้านสภาพแวดล้อม ควรปรับโครงสร้างและบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการพิเศษ จัดหาอุปกรณ์และควบคุมปัจจัยแวดล้อม เช่น เสียงและแสง
- 3) ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ ควรพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย
- 4) ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ ควรจัดหาและฝึกอบรมการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 5) ด้านนโยบาย ควรมีนโยบายที่ชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ
- 6) ด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและอบรมครูด้านดิจิทัล
- 7) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก

2. ผลการสร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า รูปแบบเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้

องค์ประกอบด้านระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นกรอบแนวคิดที่บูรณาการความหลากหลายของปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ องค์ประกอบนี้เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และดิจิทัลให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ

1.1 ด้านผู้เรียน (Student) การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ ยังเน้นการส่งเสริมทักษะชีวิต การช่วยเหลือตนเอง และการสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในคณะกรรมการเพื่อร่วมวางแผนและติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

1.2 ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Environment): โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การปรับพื้นที่เรียนให้กว้างขวาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่ใช้รถเข็นหรือมีข้อจำกัดทางร่างกาย รวมถึงการควบคุมแสง เสียง และบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับความไวต่อประสาทสัมผัสของนักเรียนแต่ละคน พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกกลุ่ม

1.3 ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity) หลักสูตรต้องยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน โดยใช้แนวคิด Universal Design for Learning (UDL) เพื่อออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกกลุ่ม และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในสังคม

1.4 ด้านเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ (Tools) การจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนควรมีระบบซ่อมบำรุงและอัปเดตสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เช่น โปรแกรมช่วยอ่าน อุปกรณ์ช่วยฟัง หรือสื่อดิจิทัลเฉพาะทาง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างเท่าเทียม

1.5 ด้านนโยบายและการจัดสรรทรัพยากร (Policies) โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พร้อมจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู และเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับบริบทและความต้องการจริงของโรงเรียน

1.6 ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Technology) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และการประเมินผลเป็นหัวใจสำคัญ โรงเรียนควรพัฒนาทักษะเทคโนโลยีให้กับครูและบุคลากร รวมถึงจัดอบรมด้านความปลอดภัยทางข้อมูล เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเกิดประโยชน์สูงสุดและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

1.7 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก เช่น มูลนิธิด้านการศึกษาพิเศษ เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมวางแผนร่วมกัน และการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและประกันคุณภาพของระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม กระบวนการนี้มุ่งเน้นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน

และติดตามผล เพื่อพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศในรูปแบบนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ

2.1 การเตรียมการและวางแผน เริ่มต้นจากการจัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย เช่น โรงเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง กับรูปแบบการนิเทศ แต่งตั้งคณะทำงานทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ และกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในแต่ละด้าน

2.2 การสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดประชุมผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้าร่วม โครงการ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในประเด็นสำคัญ เช่น การกำหนดนโยบายและเป้าหมาย ของโรงเรียน การคัดกรองคนพิการทางการศึกษา การออกแบบแผน IEP การวิเคราะห์หลักสูตร การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสำหรับเด็กพิเศษ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้ ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและครูแต่ละโรงเรียน และกำหนดแผนพัฒนา ตามฉันทามติของบุคลากรในโรงเรียน

2.3 การดำเนินการนิเทศ โรงเรียนแต่ละแห่งกำหนดทีมคณะทำงานทดลองใช้รูปแบบ การนิเทศ กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลักตามแผนพัฒนาแต่ละด้าน และจัดระบบคู่บัดดี้ (Buddy System) เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน คณะครูร่วมกันทำ PLC (Professional Learning Community) เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้และแผน IEP ที่หลากหลาย โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่เหมาะสม ศึกษาวิเคราะห์ร่วมกันออกแบบและวางแผนแบบออนไลน์ พร้อมทั้งลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม และให้การหนุนเสริมระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 การสังเกต เก็บข้อมูล และสะท้อนผล ครูคู่บัดดี้ผลัดกันสังเกตการสอนของเพื่อน ครูและให้การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ กระบวนการนี้ช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนา ต่อเนื่อง

2.5 การเสริมแรงและให้กำลังใจ จัดประชุมผู้บริหารและครูเพื่อวางแผนการนำเสนอ ผลการจัดการเรียนการสอน จัดเวทีนำเสนอ Good Practice และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดเวที ออนไลน์ PLC โค้ชชิ่ง เพื่อสร้างครูต้นเรื่องและครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษ ให้รางวัลเชิดชูครูที่มีผลงานดีเด่น และจัดระบบ Mentorship ให้ครูใหม่ได้รับการดูแลจากครู ที่มีประสบการณ์

3. องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้

องค์ประกอบด้านผลการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ เป็นการประเมินและสะท้อนถึงความสำเร็จของการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศในแต่ละด้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนในโรงเรียนเรียนรวม

3.1 การส่งเสริมผู้เรียน:ผลที่ได้คือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการเฉพาะบุคคล มีการพัฒนาแผน IEP อย่างมีคุณภาพ นักเรียนมีทักษะชีวิตและการช่วยเหลือตนเองที่ดีขึ้น กล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการเรียนรู้มากขึ้น

3.2 การส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้:โรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและดิจิทัลให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางร่างกาย บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน

3.3 การส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้:เกิดการปรับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นและครอบคลุมมากขึ้น กิจกรรมเน้นการเรียนรู้ร่วม การปฏิบัติจริง และการเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

3.4 การส่งเสริมด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้:โรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้และเครื่องมือที่เหมาะสมและทันสมัยสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีระบบซ่อมบำรุงและอัปเดตสื่ออย่างต่อเนื่อง ครูมีความสามารถในการเลือกใช้และประยุกต์สื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

3.5 การส่งเสริมด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร: โรงเรียนมีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทจริง มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อปรับปรุงนโยบายอย่างต่อเนื่อง

3.6 การส่งเสริมด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้:เทคโนโลยีได้รับการนำมาใช้ในการเรียนการสอนและการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและความปลอดภัยทางข้อมูล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

3.7 การส่งเสริมด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ:เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก มีการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้และวางแผนร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างครอบคลุม

3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับในระดับ “มากที่สุด” ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มทดลองเห็นว่ารูปแบบนี้ตอบโจทย์บริบทของโรงเรียนเรียนรวม สามารถส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้และสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนทั่วไปได้อย่างแท้จริง โดย**ด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร** ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการมีนโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนเรียนรวม การสนับสนุนจากนโยบายและงบประมาณช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รองลงมาเป็น**ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้** และ**ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ** อยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน สะท้อนถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและดิจิทัลให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกกลุ่ม รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ยอมรับความแตกต่างและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก ซึ่งช่วยเสริมศักยภาพและขยายโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ส่วน**ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้** แม้จะอยู่ในระดับ “มาก” แต่ได้รับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นว่ายังมีความท้าทายในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต หรือทักษะการใช้เทคโนโลยีของครูและนักเรียน

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

4.1 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.20, S.D. = 0.55) สะท้อนว่ารูปแบบการนิเทศนี้ได้รับการยอมรับและตอบสนองความต้องการของครูและผู้บริหารในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล มีความเห็นว่ารูปแบบการนิเทศช่วยให้แผน IEP มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.15, S.D. = 0.60) และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.10, S.D. = 0.58) นอกจากนี้ การนิเทศยังสนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบ

แผนการสอนได้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.05, S.D. = 0.62) และการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนมีความชัดเจน ตรงประเด็น (ค่าเฉลี่ย 4.30, S.D. = 0.50) สะท้อนถึงศักยภาพของรูปแบบการนิเทศที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

4.2 บทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน เรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยา และโรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยา สะท้อนให้เห็นแนวปฏิบัติที่ดี ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมในบริบทของแต่ละโรงเรียนอย่างแท้จริง มีบทเรียนที่สำคัญ ดังนี้

1. ประสบการณ์และวิธีการดำเนินงานในแต่ละโรงเรียน

โรงเรียนแต่ละแห่งมีการวางแผนและดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทุกคน โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน เช่น แบบประเมินสมรรถนะ และแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เพื่อออกแบบแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP/IIP) ที่ตอบสนอง ความแตกต่างรายบุคคล นอกจากนี้ ยังมีการประชุม PLC อย่างต่อเนื่อง นิเทศแบบ Peer Coaching และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมรายเดือน การสังเกตการสอน และการให้ Feedback อย่างเป็นระบบ โรงเรียนบึงเฒ่าวิทยานิเทศการใช้เทคโนโลยี เช่น โปรแกรม Read Aloud และสื่อการสอนดิจิทัล ขณะที่โรงเรียนบ้านเนินพลวงวิทยานิเทศการปรับสภาพแวดล้อม เช่น ห้องน้ำผู้พิการ มุมสงบในห้องเรียน และกิจกรรมสร้างเจตคติ เช่น โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน

2. ผลลัพธ์เชิงประจักษ์

ผลการดำเนินงานในแต่ละโรงเรียนสะท้อนถึงความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ เช่น นักเรียนพิการมีพัฒนาการทักษะสังคมเพิ่มขึ้น 50% ครูสามารถสร้างนวัตกรรม การสอนใหม่ ๆ ได้ปีละ 2 ชิ้น ลดเวลาเตรียมการสอนได้ 30% นักเรียนบกพร่องทางการอ่านมีทักษะดีขึ้น 70% และนักเรียนพิการมีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.5 เกรด ขณะเดียวกันยังพบว่าครูมีความมั่นใจ ในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลมากขึ้น นักเรียนปกติมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษ และเกิดวัฒนธรรมความร่วมมือในโรงเรียนอย่างเข้มแข็ง

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสนับสนุนงบประมาณ และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลจากผู้บริหาร 2) การใช้ข้อมูลจริงและเทคโนโลยีเป็นฐานในการวางแผน และติดตามผล 3) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และ PLC ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพครู 4) การระดมทุน

และการมีส่วนร่วมของชุมชน 5) การมีบุคลากรเฉพาะทาง เช่น ครูการศึกษาพิเศษและนักกิจกรรมบำบัด และ 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก และองค์กรท้องถิ่น

4. อุปสรรคและการแก้ไข

แม้จะมีความสำเร็จ แต่ยังพบอุปสรรค เช่น ครูบางคนขาดทักษะด้านเทคโนโลยี หรือขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล โรงเรียนบางแห่งยังขาดแคลนงบประมาณ หรืออุปกรณ์เฉพาะทาง การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ทำได้โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบ Mentoring และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อระดมทรัพยากรและองค์ความรู้

5. แนวทางการพัฒนาในอนาคต

แต่ละโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องที่สอดคล้องกับบริบทของตน เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับบันทึกและติดตามพัฒนาการนักเรียนแบบ Real-time การจัดทำคลังสื่อดิจิทัลร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน การขยายการใช้ AI และเทคโนโลยีเพื่อสร้างแบบฝึกหัดอัตโนมัติ การจัดค่ายเทคโนโลยีและกิจกรรมบูรณาการศิลปะ การสร้างสวนสาธารณะการเรียนรู้ และกิจกรรมศิลปะไร้ขีดจำกัด การวางแผนความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและองค์กรภายนอก เพื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้

6. องค์ความรู้และบทเรียนสำคัญ

1) การออกแบบกระบวนการนิเทศตามบริบทเฉพาะ: โรงเรียนต้องปรับกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับทรัพยากรและความต้องการของตนเอง เช่น การใช้ระบบพี่เลี้ยง ในโรงเรียนขนาดเล็ก หรือการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในโรงเรียนที่มีโครงสร้างพื้นฐานพร้อม

2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้แบบครอบคลุมและลดอคติทางสังคม

3) การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐาน: เทคโนโลยีช่วยลดภาระงานครู และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการออกแบบแผนการสอน การติดตามพัฒนาการ และการประเมินผล

4) การพัฒนาครูอย่างยั่งยืน: ระบบ Mentoring และ PLC ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง พร้อมสร้างแรงจูงใจผ่านรางวัลและการยกย่องครูต้นแบบ

5) การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม: การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยให้ทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม

อภิปรายผล

1. จากผลศึกษาความต้องการการจัดการเรียนรวมที่ส่งผลต่อความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นผู้สอนโดยตรง (67.19%) มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี (62.50%) และเชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ (79.69%) แต่ยังขาดสื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง เทคนิคการสอนที่ตอบโจทย์นักเรียนที่มีความต้องการหลากหลาย และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนแออัดและขาดอุปกรณ์ช่วยสอน นอกจากนี้ ครูต้องการการนิเทศที่มุ่งพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) การสนับสนุนเครื่องมือดิจิทัล และการมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษเพื่อออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับศักยภาพนักเรียน และผลการวิจัยการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 พบว่าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความต้องการการพัฒนาการนิเทศในระดับสูงในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวัตถุประสงค์การนิเทศที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงสุด (4.70, SD = 0.52) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman (1990) ที่ระบุว่าการนิเทศเชิงสร้างสรรค์และการโค้ชซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพครูผ่านกระบวนการสะท้อนในการปฏิบัติ (Reflective Practice) และสนับสนุนการเรียนรู้เชิงสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีของ Piaget (1977) และ Vygotsky (1978) ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพผ่านการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญ (Zone of Proximal Development) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Florian & Black-Hawkins (2011) ในต่างประเทศที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบครอบคลุม (Inclusive Pedagogy) และการวิจัยในประเทศไทยของ สลิตยพงษ์ แก้วบัวดี (2563) ที่เน้นการพัฒนารูปแบบการนิเทศเชิงระบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในโรงเรียนเรียนรวม ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ผ่าน 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) เกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) และการนิเทศแบบออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลตามแนวคิดของ Robinson (2018) ทั้งนี้ ผลวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการการพัฒนาการนิเทศเชิงระบบเพื่อสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่อง การนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 1 พบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ

แนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศในหลายมิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ใน 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ด้านเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) มีผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธภรณ์ นาคดี (2563) ที่พบว่าการนิเทศแบบโค้ชซึ่งสามารถเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูจากระดับปานกลาง (2.88) เป็นระดับดีมาก (4.26) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Florian & Black-Hawkins (2011) ที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Inclusive Pedagogy ที่ครูต้องสามารถปรับแผนการสอนตามศักยภาพและความต้องการเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน 2) ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ผลการวิจัยพบว่า ครูและผู้บริหารต้องการการปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร ชูเชิด (2564) ที่เน้นการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้รวมในโรงเรียนเครือข่ายคุณภาพการศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และงานวิจัยของ Fullan (2007) ที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกผ่านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Curriculum and Pedagogy) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความหลากหลายของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิดา สุขสมบูรณ์ (2565) ที่พบว่าการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับครูระดับประถมศึกษา สามารถเพิ่มศักยภาพการสอนได้ถึงระดับดีมาก (4.50) รวมถึงงานวิจัยของ Florian & Black-Hawkins (2011) ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Differentiated Instruction และการออกแบบหลักสูตรแบบ Universal Design for Learning (UDL) 4) ด้านการจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย (Learning Tools & Technology Integration) ครูต้องการการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinson (2018) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการนิเทศเชิงโค้ชชิ่ง (Coaching-Based Supervision) และการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน 5) ด้านการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร (Clear Policy and Resource Allocation) ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดนโยบายการนิเทศที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fullan (2007) ที่กล่าวถึงการสนับสนุนเชิงนโยบายและการพัฒนาระบบนิเทศเชิงระบบเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเชิง

ระบบ (Digital Supervision) ผลการวิจัยพบว่าการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการนิเทศช่วยให้ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Robinson (2018) และ Fullan (2007) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการนิเทศแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง และ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Professional Learning Community (PLC) ของ DuFour et al. (2004) และงานวิจัยของ Fullan (2007) ที่เน้นการเสริมสร้างความร่วมมือผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศ 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (2) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (3) การพัฒนาหลักสูตรยืดหยุ่น (4) การจัดหาเครื่องมือและสื่อ (5) การสร้างนโยบายสนับสนุน (6) การใช้เทคโนโลยี และ (7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่ง 7 องค์ประกอบหลักนั้น มีความเหมาะสมและประสิทธิภาพสูง เนื่องจากสอดคล้องกับทฤษฎีการนิเทศเชิงระบบ (Systematic Supervision) และแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม (Inclusive Education) ทั้งในบริบทไทยและสากล ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามหลักการทางการศึกษาดังนี้

1) การพัฒนาทักษะการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP)

งานวิจัยของ Vygotsky (1978) ทฤษฎี โซนพัฒนาการใกล้เคียง (ZPD) ศึกษาการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยระบุว่าผู้เรียนจะพัฒนาศักยภาพได้สูงสุดเมื่อได้รับการสนับสนุนจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ZPD ของผู้เรียนแต่ละคน ช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Florian & Black-Hawkins (2011): ศึกษาการสอนแบบ Inclusive Pedagogy ในโรงเรียนประถมศึกษาของอังกฤษ กับกลุ่มตัวอย่างครู 50 คน พบว่าการปรับรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความหลากหลายของผู้เรียน ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธวรรณ นาคดี (2563) วิจัยเรื่อง การนิเทศเชิงโค้ชซึ่งเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล โดยทดลองใช้กระบวนการโค้ชชิ่งกับครู 30 คน ในโรงเรียนขยายโอกาส ผลการวิจัยพบว่าครูสามารถออกแบบ IEP ได้อย่างแม่นยำ และวิเคราะห์ความต้องการผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ดีขึ้น

2) การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) สอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget (1977) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development Theory) และแนวคิด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Environment) โดยศึกษาบทบาทของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operational Stage) และการคิดเชิงนามธรรม (Formal Operational Stage) สังเกตพฤติกรรมเด็กผ่านการทดลองทางจิตวิทยา เช่น การทดลองอนุรักษ์ (Conservation Experiments) เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการด้านการคิดรวบยอด (Conceptual Thinking) การเรียนรู้เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนต้องมีโอกาส ลงมือทำ (Active Learning) และ ทดลอง (Experimentation) เพื่อสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ควร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งคำถาม สำรวจ และแก้ปัญหา โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) แทนการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเล่น (Play) และกิจกรรมกลุ่มช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ศึกษาผลกระทบของ PLC ต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียน ศึกษากรณีศึกษาโรงเรียน 100 แห่งในแคนาดา โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครู ผู้บริหาร และชุมชน เป็นเวลา 2 ปี ผลการวิจัย โรงเรียนที่ใช้ PLC มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เห็นได้ชัด เช่น ลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างห้องเรียน ผ่านการแบ่งปันทรัพยากรและเทคนิคการสอน เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน จากการออกแบบกิจกรรมร่วมกันของครู ครูใน PLC มีแนวโน้มพัฒนานวัตกรรมการสอน มากกว่าครูที่ทำงานแบบแยกตัว เนื่องจากได้รับ Feedback จากเพื่อนร่วมงานชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการออกนโยบายการศึกษา ทำให้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ 1. งานวิจัยของสุมาลี ชัยเจริญ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษาจากการทดลองออกแบบห้องเรียนที่เน้นการลงมือทำ (Active Learning) ในโรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มและการทดลองวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้าน การคิดวิเคราะห์ และ ความคิดสร้างสรรค์ สูงขึ้น 35% ครูเปลี่ยนบทบาทเป็น ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มากขึ้น โดยลดการบรรยายหน้าชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ ว่องวานิชย์ (2562) ได้ศึกษาผลของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนชนบท จากการสร้าง PLC ในโรงเรียนขนาดเล็ก 10 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษ โดยให้ครู ผู้บริหาร และชุมชนร่วมกันออกแบนโยบายการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนลดความเหลื่อมล้ำระหว่างห้องเรียนด้วยการแบ่งปันสื่อการสอนและเทคนิคใหม่ๆ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น เนื่องจากครูใช้วิธีการสอน

ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรัญ มุลคำ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยคือนำแนวคิด Constructionism (การเรียนรู้ผ่านการสร้างชิ้นงาน) มาใช้ในโรงเรียนมัธยม 3 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น เช่น การสร้างแบบจำลองระบบนิเวศจากวัสดุรีไซเคิล ครูใช้กระบวนการ Scaffolding เพื่อช่วยผู้เรียนพัฒนาชิ้นงานอย่างเป็นขั้นตอน

3) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Curriculum and Pedagogy) งานวิจัยของ CAST (2011) ได้พัฒนาแนวคิด Universal Design for Learning (UDL) โดยทดลองออกแบบหลักสูตรที่เน้นความหลากหลายของผู้เรียน 3 ด้าน ได้แก่ การนำเสนอเนื้อหา การแสดงออก และการมีส่วนร่วม พบว่าหลักสูตรแบบ UDL ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนกลุ่มหลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิดา สุขสมบูรณ์ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับครู 40 คน พบว่าหลักสูตรยืดหยุ่นตามแนว UDL ช่วยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทย์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยคือของ พิชญาภา วัฒนะกุล (2564) เรื่อง “การประยุกต์ใช้ UDL ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้เรียนพิการทางการได้ยิน” ซึ่งมุ่งศึกษาการออกแบบบทเรียนดิจิทัลที่รองรับความหลากหลายทางประสาทสัมผัส โดยใช้เทคโนโลยีคำบรรยายแบบเรียลไทม์และสื่อภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น 35% และสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้ เทียบเท่ากับผู้เรียนทั่วไป ชี้ให้เห็นว่า UDL ช่วยลดข้อจำกัดทางการสื่อสารและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เท่าเทียม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา แก้วมณี และคณะ (2563) เรื่อง “ผลการนิเทศแบบร่วมมือต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลัก UDL ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล” มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะครูในโรงเรียนชนบท ผ่านการนิเทศเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาชี้ว่า ครู 85% สามารถออกแบบแผนการสอนที่ยืดหยุ่นโดยใช้หลัก UDL ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่ขาดแคลนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา นอกจากนี้งานวิจัยของ Rao & Meo (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้การออกแบบสากลเพื่อการเรียนรู้ในการออกแบบบทเรียนตามมาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการ UDL กับการสอนตามมาตรฐานการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครูสามารถออกแบบบทเรียนที่ยืดหยุ่นโดยคงความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2561) ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ย การปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน ส่วนค่าเฉลี่ย ระดับความ ต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน และเมื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่าง ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน 2) รูปแบบ การบริหารจัดการเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1. ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร 2. ด้านการบริหารการจัดสภาพแวดล้อม 3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และ 4. ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ส่วนใน การพิจารณาคำตรรกษความต้องการ (PNI) 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน ปรากฏว่า ด้านการจัดการ ความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ได้แก่ โรงเรียนมุ่งเน้นเป็นผู้นำในด้าน การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน บทบาทของ บุคลากร และรูปแบบการจัดการเรียนรวม และโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ในการจัดการเรียนรวม ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ด้านการบริหารการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนเอื้ออำนวยต่อบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน โรงเรียนจัดการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน และโรงเรียนมีการประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษาในการจัดการเรียนรวม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่ โรงเรียนมีการจัด กระบวนการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการ พิเศษและนักเรียนเรียนรวมได้เรียนรู้และมีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนปกติ โรงเรียน จัดระบบการรับสมัครการจัดเข้าชั้นเรียนของ นักเรียนเรียนรวมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โรงเรียน มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีการ ในการจัดกิจกรรมที่เป็นรูปแบบเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง ในการเรียนรู้ ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งกรรมการสถานศึกษา โรงเรียน เน้นคุณภาพการทำงานและโรงเรียน ใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กเรียนรวมในการส่งเสริมเรียนรู้ และพัฒนา

4) การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย (Learning Tools & Technology Integration) การจัดหาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และการบูรณาการเทคโนโลยี ในการศึกษาพิเศษมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับ การสร้างความเท่าเทียม ทางการศึกษา และ การตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนพิเศษ ดังนี้ 1) ความสำคัญ ต่อการศึกษาพิเศษเสริมสร้างการเข้าถึงการเรียนรู้: เครื่องมือดิจิทัล เช่น ซอฟต์แวร์แปลงข้อความ เป็นเสียง (Text-to-Speech) อุปกรณ์สื่อสารทางเลือก (AAC) และแอปพลิเคชันปรับการรับรู้ทางประสาท สัมผัส ช่วยลดอุปสรรคสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว หรือภาวะการเรียนรู้เฉพาะ (เช่น ดิสเล็กเซีย) ปรับการเรียนรู้ให้เป็นรายบุคคล: เทคโนโลยี ช่วยออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพและจังหวะการเรียนรู้ของแต่ละคน เช่น แพลตฟอร์ม

การเรียนรู้แบบปรับตัว (Adaptive Learning) ที่วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเพื่อเสนอเนื้อหาและแบบฝึกหัดที่เหมาะสมส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ: สื่อมัลติมีเดีย เช่น เกมเชิงการศึกษา หรือ VR/AR ช่วยดึงดูดความสนใจผู้เรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น (ADHD) หรือออทิสติก ให้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์เชิงประสาทสัมผัส เนื่องจากข้อกำหนดทางกฎหมาย: กฎหมายการศึกษาระดับนานาชาติ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับผู้พิการ (IDEA) ของสหรัฐอเมริกา และ พระราชบัญญัติการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ของไทย ระบุว่า ผู้เรียนพิการต้องได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: ผู้เรียนพิเศษมักเผชิญข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากร การใช้เทคโนโลยีช่วยลดช่องว่างนี้ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลหรือชุมชนขาดแคลน ความเชื่อมโยงกับหลักการหรือแนวคิดประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดสำคัญ 3 ด้าน คือ (1) Universal Design for Learning (UDL) โดย CAST หลักการออกแบบการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตั้งแต่ต้น (Multiple Means of Engagement, Representation, Action & Expression) ความเชื่อมโยงเทคโนโลยีสนับสนุน UDL โดยตรง เช่น การนำเสนอเนื้อหาหลายรูปแบบ (วิดีโอพร้อมคำบรรยาย ภาพอินโฟกราฟิก) การแสดงออกผ่านเครื่องมือดิจิทัล (ใช้เสียงพูดแทนการเขียน ใช้โปรแกรมสร้างแผนภูมิความคิด) การมีส่วนร่วมผ่านเกมหรือสถานการณ์เสมือนจริง สอดคล้องกับทฤษฎี Constructionism ของ Seymour Papert โดยยึดหลักการผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านการลงมือทำและสื่อเชิงรูปธรรม ความเชื่อมโยงเทคโนโลยีเช่น หุ่นยนต์โปรแกรมได้ (Robot Kit) หรือโปรแกรม Scratch ช่วยให้ผู้เรียนพิเศษเรียนรู้ผ่านการทดลองและสร้างชิ้นงานได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยความบกพร่องทางกายภาพผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ วิไลพร จันทรวงศ์ (2563) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดล TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ในการพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบเกมดิจิทัลสำหรับการสอนภาษาไทย โดยกลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนภาษาไทยจำนวน 50 คนในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเริ่มจากการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการบูรณาการโมเดล TPACK ที่เน้น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี (เช่น Scratch, Kahoot และ Classcraft) ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเนื้อหา จากนั้นครูได้ออกแบบและทดลองใช้เกมดิจิทัล เช่น เกมล่าคำศัพท์และเกมตอบคำถามเชิงแข่งขัน ผลการวิจัยพบว่าครู 80% สามารถออกแบบเกมได้อย่างสร้างสรรค์ และระดับ Engagement ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น 30% พร้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 60% เป็น 82% ปัจจัยความสำเร็จมาจากการสนับสนุนของชุมชนการเรียนรู้ (PLC) และการใช้แพลตฟอร์มฟรีที่ลดข้อจำกัดด้านงบประมาณงานวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิด Constructionism ของ Papert และเสนอแนะให้ขยายการวิจัยไปยังกลุ่ม

สาระการเรียนรู้อื่น รวมถึงการพัฒนาคลังเกมดิจิทัลแบบเปิดและการอบรม TPACK อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

5) การพัฒนานโยบายและการจัดสรรทรัพยากร (Clear Policy and Resource Allocation) มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Deming (1986) เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาเชิงระบบ (Systems Theory) เน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ระบบการศึกษาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบการศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องเชื่อมโยง 4 องค์ประกอบหลัก 1) นโยบายที่ชัดเจน: การกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา เช่น การฝึกอบรมครูประจำปีเพื่อเพิ่มพูนทักษะการสอนและการใช้เทคโนโลยี 2) การจัดสรรงบประมาณตรงจุด: การลงทุนในเทคโนโลยีการศึกษา อุปกรณ์การเรียนรู้ และทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การติดตามผลแบบต่อเนื่อง (Continuous Monitoring): การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ และ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน: การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนอย่างยั่งยืน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้องค์กรที่ใช้ Systems Theory มีอัตราความล้มเหลวลดลง 50% เนื่องจากสามารถปรับตัวและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของ Fullan (2007) เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน 200 แห่งในแคนาดา เน้นการเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร และผลลัพธ์การเรียนรู้ การติดตามโรงเรียนในแคนาดาเป็นเวลา 5 ปี ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โรงเรียนที่จัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดหาอุปกรณ์ไอที หนังสือเรียนดิจิทัล และการสนับสนุนการเรียนรู้แบบดิจิทัล มีคะแนน PISA สูงกว่าโรงเรียนทั่วไปถึง 15% การฝึกอบรมครูปีละ 2 ครั้ง ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสอนและการออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยลดช่องว่างทักษะการสอนได้ถึง 40% ผลลัพธ์ที่ได้คือ โรงเรียนที่ใช้แนวทางนี้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและพัฒนาคุณภาพการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร ศรีสวัสดิ์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษผ่านการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยี ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลังการใช้งาน และศึกษาผลของการฝึกอบรมครูผู้ช่วยและการสนับสนุนทรัพยากรต่อการจัดการชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนเรียนรวม 15 แห่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ครูการศึกษาพิเศษ 45 คน ครูผู้ช่วย 30 คน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 120 คน (กลุ่มบกพร่องทางการเรียนรู้ ออทิสติก สมาธิสั้น) เก็บข้อมูลคะแนนสอบ

ก่อน-หลัง และแบบประเมินพฤติกรรม สัมภาษณ์ครูและสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น 30% เทคโนโลยีหลักที่ใช้แอปพลิเคชันช่วยสอนเฉพาะทาง เช่น แอปฝึกโฟนิกส์สำหรับนักเรียนดิสเล็กเซีย อุปกรณ์ปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น หูฟังลดเสียงรบกวนสำหรับนักเรียนสมาธิสั้น ทักษะการอ่าน: คะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 45% เป็น 75% ทักษะคณิตศาสตร์พื้นฐาน: คะแนนเฉลี่ยเพิ่มจาก 50% เป็น 80% การจัดการชั้นเรียนดีขึ้น 40% กิจกรรมฝึกอบรมครูผู้ช่วย Workshop การใช้เทคโนโลยีช่วยสอน: เน้นการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลอย่าง Kahoot และ Quizlet เทคนิคจัดการพฤติกรรม การใช้ระบบรางวัล (Token Economy) และการแบ่งกลุ่มกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา ธรรมรักษ์ (2564) ศึกษาเรื่อง “การจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ใช้นวัตกรรมดิจิทัลรองรับนักเรียนหูหนวก วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้สื่อดิจิทัล และศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้เรียน โดยทดลองกับนักเรียนหูหนวก 60 คน และครูผู้สอน 20 คน จากโรงเรียนเฉพาะความพิการ 4 แห่ง ด้วยการออกแบบสื่อดิจิทัล เช่น แอปแปลภาษามือเป็นข้อความทันที และ บทเรียนวิดีโอพร้อมคำบรรยายและภาษามือ ซึ่งใช้ทดลองเป็นเวลา 6 เดือน ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น 35% โดยทักษะภาษาไทยด้านการอ่าน คำพื้นฐานเพิ่มจาก 40% เป็น 75% และความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น 50% ขณะที่ แอปฝึกเขียนผ่านการสะกดคำด้วยภาษามือช่วยลดเวลาเรียนรู้ลง 30% นอกจากนี้ ครู 90% เห็นว่าสื่อดิจิทัลลดภาระการเตรียมการสอน และนักเรียน 85% รายงานว่าสื่อช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น พร้อมกันนี้ยังมีการพัฒนานวัตกรรมเสริม เช่น ห้องเรียนเสมือนจริง ที่อนุญาตให้บททบทวนบทเรียนผ่านวิดีโอปรับความเร็วได้ และ ระบบตรวจสอบความคืบหน้าอัตโนมัติ เพื่อช่วยครูปรับแผนการสอนตามข้อมูลผู้เรียน งานวิจัยนี้สรุปว่าศูนย์นวัตกรรมฯ ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เท่าเทียม พร้อมขอเสนอแนะให้พัฒนาสื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระและขยายความร่วมมือกับองค์กรเทคโนโลยี เพื่อยกระดับนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนความสำคัญของการจัดสรรทรัพยากรและนโยบายที่ชัดเจนในการออกแบบการสอนตอบโจทย์ความต้องการพิเศษ พร้อมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชนและผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

6) การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเชิงระบบ (Digital Supervision) การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศเชิงระบบ (Digital Supervision) ในบริบทของการศึกษาพิเศษหรือการศึกษาแบบเรียนรวมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย และตอบโจทย์การบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถอธิบายเหตุผลและหลักการที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้ การเข้าถึงและปรับตัวตามความต้องการเฉพาะบุคคล ผู้เรียนพิเศษมีความต้องการการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น การสื่อสารทางเลือก การปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับ

ภาวะบกพร่อง เทคโนโลยีช่วยให้ครูหรือผู้นิเทศสามารถออกแบบเครื่องมือสนับสนุนได้อย่างรวดเร็ว เช่น แพลตฟอร์มติดตามพัฒนาการแบบเรียลไทม์ (Real-time Monitoring) ระบบวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (Learning Analytics) เพื่อปรับการสอนตามความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ลดข้อจำกัดด้านเวลาและพื้นที่ การนิเทศเชิงระบบผ่านเทคโนโลยีช่วยให้ครูในพื้นที่ห่างไกล หรือโรงเรียนขาดแคลนทรัพยากรได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญได้ทันทีผ่านวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ หรือแชทบอต ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการสอน เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม การศึกษาพิเศษจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย (ครู ผู้ปกครอง นักบำบัด) เทคโนโลยีช่วยสร้างช่องทางสื่อสารกลาง เช่น Cloud-based Platforms ที่เก็บข้อมูลผู้เรียน แผนการสอน และบันทึกความคืบหน้าไว้ในที่เดียวกันการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องระบบนิเทศดิจิทัลช่วยให้ครูเข้าถึงแหล่งเรียนรู้แบบออนดีมานด์ (On-demand) เช่น คลังวิดีโอเทคนิคการสอน คอร์สอีเลิร์นนิ่ง หรือเวิร์กช็อปเสมือนจริง เพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน เช่น การใช้เครื่องมือช่วยสื่อสาร (AAC) ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารัตน์ สิริธิตสม (2562) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม ผลการศึกษา งานวิจัยนี้เน้นการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศและการสอนสำหรับโรงเรียนเรียนรวม โดยพบว่าการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันช่วยในการนิเทศและการติดตามผลการเรียนรู้ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการนิเทศและการสอน โดยการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ และแอปพลิเคชันเพื่อช่วยในการนิเทศและติดตามผลการเรียนรู้ ผลการศึกษพบว่าการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเทคโนโลยีช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น ทั้งยังสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้แบบเรียลไทม์ ส่งผลให้การสอนมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) มีความสำคัญต่อการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีความสอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษาหลายแขนง และเป็นแนวทางที่สำคัญในการสนับสนุนการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 เพราะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาแบบเรียนรวม เนื่องจากช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สนับสนุน

การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์: ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับข้อมูลใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา: ช่วยให้โรงเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community): ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในแนวคิดของการศึกษาสำหรับทุกคน (Education for All) การให้คำปรึกษาและพัฒนาศักยภาพครู: การทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จะช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้ดีขึ้น การเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและชุมชน: เพื่อให้เกิดการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แนวคิดที่สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัย Vygotsky's Sociocultural Theory (1978) แนวคิดของการเรียนรู้เชิงสังคม (Social Constructivism) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์และการสนับสนุนจากผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรวมที่เน้นการสนับสนุนจากเครือข่ายทางสังคม Bandura's Social Learning Theory (1986) เน้นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการมีแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนการศึกษา ร่วม ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2561) ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน ส่วนค่าเฉลี่ย ระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งในประเด็นย่อยและภาพรวมของด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ปรากฏว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน 2) รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร 2) ด้านการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม 3) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และ 4) ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน

3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ หลังทดลองใช้ใน 3 โรงเรียน พบว่า ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 ซึ่งอยู่ในระดับ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศดังกล่าวมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับในการนำไปใช้ในบริบทของโรงเรียนเรียนรวมในรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนานโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากร ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด

ที่ 4.72 แสดงให้เห็นว่า การมีนโยบายที่ชัดเจนและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.70$) และ ด้านการส่งเสริมด้านประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{x} = 4.70$) สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมและจัดหาเครื่องมือที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะในโรงเรียนเรียนรวมที่มีความหลากหลายของผู้เรียน ส่วนที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.52$) แม้จะอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน แต่ก็อาจสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานหรือทักษะในการใช้เทคโนโลยีของครูบางส่วน ซึ่งอาจเป็นจุดที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากการประเมินความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27/5) โดยเฉพาะด้านการวางแผนการสอนเชิงรุก และการใช้นวัตกรรม เช่น แอปพลิเคชันติดตามพัฒนาการนักเรียน ส่วนนักเรียนมีพัฒนาการชัดเจน เช่น อ่านคล่องขึ้น 70% พฤติกรรมสงบลง 40% และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.5 นอกจากนี้โรงเรียนยังปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น สร้างมุมสงบและห้องน้ำผู้พิการ รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมเจตคติเชิงบวกระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนพิการผลการวิจัยดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลัก 3 ทั้งนี้เพราะการพัฒนาสมรรถนะครูผ่านการนิเทศเชิงระบบทำให้ครูมีความพึงพอใจสูง (ค่าเฉลี่ย 4.27) เนื่องจากรูปแบบการนิเทศช่วยให้ครูได้รับ เครื่องมือปฏิบัติจริง เช่น แอปติดตามพัฒนาการนักเรียน และการฝึกอบรมเชิงรุก (Active Coaching) ที่ไม่ใช่การสั่งการจากบนลงล่างการปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงกายภาพและสังคม พัฒนาการนักเรียน เช่น อ่านคล่องขึ้น 70% และพฤติกรรมสงบลง 40% เกิดจากปัจจัยมุมสงบ (Sensory Corner): ช่วยลดความเครียดสำหรับนักเรียนออทิสติกหรือสมาธิสั้น ห้องน้ำผู้พิการ: สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเข้าถึงได้กิจกรรมส่งเสริมเจตคติเชิงบวก: ลดการกลั่นแกล้งและสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มนักเรียน การบูรณาการนวัตกรรมและข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.5 เกิดจากการใช้ข้อมูลจากแอปพลิเคชันติดตามพัฒนาการมาปรับการสอนแบบ Real-time และออกแบบกิจกรรมซ่อมเสริม การนิเทศเชิงปฏิบัติการ ที่ไม่เน้นการตรวจสอบ แต่เน้นการสนับสนุนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งดิจิทัลและกายภาพที่คำนึงถึงความหลากหลาย (ตามหลัก UDL) การใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven) ในการปรับการสอน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ที่ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาแบบแม่นยำซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิดา สุขสมบูรณ์ (2565) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่า การนิเทศที่ผสมผสานเทคโนโลยี (เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์)

ช่วยให้ครูออกแบบการสอนตอบโจทย์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับการใช้แอปพลิเคชันติดตามพัฒนาการในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับอนุชา แก้วมณี และคณะ (2563) เรื่อง ผลการนิเทศแบบร่วมมือต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลัก UDL พบว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วมช่วยเพิ่มทักษะครู 85% โดยเฉพาะการวางแผนการสอนที่ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับพิชญภา วัฒนะกุล (2564) เรื่อง การประยุกต์ใช้ UDL ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้เรียนพิการทางการได้ยิน พบว่า การปรับสภาพแวดล้อมดิจิทัลและกายภาพช่วยเพิ่ม Engagement 35% สอดคล้องกับงานวิจัยสุวรรณา ใจมั่น และคณะ (2562) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นตามหลัก UDL เพื่อส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 ชีว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความหลากหลายส่งผลให้คะแนนการแก้ปัญหาของนักเรียนเพิ่มขึ้น นพพร ศรีสวัสดิ์ (2563) เรื่อง การพัฒนาระบบสนับสนุนครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม พบว่า การใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์นักเรียนพิเศษ 30% วิไลพร จันทรวงศ์ (2563) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้โมเดล TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ในการพัฒนาสมรรถนะครูในการออกแบบเกมดิจิทัลสำหรับการสอนภาษาไทย โดยกลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนภาษาไทยจำนวน 50 คนในจังหวัดนครราชสีมา การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยเริ่มจากการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการบูรณาการโมเดล TPACK ที่เน้น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านการสอน และความรู้ด้านเนื้อหา จากนั้นครูได้ออกแบบและทดลองใช้เกมดิจิทัล เช่น เกมล่าคำศัพท์และเกมตอบคำถามเชิงแข่งขัน ผลการวิจัยพบว่าครู 80% สามารถออกแบบเกมได้อย่างสร้างสรรค์ และระดับ Engagement ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น 30% พร้อมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 60% เป็น 82% ปัจจัยความสำเร็จมาจากการสนับสนุนของชุมชนการเรียนรู้ (PLC) และการใช้แพลตฟอร์มฟรีที่ลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ งานวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิด Constructionism ของ Papert และเสนอแนะให้ขยายการวิจัยไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น รวมถึงการพัฒนาคลังเกมดิจิทัลแบบเปิดและการอบรม TPACK อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

ผลการถอดบทเรียนการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

บทเรียนสำคัญคือ ความสำเร็จขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ (2) การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อออกแบบการสอน (3) การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านระบบพี่เลี้ยงและ PLC (Professional Learning Community) ส่วนแนวทางพัฒนาต่อไป

คือขยายการใช้ AI สร้างแบบฝึกหัดอัตโนมัติ พัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบำบัด และสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้รวมให้ยั่งยืนและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ที่ผลการถอดบทเรียนการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดพิจิตร เขต 1 สะท้อนความสำเร็จจากหลักการและแนวคิดทางการศึกษาที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1. การออกแบบกระบวนการนิเทศตามบริบทเฉพาะ

หลักการสำคัญที่สนับสนุนผลสำเร็จนี้คือ ทฤษฎี Situated Learning (Lave & Wenger, 1991) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านบริบทจริง และ แนวคิด Differentiated Supervision (Glatthorn, 1997) ที่เชื่อว่าการนิเทศต้องปรับตามความต้องการเฉพาะของครูและโรงเรียน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ร่วมกับ PLC (Professional Learning Community) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ชุมชนปฏิบัติการทางวิชาชีพ (Community of Practice) ของเวนเจอร์ ที่เชื่อว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานช่วยสร้างนวัตกรรมได้จริง ส่วนโรงเรียนที่มีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลใช้ข้อมูลขับเคลื่อนการสอน (Data-Driven) ตามหลัก Evidence-Based Practice ที่เน้นการตัดสินใจบนฐานข้อมูล

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

แนวคิดหลักคือ ทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ของพุนัม (Putnam, 2000) ที่มองว่าเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรเป็นทรัพยากรสำคัญในการแก้ปัญหา การระดมทุนจากภาคเอกชนและจัดกิจกรรมสร้างเจตคติเชิงบวกร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับหลัก Inclusive Education ของ UNESCO ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ นอกจากนี้ การประชุม IEP (Individualized Education Program) ร่วมกับผู้ปกครองยังสะท้อนแนวคิด ครอบครัวยเป็นหุ้นส่วนการเรียนรู้ (Family-School Partnership) ซึ่งงานวิจัยของ Epstein (2018) พบว่าการร่วมมือระหว่างบ้าน-โรงเรียนช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์นักเรียนได้ 25%

3. การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นฐาน

ผลสำเร็จนี้ตั้งอยู่บนหลัก Universal Design for Learning (UDL) ของ CAST (2011) ที่ออกแบบการเรียนรู้ผ่าน 3 หลักการคือ การนำเสนอเนื้อหาหลายรูปแบบ (Multiple Means of Representation) การมีส่วนร่วมผ่านทางเลือกต่าง ๆ (Multiple Means of Engagement) และการแสดงออกอย่างหลากหลาย (Multiple Means of Action & Expression) เช่น การใช้ AR/VR สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ปรับได้ตามความต้องการผู้เรียน นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Learning Analytics สอดคล้องกับแนวคิด Data-Driven Decision Making (DDDM) ที่ช่วยครูปรับการสอนเชิงรุกได้แม่นยำ

4. การพัฒนาครูอย่างยั่งยืน

หลักการสำคัญคือ Professional Learning Community (PLC) ของฮอร์ด (Hord, 1997) ที่เชื่อว่าการพัฒนาครูต้องเกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน และ ทฤษฎี Andragogy (Knowles, 1984) ที่เน้นการพัฒนาผู้ใหญ่ผ่านประสบการณ์ตรงและการแก้ปัญหาในบริบทจริง เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ซึ่งงานวิจัยของ Darling-Hammond (2017) พบว่าการพัฒนาครูแบบต่อเนื่องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน 40%

5. การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

แนวคิดหลักคือ Ecological Systems Theory (Bronfenbrenner, 1979) ที่มองว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมส่งผลต่อการเรียนรู้โดยตรง การจัดมุมสงบและห้องน้ำผู้พิการ สะท้อนหลัก Universal Design (UD) ที่ออกแบบพื้นที่ให้ทุกคนใช้ได้โดยไม่ต้องปรับตัว ขณะที่กิจกรรมส่งเสริมเจตคติเชิงบวกร่วมกับนักเรียนปกติสอดคล้องกับ ทฤษฎี Contact Hypothesis (Allport, 1954) ที่พบว่าการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกลุ่มต่างลักษณะลดอคติได้ ซึ่งหลักการสนับสนุนผลสำเร็จ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เพียงเกิดจากเครื่องมือหรือเทคนิค แต่ตั้งอยู่บนฐานทฤษฎีการศึกษาที่ลึกซึ้ง ดังนั้นการปรับกระบวนการตามบริบท (Situating Learning + Differentiated Supervision) การสร้างเครือข่ายความไว้วางใจ (Social Capital + Family-School Partnership) การออกแบบด้วยข้อมูลและนวัตกรรม (UDL + DDDM) การพัฒนาครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ (PLC + Andragogy) การออกแบบสภาพแวดล้อมเชิงระบบนิเวศ (Ecological Systems + Universal Design) หลักการเหล่านี้ร่วมกันสร้าง "ระบบนิเวศการเรียนรู้" ที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ครู ผู้เรียน ไปจนถึงชุมชน ทำให้การศึกษาครอบคลุมไม่ใช่แค่แนวคิด แต่กลายเป็นปฏิบัติการที่เห็นผลเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการนิเทศไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการนิเทศ โดยพัฒนา แพลตฟอร์มอัจฉริยะ ที่ใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินความต้องการครู และสร้าง Dashboard ติดตามผลแบบเรียลไทม์ พร้อมเสริมทักษะการสอนผ่าน Virtual Reality (VR) และคลังสื่อดิจิทัลแบบปรับปรุงได้ ขยายผลด้วยการสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้เชิงลึก ที่เชื่อมโยงครู ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปกครองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ใช้ Generative AI ให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล และวิเคราะห์ความต้องการชุมชนผ่าน Social Listening นอกจากนี้

ต้องออกแบบ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Inclusive EdTech ด้วย IoT Sensors และ Digital Assistive Tools ที่รองรับผู้เรียนพิการทุกประเภท พัฒนาหลักสูตรดิจิทัลแบบปรับตัวได้ (Adaptive Learning) และส่งเสริมความยั่งยืนผ่าน โมเดล 4Ps (รัฐ-เอกชน-ประชาชน-วิชาการ) โดยจัดทำ MOU กับภาคธุรกิจ สร้างกองทุนการศึกษา และผลักดันนโยบายระดับชาติควบคู่กับการตั้ง Sandbox โรงเรียนต้นแบบในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้การจัดการเรียนรวมเป็นไปตามเป้าหมาย Thailand 4.0 อย่างเป็นระบบ ครอบคลุม และยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยเพื่อให้มีความยั่งยืนสถานศึกษาควรขยายผลรูปแบบการนิเทศด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลและนโยบายสมัยใหม่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบ Hybrid (ออนไลน์และออนไลน์) โดยใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลการนิเทศ เพื่อออกแบบหลักสูตรเฉพาะกลุ่มโรงเรียน จัดทำ คู่มือดิจิทัล Interactive ที่รวบรวมตัวอย่างจริง (Case Study) และเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มคลังข้อมูล (Data Repository) เพื่อลดความคลาดเคลื่อนขยายเครือข่ายไปยังโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล ผ่านระบบออนไลน์ พร้อมติดตามผลแบบ Real-Time ด้วย Dashboard

3. สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสนับสนุนครูด้วยนวัตกรรมและชุมชนการเรียนรู้ ควรมีการต่อยอดการใช้แอปพลิเคชัน SET Helper ด้วยการผสาน AI Coach เพื่อให้คำแนะนำการสอนแบบ Personalized สร้าง ระบบMentorship แบบทวิภาคี (ครูต้นแบบ-ครูใหม่) โดยใช้ Data Analytics วัดผลพัฒนาการรายบุคคล จัดตั้ง ชุมชนออนไลน์ (PLC) ที่เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญภายนอก เพื่อแลกเปลี่ยนนวัตกรรม

4. ผู้บริหารสถานศึกษาและสถานศึกษาควรออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เชิงบูรณาการสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม เช่น การใช้ Data-Driven Budgeting วิเคราะห์ความต้องการเฉพาะโรงเรียน เพื่อปรับห้องเรียนให้เป็น Inclusive Classroom (เช่น ระบบเซนเซอร์ควบคุมแสงสำหรับเด็กออทิสติก)การพัฒนา สื่อดิจิทัลเฉพาะทาง เช่น ซอฟต์แวร์ฝึกทักษะการสื่อสารด้วย Speech Recognition และ Generative AI และการจัดทำ แนวทางการใช้งบประมาณร่วมกับ ภาคเอกชน ผ่านกลไก CSR หรือมูลนิธิการศึกษา

5. สถานศึกษาควรสร้างความยั่งยืนด้วยเครือข่ายความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมจัดเวที สมัชชาการศึกษา ที่ผสมผสานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ครู-ผู้ปกครอง-นักวิชาการ-ภาคธุรกิจ) เพื่อออกแบบ นโยบายแบบ Bottom-Up สร้างฐานข้อมูล เครือข่ายพันธมิตรภายนอก (เช่น มูลนิธิ สถาบันวิจัย AI) บนแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อลดการพึ่งพารัฐ ใช้กลไก Social Listening ผ่านโซเชียลมีเดีย เพื่อรับ Feedback จากชุมชนและปรับปรุงงานนิเทศแบบ Agile

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ AI และ Data Analytics ในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศ วิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อวัดผลลัพธ์ของการใช้ AI-Driven Dashboard ในการวางแผนนิเทศ ติดตามความคืบหน้า และประเมินผลแบบ Real-Time เพื่อวิเคราะห์ความแม่นยำของ Generative AI ในการให้คำแนะนำการสอนเฉพาะบุคคล (Personalized Coaching) และเปรียบเทียบกับรูปแบบนิเทศแบบเดิม
2. ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เช่น การยอมรับเทคโนโลยีของครู ทรัพยากรสนับสนุน และการออกแบบระบบที่สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน
3. พัฒนาโมเดลความร่วมมือข้ามภาคส่วนเพื่อความยั่งยืน (Cross-Sector Collaboration Model) วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อออกแบบกลไกการทำงานร่วมกันระหว่าง โรงเรียน ภาคเอกชน หน่วยงานรัฐ และชุมชน
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เช่น การสื่อสารเชิงนโยบาย ความไว้วางใจระหว่างภาคี และระบบการแบ่งปันทรัพยากร
5. วิจัยการออกแบบเทคโนโลยีช่วยสอนเฉพาะกลุ่มผู้เรียนพิการ (Disability-Specific EdTech) ออกแบบและทดสอบ Digital Assistive Tools สำหรับผู้เรียนกลุ่มเฉพาะ เช่น แอปพลิเคชันฝึกทักษะการสื่อสารด้วย AI สำหรับเด็กออทิสติกซอฟต์แวร์แปลงเสียงเป็นภาษามืออัตโนมัติสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน
6. วิเคราะห์การขยายผลรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมในบริบทที่แตกต่าง เช่น การวิจัยเปรียบเทียบ (Comparative Study) การนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก/ใหญ่ โรงเรียนเมืองและชนบท เพื่อระบุปัจจัยปรับตัว (Adaptation Factors) ศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำของผู้บริหารต่อความสำเร็จของการนิเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการราย 5 ปี (พ.ศ.2555-
2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กนกพร ชูเชิด. (2564). การปรับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้รวมในโรงเรียน
เครือข่ายคุณภาพการศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา).
เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กิ่งเพชร ส่งเสริม. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบคลัสเตอร์ที่มีเด็กที่มีความต้องการ
พิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- การศึกษาแบบเรียนรวม. (2544). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการศึกษาแบบเรียนรวม.
กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- จินตนากร ศิริพันธ์. (2551). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ลพบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- จุไรรัตน์ สดุด. (2559). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ณัฏพร ศุภสมุทร์ และคณะ. (2557). คู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ: กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. (2546). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก. การประชุมวิชาการ
วิทยาการก้าวหน้าในกุมารเวชศาสตร์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แพทยสมาคมแห่งประเทศไทย.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. (2546). การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการ
เรียนรู้สูงสุดของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทองคำ ชุ่มวิจารณ์. (2550). การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจังหวัด
ลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). รูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง: การพัฒนารูปแบบการจัด

กิจกรรมการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

บุญเกิด วิเศษในทอง และคณะ. (2552). ปัญหาการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(3), 134–154.

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2543). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วม. การประชุมเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2546). คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

เปรมฤดี ชันติประกอบ. (2551). การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ผดุง อารยะวิญญู. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.

ผดุง อารยะวิญญู. (2544). เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

ผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์. (2551). การเรียนรวม Inclusion. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.

ผ่องพรรณ จรัสจินดารัตน์. (2555). การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาครู. กรุงเทพฯ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.

สำนักนายกรัฐมนตรี.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. สำนักนายกรัฐมนตรี.

พิสมัย แก้วแสงใส. (2551). การศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พจุกรัย สีนลารัตน์และคณะ. (2550). อิทธิพลทางการศึกษาของต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พัชรภรณ์ นาคดี. (2563). การนิเทศเชิงโค้ชซึ่งเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล โดยทดลองใช้กระบวนการโค้ชซึ่งกับครู. กรุงเทพฯ
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. (2552). การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัทวี พริน.
- วิริยะ วราวุ. (2559). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุชาติ บุปผา. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ในประเทศไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร หวานเสร็จ. (2543). การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สาระ ปัทมพงศา. (2550). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนวัดกาญจนาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีราชธานี เขต 1.
- สุภาพร ชินชัย. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นักเรียน นักศึกษาพิการของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). รายงานผลการพัฒนารูปแบบและแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. (2555). คู่มือการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวม. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อัศวพร พงศ์. (2557). ปัจจัยทางสถานภาพของครูที่ส่งผลต่อความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Ainscow, M. (1995). *Understanding the development of inclusive schools*. USA: Falmer Press.
- Ainscow, M. (1999). *Schools and special needs: Issues of innovation and inclusion*. UK: Sage Publications.
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. USA: Addison-Wesley.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. USA: Prentice-Hall.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. USA: Harvard University Press.
- CAST. (2011). *Universal design for learning guidelines version 2.0*. Center for Applied Special Technology.
- Darling-Hammond, L. (2017). *Empowered educators: How high-performing systems shape teaching quality around the world*. Jossey-Bass.
- David Mitchell. (2001). Inclusive education for students with special needs. *International Handbook of Education Research in the Asia Pacific Region*, 203–215. Kluwer Academic.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. USA: MIT Press.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2004). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work*. Solution Tree Press.
- Dyson, A., & Millward, A. (1999). *Schools and special needs: Issues of innovation and inclusion*. UK: Sage Publications.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). UK: Routledge.
- Florian, L., & Black-Hawkins, K. (2011). Exploring inclusive pedagogy. *Cambridge Journal of Education*, 41(2), 173–189.
- Foreman, P., & Dempsey, I. (1997). Trends in the educational placement of students with disabilities in NSW. *International Journal of Disability, Development and Education*, 44(3), 207–216.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). Columbia: Teachers College Press.

- Glatthorn, A. A. (1997). *Differentiated supervision*. ASCD.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction: A developmental approach*. Allyn and Bacon.
- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement. *Southwest Educational Development Laboratory*.
- Ivory, J. J., & McCollum, J. A. (1999). Effects of social and isolate toys on social play in an inclusive setting. *Journal of Special Education*, 13, 328–343.
- Knowles, M. S. (1984). *Andragogy in action: Applying modern principles of adult learning*. Jossey- Bass.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. USA: Cambridge University Press.
- Marzano, R. J. (2012). *Becoming a reflective teacher*. Bloomington, IN: Marzano Research Laboratory.
- Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. USA: Simon & Schuster.
- Rao, K., & Meo, G. (2016). Using Universal Design for Learning to design standards-based lessons. *SAGE Open*, 6(2), 1–12.
- Robinson, K. (2018). *Creative schools: The grassroots revolution that's transforming education*. Viking.
- Sernsap Vorapanya. (2008). *A model for inclusive schools in Thailand* (Doctoral dissertation). USA: University of Oregon.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. USA: Harvard University Press.

**แบบสอบถามเรื่อง รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้
สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1**

คำชี้แจง :

1. แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้
สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร
เขต 1

2. แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน
ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ และหรือเติมข้อความให้ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของ
โรงเรียน

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อโรงเรียน.....

สังกัด ☐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต.....

☐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เขต..... (จังหวัด.....)

☐ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ชื่อ-สกุล ผู้อำนวยการโรงเรียน.....โทรศัพท์.....

E-mail:

1.2 ขนาดโรงเรียน

- ☐ โรงเรียนขนาดเล็ก (ต่ำกว่า 120 คน) ☐ โรงเรียนขนาดใหญ่ (601 - 900 คน)
- ☐ โรงเรียนขนาดกลาง (121 - 600 คน) ☐ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (901-1,200 คน)

1.3 การจัดเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
- ☐ เข้าเรียนในชั้นเรียนปกติบางเวลาหรือบางวิชา
- ☐ จัดชั้นเรียนเฉพาะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเต็มเวลา
- ☐ จัดชั้นเรียนเฉพาะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทเดียวกันมาอยู่กลุ่มเดียวกัน

เต็มเวลา

- ☐ จัดห้องเรียนคู่ขนานสำหรับบุคคลออทิสติก

1.4 การจัดครูในชั้นเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเข้าเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ จัดให้มีครูผู้สอนในชั้นเรียนปกติ
- ☐ จัดให้มีครูการศึกษาพิเศษ/ครูพิเศษ/พี่เลี้ยงเด็กพิการในชั้นเรียนปกติเพื่อคอยช่วยเหลือ

ครูประจำชั้น/ประจำวิชา ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

- ☐ จัดให้มีครูเวเรียนเพื่อให้บริการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในชั้นเรียน
- ☐ จัดให้มีครูบริการสอนเสริมประจำห้องเสริมวิชาการ (Resource Room)
- ☐ จัดให้มีครูประจำชั้นสอนเกือบทุกวิชาในชั้นเรียนที่จัดเฉพาะเด็กที่มีความต้องการจำเป็น

พิเศษ ยกเว้นบางวิชา เช่น พลศึกษา ศิลปะ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ข้อมูลบุคลากร

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1) ผ่านการอบรมความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม
- ☐ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- ☐ ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา
- ☐ หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ (หลักสูตร 200 ชั่วโมง)

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2) วุฒิการศึกษาพิเศษ ☐ มี ☐ ไม่มี

2.1.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้งหมด.....คน

1) ผ่านการอบรมความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จำนวน.....คน

☐ ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา จำนวน.....คน

☐ หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ (หลักสูตร 200 ชั่วโมง
จำนวน.....คน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....จำนวน.....คน

2) วุฒิการศึกษาพิเศษ ☐ มี จำนวน..... คน ☐ ไม่มี จำนวน.....คน

2.2 ข้อมูลครูผู้สอน

2.2.1 ครูผู้สอนทั้งโรงเรียน ทั้งหมด คน

2.2.2 ครูผู้สอนนักเรียนพิการเรียนรวม ทั้งหมด คน

1) ผ่านการอบรมความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม จำนวน.....คน

☐ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน.....คน

☐ เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน.....คน

☐ ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา จำนวน.....คน

☐ หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ (หลักสูตร 200 ชั่วโมง)

จำนวน....คน

☐ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จำนวน.....คน

☐ หลักสูตรผู้ให้บริการสอนเสริม จำนวน.....คน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... จำนวน.....คน

2) วุฒิการศึกษาพิเศษ ☐ มี จำนวน..... คน ☐ ไม่มี จำนวน.....คน

3) เป็นผู้ให้บริการสอนเสริมตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จำนวน.....คน

2.3 พี่เลี้ยงเด็กพิการ ทั้งหมด คน

1) ผ่านการอบรมความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม จำนวน..... คน
- ☐ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน..... คน
- ☐ เทคนิคการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน..... คน
- ☐ ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา จำนวน.....คน
- ☐ การอบรม พัฒนาพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน.....คน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... จำนวน.....คน

2) วุฒิการศึกษาพิเศษ ☐ มี จำนวน..... คน ☐ ไม่มี จำนวน..... คน

3) เป็นผู้ให้บริการสอนเสริมตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จำนวน.....คน

3. จำนวนนักเรียน ทั้งหมด คน จำแนกเป็น (ข้อมูลปัจจุบัน)

3.1 นักเรียนทั่วไป จำนวน คน

3.2 นักเรียนพิการเรียนรวม จำนวน คน ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

3.3 นักเรียนพิการเรียนรวม ได้รับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ..... ของจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวมทั้งหมด

3.4 นักเรียนพิการเรียนรวมผ่านเกณฑ์การพัฒนาสมรรถภาพตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ

บุคคล จำนวน คน คิดเป็นร้อยละ..... ของจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวมทั้งหมด

3.5 นักเรียนพิการเรียนรวมได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ จำนวน คน

คิดเป็นร้อยละ..... ของจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวมทั้งหมด

ตอนที่ 2 การดำเนินงานพัฒนาตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับ
โรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พิจิตร เขต 1

คำชี้แจง

1. ให้ผู้นิเทศ สังเกต สอบถามและรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
แบบเรียนรวมตามรายการนิเทศ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ของรายการนิเทศ ติดตาม
และประเมินผลที่ได้ดำเนินการและทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพของการดำเนินงาน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับการดำเนินงานในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการดำเนินงานในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
	ด้านผู้เรียน (Student)					
1	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการคัดกรอง และประเมินความสามารถอย่างเป็นระบบ					
2	นักเรียนมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพ					
3	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมและ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น					
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม					
5	นักเรียนได้รับการส่งเสริมความสามารถพิเศษ และความถนัดเฉพาะด้าน					
6	นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ที่กำหนด					
7	นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านพฤติกรรมและ อารมณ์อย่างเหมาะสม					
8	นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการเรียนรู้					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
9	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน					
10	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น					
	ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)					
11	อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
12	มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย					
13	ห้องเรียนมีการจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม					
14	สภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้					
15	มีห้องสำหรับจัดกิจกรรมพิเศษและให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้าน					
16	บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
17	มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลายที่เหมาะสม					
18	มีป้ายสัญลักษณ์และการสื่อความหมายที่ชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน					
19	สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทุกคน					
20	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาการ					
	ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity)					
21	มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน					
22	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
23	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกคน					
24	มีการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน					
25	มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะเฉพาะด้านตามความต้องการ					
26	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม					
27	มีการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง					
28	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง					
29	มีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา					
30	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน					
	ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ (Tools)					
31	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษ					
32	มีเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้ที่จำเป็น					
33	มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะบุคคล					
34	มีระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ					
35	มีการประเมินและคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
36	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา					
37	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงเครื่องมือการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
38	มีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน					
39	มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
40	มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง					
	ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ Policies for Learning Ecosystem Enhancement					
41	มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจน					
42	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวม อย่างเพียงพอ					
43	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการ จัดการเรียนรวม					
44	มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียน รวม					
45	มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการ เรียนรวม					
46	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง					
47	มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการ เรียนรวม					
48	มีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรวม					
49	มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการเรียนรวมระยะสั้นและ ระยะยาว					
50	มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน					
	ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology)					
51	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ของผู้เรียน					
52	มีการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและ เหมาะสม					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
53	มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร					
54	มีการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
55	มีการใช้เทคโนโลยีในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้					
56	มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและประสานงานกับผู้ปกครอง					
57	มีระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ					
58	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
59	มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
60	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ					
	ด้านเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)					
61	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน					
62	มีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในการดูแลผู้เรียน					
63	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม					
64	มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม					
65	มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม					
66	มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง					

ที่	รายการประเมิน	ระดับการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
67	มีการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวม					
68	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการจัดการเรียนรวม					
69	มีการประชุมและวางแผนร่วมกันระหว่างเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ					
70	มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

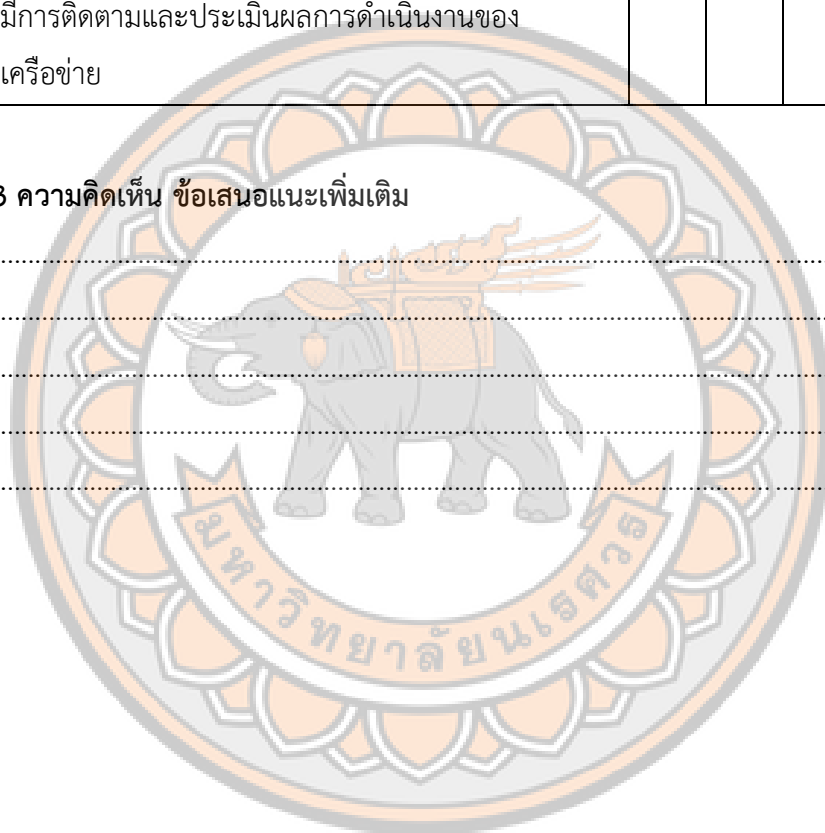
.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถาม (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
ด้านผู้เรียน (Student)								
1	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการคัดกรองและประเมินความสามารถอย่างเป็นระบบ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
2	นักเรียนมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับศักยภาพ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
3	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	นักเรียนได้รับการส่งเสริมความสามารถพิเศษและความถนัดเฉพาะด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
7	นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านพฤติกรรมและอารมณ์อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	นักเรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปลค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)								
11	อาคารเรียนและห้องเรียนมีการจัดพื้นที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
12	มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	ห้องเรียนมีการจัดมุมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	สภาพแวดล้อมมีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	มีห้องสำหรับจัดกิจกรรมพิเศษและให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้าน	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
16	บรรยากาศในโรงเรียนส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	มีพื้นที่สำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลายที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	มีป้ายสัญลักษณ์และการสื่อความหมายที่ชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนทุกคน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	มีการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาการ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity)								

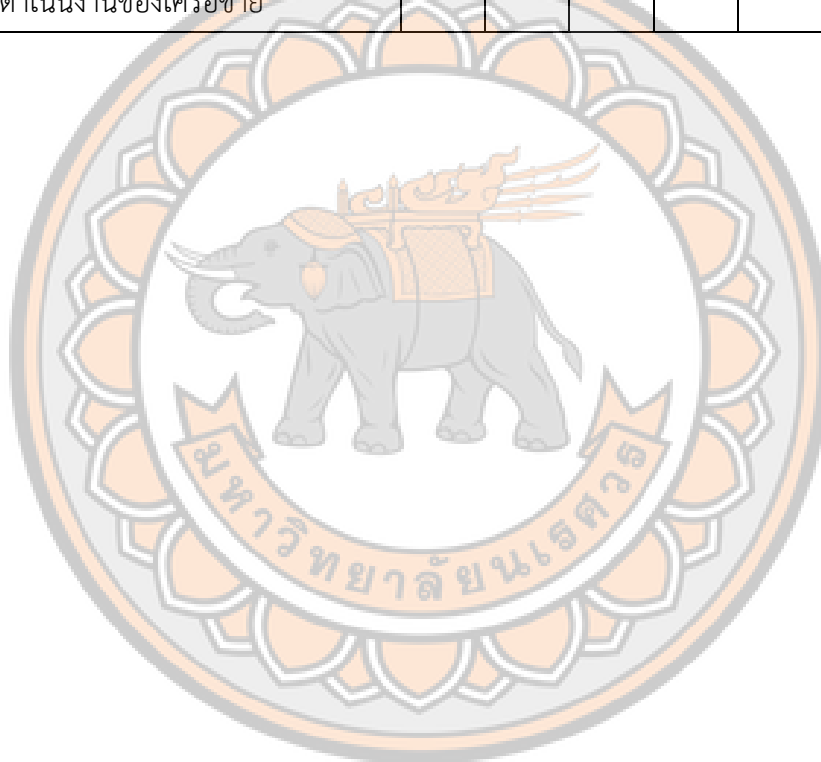
ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
21	มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
22	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกคน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	มีการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะเฉพาะด้านตามความต้องการ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
27	มีการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
28	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความภาคภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
29	มีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหา	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
30	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน	+1	+1	-1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ (Tools)								
31	มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	มีเครื่องมือและอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้ที่จำเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
33	มีการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เฉพาะบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34	มีระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35	มีการประเมินและคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	-1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
36	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
37	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงเครื่องมือการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
38	มีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน	+1	+1	-1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
39	มีคู่มือการใช้งานเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
40	มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ Policies for Learning Ecosystem Enhancement								
41	มีนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ชัดเจน	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
42	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนรวมอย่างเพียงพอ	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
43	มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการจัดการเรียนรวม	+1	+1	-1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
44	มีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูด้านการจัดการเรียนรวม	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
45	มีระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรวม	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
46	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	-1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
47	มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
48	มีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
49	มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการเรียนรวมระยะสั้นและระยะยาว	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
50	มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology)								
51	มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
52	มีการจัดหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
53	มีการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้แก่ครูและบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
54	มีการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
55	มีการใช้เทคโนโลยีในการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
56	มีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและประสานงานกับผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
57	มีระบบการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
58	มีการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
59	มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
60	มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)								
61	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
62	มีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในการดูแลผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
63	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนเครือข่ายการจัดการเรียนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
64	มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรวม	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
65	มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
66	มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
67	มีการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ที่	รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC	แปล ค่า
		คน 1	คน 2	คน 3	คน 4	คน 5		
68	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่าย การจัดการเรียนรวม	1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
69	มีการประชุมและวางแผนร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
70	มีการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานของเครือข่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศ
การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ: ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่นๆ
2. อายุ: _____ ปี
3. วุฒิการศึกษา: ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์การสอน: _____ ปี

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ (Likert Scale 5 ระดับ)

1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ปานกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

หัวข้อการประเมิน	1	2	3	4	5
การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนเฉพาะบุคคล					
1. การพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน					
2. แผนการสอนเฉพาะบุคคลช่วยส่งเสริมพัฒนา การของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3. การสนับสนุนจากการนิเทศช่วยให้ครูสามารถ ออกแบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลได้ดีขึ้น					
4. การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อจัดทำแผน เฉพาะบุคคลมีความชัดเจนและตรงประเด็น					
การจัดการเรียนการสอน					
5. การนิเทศช่วยให้ครูสามารถออกแบบการจัด					

หัวข้อการประเมิน	1	2	3	4	5
การเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย					
6. การนิเทศส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
7. การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอนได้อย่างเหมาะสม					
8. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน					
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล					
10. การนิเทศช่วยเสริมสร้างทักษะการวางแผน การสอนที่มีประสิทธิภาพ					
11. การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการและกิจกรรมกลุ่ม ที่เหมาะสมกับนักเรียนเรียนรวม					
12. การนิเทศส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ที่ยั่งยืน					
13. การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและ สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน					
การวัดและประเมินผล					
14. การนิเทศช่วยให้การประเมินผลนักเรียนมีความ แม่นยำและเป็นธรรม					
15. การใช้เครื่องมือวัดผลที่เหมาะสมกับนักเรียน เรียนรวม					
16. การประเมินผลที่สะท้อนถึงพัฒนาการของ นักเรียนอย่างแท้จริง					
17. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
18. การนิเทศสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมประเมินที่ หลากหลาย					
การนิเทศการศึกษา					
19. ความสม่ำเสมอในการนิเทศและให้คำปรึกษา					
20. การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และสามารถ นำไปใช้ได้จริง					

หัวข้อการประเมิน	1	2	3	4	5
21. ความชัดเจนในแนวทางและเป้าหมายของการนิเทศ					
22. การสนับสนุนจากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศ					
23. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศ					
24. ความพึงพอใจต่อระบบการติดตามและประเมินผลการนิเทศ					
25. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องผ่านการนิเทศ					

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศสำหรับโรงเรียน
เรียนรวม

ขอขอบคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ค่ะ

แบบสัมภาษณ์ความต้องการ แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

1. ด้านผู้เรียน (Student) ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนท่าน พบปัญหาในด้านใด
2. ด้านผู้เรียน (Student) ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนท่าน สภาพปัญหาเป็นอย่างไร
3. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ภายในโรงเรียนของท่าน ทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน และชุมชน ที่เกี่ยวข้องมีส่วนใดที่เป็นปัญหาและต้องการความช่วยเหลือด้านใด
4. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ภายในโรงเรียนของท่าน ทั้งภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน และชุมชน ที่เกี่ยวข้องมีส่วนใดที่ต้องการปรับปรุงด้านใด
5. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity) ภายในโรงเรียนของท่าน พบปัญหาใด
6. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ (Activity) ภายในโรงเรียนของท่าน ต้องการความช่วยเหลือด้านใด
7. ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ (Tools) ภายในโรงเรียนของท่าน พบปัญหาใด
8. ด้านเครื่องมือการเรียนรู้ (Tools) ภายในโรงเรียนของท่าน ต้องการความช่วยเหลือด้านใด
9. ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ Policies for Learning Ecosystem Enhancement ภายในโรงเรียนของท่าน พบปัญหาใด
10. ด้านนโยบายการส่งเสริมระบบนิเวศการเรียนรู้ Policies for Learning Ecosystem Enhancement ภายในโรงเรียนของท่าน ต้องการความช่วยเหลือด้านใด
11. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology) ภายในโรงเรียนของท่าน พบปัญหาใด
12. ด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology) ภายในโรงเรียนของท่าน ต้องการความช่วยเหลือด้านใด

13. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) ภายในโรงเรียนของท่าน พบปัญหาใด
14. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) ภายในโรงเรียนของท่าน ต้องการความช่วยเหลือด้านใด

คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน

เรียนรวมประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา

สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

คำนำ

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ และเท่าเทียมสำหรับผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรวมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อน การศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียน คู่มือการใช้รูปแบบ การนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 นี้ เป็นผลจากการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนเรียนรวมในพื้นที่ คู่มือนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ และเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับ การนิเทศการศึกษาในบริบทของการจัดการเรียนรวม เนื้อหาในคู่มือประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบหลัก 6 ประการ คือ การจัดโครงสร้างเครือข่าย การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและแนะนำ การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ การสะท้อนคิดผลการพัฒนา และการสร้างความไว้วางใจ นอกจากนี้ยังมีแนวทางการใช้รูปแบบ บทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนแนวทางการประเมินผลการนิเทศ

คู่มือนี้ได้รับการออกแบบให้ใช้งานได้ง่าย มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับใช้ได้ตามบริบท ของแต่ละโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน การนำรูปแบบ การนิเทศนี้ไปใช้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียน การสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมการสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนทุกคน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำคู่มือนี้ไปใช้ อย่างเต็มศักยภาพจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่เท่าเทียม และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21

นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

นิสิตปริญญาเอก

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา

SCMART MODEL เป็นรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ในทางปฏิบัติจริงนั้น ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเริ่มจากองค์ประกอบแรกเสมอไป แต่ให้พึงระลึกไว้เสมอว่า ต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันจนครบถ้วนตามโมเดลการเรียนรู้ข้างต้น ทั้งนี้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ในลักษณะกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ทั้งรูปแบบ On-line, On-site และ On-hand เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนควรแนะนำหรือใช้เครื่องมือช่วยเรียนรู้ (learning tools)

หลักการของรูปแบบ

การนิเทศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเท่าเทียมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการเรียนการสอนที่ปรับให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยด้วยการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ที่กว้างขวางเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินและติดตามผลความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนการสอนได้ การใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาูปแบบการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้

จุดประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเท่าเทียม: การจัดให้มีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน รวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การปรับวิธีการสอนและกลยุทธ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน

2. เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม: การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากรที่หลากหลายและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา: การจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครูเพื่อและเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเรียนรวม การสนับสนุนครูในการใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

4. เพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง: การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษา การเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน การสร้างเครือข่าย การสนับสนุนที่กว้างขวางเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน

5. เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน: การพัฒนาระบบการประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพในการติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การใช้ข้อมูล จากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น

6. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน: การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ในทุกระดับ

ส่วนที่ 1

บทนำ

รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

ระบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ในปัจจุบันเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้หน่วยงานการศึกษาบริหารจัดการศึกษาและแก้ปัญหา ด้านคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียนที่สูงขึ้น ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม เป็นผู้มีความรู้ตามศักยภาพและเป็นคนดีของสังคม ซึ่งรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศ การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นระบบปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการนิเทศ การเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเท่าเทียมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการเรียนการสอนที่ปรับให้เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย ด้วยการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาด้วยการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของครู อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพการส่งเสริมการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ระหว่างครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างเครือข่าย การสนับสนุนที่กว้างขวางเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินและติดตามผล ความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนการสอนได้ การใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึงความสำคัญ ของการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เนื้อหาการนิเทศ (Subject) วัตถุประสงค์ การนิเทศ (Object) กระบวนการนิเทศ (Supervision) และการประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) ดังแผนภาพที่ 1

เนื้อหาניתเทศการศึกษา (S : Subject)

ที่มาและความสำคัญของเรื่องניתเทศ (รูปแบบการניתเทศเพื่อสร้างระบบניתเทศการเรียนรู้
สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1) หลักการ ทฤษฎีที่ใช้ในการניתเทศและเนื้อหา/ สาระการניתเทศ

วัตถุประสงค์การניתเทศการศึกษา (O : Object)

วัตถุประสงค์การניתเทศ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมายการניתเทศ
(เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) กลุ่มเป้าหมายการניתเทศ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

กระบวนการניתเทศการศึกษา (S : Supervision)

กระบวนการניתเทศ (ขั้นตอนการניתเทศ บทบาทผู้ניתเทศ บทบาทผู้รับการניתเทศ
สื่อ/เครื่องมือการניתเทศ)

การประเมินผลการניתเทศการศึกษา (E : Evaluation)

(รายการประเมิน/วิธีการ/เครื่องมือ)

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการניתเทศเพื่อสร้างระบบניתเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม
ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

องค์ประกอบที่ 1 เนื้อหาการนิเทศการศึกษา (Subject)

เรื่องที่นิเทศการศึกษา (Subject) ประกอบด้วยหลักการ ความสำคัญ และเนื้อหาสาระ การนิเทศ การศึกษา สำหรับงานเรื่องที่นิเทศการศึกษาคือเรื่องในงานการนิเทศการศึกษา ซึ่งปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยน งานการนิเทศการศึกษาทั้งด้านความรู้ สังคมและเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้ง โครงสร้างของหน่วยงานระดับ กระทรวงศึกษาธิการ ทำให้จำเป็นต้องวิเคราะห์งานของผู้นิเทศ ให้ชัดเจน เพราะผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีความรู้ และความเข้าใจกระบวนการรายละเอียดเกี่ยวกับงาน ด้านการศึกษาเป็นอย่างดีจึงจะน าพาผู้รับการนิเทศ สู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ โดยเฉพาะในยุค ที่มีการกำหนดให้ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะตามประกาศ คณะกรรมการคุรุสภาเรื่อง สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้บริหารการศึกษา ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2549: เล่ม 123 ตอนที่ 56 ง. หน้า 289-305; 2556: เล่ม 130 ตอนพิเศษ 156 ง. หน้า 43) ได้กำหนดสาระความรู้และ สมรรถนะ การนิเทศการศึกษา โดยสรุป ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการในการนิเทศเพื่อพัฒนาครู ให้จัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ

ผู้บริหารการศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษา เทคนิคการนิเทศการศึกษา ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษากับการบริหารการศึกษา สามารถ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และสามารถ พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ศึกษานิเทศก์ จะต้องเป็นผู้มีมาตรฐานความรู้ มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ สาระความรู้ สมรรถนะและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ สรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาวิชาชีพ จะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับสภาพงาน คุณลักษณะ และมาตรฐาน วิชาชีพศึกษานิเทศก์ ทักษะในการแสวงหาความรู้ในบริบทของการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและมีสมรรถนะในการ สร้างศรัทธาผู้รับการนิเทศเพื่อให้ตระหนักและเห็นประโยชน์การนิเทศ สร้างความก้าวหน้าและพัฒนา วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

2) การนิเทศการศึกษา โดยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การนิเทศ ผู้นำภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำทางวิชาการ จิตวิทยาการนิเทศและการสื่อสาร กลวิธี การถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานทางวิชาการ การเสริมแรง การสร้างพลังอำนาจ และการพัฒนาศักยภาพครูและมีสมรรถนะในการใช้เทคนิคการนิเทศอย่างหลากหลายด้วยความ เป็น กัลยาณมิตร และสร้างวัฒนธรรมในการพัฒนางานวิชาการ และนำสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

3) **แผนและกิจกรรมการนิเทศ** จะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา และการ เชื่อมโยงระบบการศึกษากับระบบอื่นในสังคม การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแผนการนิเทศตามบริบทมหภาคและภูมิสังคม และการจัด ท ำแผนปฏิบัติการนิเทศ โครงการการนำสู่การปฏิบัติ และมีสมรรถนะที่สามารถวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา แผนการนิเทศที่ นำสู่การปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งประเมินและปรับปรุงแผนการนิเทศ

4) **การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้** เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์งานได้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และมีสมรรถนะ ในการสร้าง ใช้ ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร และนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

5) **การวิจัยทางการศึกษา** เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติในการวิจัย การใช้และผลิตงานวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการนิเทศ และมีสมรรถนะที่สามารถดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6) **นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา** มีความรู้เกี่ยวกับ หลักการ แนวคิด การออกแบบสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสาร และมีสมรรถนะในการประยุกต์ใช้ และการประเมินสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

7) **การประกันคุณภาพการศึกษา** มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษา และระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก และมีสมรรถนะที่สามารถบริหารจัดการ การศึกษา และ นำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา

8) **คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ** เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม และจริยธรรมของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ที่คุรุสภากำหนด มีสมรรถนะในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะและเสียสละ ให้สังคม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ขอบข่ายภารกิจงานการนิเทศของศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประกอบด้วย

1. กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

1.1 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

1.2 งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 งานศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

2. กลุ่มงานวัดและประเมินผลการศึกษา
 - 2.1 งานส่งเสริมการวัดและประเมินผลการศึกษา
 - 2.2 งานส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษา
 - 2.3 งานติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการวัดและประเมินผลการศึกษา
 - 2.4 งานทดสอบทางการศึกษา
3. กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 3.1 งานส่งเสริม พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 3.2 งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
4. กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา
 - 4.1 งานส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 4.2 งานส่งเสริมสนับสนุน เครือข่ายการนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และชุมชน
 - 4.3 งานนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา
 - 4.4 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา
5. กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 งานส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 5.2 งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 5.3 งานส่งเสริมและประสานงานประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา
 - 5.4 งานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา
6. กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา
 - 6.1 งานพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ
 - 6.2 งานวางแผนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา
 - 6.3 งานรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา

ดังนั้นงานการนิเทศการศึกษาจึงครอบคลุมงานด้านการบริหารวิชาการ การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษาควรดำเนินการด้วยความเป็น กลยาณมิตรเพื่อพัฒนางาน พัฒนาคนและนำสู่การเป็นบุคคลและองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งขอบข่าย งานนิเทศการศึกษา เป็นการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งระบบ รวมถึงงานนโยบาย และงานที่ได้รับมอบหมายต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้ผู้นิเทศ ดำเนินการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศ

ควรกำหนดงานนิเทศให้ชัดเจนเพื่อให้ การออกแบบและเลือกใช้วิธีการหรือกระบวนการนิเทศ ได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดกรอบงานนิเทศ ดังนี้

1) ที่มาและความสำคัญของงานนิเทศ การนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับ โรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา รวมถึงหลักการนิเทศที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเรื่องนิเทศ เพื่อแสดงถึงกรอบความคิดและขอบเขตการนิเทศที่ชัดเจน

2) เนื้อหา/สาระเรื่องที่นิเทศ เป็นการกำหนดกรอบสาระความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนา หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเรื่องนิเทศ ได้แก่ การนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหา จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา แล้วนำสู่การออกแบบกระบวนการนิเทศ ที่เหมาะสมสามารถพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาได้ตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศ การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ 1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the Network) 2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Creating a Learning-Conducive Environment) 3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching) 4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) 5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in Practice) และ 6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie)

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา (Object)

วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา (Object) เป็นการระบุวัตถุประสงค์รวมถึงเป้าหมายที่สอดคล้องกับ องค์ประกอบที่ 1 เรื่องนิเทศเพื่อให้การนิเทศมีทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและตัวชี้วัด ความสำเร็จของการนิเทศ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ดังนี้

บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman, 1952, น. 5-19 อ้างอิงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2552: 7) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ด้านสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (Professional Development)
2. เพื่อการส่งเสริมความเจริญงอกงามให้แก่ครู (Aid Teacher's Growth)
3. เพื่อการปรับปรุงการสอนของครู (Improvement of Teaching)
4. เพื่อการส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Guiding Staff and Community Relation)

อดัมส์ ดิกกี (Adams and Dickey, 1953, น. 22-41 อ้างอิงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2552, น. 7) กล่าวถึงความมุ่งหมายการนิเทศไว้ว่า

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและวิธีทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูจำแนกและวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ
4. เพื่อช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน

วัชรรา เล่าเรียนดี (2552 : 8) สรุปว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาคือการปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน โดยอาศัยการนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำให้ความรู้ และการฝึกปฏิบัติด้านการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และการใช้สร้างสื่อนวัตกรรมด้านการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกรอบเป้าหมายในการพัฒนาคนและงานอย่างมีทิศทาง โดยทางปฏิบัติผู้นิเทศจะต้องวิเคราะห์วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับเรื่องนิเทศเพื่อเป็นแนวทางการออกแบบ การนิเทศสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์การนิเทศ ประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์การนิเทศการศึกษา โดยระบุให้ชัดเจนว่าจะเกิดผลใดบ้าง
- 2) เป้าหมายการนิเทศการศึกษาควรระบุทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้การนิเทศชัดเจน

3) กลุ่มเป้าหมายการนิเทศการศึกษา เป็นการกำหนดกลุ่มผู้รับการนิเทศและผลของการนิเทศ

4) ตัวชี้วัดความสำเร็จที่แสดงถึงพฤติกรรมและเป้าหมายที่สอดคล้องกับพฤติกรรม

วัตถุประสงค์การนิเทศ

สำหรับวัตถุประสงค์การนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเท่าเทียม การจัดให้มีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสามารถและความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน รวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การปรับวิธีการสอนและกลยุทธ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน
2. เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากรที่หลากหลายและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรการศึกษา การจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนรวม การสนับสนุนครูในการใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม
4. เพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาของนักเรียน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่กว้างขวางเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน
5. เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน การพัฒนาระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในการติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การใช้ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น
6. เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ในทุกระดับ

เป้าหมายการนิเทศการศึกษา

สร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การนิเทศ 2) เนื้อหาการนิเทศ 3) กระบวนการนิเทศ และ 4) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลักและ 37 องค์ประกอบย่อย คือ 1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the Network) 2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Creating a Learning-Conducive Environment) 3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching) 4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) 5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in Practice) และ 6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie)

กลุ่มเป้าหมายการนิเทศการศึกษา

เป็นการกำหนดกลุ่มผู้รับการนิเทศและผลของการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ที่มีชื่ออยู่ในระบบ SET โรงเรียนเรียนรวม จำนวน 64 คน จาก 64 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566

ตัวชี้วัดความสำเร็จที่แสดงถึงพฤติกรรมและเป้าหมายที่สอดคล้องกับพฤติกรรม

1. คุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. ประสิทธิภาพของการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ในสถานการณ์จริง
4. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศการศึกษา (Supervision)

กระบวนการนิเทศ (Supervision) เป็นกระบวนการที่ครอบคลุม การดูแล การควบคุม และการกำกับ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามแผนงานและ กำหนดการที่วางไว้ ซึ่งจำเป็นต้องแสดงขั้นตอนการดำเนินการและเครื่องมือ ในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศ การเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ไปใช้ดังนี้

รูปแบบและคู่มือดำเนินการตามรูปแบบ และได้นำข้อสรุปมากำหนดรูปแบบและคู่มือการ ดำเนินงานตามรูปแบบ ได้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์การนิเทศ 2) เนื้อหาการนิเทศ 3) กระบวนการนิเทศ และ 4) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลักและ 37 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the network) มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

- 1.1 กำหนดโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และครูผู้สอน
- 1.2 การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
- 1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- 1.4 การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากร
- 1.5 การสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน
- 1.6 การสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียน
- 1.7 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้

2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

- 2.1 การออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร
- 2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
- 2.3 การติดตามและประเมินผล
- 2.4 การสร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครอง (Parent Support Groups)

3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching) กระบวนการ

พัฒนาการปฏิบัติงานโดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ มี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

- 3.1 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ (Goals)
- 3.2 วางแผนร่วมกันในเรื่องที่ต้องการพัฒนา (Plan)

3.3 ปฏิบัติงานโดยมีโค้ชเป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ (Mentoring)

3.4 อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (Discuss)

3.5 แลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงาน (Share)

3.6 การฝึกอบรมผู้ที่เป็นโค้ชเพิ่มเติม

3.7 การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการติดตามและรายงานผลการให้คำปรึกษา

4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) กระบวนการเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญ

เฉพาะเรื่องเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาการใช้นวัตกรรม มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

4.1 การฝึกอบรมแบบเข้มข้น

4.2 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

4.3 การร่วมสอน (Co- Teaching)

4.4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ (Professional Learning Community)

4.5 การเพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่เน้นการประยุกต์ใช้นวัตกรรม

ในห้องเรียน

4.6 การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การใช้

นวัตกรรม

5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in practice) การสะท้อนสิ่งที่ได้ปฏิบัติ

นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของสภาพการณ์จริง มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

5.1 สร้างแรงจูงใจในการสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิด

5.2 บรรยาย บอกความรู้สึกที่ก ลังลึงเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ

5.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสะท้อนการคิดจากการสังเกต ความรู้สึก

และการรับรู้

5.4 ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ร่วมกัน

5.5 การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสะท้อนคิดและบันทึกผล เช่น การใช้แอปพลิเคชัน

เพื่อบันทึกและแบ่งปันข้อคิด

5.6 การสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องในองค์กร

6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie) การเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคล

ในการปฏิบัติงาน การให้เกียรติและยอมรับนับถือในความสามารถของผู้อื่น การจริงใจต่อการช่วยเหลือมี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

6.1 สื่อสารข้อมูลชัดเจน เปิดเผย ไม่ปกปิดข้อมูลที่เป็นจริง

6.2 รักษาสัญญาและปฏิบัติตามข้อตกลง

6.3 สร้างขวัญกำลังใจ ให้เกียรติและยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

6.4 สนับสนุน ให้คำแนะนำและพร้อมที่จะช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง

6.5 ส่งเสริมการแสดงออกถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

6.6 การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์นอกเหนือจากงาน เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์/ การไปทัศนศึกษา

6.7 การเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของทีม

จากการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาภายใต้การนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบการนิเทศที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพได้ดังนี้:

1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the Network)

เพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง: การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาของนักเรียน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่กว้างขวางเพื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the Network) เพื่อพัฒนาและการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา ควรดำเนินการดังนี้:

1.1 การกำหนดโครงสร้างทางสังคม ปรับปรุงบทบาทและหน้าที่: การทำงานร่วมกันเพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่ายอย่างชัดเจน และสร้างเอกสารที่เป็นทางการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน จัดทำเอกสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายในระบบนิเวศการเรียนรู้ เช่น ครู ผู้บริหารผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อความเข้าใจร่วมกันและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การประเมินและปรับปรุงระดับความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องผ่านการสำรวจหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2 การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

1.2.1 ปรับปรุงอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก: 1) จัดให้มีห้องเรียนที่เหมาะสมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ 2) จัดเตรียมพื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริมทักษะ เช่น ห้องเรียนเสริมการเรียนรู้ ห้องพยาบาล และพื้นที่เล่น

1.2.2 การเข้าถึงสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ: ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น รั้วบันทางลาด ห้องน้ำที่เข้าถึงได้

1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Learning Environment) เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม: การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากรที่หลากหลายและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การประชุม: กำหนดความถี่และรูปแบบของการประชุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การประชุมประจำเดือนหรือการประชุมออนไลน์

การติดต่อสื่อสาร: ใช้เครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.4 การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากร

1.4.1 จัดเตรียมสื่อการสอนที่หลากหลายและทันสมัย เช่น หนังสือเรียน สื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัล และเครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา

1.4.2 สร้างคลังทรัพยากรการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเพื่อรองรับความต้องการการเรียนรู้ที่แตกต่างกันการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ซอฟต์แวร์การศึกษา และเครื่องมือดิจิทัล

1.4.3 จัดเตรียมเครื่องมือการศึกษาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้และความสามารถของนักเรียน

1.4.5 ใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีการปรับแต่งให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของนักเรียน

1.5 การสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ระดับครู (Professional Learning Communities - PLCs) เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มของครูเพื่อแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ จัดให้มีการประชุมประจำและการฝึกอบรมต่อเนื่อง การจัดตั้งกลุ่มนักเรียน (Student Learning Communities): สร้างกลุ่มนักเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและการเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน จัดกิจกรรมกลุ่มที่ส่งเสริมการเรียนรู้และความสนุกสนาน

1.6 การสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียน

➤ ความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น (School-to-School Collaboration) เป็นการจัดการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนระหว่างโรงเรียนเพื่อแบ่งปันทรัพยากรและแนวทางการสอน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลายโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน

➤ ความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ (Community and Organizational Partnerships) ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานการศึกษา และบริษัทต่าง ๆ

เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และทรัพยากร จัดกิจกรรมและโครงการร่วมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.7 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้

- การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ (Online Learning Platforms):
- จัดหาหรือพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น

Google Classroom, Microsoft Teams, หรือ Zoom

- ใช้สื่อการเรียนรู้แบบดิจิทัลและเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย
- การจัดทำฐานข้อมูลการเรียนรู้ (Learning Management Systems -

LMS):

- จัดเก็บและจัดการข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อการติดตามและประเมินผล
- ให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรการเรียนรู้ได้ง่าย

2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Creating a Learning-Conducive Environment)

2.1 การออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร

- สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้: การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสนุกสนานในการเรียนรู้
- ใช้การตกแต่งห้องเรียนและสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรเพื่อช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักเรียนการสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน
- จัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน: เช่น ห้องเรียนกลุ่ม ห้องศึกษาค้นคว้า และพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกัน
- ส่งเสริมการทำงานกลุ่มและกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน

2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

การสร้างความร่วมมือ:

- ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้: เช่น การจัดกิจกรรมโรงเรียนและการประชุมผู้ปกครอง
- ใช้ความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาแหล่งทรัพยากรและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้

การให้ข้อมูลและการสื่อสาร:

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

- สร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนสามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

2.3 การติดตามและประเมินผล

การติดตามความก้าวหน้า (Progress Monitoring):

- ใช้เครื่องมือและวิธีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและเครือข่ายการเรียนรู้

ต่อเนื่อง

- ประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่าง

การดำเนินงาน

การใช้ข้อมูลเพื่อการปรับปรุง (Data-Driven Decision Making):

- ใช้ข้อมูลการเรียนรู้และผลการประเมินในการตัดสินใจและปรับปรุง

- นำเสนอข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการปรับปรุงการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้:

- ใช้ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น

- ตรวจสอบผลลัพธ์ของการพัฒนาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแบบสม่ำเสมอการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง:

- นำข้อมูลการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.4 การสร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครอง (Parent Support Groups):

- สร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครองเพื่อแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของลูกๆ

- จัดกิจกรรมและการประชุมเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement):

- ใช้ความร่วมมือจากชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกอบรม

- ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching)

เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเท่าเทียม: การจัดให้มีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความสามารถและความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน รวมถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การปรับวิธีการสอนและกลยุทธ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน

3.1 กำหนดเป้าหมายชัดเจนและเหมาะสม: ตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการกำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจนและเหมาะสม

3.2 วางแผนร่วมกัน การวางแผน: ตรวจสอบความชัดเจนและการมีส่วนร่วมในการวางแผน และปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้น

3.3 ปฏิบัติงานโดยมีโค้ช ประสิทธิภาพของการให้คำแนะนำ: ประเมินและปรับปรุงการให้คำแนะนำจากโค้ช อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปราย: พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของการอภิปรายในกลุ่ม

3.4 การฝึกอบรมผู้ที่เป็นโค้ชเพิ่มเติม การฝึกอบรม: ประเมินและปรับปรุงการฝึกอบรมโค้ช

3.5 การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการติดตามและรายงานผล แพลตฟอร์มออนไลน์: ตรวจสอบประสิทธิภาพและการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้การติดตามและรายงานผลมีประสิทธิภาพ

4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise)

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรการศึกษา: การจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครูเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เรียนรวม การสนับสนุนครูในการใช้กลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

4.1 การฝึกอบรมแบบเข้มข้น การจัดฝึกอบรมที่เน้นความเข้มข้นและการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน

4.2 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่งเสริมการโค้ชจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะ

4.3 การร่วมสอน การจัดกิจกรรมร่วมสอนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้จากกันและกัน

4.4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ การสร้างชุมชนที่สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาในวิชาชีพ

4.5 การเพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น

4.6 การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน การพัฒนาเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรและประสบการณ์

5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in Practice)

เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงาน: การพัฒนาระบบการประเมินผล ที่มีประสิทธิภาพในการติดตามความก้าวหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การใช้ข้อมูล จากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น พัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผลการทำงานเพื่อให้สามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง

5.1 สร้างแรงจูงใจในการสนทนา ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการสะท้อนคิด และการอภิปรายที่มีคุณค่า

5.2 บรรยายและบอกความรู้สึกที่กำลังเผชิญ พัฒนาระบบการบรรยายเพื่อให้ สามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการบรรยายที่ชัดเจนและตรง ประเด็น สร้างบรรยากาศที่เปิดเผยและเป็นกันเองเพื่อให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้

5.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

5.4 การประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ ใช้ข้อมูลจากการสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติงานและกระบวนการเรียนรู้

5.5 จัดทำระบบการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.6 กำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน

5.7 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

- จัดกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น การประชุมกลุ่มย่อยหรือ เวิร์กช็อป

- ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อนร่วมงาน

- การประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์

- นำข้อมูลจากการสะท้อนคิดมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และการสอน

- ประเมินความสำเร็จและข้อผิดพลาดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.8 การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสะท้อนคิดและบันทึกผล ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการ บันทึกและสะท้อนคิด:

- ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google Forms, Padlet, หรือ Microsoft OneNote สำหรับการบันทึกและการสะท้อนคิด สร้างพื้นที่ออนไลน์สำหรับการแบ่งปันความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie)

เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน: การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจและความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ในทุกระดับ

6.1 การสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดเผย

- ตรวจสอบความชัดเจนของข้อมูล: ตรวจสอบการสื่อสารในที่ประชุมให้มี ความชัดเจนและเปิดเผย และปรับปรุงตามความจำเป็น

- การฝึกอบรมการสื่อสาร: จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารของบุคลากร

6.2 การปฏิบัติตามสัญญาและข้อตกลง

- ตรวจสอบการปฏิบัติตามสัญญา ตรวจสอบว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามสัญญาและข้อตกลงอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ หากพบปัญหา ควรมีมาตรการตรวจสอบ และติดตามผล

- การสร้างความเชื่อมั่น: สร้างแนวทางในการรักษาสัญญาและข้อตกลง เช่น การประชุมประจำเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและการปฏิบัติตามข้อตกลง

6.3 การสร้างขวัญกำลังใจ

- การสร้างขวัญกำลังใจ: ตรวจสอบความถี่และความเหมาะสมในการสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร ควรจัดกิจกรรมที่เพิ่มขวัญกำลังใจและการให้เกียรติ

- การให้คำชมและยอมรับ: สร้างระบบการให้คำชมและการยอมรับที่มีความถี่ และความหลากหลาย เช่น การจัดพิธีการเพื่อยกย่องความสำเร็จ

6.4 การสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้บริหาร

- การให้คำแนะนำที่ชัดเจน: ตรวจสอบว่าการให้คำแนะนำจากผู้บริหาร มีความชัดเจนและเป็นประโยชน์หรือไม่ ควรจัดการประชุมหรือกิจกรรมที่ให้คำแนะนำที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

- การสนับสนุนและการช่วยเหลือ: สร้างช่องทางสำหรับการสนับสนุน และการช่วยเหลือจากผู้บริหาร เช่น การมีที่ปรึกษาหรือการประชุมหารือเป็นระยะ

6.5 การส่งเสริมการแสดงความรู้และความเชี่ยวชาญ

- การส่งเสริมการแสดงออก: ตรวจสอบและปรับปรุงการส่งเสริมให้แสดงความรู้ และความเชี่ยวชาญ ควรมีโอกาสในการแสดงความรู้ เช่น การนำเสนอผลงานหรือการจัดสัมมนา

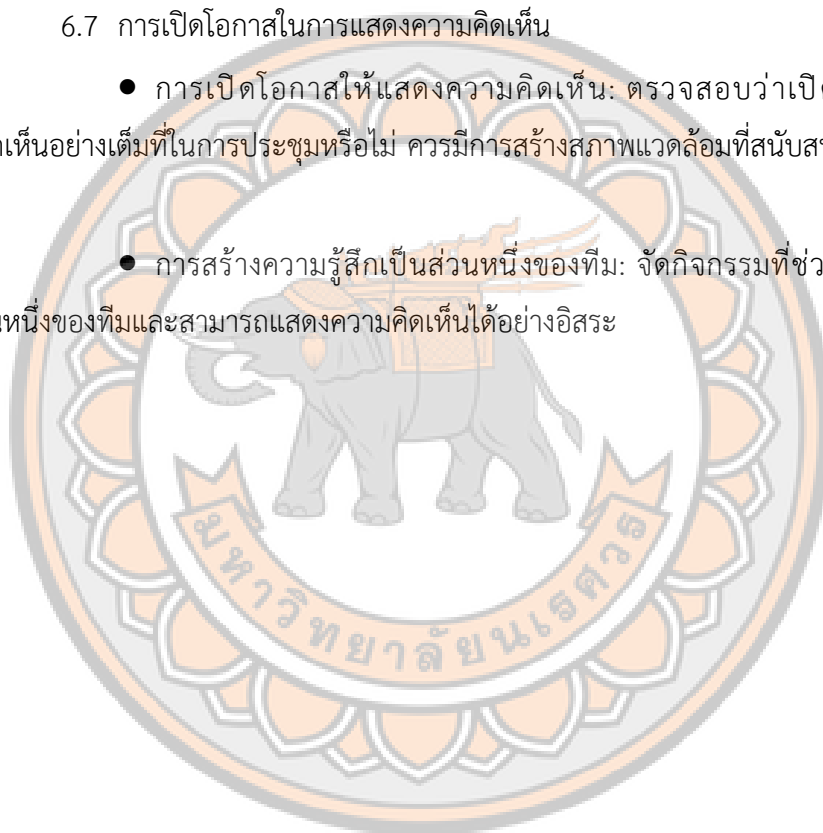
- การสร้างความเชื่อมั่น: สร้างระบบที่ช่วยให้บุคลากรรู้สึกมั่นใจในการแสดงความสามารถของตนเอง เช่น การให้ข้อเสนอแนะแบบสร้างสรรค์

6.6 การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์

- การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย: ตรวจสอบความถี่และความหลากหลายของกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น การไปทัศนศึกษา หรือกิจกรรมกลุ่ม
- การสร้างสัมพันธ์ที่ดี: จัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และส่งเสริมความร่วมมือ

6.7 การเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น

- การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น: ตรวจสอบว่าเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ในการประชุมหรือไม่ ควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการแสดงความคิดเห็น
- การสร้างความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของทีม: จัดกิจกรรมที่ช่วยให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลการนิเทศการศึกษา (Evaluation)

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา (Evaluation) ผู้นิเทศต้องระบุวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพให้ ชัดเจน เพื่อผลสรุปที่เชื่อถือได้ ซึ่งการประเมินผลเป็นการหาข้อสรุปผลการดำเนินการ ดังนั้นเมื่อดำเนินการนิเทศไปแล้ว จำเป็นต้องประเมินผลการนิเทศเพื่อตอบคำถามว่าการนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าผลที่เกิดขึ้นมาจากการดำเนินการนิเทศ และมีผลกระทบใดเกิดขึ้นจากการนิเทศ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการประเมินการนิเทศจากแนวคิด การประเมินโครงการเพื่อให้เกิดประสิทธิผล (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยทั่วไป

การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบหรือการใช้ดุลยพินิจ (Judgment) ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในเชิงของการตัดสินใจ การประเมินเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมสารสนเทศให้แก่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2538, น. 13) พิสณุ พองศรี (2551, น. 11-17) แบ่งการประเมินเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงาน โดยพิจารณาว่าจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุด การดำเนินงานเพื่อตัดสินความสำเร็จว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2. แบ่งตามช่วงเวลาการประเมิน แบ่งได้ 8 ประเภท คือ

2.1 การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) เป็นการประเมิน ความต้องการจำเป็นเบื้องต้น ก่อนที่จะจัดทำสิ่งใด ๆ

2.2 การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของสิ่งที่ดำเนินการ โดยวิเคราะห์ปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จ

2.3 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งป้อนเข้าสู่ การดำเนินงานว่ามีความเหมาะสมเพียงใดก่อนที่จะเริ่มดำเนินงาน

2.4 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามที่กำหนดโดยประเมินขณะที่ดำเนินการอยู่เพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.5 การประเมินผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ (Output/Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสิ่งที่ประเมินมาน้อยเพียงใด

2.6 การประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบ (Outcome/Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้จากสิ่งที่ประเมินหรือผลการดำเนินงานทั้งที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวังซึ่งเป็นผลทั้งทางบวกและทางลบ

2.7 การประเมินด้วยการติดตามเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นไปแล้วระยะหนึ่ง (Follow Up Evaluation) เป็นการประเมินตามหัวข้อ 2.6 แต่เป็นการประเมินเมื่อดำเนินงานเสร็จไปแล้วระยะหนึ่งอาจเป็น 6 เดือน 1 หรือ 2 ปี เพื่อคอยดูผลที่จะเกิดขึ้นให้ได้ชัดเจน

2.8 การประเมินงานประเมิน (Meta Evaluation) เป็นการประเมินผลของการประเมินอีกครั้ง เพื่อพิจารณาคุณภาพ โดยศึกษาความถูกต้องและความเหมาะสมของการประเมินในด้านต่าง ๆ

3. แบ่งตามผู้ประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

3.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานในองค์กร

3.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ปฏิบัติงานกับสิ่งที่ประเมินโดยตรง

4. แบ่งตามมิติการประเมิน แบ่งได้ 4 ประเภท คือ

4.1 ตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็นการประเมินความก้าวหน้า ผลสรุปและเพื่อการพัฒนา

4.2 ตามข้อมูล แบ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ คุณภาพและแบบผสม

4.3 ตามการประเมิน แบ่งเป็นเชิงธรรมชาติ และเชิงทดลองหรือเชิงระบบ

4.4 ตามจุดเน้นที่ประเมิน แบ่งเป็นการประเมินกระบวนการ ผลลัพธ์ ผลกระทบ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับผลตอบแทน และการวิเคราะห์ต้นทุนกับประสิทธิผล

5. แบ่งตามช่วงเวลาเพื่อเอื้อต่อการประเมิน ซึ่งสรุปโดยรวมประเภทการประเมินจัดได้ 3 กลุ่ม คือ ก่อนการดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน

สำหรับการประเมินผลการนิเทศครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปว่าการประเมินผลการนิเทศเพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินการต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศมาน้อยเพียงไร

มีปัญหาอุปสรรคใดที่ทำให้การนิเทศไม่ได้ผลหรือมีปัจจัยใดที่ส่งเสริมหรือส่งผลต่อการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาองค์ประกอบ เรื่องที่นิเทศ วัตถุประสงค์การนิเทศ กระบวนการนิเทศ และการประเมินผลจำเป็นต้องตรวจสอบว่าการดำเนินการ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศหรือไม่ โดยระบุในหัวข้อดังนี้

- 1) ตัวชี้วัด เป็นการระบุ ผลผลิต (Product) ผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) และประสิทธิผล (Effectiveness) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การนิเทศ
- 2) เป้าหมาย ระบุให้สอดคล้องการตัวชี้วัด
- 3) วิธีการ แสดงให้เห็นถึงวิธีการประเมิน
- 4) เครื่องมือ เป็นการระบุเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับวิธีการประเมิน

แนวทางการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษา

บทบาทของผู้นิเทศ

โดยผู้นิเทศจะต้องศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งผู้นิเทศมีบทบาท ดังนี้

1. ผู้นิเทศเป็นผู้ประสานงาน แนวปฏิบัติการดำเนินการนิเทศการศึกษา โดยยึดแนวทางความเป็นกัลยาณมิตรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยให้กำลังใจผ่านช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม
2. ผู้นิเทศกระตุ้นให้ครูแสดงความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเองแล้วให้คำชี้แนะที่เหมาะสมซึ่งเป็นการปรับความรู้ ความเข้าใจให้ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพ บริบทในปัจจุบัน
3. ผู้นิเทศให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้คำปรึกษาผู้รับการนิเทศน าคความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นเรียน

บทบาทของผู้รับการนิเทศ

รับฟังการชี้แจงรายละเอียดจากผู้นิเทศ และศึกษาจุดประสงค์และวิธีการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ให้มีความรู้และเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบวางแผนสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยผู้รับการนิเทศแสดงบทบาท ดังนี้

1. ทดสอบก่อนได้รับการนิเทศ
2. ปฏิบัติตามขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมร่วมกับผู้นิเทศตามลำดับ
3. ปรับปรุง พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ทดสอบหลังการได้รับการนิเทศ
5. ยอมรับผลการประเมินจากผู้นิเทศและร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและการปรับปรุงแก้ไข

6. ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการนิเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยึดคู่มือการนิเทศ โดยพิจารณาปรับหรือยืดหยุ่นแผนงาน/กิจกรรมได้ตามความเหมาะสมแต่กิจกรรมนั้นๆจะต้องสามารถทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นต่อไป

โครงสร้างเนื้อหาการนิเทศการศึกษา

1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the network) ได้แก่
 - 1.1 กำหนดโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศ และครูผู้สอน
 - 1.2 การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม
 - 1.4 การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากร
 - 1.5 การสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน
 - 1.6 การสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียน
 - 1.7 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้
2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 2.1 การออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร
 - 2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
 - 2.3 การติดตามและประเมินผล
 - 2.4 การสร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครอง (Parent Support Groups)
3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching) กระบวนการพัฒนาการปฏิบัติงานโดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ มี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่
 - 3.1 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ (Goals)
 - 3.2 วางแผนร่วมกันในเรื่องที่ต้องการพัฒนา (Plan)
 - 3.3 ปฏิบัติงานโดยมีโค้ชเป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ (Mentoring)
 - 3.4 อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (Discuss)
 - 3.5 แลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงาน (Share)
 - 3.6 การฝึกอบรมผู้ที่เป็นโค้ชเพิ่มเติม
 - 3.7 การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการติดตามและรายงานผลการให้คำปรึกษา
4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) กระบวนการเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเพื่อการเรียนรู้และพัฒนากาใช้นวัตกรรม มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

4.1 การฝึกอบรมแบบเข้มข้น

4.2 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

4.3 การร่วมสอน (Co- Teaching)

4.4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ (Professional Learning Community)

4.5 การเพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่เน้นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในห้องเรียน

4.6 การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การใช้นวัตกรรม

5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in practice) การสะท้อนสิ่งที่ได้ปฏิบัติ นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของสภาพการณ์จริง มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

5.1 สร้างแรงจูงใจในการสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิด

5.2 บรรยาย บอกความรู้สึกที่ กำลังเผชิญกับสถานการณ์นั้น ๆ

5.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสะท้อนการคิดจากการสังเกต ความรู้สึก และการรับรู้

5.4 ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ร่วมกัน

5.5 การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสะท้อนคิดและบันทึกผล เช่น การใช้แอปพลิเคชันเพื่อบันทึกและแบ่งปันข้อคิด

5.6 การสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องในองค์กร

6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie) การเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคล ในการ ปฏิบัติงาน การให้เกียรติและยอมรับนับถือในความสามารถของผู้อื่น การจริงใจต่อการช่วยเหลือมี 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

6.1 สื่อสารข้อมูลชัดเจน เปิดเผย ไม่ปกปิดข้อมูลที่เป็นจริง

6.2 รักษาสัญญาและปฏิบัติตามข้อตกลง

6.3 สร้างขวัญกำลังใจ ให้เกียรติและยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

6.4 สนับสนุน ให้คำแนะนำและพร้อมที่จะช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง

6.5 ส่งเสริมการแสดงออกถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

6.6 การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์นอกเหนือจากงาน เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์/ การไปทัศนศึกษา

6.7 การเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของทีม

จากโครงสร้างเนื้อหาการนิเทศการศึกษา สามารถนำมากำหนดกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างเครือข่าย (Structure of the Network)

กิจกรรม:

1.1 กำหนดโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- จัดการประชุมและเวิร์กช็อปสำหรับผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน
- สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสื่อสาร

1.2 การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

- ประเมินและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน
- จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเช่น อุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยี

1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม:

- จัดการตกแต่งห้องเรียนให้เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้
- สร้างมุมการเรียนรู้ที่มีสื่อการสอนและทรัพยากร

1.4 การจัดเตรียมสื่อการสอนและทรัพยากร:

- สร้างคลังสื่อการสอนออนไลน์และห้องสมุด
- จัดเตรียมวัสดุการสอนที่หลากหลาย

1.5 การสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียน:

- จัดกิจกรรมสำหรับครูและนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ
- สร้างกลุ่มสนับสนุนภายในโรงเรียน

1.6 การสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียน:

- สร้างความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น ๆ และองค์กรในชุมชน
- จัดกิจกรรมร่วมกันเช่น การแข่งขันและการฝึกอบรม

1.7 การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้:

- ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร
- จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

2. การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Creating a Learning-Conducive Environment)

กิจกรรม:

2.1 การออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร:

- ตกแต่งห้องเรียนด้วยสีสนและวัสดุที่สร้างแรงบันดาลใจ
- จัดกิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน:

- จัดการประชุมผู้ปกครองและกิจกรรมชุมชน
- สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้

2.3 การติดตามและประเมินผล:

- ใช้เครื่องมือและวิธีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- จัดทำรายงานและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้

2.4 การสร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครอง (Parent Support Groups):

- จัดกิจกรรมและการประชุมสำหรับผู้ปกครอง
- สร้างกลุ่มสนับสนุนผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์

3. การให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติงาน (Mentoring and Coaching)

กิจกรรม:

3.1 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ (Goals):

- ระบุและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน
- สร้างแผนงานที่เป็นรูปธรรม

3.2 วางแผนร่วมกันในเรื่องที่ต้องการพัฒนา (Plan):

- จัดการประชุมและเวิร์กช็อปเพื่อวางแผนการพัฒนา
- สร้างแผนปฏิบัติการร่วมกัน

3.3 ปฏิบัติงานโดยมีโค้ชเป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ (Mentoring):

- จัดหาผู้โค้ชที่มีความเชี่ยวชาญ
- มีการประชุมและการติดตามผลงานเป็นระยะ

3.4 อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน (Discuss):

- จัดกิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- สร้างบันทึกการอภิปรายเพื่อใช้ในการพัฒนาต่อไป

3.5 แลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์การปฏิบัติงาน (Share):

- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครู
- สร้างชุมชนออนไลน์เพื่อการแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์

3.6 การฝึกอบรมผู้ที่เป็นโค้ชเพิ่มเติม:

- จัดการฝึกอบรมและพัฒนาผู้โค้ชเพิ่มเติม
- สร้างหลักสูตรการพัฒนาโค้ชที่เป็นมาตรฐาน

3.7 การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการติดตามและรายงานผลการให้คำปรึกษา:

- ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการติดตามและรายงานผล
- จัดการประชุมออนไลน์เพื่อการให้คำปรึกษา

4. การช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ (Access to Expertise) กิจกรรม:

4.1 การฝึกอบรมแบบเข้มข้น:

- จัดการฝึกอบรมเชิงลึกในหัวข้อเฉพาะ
- มีการฝึกปฏิบัติเพื่อการประยุกต์ใช้ความรู้

4.2 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching):

- จัดการประชุมและเวิร์กช็อปที่นำโดยผู้เชี่ยวชาญ
- มีการติดตามและประเมินผลการโค้ช

4.3 การร่วมสอน (Co-Teaching):

- จัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างครูและผู้เชี่ยวชาญ
- มีการประเมินและพัฒนาร่วมกัน

4.4 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพ (Professional Learning Community):

- สร้างกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ในวิชาชีพ
- จัดกิจกรรมและเวิร์กช็อปสำหรับการพัฒนาวิชาชีพ

4.5 การเพิ่มกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่เน้นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมใน

ห้องเรียน:

- จัดการเวิร์กช็อปที่เน้นการใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน
- มีการประเมินและปรับปรุงตามผลการเรียนรู้

4.6 การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การใช้

นวัตกรรม:

- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน
- สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล

5. การสะท้อนคิดผลการพัฒนา (Reflection in Practice)

กิจกรรม:

5.1 สร้างแรงจูงใจในการสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิด:

- จัดเวิร์กช็อปเพื่อฝึกใช้คำถามปลายเปิด
- นำกิจกรรมกลุ่มที่ใช้คำถามปลายเปิดในการสนทนา

5.2 บรรยาย บอกความรู้สึกที่กำลังเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ:

- จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมบรรยายและบอกความรู้สึก
- จัดทำบันทึกความรู้สึกและความคิดเห็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

5.3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสะท้อนการคิดจากการสังเกต ความรู้สึก

และการรับรู้:

- จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- สร้างเวทีสำหรับการสะท้อนคิดจากการสังเกตและการรับรู้

5.4 ประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์ร่วมกัน:

- จัดการประชุมเพื่อประเมินและวิเคราะห์ประสบการณ์
- สร้างแบบฟอร์มสำหรับการประเมินประสบการณ์

5.5 การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสะท้อนคิดและบันทึกผล เช่น การใช้แอปพลิเคชันเพื่อบันทึกและแบ่งปันข้อคิด:

- จัดการฝึกอบรมการใช้แอปพลิเคชันและเครื่องมือดิจิทัลในการบันทึกผล
- สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการแบ่งปันข้อคิด

5.6 การสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่องในองค์กร:

- จัดกิจกรรมสะท้อนคิดเป็นประจำทุกเดือน

- สนับสนุนการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการสะท้อนคิดในระยะยาว

6. การสร้างความไว้วางใจ (Trust & Tie)

กิจกรรม:

6.1 สื่อสารข้อมูลชัดเจน เปิดเผย ไม่ปกปิดข้อมูลที่เป็นจริง:

- จัดการประชุมที่เน้นการสื่อสารเปิดเผย
- สร้างช่องทางการสื่อสารที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

6.2 รักษาสัญญาและปฏิบัติตามข้อตกลง:

- จัดทำสัญญาและข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร
- ติดตามและประเมินการปฏิบัติตามข้อตกลง

6.3 สร้างขวัญกำลังใจ ให้เกียรติและยอมรับในความสามารถของผู้อื่น:

- จัดกิจกรรมเชิดชูและให้รางวัลแก่บุคคลที่มีผลงานดี
- สนับสนุนการแสดงออกถึงความเชี่ยวชาญของบุคคลในที่ประชุม

6.4 สนับสนุน ให้คำแนะนำและพร้อมที่จะช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง:

- จัดการประชุมและกิจกรรมให้คำแนะนำ
- สร้างกลุ่มสนับสนุนเพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง

6.5 ส่งเสริมการแสดงออกถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน:

- จัดการฝึกอบรมและเวิร์กช็อปเพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญ
- สร้างโอกาสให้บุคคลได้แสดงความรู้และความเชี่ยวชาญในที่ประชุม

6.6 การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์นอกเหนือจากงาน เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์/

การไปทัศนศึกษา:

- จัดกิจกรรมสันทนาการและทัศนศึกษานอกสถานที่
- จัดกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ในทีม

6.7 การเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการรับฟังอย่างเต็มที่ เพื่อให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของทีม:

- จัดประชุมเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น
- สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในองค์กรของคุณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. (2555). *คู่มือการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. (2558). *แนวปฏิบัติการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การศึกษาแบบเรียนรวม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- วัชรวิทย์ เล่าเรียนดี. (2552). *การนิเทศการสอน*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2538). *การพัฒนากระบวนการประเมินตนเองในการใช้หลักสูตรสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2551). *การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- ประกาศคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่อง สารความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา. (2549, 2556). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 123 ตอนที่ 56 ง. หน้า 289-305; เล่ม 130 ตอนพิเศษ 156 ง. หน้า 43.
- ซารี มณีศรี. (2552). *กระบวนการใหม่ในการนิเทศ: การปรับเปลี่ยนเพื่อคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ วรรณรัตน์ ประพิมพ์พงศ์ วัฒนรัตน์ & กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์. (2565). *การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายในชั้นเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามแนวการออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(4), 305-329.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *รายงานผลการพัฒนารูปแบบและแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *How to การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาสำหรับโลกยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ศูนย์พัฒนาวิชาการเพื่อการศึกษา. (2567). แนวทางการนิเทศการศึกษาโดยใช้ระบบนิเทศการเรียนรู้เป็นฐาน. *วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร*, 9(9), 1024-1034.

Li, D., Gavalda, J. M. S., & Martín, M. B. (2022). Listening to students' voices on inclusive teaching strategies in Chinese primary schools. *Journal of Inclusive Education*, 22(5), 730–740.

Hurix Digital. (2024). Top 10 inclusive teaching best practices that are effective.

NSW Department of Education. (n.d.). *Inclusive teaching strategies*. Retrieved from <https://education.nsw.gov.au/>

Walden University. (2022). Best practices for building an inclusive classroom.

Singh, P. (2012). Teaching strategies for inclusive classrooms.

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศ.ดร.ผดุง อารยะวิญญู

ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลงานทางวิชาการ จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ อดีตประธานและกรรมการหลักสูตรการจัดการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต อดีตนายกสมาคมแอลดีแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้เด็ก LD (Learning Disabilities)

สาขาวิชา การศึกษาพิเศษ สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุปโมยอริชัย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรม

ทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด. สาขาวิชา การบริหารและการจัดการศึกษา

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. ผศ.ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คุณวุฒิสูงสุด คศ.ด.

สาขาวิชา วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4. ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

คุณวุฒิสูงสุด กศ.ด.

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5. ดร.วนิดา จันทรมณี

ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ

คุณวุฒิสูงสุด ปร.ด.

สาขาวิชา สาขาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1

1. เพิ่มเติมผู้ทรงคุณวุฒิการสร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน
เรียนรวมระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน
5 คน ในระยะที่ 2

1. ชื่อ-สกุล รศ.ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล

ตำแหน่ง: หัวหน้าศูนย์พัฒนาศักยภาพมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มศว คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

2. ชื่อ-สกุล ผศ.ดร.อัญชลีพร ลพประเสริฐ

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐาน การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา การศึกษาศาสตร์ สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. ชื่อ-สกุล ผศ.ดร.ศิริวิมล ใจงาม

ตำแหน่ง: คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา การอุดมศึกษา สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

4. ชื่อ-สกุล ดร. บัณฑิตา ลิขสิทธิ์

ตำแหน่ง: อาจารย์ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาพิเศษ สถานที่
ทำงาน Workplace: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

5. ชื่อ-สกุล ดร.เกตอรอินท์ พิทักษ์โคชนากุล

ตำแหน่ง: ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น คุณวุฒิสูงสุด
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต บริหารการศึกษาพิเศษ สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9
จังหวัดขอนแก่น

2. เพิ่มเติมผู้เชี่ยวชาญทางด้านบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษาและด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อประเมินการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 และเอกสารประกอบรูปแบบ

1. ชื่อ-สกุล ดร.สมพร หวานเสร็จ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญการศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางคุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

2. ชื่อ-สกุล ดร.กิริติ จันทรมณี

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

3. ชื่อ-สกุล ดร.ยุคลธร สังข์สอน

ตำแหน่ง: ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ คุณวุฒิสูงสุด ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาพิจิตร

4. ชื่อ-สกุล ดร. กมล สุมาลา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเชี่ยวชาญ คุณวุฒิ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

5. ชื่อ-สกุล นายธงชัย จันแย์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 คุณวุฒิสูงสุด ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พะเยา

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ ๗ ๓๒๙๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สพป.พิจิตร เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๙๓๒

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๒๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย งานวิชาการ โทร. ๘๘๒๘

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๕๓๒

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุชภักดิ์บัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังที่แนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๕๗๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ทิพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นามุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ ๖ ๒๕๖๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ทพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ ๖ ๒๕๖๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.วนิดา จันทรมณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังแนบมาพร้อมนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๔๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.สมพร หวานเสร็จ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ภูพงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นานอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๓๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๓๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.กิริติ จันทรมณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “**รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา**” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาลุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖-๘๘๐๘

โทรสาร ๐-๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๓๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ ว ๐๙๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.ยุคลธร สังข์สอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุษภักดิ์บัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา กุหลาบทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖-๖๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ ว ๐๙๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน ดร.กมล สุมาลา

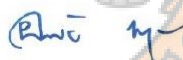
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๔๖-๘๘๐๘

โทรสาร ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบ

เรียน คุณธงชัย จันแย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา กุณชะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดีจึง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ นาคคม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖๖-๘๘๐๘

โทรสาร ๐-๕๕๖๖-๘๘๐๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๖๖-๔๘๓๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูมขะทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๖๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลีพร ลพประเสริฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ สป.ประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูทองทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๕๕๔๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๓๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิมล ใจงาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา ๒ ปีบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูมย์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาคุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ ยว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศ

เรียน ดร.บัณฑิตา ลิขสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา ศึกษานิเทศ โดยมีส่วนช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ภูมย์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีสัมพันธ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ ขว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๙๔๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศ

เรียน ดร.เกตอรอินท์ พิทักษ์โคชญากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน.....1.....ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๔๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมพ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔

ที่ อว. ๐๖๐๓.๐๒/ว ๓๒๙๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและทดลองใช้รูปแบบนิเทศเพื่อทำข้อมูลวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าปล้อง

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวม 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์ รหัสประจำตัว ๖๕๐๓๐๘๐๔ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศเพื่อสร้างระบบนิเทศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเรียนรวมระดับประถมศึกษา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดดา ภูหงษ์ทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวพรรณพร ศรีลัมภ์

โทร ๐๙-๕๖๒๖-๔๘๗๔